

การศึกษาประโยคภาษาไทยที่มีคำว่า 'ทำไม' ทางด้านอรรถศาสตร์และวัจนปฏิบัติศาสตร์

นางสาวสิริลักษณ์ หุ่นศรีงาม

สถาบันวิทยบริการ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา ๒๕๔๔

ISBN ๕๗๔-๐๓-๐๒๒๕-๔

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A SEMANTIC AND PRAGMATIC STUDY OF THAI SENTENCES WITH ‘thammay’

Miss Siriluck Hoonsringam

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts in Thai

Department of Thai

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-03-0225-4

สิริลักษณ์ หุ่นศรีงาม : การศึกษาประโยคภาษาไทยที่มีคำว่า ‘ทำไม’ ทางด้านอรรถศาสตร์
และวัจนปฏิบัติศาสตร์. (A SEMANTIC AND PRAGMATIC STUDY OF THAI
SENTENCES WITH ‘thammay’) อ. ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. เพ็ชรศิริ วงศ์วิภาณนท์,
อ. ที่ปรึกษาร่วม : อ. ดร. อนุรักษ์ พานโพธิ์ทอง, ๑๒๔ หน้า. ISBN ๙๗๔-๐๓-๐๒๒๕-๔

วิทยานิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความหมายของประโยคที่มีคำ ทำไม อยู่ในตำแหน่งต้น
ประโยคและท้ายประโยค ทั้งในด้านอรรถศาสตร์และวัจนปฏิบัติศาสตร์ รวมถึงวิเคราะห์ความสัมพันธ์
ระหว่างความหมายกับตำแหน่งของคำดังกล่าว

ผลการศึกษาในเชิงอรรถศาสตร์ พบว่า ประโยคที่มีคำ ทำไม อยู่ในตำแหน่งต้นประโยค จะสื่อถึง
“ปัจจัยกระตุ้น” ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดนำเหตุการณ์มา ส่วนประโยคที่มีคำ ทำไม อยู่ในตำแหน่งท้ายประโยค จะ
สื่อถึง “เป้าประสงค์” ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดตามหลังเหตุการณ์ หรือเป็นผลของเหตุการณ์ ปรากฏการณ์นี้ แสดง
ให้เห็นความสอดคล้องระหว่างรูปภาษากับความหมายได้อย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม ประโยคที่มีคำ ทำไม
อยู่ที่ต้นประโยคสามารถสื่อถึงเป้าประสงค์ได้ด้วย เมื่อผู้พูดมีมุมมองว่า เป้าประสงค์จัดเป็นปัจจัยกระตุ้น
อย่างหนึ่ง

ในด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์ พบว่ารูปประโยคที่มีคำ ทำไม สามารถใช้สื่อวัจนกรรมอื่นๆ ที่นอก
เหนือจากการถามได้อีก ๗ วัจนกรรม ได้แก่ การแนะนำ การขอร้อง การสั่ง การคำหยาบ การโต้แย้ง การ
แสดงความรู้สึกในแง่ลบ และการชม คำ ทำไม ในถ้อยคำที่ใช้สื่อวัจนกรรมเหล่านี้ จะใช้เพื่อชักจูงหรือ
ผลักดันให้ผู้ฟังเห็นว่า มีการกระทำอื่นที่มี เหตุผล กว่า และเป็นการเปิดช่องเพื่อแสดงความคิดโต้แย้ง
อย่างไรก็ตาม การสื่อวัจนกรรมต่างๆ ด้วยถ้อยคำที่มีคำ ทำไม มีความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดความไม่สุภาพขึ้น
ได้ โดยระดับความสุภาพของถ้อยคำดังกล่าวจะขึ้นอยู่กับระดับความเป็นคำถามที่ผู้ฟังอนุมานได้ นอก
จากนี้ พบกรณีที่ คำ ทำไม สามารถใช้โดยลำพังในฐานะหน่วยผลัดหนึ่งหน่วย ซึ่งสามารถสื่อความหมาย
เชิงอารมณ์ที่สนคดี ได้ ๒ แบบ ได้แก่ การทำทนาย และการรำพัน คำ ทำไม ที่ปรากฏลำพังดังกล่าวนี้ถือเป็น
ดัชนีปริจเฉท และเมื่อใช้เป็นดัชนีปริจเฉท เสี่ยงของคำ ทำไม ก็มีการแปรไปในลักษณะเดียวกันกับที่พบ
ในดัชนีปริจเฉทส่วนใหญ่

ภาควิชา ภาษาไทยลายมือชื่อนิสิต กัททณพ ฐิตานนท์
สาขาวิชา ภาษาไทยลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา เมธาภรณ์ ๑๑/๒๕๖๑
ปีการศึกษา ๒๕๕๔ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ผศ. ดร. เพ็ชรศิริ

##4180205722: MAJOR THAI

KEY WORD: *thammay* / SEMANTICS / PRAGMATICS / INDIRECT SPEECH ACT/ POLITENESS
STRATEGY / DISCOURSE MARKER

SIRILUCK HOONSRINGAM : A SEMANTIC AND PRAGMATIC STUDY OF THAI
SENTENCES WITH 'thammay'. THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. PEANSIRI
VONGVIPANOND, Ph.D. THESIS CO-ADVISOR : NATTHAPORN PANPOTHONG,
Ph.D. 124 pp. ISBN 974-03-0225-4

This study aims at examining the semantic and pragmatic meaning of sentences with the word thammay in the sentence-initial and sentence-final positions. It also investigates the relationship between the position and the meaning of thammay.

The study shows that the sentence with thammay in the *sentence-initial position* focuses on the "cause", or a factor which *motivates an event*. The sentence with thammay in the *sentence-final position* focuses on the "purpose", or a factor which is a *consequence of an event*. This is an indication of iconicity between syntax and meaning ; however, the sentence with thammay at the beginning of the sentence can also be interpreted as focusing on purpose, when the purpose is taken as a motivation of an event.

Pragmatically, sentences with thammay can be used to carry seven indirect speech acts : advice, request, order, blaming, dispute, complaint and admiration. thammay is deliberately used in these utterances in order to convince the listener that there are certain reasons involved in making these utterances and there is room for argument. However, in performing these acts, there is a risk of impoliteness ,depending on the degree of assertiveness implied. In addition, the word thammay is found to be used as a single turn constructional unit, signifying a challenge or a regret, this means that thammay can also function as a discourse marker. When used as a discourse marker, thammay exhibits the usual phonological variations found in most discourse markers.

Department Thai
Field of study Thai
Academic year 2001

Student's signature *Siriluck H.*

Advisor's signature *P. Vongvipanond*

Co- advisor's signature *Natthaporn Panporthong*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ชรศิริ วงศ์วิภาณนท์ และอาจารย์ ดร.ฉัฐพร พานโพธิ์ทอง ที่ท่านได้ให้แนวคิดและคำแนะนำอันทรงคุณค่า ตลอดจนสละเวลาตรวจทานแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ทั้งยังเมตตาเอ็นดู คอยปลอบโยนเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยในยามที่มีปัญหาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณของท่านทั้งสองอย่างหาที่สุดมิได้ จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ พุกผาสุข รองศาสตราจารย์ ดร.สุนันท์ อัญชลินกุล และอาจารย์ ดร.ธีรนุช โชคสุวณิช ที่ได้กรุณาชี้ข้อบกพร่องต่างๆ และให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์เพิ่มเติม ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาภาษาไทย ที่คอยห่วงใย ได้ถามทุกข์สุข รวมถึงให้คำปรึกษาแนะนำ และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ให้กำลังใจอันอบอุ่นแก่ผู้วิจัยเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งใจยิ่ง และจะขอระลึกถึงความอบอุ่นที่ได้รับนี้ตลอดไป

เงินทุนบางส่วนที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้รับการสนับสนุนมาจาก กองทุนสังฆราช๑๗ วัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณคุณวันทนีย์ พันธชาติ และเจ้าหน้าที่หน่วยปฏิบัติการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีภาษาและวิทยาการความรู้ แห่งศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ ที่ได้อำนวยความสะดวกข้อมูลบางส่วนที่ใช้ในงานวิจัยนี้

ผู้วิจัยขอขอบคุณในน้ำใจไมตรีจากปियมิตรทุกท่าน ที่ได้ให้ความเอื้อเฟื้อช่วยเหลือยามเรียน และอาหารคุณแลยามเจ็บป่วย ที่จะไม่เอ่ยถึงมิได้ คือคุณน้ำเพชร สายบุญเรือน คุณสุธีรา เรื่องตระกูล คุณอรุษา สุวรรณประเทศ และคุณเชาวฤทธิ์ ผลพานิช พี่และเพื่อนๆ ผู้คอยประคองชีวิตของผู้วิจัย ในทุกวิถีทางที่ทำได้ อย่างเต็มความสามารถ

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณสมาชิกทุกคนในครอบครัวหุ่นสร้าง และครอบครัวผลพานิช ที่ได้ให้ความรัก ความห่วงใย ทั้งยังคอยเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พ่อและแม่ ผู้ซึ่งเพียรทำทุกอย่างเพื่ออนาคตของลูก อย่างมีรู้เห็นคเหน็ดเหนื่อยตลอดมา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่	
๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ความเป็นมาของปัญหา.....	๑
๑.๒ สมมติฐานในการวิจัย.....	๔
๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๔
๑.๔ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	๕
๑.๕ ขอบเขตของการวิจัย.....	๕
๑.๖ วิธีดำเนินการวิจัย.....	๖
๑.๗ การถ่ายถอดข้อมูลการสนทนา.....	๕
๑.๘ นิยามศัพท์สำคัญ.....	๑๓
๒ กรอบทฤษฎีที่ใช้วิเคราะห์.....	๑๔
๒.๑ การวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายของคำ.....	๑๔
๒.๒ ทฤษฎีความสอดคล้องในภาษา.....	๑๕
๒.๒.๑ แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับทฤษฎีประชาชนอรรถศาสตร์.....	๑๕
๒.๒.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างรูปและความหมายของถ้อยรูป.....	๑๖
๒.๒.๓ แนวคิดเรื่องความสอดคล้องในภาษา.....	๑๖
๒.๓ แนวคิดทางวัจนปฏิบัติศาสตร์.....	๑๕
๒.๓.๑ การศึกษาความหมายของประโยคตามแนววัจนปฏิบัติศาสตร์.....	๑๕
๒.๓.๒ แนวคิดเรื่องวัจนกรรม.....	๒๑
๒.๓.๓ แนวคิดเรื่องความสุภาพ.....	๒๔

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
๔.๑ คำ <u>ทำ</u> ไม ที่ทำหน้าที่เป็นดัชนีปริจเฉท	๘๖
๕ บทสรุป	๙๕
๕.๑สรุปผลการวิจัย	๙๕
๕.๒อภิปรายผล	๙๘
๕.๓ข้อเสนอแนะ	๑๐๑
รายการอ้างอิง	๑๐๓
ภาคผนวก	๑๐๕
ประวัติผู้เขียน	๑๒๔

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๑ แสดงการกระจายของข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย.....	๗
๒ แสดงการเปรียบเทียบระหว่างวัจนกรรมการขอร้อง การตั้ง และการแนะนำ.....	๔๕
๓ แสดงการเปรียบเทียบระหว่างเงื่อนไขวัจนกรรมทั้ง ๗ ชนิด ที่สื่อบอกได้ ด้วยถ้อยคำที่มีคำว่า <u>ทำไม</u>	๖๖

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
๑ “Model of the conceptual world”	๑๖
๒ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างรูปกับความหมายของสัญรูปทั้งสามแบบ.....	๑๗
๓ แสดงกลวิธีความสุภาพของบราวนน์และเลวินสัน	๒๕
๔ แสดงความเชื่อมโยงระหว่างกลวิธีความสุภาพและกลวิธีความไม่สุภาพ	๒๘
๕ แสดงความแตกต่างตามลำดับเวลาของปัจจัยกระตุ้นและเป้าประสงค์	๓๑
๖ “เป้าประสงค์อาจจัดเป็นสาเหตุชนิดที่เกิดขึ้นก่อนเวลาได้”	๓๓
๗ แสดงความสอดคล้องระหว่างตำแหน่งกับความหมายของคำ <u>ทำไม</u> ในประโยค ...	๓๘

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาของปัญหา

คำ ทำไม เป็นคำแสดงคำถามที่มีความหมายเกี่ยวกับเหตุผล (นววรรณ พันธเมธา, ๒๕๒๗) : ๗๘) ในภาษาไทย สามารถวางตำแหน่ง ทำไม ไว้ได้ทั้งที่ต้นประโยค และท้ายประโยค เช่น

ทำไม ที่อยู่ต้นประโยค

- ทำไมท้องฟ้าถึงเป็นสีฟ้า
- ทำไมเด็กๆถึงไม่ชอบกินผัก
- ทำไมวันนี้แดงตัวจะสวยเชียว

ทำไม ที่อยู่ท้ายประโยค

- เด็กวันนี้ทำไม
- ใส่เกลือทำไมหรือคะ ยังไม่เค็มแหรอ
- จะร้องให้ไปทำไม กะอีแค่ผู้ชายเซงชวยคนเดียว

ปรากฏการณ์ทางภาษาดังกล่าว ทำให้เกิดคำถามที่ว่า เพราะเหตุใด คำแสดงคำถาม ทำไม จึงปรากฏได้สองตำแหน่ง เมื่อพิจารณาข้อมูลเบื้องต้น พบว่ารูปประโยคบางรูป สามารถวางคำ ทำไม ไว้ในตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งเท่านั้น ถ้าวาง ทำไม ไว้ผิดตำแหน่ง จะทำให้ประโยคนั้นๆ ผิดไวยากรณ์ หรือสื่อความหมายไม่ได้ ตัวอย่างเช่น

- ๑) ทำไมเขาถึงได้รางวัล
- ๒) *เขาได้รางวัลทำไม

ตัวอย่างที่ ๑ เป็นประโยคจะใช้ได้ในภาษา แต่เมื่อเปลี่ยนตำแหน่งคำ ทำไม ไปไว้ที่ท้ายประโยคดังตัวอย่างที่ ๒ ประโยคดังกล่าวจะผิดไวยากรณ์ทันที

แต่ในบางกรณี รูปประโยคบางรูป สามารถใส่ ทำไม ไว้ได้ทั้งสองตำแหน่ง แต่ความหมายของประโยคจะไม่เหมือนกัน เช่น

- ๓) ทำไมมือเขาดึงพันผ้าไว้ ถามเกี่ยวกับปัจจัยกระตุ้นใดๆ ที่ทำให้ต้องพันผ้า
 ๔) มือเขาพันผ้าไว้ทำไม ถามเกี่ยวกับเป้าประสงค์ใดๆ ที่ทำให้ต้องพันผ้า

ผู้วิจัยพบว่า มีผู้ที่เคยกล่าวถึงเรื่องความหมายที่แตกต่างกันของ ทำไม ทั้งสองตำแหน่งไว้บ้างแล้ว ดังนี้

นววรรณ พันธมณฑา (๒๕๒๗) : ๑๕๗, ๑๕๘) กล่าวถึงเรื่องการเรียงลำดับคำในประโยคไว้ว่า การวางตำแหน่งคำแสดงการถามต่างกัน อาจให้ความหมายที่ต่างกัน โดยยกตัวอย่างประโยคคำถาม ทำไม ว่า ทำไมที่อยู่ต้นประโยคจะมีความหมายว่า เพราะอะไร ในขณะที่ ทำไม ที่อยู่ท้ายประโยคจะมีความหมายว่า เพื่ออะไร

ธีรนุช โชคสุวนิช (๒๕๓๓ : ๘๕, ๘๖) กล่าวถึง ความแตกต่างของการวางตำแหน่ง ทำไม ในการสื่อบอกเจตนาถามให้ตอบไว้ว่า ทำไม จะอยู่ต้นประโยค “เมื่อผู้พูดมีความคิดความเชื่อตรงข้ามกับข้อมูลที่เพิ่งได้รับมา จึงกล่าวคำว่า ทำไม ตามด้วยข้อความที่ตนสงสัย เพื่อให้ได้คำตอบแสดงเหตุผลหรือสาเหตุ โดยที่ผู้พูดไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับคำตอบอยู่แล้ว และอาจลงท้ายด้วยคำบอกมลาหรือคำบอกสถานภาพหรือ‘ไม่กี่ได้’ ส่วนการวางตำแหน่ง ทำไม ไว้ท้ายประโยคนั้น จะใช้เมื่อ ‘ผู้พูดต้องการคำตอบที่เป็นจุดประสงค์ของเหตุการณ์หรือการกระทำนั้นว่าเพื่อสิ่งใด โดยที่ผู้พูดไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับคำตอบ อาจมีคำบอกมลาหรือคำบอกสถานภาพอยู่ท้ายประโยคหรือไม่ก็ได้’

เห็นได้ว่า งานวิจัยทั้งสองมีข้อสรุปตรงกันคือ ทำไมที่ปรากฏในตำแหน่งต้นและท้ายประโยค จะมีความหมายแตกต่างกัน กล่าวคือ ทำไมที่อยู่ต้นประโยค หมายความว่า เพราะอะไร หรือ ปัจจัยกระตุ้น ในขณะที่ ทำไมที่อยู่ท้ายประโยค มีความหมายว่า เพื่ออะไร หรือเป้าประสงค์ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้วิจัยสำรวจข้อมูลประโยคคำถาม ทำไม ที่ใช้จริงในชีวิตประจำวัน ก็ได้พบตัวอย่างที่ไม่เป็นไปตามข้อสรุปดังกล่าว เช่น

- ๕) ก: ทำไมอยู่มาถึงมาเอาใจพี่ขนาดนี้ บอกมาเลยดีกว่าว่าจะขออะไรอีก
 ข: ก็อยากให้มีขอแม่ให้หน่อย แม่เกรงใจพี่จะตาย

จะเห็นได้ว่า ทั้งที่ผู้พูดวาง ทำไม ไว้ที่ต้นประโยค แต่ผู้ฟังกลับตอบเกี่ยวกับเป้าประสงค์ของตน อีกทั้งเมื่อพิจารณาถ้อยคำของผู้พูด ที่ว่า บอกมาเลยดีกว่าว่าจะขออะไรอีก จะเห็นได้ว่าผู้พูดก็มีที่ทราบว่า จะรู้เช่นกันว่าผู้ฟังจะต้องตอบเกี่ยวกับเป้าประสงค์ แล้วเพราะเหตุใดผู้พูดจึงเลือกวาง ทำไม ไว้ต้นประโยคเมื่อต้องการถามหาเป้าประสงค์ ซึ่งขัดกันกับข้อสรุปข้างต้นว่า ทำไมที่อยู่ต้นประโยค หมายความว่า ปัจจัยกระตุ้น ส่วน ทำไมที่อยู่ท้ายประโยค จะหมายความว่า เป้าประสงค์ ตัวอย่างนี้ทำให้ผู้วิจัยสนใจว่า เป้าประสงค์กับปัจจัยกระตุ้นแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงหรือไม่ หรืออีก

นัยหนึ่ง เป้าประสงค์กับปัจจัยกระตุ้นมีองค์ประกอบทางความหมายใดที่เหมือนและแตกต่างกัน ทั้งนี้เพื่อจะได้จำแนกความหมายของทำไมต้นและทำยประโยคให้ชัดเจนยิ่งขึ้น นอกจากนั้นผู้วิจัยยังต้องการศึกษาต่อไปอีกว่า ตำแหน่งต้นและทำยประโยค กับความหมายว่า เพราะอะไร และ เพื่ออะไร ดังกล่าว มีความสัมพันธ์สอดคล้องกันอย่างไรหรือไม่ ทำไมต้นประโยคจึงมีความหมายว่า เพราะอะไร หรือเป็นการถามถึงปัจจัยกระตุ้น ในขณะที่ ทำไมทำยประโยคจะมีความหมายว่า เพื่ออะไร หรือเป็นการถามถึงเป้าประสงค์

ผู้วิจัยยังพบข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับวิธีการใช้ประโยค ทำไม อาทิเช่นเมื่อมีคำบอกปฏิเสธ ไม่ อยู่ในประโยค จะไม่สามารถวาง ทำไม ไว้ที่ทำยประโยคได้ ตัวอย่างเช่น

- ๖) ทำไมยังไม่นอนล่ะ จะอยู่คู่อุ๊กตาของเหรอ
- ๗) *ยังไม่นอนทำไมล่ะ จะอยู่คู่อุ๊กตาของเหรอ
- ๘) ทำไมไม่ไปส่งพิมยะ ใครๆ ก็ไป
- ๙) *ไม่ไปส่งพิมทำไมยะ ใครๆ ก็ไป

ผู้วิจัยจึงสนใจว่า เมื่อ ทำไม ปรากฏร่วมกับคำอื่นๆ ในประโยค การเลือกวางตำแหน่ง ทำไม จะมีข้อบังคับทางวากยสัมพันธ์อื่นๆ ที่นอกเหนือจากเรื่องการเป็นปัจจัยกระตุ้นหรือเป้าประสงค์อย่างไรบ้าง และข้อบังคับนั้นๆ มีความสัมพันธ์อย่างไรหรือไม่กับความหมาย เพราะอะไร และ เพื่ออะไร หรือการเป็นปัจจัยกระตุ้นและเป้าประสงค์ของ ทำไม ต้นและทำยประโยค โดยที่การศึกษาความสัมพันธ์ดังกล่าวจะช่วยในการบ่งความหมายและจำแนกความหมายของ ทำไม ให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้นได้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบประเด็นที่น่าสนใจที่เกี่ยวข้องกับประโยคที่มีคำ ทำไม กล่าวคือ บางครั้งเมื่อพิจารณาความหมายที่แท้จริงของประโยค พบว่า ผู้พูดไม่ได้ตั้งใจจะถามผู้ฟังว่า เพราะอะไร หรือ เพื่ออะไร แต่ต้องการแสดงเจตนาอื่นโดยใช้ประโยคที่มีคำ ทำไม เป็นสื่อ ตัวอย่างเช่น บทสนทนาต่อไปนี้

- ๑๐) บทสนทนายาระหว่าง คุณแก้ว คุณกฤษณะ และนายตาล คุณแก้วกับคุณกฤษณะเป็นคู่หมั้นที่กำลังจะหมั้นกัน ส่วนนายตาล เป็นคนใช้ในบ้านซึ่งแอบหลงรักคุณแก้วอยู่ นายตาลดักพบคุณแก้วเพื่อจะรอดถามเรื่องการหมั้นอยู่ที่ประตูรั้วก่อนเธอจะเดินเข้าบ้าน แต่ก่อนที่นายตาลจะได้พูดอะไร คุณแก้วก็ตัดบทขึ้นมาก่อน

คุณแก้ว : ชั้น ไม่มีอะไรจะพูดกับนายหрок. นายไปซะเถอะ.

นายตาล : แต่ว่าผมมี ผมแค่จะ

คุณกฤษณะ: { เฮ้ย ทำไมยังไม่ไปวะ.

นายตาล : (จ้องหน้าคุณกฤษณะ แล้วหัน ไปมองคุณแก้ว) ผมไปแน่ครับ. ไม่ต้อง
มาไล่. แล้วผมจะ ไม่มาให้คุณเห็นอีก.

ในที่นี้ จะเห็นได้ว่า คุณกฤษณะ ไม่ได้ใช้ประโยค ทำไม เพื่อถามเหตุผลที่นายตาลยังไม่ไป หากแต่ตั้งใจใช้เพื่อทำให้นายตาลเข้าใจว่า คนต้องการให้นายตาลรีบไป และนายตาลก็รู้เช่นนั้น จึงไม่ได้ตอบสาเหตุใดๆ ออกมา และถ้อยคำของนายตาลที่ว่า “ผมไปแน่ครับ” ก็ยังยืนยันว่า นายตาล รับรู้ว่าคุณกฤษณะกำลังออกคำสั่งให้ไป ไม่ใช่กำลังถาม

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า แม้จะใช้รูปประโยคที่มีคำว่า ทำไม จริง แต่ผู้ใช้ภาษากลับ ไม่ได้ใช้เพื่อถามว่า เพราะอะไร หรือ เพื่ออะไร การจะเข้าใจความหมายที่แท้จริงของผู้พูดในการ สนทนาจริงจึงจำเป็นต้องอาศัยการตีความหมายตามบริบทการใช้ อาทิเช่น สถานการณ์นั้นๆ หรือ ปัจจัยเกี่ยวกับตัวคู่สนทนา เช่น ความสนิทสนมระหว่างคู่สนทนา สถานภาพทางสังคมของคู่ สนทนา เป็นต้น การศึกษาความหมายของประโยคที่แปรไปตามบริบทการใช้เช่นนี้ เป็นการศึกษา ในมุมมองทางวาทปฏิบัติศาสตร์ ผู้วิจัยจึงสนใจจะพิจารณาความหมายของประโยคคำถาม ทำไม ในมุมมองดังกล่าวนี้ด้วย เพื่อให้สามารถบอกความหมายของ ทำไม ได้ครอบคลุมและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

๑.๒ สมมติฐานในการวิจัย

- ๑.๒.๑ ตำแหน่งที่ต่างกันของ ทำไม ในประโยค สื่อความหมายที่แตกต่างกัน
- ๑.๒.๒ ความหมายและตำแหน่งของ ทำไม มีความสอดคล้องกัน (Iconicity)
- ๑.๒.๓ ประโยคที่มีคำว่า ทำไม อาจใช้เพื่อสื่อบอกเจตนาอื่นที่นอกเหนือจากการถาม

๑.๓ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑.๓.๑ เพื่อจำแนกความแตกต่างทางความหมายของ ทำไม ที่อยู่ในตำแหน่งต้นและท้าย ประโยคภาษาไทย
- ๑.๓.๒ เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งและความหมายของคำ ทำไม
- ๑.๓.๓ เพื่อวิเคราะห์ความหมายเชิงเจตนาของประโยคที่มีคำว่า ทำไม และศึกษาคำแหน่ง ของ ทำไม ที่สัมพันธ์กับเจตนา

๑.๔ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๔.๑ ทำให้เห็นความแตกต่างด้านความหมายของ ทำไม ที่อยู่ต้นประโยคและท้ายประโยคได้อย่างชัดเจน

๑.๔.๒ ทำให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งและความหมายของคำ ทำไม

๑.๔.๓ ทำให้เห็นลักษณะการใช้ประโยคที่มีคำว่า ทำไม เพื่อเจตนาในการสื่อสารต่างๆ

๑.๕ ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยจะศึกษาประโยคที่มีคำแสดงการถาม ทำไม ปรากฏอยู่ทั้งในตำแหน่งต้นและท้ายประโยค จากข้อมูลทั้งที่เป็นบทพูดเดี่ยว (monologue) และบทสนทนาโต้ตอบ (dialogue) ที่ปรากฏในสื่อต่างรูปแบบ เพื่อให้ข้อมูลที่ได้มีความหลากหลายและครอบคลุมการใช้ประโยค ทำไม ในภาษาไทย ดังต่อไปนี้ :-

๑.๕.๑ ข้อมูลบทพูดเดี่ยว (monologue)

ได้แก่ ข้อมูลที่ผู้ส่งสารสื่อความคิดของตนเองออกไป โดยไม่ได้มีผู้รับสารที่เฉพาะเจาะจง และไม่มีการโต้ตอบกลับในทันที ข้อมูลชนิดนี้ ผู้ส่งสารต้องพยายามให้ผู้รับสารเข้าใจสารได้อย่างชัดเจน และกระจำแจ้งที่สุด เนื่องจากผู้รับสารไม่ได้มีโอกาสซักถาม รวมถึงไม่มีบริบทแวดล้อม เช่น ท่าทาง อากัปกิริยาของผู้ส่งสารช่วยสื่อ ซึ่งความกระจำแจ้งดังกล่าว มีประโยชน์ในแง่ที่ทำให้ผู้วิจัยตีความความหมายของประโยคที่มีคำว่า ทำไม ได้โดยง่าย ในที่นี้ผู้วิจัยเลือกใช้ข้อมูลบทพูดเดี่ยว ซึ่งเจ้าหน้าที่หน่วยปฏิบัติการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีภาษาและวิทยาการความรู้ แห่งศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ หรือ NECTEC ได้รวบรวมไว้แล้วสำหรับงานวิจัยด้านภาษา ข้อมูลบทพูดเดี่ยวนี้มีทั้งสิ้น ๕๐๐ ตัวอย่าง ประกอบไปด้วย

ก. “รวมข่าว NECTEC” เป็นข่าวและบทความในหนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ฐานเศรษฐกิจ ช่วงเวลาผู้วิจัยเลือกมาเป็นข้อมูลคือ ตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๔๑ ถึงเดือนธันวาคม ๒๕๔๒ จำนวนทั้งสิ้น ๔๘๘ ตัวอย่าง

ข. สารานุกรมเยาวชน จำนวนทั้งสิ้น ๑๒ ตัวอย่าง

๑.๕.๒ ข้อมูลบทสนทนาโต้ตอบ (Dialogue)

ผู้วิจัยเลือกใช้ข้อมูลจากบทสนทนา เนื่องจากเป็นข้อมูลที่มีพลวัตของการใช้ภาษาโต้ตอบกัน และสามารถศึกษาความหมายได้ทั้งฝ่ายผู้พูด และผู้ฟัง บทสนทนาที่ใช้รวบรวมมาจากบทสนทนาในชีวิตจริง บทสนทนาในนวนิยาย และบทสนทนาในละครโทรทัศน์ รวมทั้งสิ้น ๑๖๐ ตัวอย่าง ดังนี้:-

ก.บทสนทนาในชีวิตจริง เป็นบทสนทนาจากชีวิตจริงที่ดำเนินไปตามธรรมชาติ ไม่มีบทกำกับ หรือมีการตกแต่งล่วงหน้า และไม่มีการรับประกันว่า ผู้ฟังจะต้องเข้าใจตรงกับที่ผู้พูดต้องการ ข้อมูลจากบทสนทนาในชีวิตจริงนี้ มีทั้งสิ้น ๘๒ ตัวอย่าง รวบรวมจากการจดบันทึกและบันทึกเทป โดยในบางตัวอย่าง ผู้วิจัยเป็นผู้สังเกตการณ์ (observer) และบางตัวอย่างเป็นผู้ร่วมเหตุการณ์และสังเกตการณ์ (participant / observer)

ข.บทสนทนาในนวนิยาย แม้ว่าบทสนทนาในนวนิยายจะไม่เหมือนบทสนทนาจริง ตรงที่มีการกำกับและตกแต่งล่วงหน้าโดยผู้เขียน อีกทั้งการที่คู่สนทนาในเรื่องจะสื่อสารกันเข้าใจหรือไม่อย่างไรก็มาจากการกำหนดของผู้เขียน แต่บทสนทนาในนวนิยายก็สามารถจำลองการสนทนาจริงได้ใกล้เคียงที่สุด เป็นข้อมูลมีความสมจริงเพียงพอที่จะทำให้ผู้อ่านเชื่อและไม่รู้สึกขัด ดังนั้นจึงเป็นที่ยอมรับว่าใช้ในงานทางวิจัยปฏิบัติศาสตร์ได้ กอรปกับงานด้านนี้จำเป็นจะต้องใช้ข้อมูลภาษามากพอ นวนิยายจึงเป็นแหล่งข้อมูลที่ดี ที่สามารถให้ข้อมูลได้มาก ทั้งยังเก็บได้สะดวกและรวดเร็วกว่าการสนทนาจริง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกเก็บข้อมูลชนิดนี้เพื่อเสริมข้อมูลที่ได้จากการสนทนาจริงด้วย นวนิยายที่นำมาเป็นข้อมูลในครั้งนี้ มีทั้งสิ้น ๓ เรื่อง ซึ่งทั้งสามเรื่องมีความยาวเพียงพอสำหรับการเก็บข้อมูล และมีแนวเรื่องที่แตกต่างกันเพื่อให้ได้สถานการณ์การสื่อสารที่ครอบคลุม นอกจากนั้นผู้เขียนของแต่ละเรื่องล้วนเป็นนักเขียนรางวัล ที่เป็นที่ยอมรับและยอมรับทั้งในด้านฝีมือการแต่งและการใช้ภาษา ได้แก่

๑) น้ำใสใจจริง บทประพันธ์ของ ว.วินิจฉัยกุล มีตัวอย่างถ้อยคำ ทำไม ทั้งหมด ๑๕๕ ตัวอย่าง

๒) เก้าอี้ขาวในห้องแดง บทประพันธ์ของ สุวรรณี สุคนธา มีตัวอย่างถ้อยคำ ทำไม ทั้งหมด ๒๐๑ ตัวอย่าง

๓) ความรักแสนกล บทประพันธ์ของ กฤษณา อโศกสิน มีตัวอย่างถ้อยคำ ทำไม ทั้งหมด ๑๓๑ ตัวอย่าง

ค.บทสนทนาในละครโทรทัศน์ เป็นบทสนทนาที่แม้ว่าจะมีการกำกับและตกแต่งล่วงหน้าเช่นเดียวกับบทสนทนาในนวนิยาย และมักจะมีความเกินจริงเนื่องจากเหตุผลทางการแสดงที่จำเป็นต้องสื่ออารมณ์ออกมาให้ผู้ชมเห็นและเข้าใจชัดที่สุด แต่บทสนทนาในละครโทรทัศน์ก็มีข้อดีในแง่ที่มีความคล้ายคลึงกับบทสนทนาจริงมากกว่าบทสนทนาในนวนิยายเนื่องจากมีภาพการสนทนาจริงเกิดขึ้น ทำให้เห็นความเป็นธรรมชาติของบทสนทนามากกว่า อีกทั้งสามารถเก็บข้อมูลได้ทั้งตัวบทสนทนา และองค์ประกอบอื่นๆ ที่เป็นปริบทในการสนทนา อาทิเช่น น้ำเสียง สีหน้า ท่าทางของตัวแสดง นอกจากนั้น ความเกินจริงที่กล่าวมาข้างต้น ยังเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาครั้งนี้ด้วย เนื่องจากบทบาทและอารมณ์ที่ตัวละครแสดงให้เห็นอย่างชัดเจน จะช่วยให้

สามารถพิจารณาความหมายที่แท้จริงของถ้อยคำในการสนทนาได้ตอบได้ง่ายยิ่งขึ้น สำหรับละครโทรทัศน์ที่จะเก็บข้อมูล ผู้วิจัยเลือกจากเรื่องที่แพร่ภาพทางสถานีโทรทัศน์ไทยทีวีสีช่อง ๓ สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง ๕ และ สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง ๗ สถานีละ ๑ เรื่อง แต่ละเรื่องมีกำหนดเริ่มแพร่ภาพตรงกับช่วงที่เริ่มเก็บข้อมูล คือเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๓ เพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลได้ตั้งแต่เริ่มจนจบเรื่อง ละครโทรทัศน์ทั้งสามเรื่องได้แก่

๑) บ้านทรายทอง บทประพันธ์ ของ ก.สุรางคนางค์ เขียนบทโทรทัศน์โดย ชัยยศ ปัญญา มีตัวอย่างถ้อยคำ ทำไม ทั้งหมด ๘๑ ตัวอย่าง

๒) ภูริภุฑูร บทประพันธ์และบทโทรทัศน์ของ ละลิตา ฉันทศาสตร์โกศล มีตัวอย่างถ้อยคำ ทำไม ทั้งหมด ๖๕ ตัวอย่าง

๓) กว่าจะรู้เดียงสา บทประพันธ์ ของ โปต้น เขียนบทโทรทัศน์โดย จิตรภา มีตัวอย่างถ้อยคำ ทำไม ทั้งหมด ๔๕ ตัวอย่าง

จะเห็นได้ว่า ละครโทรทัศน์ทั้งสามเรื่องจะมีแนวเรื่องที่แตกต่างกัน และแตกต่างจากนวนิยายสามเรื่องข้างต้นด้วย เนื่องจากผู้วิจัยพยายามจะให้ได้สถานการณ์การสื่อสารที่ครอบคลุมมากที่สุด ข้อมูลชนิดนี้ผู้วิจัยเก็บรวบรวมจากการบันทึกแถบวีดิทัศน์แล้วถอดเป็นตัวอักษรเฉพาะช่วงที่ปรากฏการใช้ประโยค ทำไม

สรุปแล้ว ข้อมูลประโยคที่มีคำ ทำไม ทั้งหมดที่นำมาใช้ในงานวิจัยนี้ มีทั้งสิ้น ๑,๒๖๐ ตัวอย่าง โดยสามารถจำแนกให้เห็นอย่างชัดเจนตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑ การกระจายของข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ชนิดของข้อมูล	แหล่งข้อมูล	จำนวนตัวอย่าง	ร้อยละ
ข้อมูลบทพูดเดี่ยว	-หนังสือพิมพ์	๔๘๘	๓๘.๗
	-สารานุกรมเยาวชน	๑๒	๑.๐
รวม		๕๐๐	๓๙.๗
ข้อมูลบทสนทนาได้ตอบ	-ในชีวิตจริง	๘๒	๖.๕
	-ในนวนิยาย	๔๘๗	๓๘.๗
	-ในละครโทรทัศน์	๑๙๑	๑๕.๑
รวม		๗๖๐	๖๐.๓

ข้อมูลทั้ง ๑,๒๖๐ ตัวอย่างดังกล่าว ถึงแม้ว่าจะดูหนักไปในส่วนของบริษัทสนทนาได้ตอบมากกว่าบทพูดเดี่ยว แต่ก็เป็นการเน้นหนักอย่างจงใจ กล่าวคือ ข้อมูลที่ใช้สำหรับการศึกษาความหมายด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์ โดยเฉพาะความหมายเชิงเจตนา ถ้าเป็นข้อมูลที่มีทั้งฝ่ายผู้พูด และผู้ฟัง เพื่อประโยชน์ในการตีความความหมายที่สื่อสารกัน ได้อย่างถูกต้องและลึกซึ้งกว่าข้อมูลที่มีแต่ฝ่ายผู้พูดเท่านั้น เพราะฉะนั้น ผู้วิจัยจึงเลือกเก็บข้อมูลบริษัทสนทนาได้ตอบมากกว่าบทพูดเดี่ยว

๑.๖ วิธีดำเนินการวิจัย

๑.๖.๑ สืบรวจเอกสาร หนังสือ วิทยานิพนธ์ และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

๑.๖.๒ รวบรวมข้อมูลประโยคที่มีคำว่า ทำไม

๑.๖.๓ ศึกษาความหมายของประโยคที่มีคำว่า ทำไม ปรากฏทั้งที่ต้นประโยค และท้ายประโยค โดย

ก. ศึกษาคำตอบของคำถาม ทำไม ทั้งแบบที่ปรากฏต้นและท้ายประโยค เพื่อพิจารณาความหมายของ ทำไม ที่อยู่ต้นและท้าย ที่ผู้ฟังรับรู้ และยังผลให้สามารถบอกความแตกต่างระหว่างปัจจัยกระตุ้นกับเป้าประสงค์ได้

ข. ศึกษาคำที่ปรากฏร่วมกับคำ ทำไม อย่างมีเงื่อนไข เพื่อนำความหมายของคำดังกล่าวมาใช้จำแนกความหมายของ ทำไม ทั้งสองตำแหน่ง

๑.๖.๔ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งกับความหมายของคำ ทำไม

๑.๖.๕ พิจารณารูปประโยคที่มีคำว่า ทำไม ทั้งที่ใช้เพื่อสื่อบอกเจตนาที่สอดคล้องกับรูปประโยค หรือวัจนกรรมตรง และใช้เพื่อสื่อบอกเจตนาที่ไม่สอดคล้องกับรูปประโยค หรือวัจนกรรมอ้อม แล้วกำหนดเงื่อนไขวัจนกรรมที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการตัดสินวัจนกรรมแต่ละชนิด*

๑.๖.๖ วิเคราะห์ตำแหน่งของ ทำไม ที่สัมพันธ์กับการสื่อบอกเจตนาต่างๆ

๑.๖.๗ สรุปผลการวิจัย และเขียนข้อเสนอแนะ

* ผู้วิจัยพบว่า ในนวนิยาย ผู้เขียนมักขยายความถึงความหมายเชิงเจตนาของถ้อยคำของตัวละครเสริมไว้ด้วย ตัวอย่างเช่น

“เธอสองคนลงมาเดินงุ่มง่ามกันอยู่ทำไม” น้ำเสียงที่ถามนั้น เหมือนสอบสวนมากกว่าซักถาม

“ทำไมคะครบกับตัวใหญ่อย่างนั้นเชียว” อ้อมร้องถาม กลับหัวเราะจนมีเสียง ‘พริ๊ด’ ออกมาทางจมูก

แม้ว่าการพยายามขยายความดังกล่าว อาจจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินวัจนกรรม แต่เนื่องจากผู้เขียนไม่ได้มีเงื่อนไขในการจำแนกวัจนกรรมแต่ละชนิดออกจากกันอย่างชัดเจน จึงอาจเกิดความสับสนหรือความไม่ชัดเจนแน่นอนในการตัดสินวัจนกรรมแต่ละกรณีได้ ดังนั้น ในที่นี้จึงจะไม่ตัดสินวัจนกรรมโดยยึดตามการตัดสินของผู้เขียน แต่จะใช้เงื่อนไขวัจนกรรมที่เซอร์กัและผู้วิจัยเองได้เสนอไว้เป็นเกณฑ์

๑.๗ การถ่ายถอดข้อมูลการสนทนา

ผู้วิจัยจะถ่ายถอดข้อมูลการสนทนาที่บันทึกเสียงไว้เป็นตัวอักษรภาษาไทย ยกเว้นคำทำไม ที่มีกรแปรทางเสียงไปจากปกติ ซึ่งจะนำมาช่วยวิเคราะห์ความหมายของบทสนทนา จะใช้ชุดตัวอักษรในการถ่ายถอด ตามที่กาญจนา นาคสกุล (๒๕๒๔) ได้เสนอไว้ และจะใช้ชุดสัญลักษณ์แสดงองค์ประกอบของการสนทนาที่ ชิฟฟริน (Schiffrin, 1987) ได้เสนอไว้ เพื่อเก็บและถ่ายถอดรายละเอียดขององค์ประกอบการสนทนาต่างๆ เช่น ทำนองเสียง หรือการเน้นเสียงหนัก มาใช้ในการวิเคราะห์ความหมายของบทสนทนาเช่นเดียวกัน ชุดตัวอักษรและชุดสัญลักษณ์ดังกล่าว มีดังต่อไปนี้

๑๗.๑ ชุดตัวอักษร กาญจนา นาคสกุล (๒๕๒๔) จำแนกหน่วยเสียงในภาษาไทยออกเป็น ๑ ประเภท ได้แก่ หน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงสระ และหน่วยเสียงวรรณยุกต์ ดังต่อไปนี้

๑) หน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงพยัญชนะในภาษาไทยมีทั้งสิ้น ๒๑ หน่วยเสียง ได้แก่ /p, t, c, k, ʔ, ph, th, ch, kh, b, d, m, n, ŋ, l, r, ʃ, s, h, w, j/ สำหรับหน่วยเสียงพยัญชนะที่ใช้ในงานวิจัยนี้มี ๔ หน่วยเสียง ได้แก่ /th/, /m/, /j/ และ /r/

๒) หน่วยเสียงสระ หน่วยเสียงสระในภาษาไทยจำแนกได้เป็นหน่วยเสียงสระเดี่ยวและหน่วยเสียงสระประสม หน่วยเสียงสระเดี่ยวมีทั้งที่เป็นเสียงสั้นและเสียงยาวรวมทั้งสิ้น ๑๘ หน่วยเสียง ได้แก่ /i, i:, e, e:, ɛ, ɛ:, u, u:, ɤ, ɤ:, a, a:, u, u:, o, o:, ɔ, ɔ:/ ส่วนสระประสมมี ๓ หน่วยเสียง ซึ่งทั้งสามหน่วยเสียงมีเสียงย่อยเป็นเสียงสั้นและเสียงยาวหน่วยละ ๒ เสียง ได้แก่ /ia/, /ua/ และ /ua/ สำหรับหน่วยเสียงสระที่ใช้ในที่นี้มี ๒ หน่วยเสียง ได้แก่ /a/ และ /ɛ/

๓) หน่วยเสียงวรรณยุกต์ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ในภาษาไทยมีทั้งสิ้น ๕ หน่วยเสียง จำแนกได้เป็น ๒ ประเภทคือ

ก. หน่วยเสียงวรรณยุกต์ระดับ ได้แก่ หน่วยเสียงสามัญ /ˊ/, หน่วยเสียงเอก /ˋ/ และหน่วยเสียงตรี /ˌ/

ข. หน่วยเสียงวรรณยุกต์เปลี่ยนระดับ ได้แก่ หน่วยเสียงโท /ˆ/ และหน่วยเสียงจัตวา /ˊˊ/

กาญจนา นาคสกุล (๒๕๒๔) เสนอไว้ว่า นอกเหนือจากทั้งห้าหน่วยเสียงนี้แล้วภาษาไทยยังมีเสียงวรรณยุกต์อีกประเภทหนึ่งคือ เสียงวรรณยุกต์เน้น (intensifying tone) ซึ่งจัดเป็นเสียงวรรณยุกต์ที่เปลี่ยนไปจากหน่วยเสียงวรรณยุกต์ที่มีอยู่เดิม จะปรากฏเฉพาะกับคำซ้ำที่ออกเสียงเน้นพยางค์ที่มาข้างหน้าเพื่อแสดงความหมายพิเศษเท่านั้น โดยจะแทนด้วยเครื่องหมาย /ˊˊ/ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

รู-รู
ดิ-ดิ

/ˈru:- ru: /

/ˈdi:- di: /

๑.๗.๒ ชุดเครื่องหมายและสัญลักษณ์ในการถ่ายทอดข้อมูลการสนทนา

ผู้วิจัยเลือกใช้ชุดเครื่องหมายและสัญลักษณ์ในการถ่ายทอดข้อมูลการสนทนา ตามที่ ชิฟ-ฟริน (Schiffirin, 1987) ได้เสนอไว้โดยได้ปรับเปลี่ยนและเพิ่มเติมบางส่วนตามความเหมาะสม เพื่อให้สามารถถ่ายทอดรายละเอียดในการสนทนาได้ใกล้เคียงกับความจริงมากที่สุด ผู้วิจัยได้จำแนกเครื่องหมายและสัญลักษณ์ดังกล่าวออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่ เครื่องหมายแสดงลักษณะเสียง และ เครื่องหมายแสดงผลัดในการพูด ซึ่งแต่ละประเภทมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

๑) ชุดเครื่องหมายแสดงลักษณะเสียง

ก. มหัพภาค (.) แสดงการหยุดแบบจบความ โดยใช้ทำนองเสียงต่ำลง เช่น ตัวอย่างต่อไปนี้

มัจฉา ขอบใจนะที่มาส่ง.

บอย ไม่ต้องห่วงนะมัจ. เรือมัจนะ-เราจะซ่อมให้.

ข. จุลภาค (,) แสดงการหยุดแบบยังไม่จบความ โดยจะมีทำนองเสียงสูงขึ้นเล็กน้อยก่อนการหยุด เช่น ตัวอย่างต่อไปนี้

ก เฮ้ย มาดคงไม่ทันจะหายเหม็น, ทำไมจะกลับแล้วอ๊ะ?

ข พอดีจะรีบไปธุระต่ออ๊ะ.

ค. ปรศนิย (?) แสดงการจบความด้วยทำนองเสียงสูง ซึ่งปกติจะพบในการถามคำถามที่ต้องการการตอบรับหรือปฏิเสธ เช่น ตัวอย่างต่อไปนี้

แว่นทิพย์ แล้วทำเข้าฝือกนะลงน้ำได้หรือ?

ชชา ทำไมจะลงไม่ได้. ลงมาหาทิพย์นะ ได้เสมอลงอยู่แล้ว.

ง. อัศเจรีย์ (!) แสดงการจบความด้วยทำนองเสียงพิเศษ โดยจะปรากฏเมื่อผู้พูดต้องการแสดงทัศนคติ อารมณ์ หรือความรู้สึกอย่างใดอย่างหนึ่งออกมา เช่น ตัวอย่างต่อไปนี้

* กาญจนนา นาคสกุล (๒๕๒๔) ได้ให้ความเห็นว่า อักษรวิธีไทยไม่มีวิธีเขียนเสียงวรรณยุกต์เน้นในคำบางคำ จึงอนุโลมให้ ใช้เครื่องหมายไม้ตรีแสดงเสียงนี้ทั้งหมด เพียงเพื่อให้พอเข้าใจกันเท่านั้น จะถือเป็นแบบแผนจริงจึงในการเขียนต่อไปไม่ได้

ท่านด้อม เอ-หญิงตัวรู้จักนายแอน โคนี่ด้วยหรือคะ? ที่ไม่รู้จัก?

ท่านตัว ((หน้าบึ้ง)) ทำไมหญิงจะไม่รู้จักคะ!

จ. ลัญประกาศฎ์ (——) แสดงข้อความหรือถ้อยคำที่ผู้พูดเน้นเสียงหนัก หรือให้ความสำคัญเป็นพิเศษ เช่นตัวอย่างต่อไปนี้

มังฉา ฉันจะโกหกทำไมล่ะ. แต่เสี่ยต้องรับปากว่าจะทำตามข้อแกล=
=เปลี่ยนของฉัน. แล้วก็เก็บเรื่องทั้งหมดเป็นความลับด้วย. ได้=
=มั๊ยล่ะ?

เสี่ยทรงชัย โธ๊ย! ถ้าหนูมันทำให้เสี่ยสมหวังได้จริงๆ, รับรอง -เสี่ยทำได้=
=ทั้งนั้น-ว่ามาเลย.

ฉ. ยัติภังค์เดี่ยว (-) แสดงช่วงเวลาของการหยุดเปล่งเสียงของผู้พูด ประมาณ ๑.๐-๑.๕ วินาที เช่นตัวอย่างต่อไปนี้

ก ไม่ใช่. พูดดีๆ ก็ได้นี่. หยั้งเง็งแรงไปอะปาว.

ข บ้านนี้ก็พูดกันหยั้งเง็งทั้งนั้นแหละ. เอะน่า -ไม่เป็นไรหรอก.

ช. ยัติภังค์คู่ (-) แสดงช่วงเวลาของการหยุดเปล่งเสียงของผู้พูด ประมาณ ๑.๕-๒.๐ วินาที เช่นตัวอย่างข้างต้น

แจ่ม ฮ้าว-คุณ-ถามดีๆ ตอบดีๆ ก็ได้นี่.

พจนีย์ คุณชายกลางจะกลับมากี่โมง?

ซ. ตัวเลขในวงเล็บ (ตัวเลข) แสดงระยะเวลาของความเงียบที่เกิดขึ้นระหว่างการสนทนา โดยใช้การจับเวลา มีหน่วยเป็นวินาที เช่นตัวอย่างต่อไปนี้

จักรทิพย์ แม่เด็กล่ะ? เอเด็กมาจากไหน?

หมอมสุริยา ผมอยู่ที่ไหนเด็กก็มาจากที่นั่นนะแหละ.

(๐.๖)

จักรทิพย์ ทำไมไม่พาทิพย์มาด้วย- ทำไม!

๒) ชุดเครื่องหมายแสดงผลัดในการพูด

ก. เสมอภาค (=) แสดงถ้อยคำที่ต่อเนื่องกันในผลัดหนึ่งๆ ของผู้พูดคนเดียวเมื่อต้องแบ่งบรรทัด เนื่องจากความจำกัดของหน้ากระดาษทำให้ไม่สามารถเขียนต่อเนื่องกันในบรรทัดเดียวกันได้ เช่นตัวอย่างต่อไปนี้

หญิงใหญ่ ((มองตั้งแต่หัวจดเท้า)) นึกยังงៃลุกขึ้นมาแต่งตัวแบบนี้?
 พงมาน คุณหญิงเล็กเธอจัดการให้ล่ะคะ. วันนี้เป็นวันแรกที่ดิฉัน=
 =จะออกไปสอนพิเศษให้เด็กๆ.

ข. วงเล็บซ้อน (()) แสดงอาการปฏิกิริยา ท่าทาง หรือการกระทำต่างๆ ของผู้ร่วม
 สถานการณ์การสนทนาในระหว่างการสนทนา เช่นตัวอย่างต่อไปนี้

ชยา ฉันไม่ได้โดนจับ. ฉันมาคุยเพื่อนเท่านั้นเองเสียบ. ฉันจะมาช่วยเพื่อน.
 มิ่ง ((ชี้หน้า)) อูย! น้ำหน้าอย่างมิ่งนะเธอจะช่วยใครได้. ตัวเองยังเอาไม่=
 =รอดเลย. แล้วก็ไม่ต้องมาโกหก. กูรู. มิ่งไปเที่ยวไอ้ที่มีวสุนันด้วย.

ค. วงเล็บเหลี่ยม [] แสดงถ้อยคำหรืออาการที่ผู้ร่วมสนทนาพูดหรือทำในขณะที่ผู้
 พูดยังพูดไม่จบ หรือต่างฝ่ายต่างก็พูด หรือแสดงอาการใดๆ ขึ้นพร้อมกัน โดยจะใช้ [แสดงจุดเริ่ม
 ของถ้อยคำหรืออาการ และใช้] แสดงจุดสิ้นสุดของ ถ้อยคำหรืออาการ เช่นตัวอย่างต่อไปนี้

พิศวาส ไม่นะคะ! คลื่นก็แรงขนาดนี้, แลมมีดอีกคิ้ว. ขึ้นลงไปได้=
 เป็นศพตามคุณแบงก์ไปแน่. หวาดไม่ให้คุณหนูลงไปหรอกค่ะ.
 ออมสิน [ตายก็ตายสิ - ชื่นหน้าแค่นี้. มันก็ต้องชดใช้ด้วยชีวิต.]
 พิศวาส ((พยายามดึงตัวอมสินไว้))] ไม่จริง!=
 =เราไม่ได้ฆ่าล่ะคะ! เธอตกลงไปเองต่างหาก.

ง. เส้นโยง Z แสดงการพูดต่อทันทีโดยไม่ทิ้งช่วงของคู่สนทนา เช่นตัวอย่าง
 ต่อไปนี้

พจนีย์ แหม: ดิว่าพระเอกชื่อเหมือนยี่แกแค้นี๊-ทำเป็น โกรธ. เป็น=
 =ฮังไบบ้างเมื่อคืนส่งตัวอะ. Z
 พงมาน หยุดพูดเหลวไหลละเทอะ=
 =ชะที-พจนีย์. พี่ขอบอกเป็นคำขาดว่า, ถ้าเธอต้องการเป็น=
 =คนดี, มีหน้าตา, และจะอยู่ที่นี้ในความอุปการะของเรา. เธอ=
 =จะประพฤติตัวอย่างที่แล้วๆ มาไม่ได้. Z
 พจนีย์ ทำไมจะไม่ได้!

จ. วรรคห่างพิเศษ เป็นการเว้นวรรคให้ห่างกว่าปกติ เพื่อให้เห็นถ้อยคำที่คู่
 สนทนาพูดแทรกขึ้นมาในขณะที่ผู้พูดกำลังหยุดพูดชั่วขณะ ความกว้างของวรรคจะไม่แน่นอนขึ้น
 อยู่กับถ้อยคำที่แทรกเข้ามา เช่นตัวอย่างต่อไปนี้

- ข โอ๊ย! จะมาอะไรกันตอนนี้เฮอะ? คนขี้ง่วงๆ อยู่. ทำไมจะต้องมารบเร้า=
=อะไรอยู่ได้. บ่ายๆ เดี่ยวโทรไปละกัน.
- ก รบเร้าอะไร! ไม่ต้อง. แค่นี้แหละ

๑.๗ นิยามศัพท์สำคัญ

๑.๗.๑ ประโยค (sentence) ใช้หมายถึง หน่วยในภาษาที่เกิดจากการนำคำมารวมเข้าด้วยกัน ตามกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์ จนสามารถสื่อความหมายที่เหนือกว่าระดับคำได้ ประกอบไปด้วย ภาคประธานและภาคแสดง โดยทั้งสองภาคอาจมีหรือไม่มีส่วนขยายก็ได้ นอกจากนี้ยังอาจมีแกน หรือจุดตั้งต้นประโยค (topic) หรือ ไม่มีก็ได้

๑.๗.๒ ถ้อยคำ (utterance) ใช้หมายถึง หน่วยในภาษาพูดที่ไม่จำกัดรูป แต่มีความเป็นเอก นัย (unified whole) ทางความหมายในการสื่อสาร เพ็ชรศิริ วงศ์วิภาณนทร์ (๒๕๑๘) กล่าวว่าไว้ว่า ถ้อยคำเป็นคำรวมเรียกทั้งสิ่งที่เป็นประโยคเต็มรูป เช่น “ใครมาถึงก่อน” และประโยคลดรูป เช่น “ผมเอง”

คำว่า ถ้อยคำ จึงมีนัยถึงรูปใดๆ ที่มีความสามารถในการสื่อความหมาย ในขณะที่คำว่า ประโยค จะพิจารณาเฉพาะรูปที่เป็นไปตามระเบียบไวยากรณ์ เนื่องจากในงานวิจัยนี้ มีทั้งส่วนที่ เน้นที่รูปลักษณะ การเรียงลำดับ ของประโยคที่มีคำ ทำไม และส่วนที่เน้นในเรื่องความสามารถในการสื่อความหมายเชิงเจตนาด้วยถ้อยคำที่มีคำ ทำไม ผู้วิจัยจึงจะใช้คำว่า ประโยค และ ถ้อยคำ ควบคู่กันไปตามนั้น

๑.๗.๓ เป้าประสงค์ (purpose) ใช้หมายถึง ผลที่ตั้งใจหรือต้องการจะให้บรรลุถึง ผลดังกล่าวแม้จะยังไม่เกิดขึ้นจริง แต่ก็ผลักดันให้เกิดเหตุการณ์หรือการกระทำใดๆ ขึ้นได้ จึงถือเป็น สาเหตุชนิดหนึ่ง โดยทั่วไปมักใช้คำว่า จุดประสงค์ มากกว่า เป้าประสงค์ แต่ผู้วิจัยเห็นว่า คำว่า เป้าประสงค์ สามารถให้ภาพความเป็นผล ที่ต้องการให้ บรรลุถึง ได้ชัดเจนกว่า จุดประสงค์ ผู้วิจัย จึงเลือกคำว่า เป้าประสงค์ มาใช้ในงานวิจัยนี้

ในบทต่อไป จะได้กล่าวถึงกรอบทฤษฎีต่างๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด

กรอบทฤษฎีที่ใช้วิเคราะห์

ในบทนี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงทฤษฎีที่ใช้วิเคราะห์เป็นสองส่วน ส่วนแรกเป็นทฤษฎีทางอรรถศาสตร์ ได้แก่ การวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายของคำ (Componential Analysis) ซึ่งจะใช้ในการจำแนกความแตกต่างทางความหมายระหว่างคำ ทำไม ในตำแหน่งต้นและท้ายประโยค จากนั้นเป็นทฤษฎีทางประธานอรรถศาสตร์ เรื่องความสอดคล้องในภาษา ระหว่างรูปภาพกับความหมาย (Iconicity) ซึ่งเป็นแนวทางในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งและความหมายของคำ ทำไม ในประโยค และส่วนที่สองเป็นทฤษฎีทางวจนปฏิบัติศาสตร์ อันได้แก่ทฤษฎีวจนกรรม (Speech Acts Theory) และทฤษฎีความสุภาพ (Politeness Theory) ซึ่งผู้วิจัยจะนำมาใช้วิเคราะห์ความหมายที่แปรไปตามตามบริบทการใช้ ของประโยคที่มีคำว่า ทำไม

๒.๑ การวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายของคำ (Componential Analysis)

การศึกษาความหมายของคำในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา นักอรรถศาสตร์สนใจที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายของคำ โดยใช้วิธีการที่เรียกว่า การวิเคราะห์อรรถลักษณะ โดยนำความหมายของคำมาแจกแจงเป็นส่วนย่อยๆ ที่เรียกว่า อรรถลักษณะ (semantic feature) ตัวอย่างเช่น

แม่			
<table border="1" style="border-collapse: collapse; width: 80px; height: 80px;"> <tr> <td style="padding: 5px;">± มนุษย์</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">+ มีลูก</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">+ หญิง</td> </tr> </table>	± มนุษย์	+ มีลูก	+ หญิง
± มนุษย์			
+ มีลูก			
+ หญิง			

อรรถลักษณะย่อยๆ ที่ประกอบขึ้นมาเป็นความหมายของคำแต่ละคำนั้น จะไม่ได้เป็นอรรถลักษณะที่พบในคำเพียงคำเดียว เช่นอรรถลักษณะ < มนุษย์ > < มีลูก > และ < หญิง > ของคำสองคำต่อไปนี้

แม่	พ่อ						
<table border="1" style="border-collapse: collapse; width: 80px; height: 80px;"> <tr> <td style="padding: 5px;">± มนุษย์</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">+ มีลูก</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">+ หญิง</td> </tr> </table>	± มนุษย์	+ มีลูก	+ หญิง	<table border="1" style="border-collapse: collapse; width: 80px; height: 80px;"> <tr> <td style="padding: 5px;">± มนุษย์</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">+ มีลูก</td> </tr> <tr> <td style="padding: 5px;">- หญิง</td> </tr> </table>	± มนุษย์	+ มีลูก	- หญิง
± มนุษย์							
+ มีลูก							
+ หญิง							
± มนุษย์							
+ มีลูก							
- หญิง							

จากการเปรียบเทียบอรรถลักษณะของคำทั้งสองคำ จะเห็นได้ว่าอรรถลักษณะ <มนุษย์> และ <มีลูก> เป็นอรรถลักษณะร่วมของคำทั้งสอง ส่วนอรรถลักษณะ <หญิง> เป็นอรรถลักษณะต่าง อรรถลักษณะร่วมจะช่วยให้เราอธิบายได้ว่า คำว่า พ่อ กับ แม่ อยู่ในกลุ่มเดียวกันได้อย่างไร ส่วน อรรถลักษณะต่างก็จะใช้อธิบายได้ว่าคำทั้งคู่ต่างความหมายกันตรงไหน ซึ่งการอธิบายความแตกต่าง ทางความหมายด้วยวิธีนี้ จะช่วยให้เราสามารถนำสิ่งที่ไม่มีตัวตน คือความหมายของคำมาศึกษาเพื่อ หาความเข้าใจ และให้คำอธิบายเกี่ยวกับปรากฏการณ์ด้านความหมายในภาษา เช่น คำพ้องความ หมาย คำแย้งความหมาย หรือคำหลายหน้าที่ ได้ง่ายขึ้นและชัดเจนขึ้น

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงจะวิเคราะห์อรรถลักษณะของคำ ทำไม ที่ปรากฏในตำแหน่งที่ต่างกัน จากการศึกษาคำที่ปรากฏร่วมกับ ทำไม ทั้งสองตำแหน่ง เพื่อแสดงให้เห็นถึงความหมายของ ทำไม แต่ละตำแหน่ง และสัมพันธภาพของ ทำไม ทั้งสองตำแหน่ง อย่างชัดเจนได้

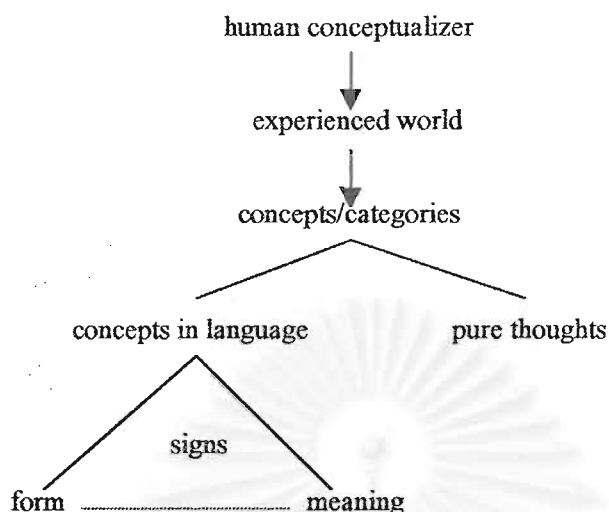
๒.๒ ความสอดคล้องในภาษา

๒.๒.๑ แนวคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับทฤษฎีประชานอรรถศาสตร์ (Cognitive Semantics)

ทฤษฎีประชานอรรถศาสตร์ เป็นทฤษฎีภาษาแนวใหม่ที่ทฤษฎีหนึ่งที่มีสมมติฐานว่า เนื่องจากภาษาเป็นเครื่องมือที่มนุษย์ใช้เพื่อบอกเล่าถ่ายทอดความคิดต่อกัน ภาษาจึงสามารถเป็นสื่อ สะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการรับรู้และเรียนรู้สิ่งต่างๆ ในโลก รวมถึงระบบและกระบวนการคิดหาเหตุผลของมนุษย์ได้ พูดย่ออย่างหนึ่งคือ ภาษาที่ใช้มนุษย์ถ่ายทอดความคิดจะเป็นตัว อธิบายวิธีคิดของมนุษย์ ทฤษฎีประชานอรรถศาสตร์จึงมีจุดมุ่งหมายที่จะอธิบายความสามารถใน การคิดของมนุษย์ผ่านการศึกษารูปแบบภาษาที่มนุษย์ใช้นั้นเอง

การเรียนรู้และรับรู้โลกของมนุษย์เริ่มต้นจากการมีประสบการณ์ ทั้งจากร่างกาย (bodily experience) จากประสาทสัมผัส (sensory-motor) จากอารมณ์ความรู้สึก (emotional) และ จากสังคม (social) หลังจากมีประสบการณ์ มนุษย์ก็จะสร้างมโนทัศน์ (concept) ให้สิ่งต่างๆ ใน โลกตามที่เคยมีประสบการณ์มานั้น เพื่อให้สามารถแยกแยะสิ่งนั้นออกจากสิ่งอื่นๆ ได้ ในขณะที่เชื่อกันก็เป็นการจัดหมวดหมู่ให้สิ่งที่เหมือนกันอยู่ด้วยกันด้วย และเพื่อสนองความต้องการที่จะถ่ายทอดประสบการณ์ของคนให้ผู้อื่น ได้รับรู้ด้วย มนุษย์จึงสร้างรูปภาษาขึ้นมาใช้สื่อถึงสิ่งเหล่านั้น กระบวนการเรียนรู้และรับรู้โลกดังกล่าวแสดงให้เห็น ได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ ๑ Model of the conceptual world (Dirven and Vespoor, 1998 : 15)

๒.๒.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างรูปและความหมายของสัญลักษณ์

ดังที่กล่าวไปแล้วว่ามนุษย์จำเป็นต้องสื่อสารเรื่องราวข้อมูลต่างๆ ต่อกัน ทำให้ต้องกำหนดสัญลักษณ์ขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร สัญลักษณ์ที่มนุษย์กำหนดขึ้นใช้มีทั้งที่เป็นวจนภาษาและอวจนภาษา เช่น การพยักหน้าของผู้ฟัง สื่อความหมายว่า *เข้าใจ* การส่ายหน้า หมายความว่า *ไม่เข้าใจ* เป็นต้น ทางสัญวิทยา (Semiotics) จำแนกสัญลักษณ์ต่างๆ ไป ที่มนุษย์กำหนดขึ้นใช้สื่อความหมายเป็น ๓ แบบ ดังต่อไปนี้

ก. สัญลักษณ์ที่บ่งชี้ให้เห็นให้เข้าใจความหมาย (Indexical sign, or Index)

เป็นสัญลักษณ์ที่โยงกับความหมาย หรือชวนให้นึกถึงความหมาย ตัวอย่างของการใช้สัญลักษณ์แบบนี้ ก็คือ การเลิกคิ้วแสดงความประหลาดใจ เพราะไม่ได้แทนความหมายโดยตรง แต่สามารถให้ผู้ฟังพอรู้ว่า ผู้พูดมีอารมณ์ไม่ปกติในทางลบเกิดขึ้น อาจจะเป็นสงสัย หรือ ไม่พอใจ ในอาการจักรของสัตว์ก็จะใช้สัญลักษณ์ประเภทนี้สื่อสารกัน เนื่องจากสัตว์ไม่มีความสามารถในการคิด ประชุกต์ จึงต้องกำหนดสิ่งที่แทนความหมายมาจากสิ่งที่ใกล้เคียงที่จะสื่อความหมายนั้นได้ง่าย

ข. สัญลักษณ์ที่สอดคล้องกับความหมาย (Iconic sign, or Icon)

เป็นสัญลักษณ์ที่มีลักษณะเป็นมโนภาพ หรือภาพในความคิดที่ถอดแบบมาจากสิ่งที่ตัวมันสื่อ เช่น ป้ายรูปเด็กกำลังเดินที่อยู่ริมถนนซึ่งใช้สื่อถึงเขตโรงเรียนที่มีนักเรียนเดิน ผู้สัญจรทั่วไปสามารถนึกถึงเด็กจริงๆ ได้ เนื่องจากสัญลักษณ์กับสิ่งที่อ้างอิงเหมือนกัน การใช้สัญลักษณ์ประเภทนี้จะต้องอาศัยการสำนึกถึงเรื่องความเหมือนระหว่างภาพในความจริงกับภาพในความคิดซึ่งเป็นภาพแบบภาพจำลอง เป็นต้นว่าภาพความจริงของแม่น้ำ ก็จำลองมาเป็นเส้นคดเคี้ยวในแผนที่ เป็นต้น ผู้รับสารจะเข้าใจความหมายได้ก็ต่อเมื่อเส้นแสดงแม่น้ำจำลอง กับภาพแม่น้ำมโนทัศน์ของผู้รับสาร

เหมือนกัน แต่ถ้าผู้รับสารไม่เคยเห็นแม่น้ำที่คดเคี้ยว ภาพแม่น้ำในมโนทัศน์ผู้รับสารก็ไม่คดเคี้ยว ไม่เหมือนภาพในมโนทัศน์ที่ผู้ส่งสารจำลองออกมา เพราะฉะนั้นจึงทำให้ผู้รับสารไม่เข้าใจสารนั้นได้ ดังนั้นเป็นต้น การใช้สัญลักษณ์ประเภทนี้ดูเหมือนจะยากกว่าสัญลักษณ์ประเภทแรก แต่ในความเป็นจริงแล้ว เราใช้กันอย่างเป็นสามัญมาก กล่าวคือ มนุษย์เรามีความสามารถในการจำลองภาพของจริงเป็นสัญลักษณ์อยู่แล้ว ยกตัวอย่างเช่น รูปของคน สัตว์ ไฟ ของคนโบราณที่จารึกไว้ที่ผนังถ้ำ หรือรูปคนที่เล็กเล็กๆ วาด เป็นต้น การสร้างสัญลักษณ์ที่จำลองสิ่งที่เรามองเห็นออกมาตามมโนทัศน์นี้ ทำให้เราเห็นศักยภาพของสมองมนุษย์ที่จะจำลองภาพของสิ่งต่างๆ ออกมาเป็นลักษณะของแปลน หรือแบบจำลอง ที่ไม่ใช่ของจริงได้

ค. สัญลักษณ์ที่เป็นสัญลักษณ์ หรือไม่สอดคล้องกับความหมาย (Symbolic sign, symbol)

เป็นสัญลักษณ์ที่เป็นสัญลักษณ์ หรือที่มนุษย์กำหนดและยอมรับใช้กันเอง ไม่มี ความสัมพันธ์กับความหมายหรือสิ่งที่มันแทนแต่อย่างใด ตัวอย่างเช่น สัญลักษณ์ไฟจราจร สีเขียว แดง และเหลือง ไม่มีใครตอบได้ว่า เพราะเหตุใดสีเขียว สีเหลือง และสีแดง จึงต้องแทนความหมายว่าไป ระวัง และหยุด ตามลำดับ เรารู้ความหมายของสัญลักษณ์เหล่านี้ได้ด้วยการจดจำสิ่งที่ตกลงกันแล้วบอกเล่าต่อๆ กันไป สัญลักษณ์จึงเป็นสัญลักษณ์ที่ใช้มากที่สุดที่สุดในสังคมมนุษย์ เนื่องจาก ในวิถีชีวิตมนุษย์มีกิจกรรมมากมาย และมีความจำเป็นที่จะต้องสื่อสารเรื่องราวข่าวสารต่างๆ จากกิจกรรมดังกล่าว มนุษย์จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดสัญลักษณ์ขึ้นเป็นจำนวนมาก ถ้าจะใช้เฉพาะสัญลักษณ์ที่มีความใกล้เคียงกับความหมายคงจะไม่พอ จึงจำเป็นต้องกำหนดใช้สัญลักษณ์ประเภทที่เอื้อต่อการ กำหนดใหม่ที่สุด เนื่องจากจะกำหนดทำไรก็ได้ ขึ้นอยู่กับการตกลงและจดจำไปใช้เท่านั้น

แผนภูมิที่ ๒ ความสัมพันธ์ระหว่างรูปกับความหมายของสัญลักษณ์ทั้งสามแบบ (Dirven and Vespoor, 1998 : 4)

Index	Icon	Symbol
		
<p>รูปกับความหมาย มีความใกล้เคียงกัน สามารถโยงถึงกันได้</p>	<p>รูปกับความหมาย เหมือนกัน จำลองกันมา</p>	<p>รูปกับความหมาย ไม่เกี่ยวข้องกัน แต่อย่างใด</p>

๒.๒.๓ แนวคิดเรื่องความสอดคล้องในภาษา (Iconicity)

จากแผนภูมิที่ ๑ ในหน้า ๑๖ จะเห็นได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างรูปกับความหมายของรูปภาษา เป็นเส้นประ ซึ่งตรงตามความเชื่อเดิมที่เป็นที่ยอมรับกันว่า รูปภาษากับความหมายแทบจะไม่มี ความเกี่ยวข้องกันเลย เพราะมนุษย์กำหนดรูปภาษาขึ้นตามธรรมเนียมที่แต่ละสังคมยึดถือ โดยมี ได้ตั้งใจว่าต้องสอดคล้องกับความหมายของรูปนั้นๆ หรืออีกนัยหนึ่ง รูปภาษาเกือบทั้งหมดที่ มนุษย์กำหนดขึ้นจัดเป็นสัญลักษณ์ (symbol) ยกเว้นคำเลียนเสียง (onomatopoeia) ความคิดดังกล่าวนับว่าถูกต้องสำหรับรูปภาษาระดับคำ แต่ในการสื่อสารจริงในชีวิตประจำวัน มนุษย์ไม่ได้กำหนดรูปภาษาเฉพาะในระดับคำเท่านั้น มนุษย์ยังสร้างรูปภาษาที่ซับซ้อนมากกว่าคำ ด้วย ดังที่ เฮแมน (Haiman, 1985 : 3) ได้กล่าวไว้ว่า ภาษามีได้ประกอบขึ้นจากสัญลักษณ์ ที่ กำหนดขึ้นใช้โดดๆ เท่านั้น แต่จะต้องมีการนำสัญลักษณ์เหล่านั้นมาประกอบกันเข้าตามกฎทาง ไวยากรณ์ด้วย ทั้งนี้เพื่อให้สามารถสื่อมโนทัศน์ที่ซับซ้อนกว่าระดับคำได้นั่นเอง

“A language consists, however, not only of an inventory of (admittedly) arbitrary roots, but of a system of grammatical rules for combining these roots to express complex concepts.”

รูปภาษาที่ซับซ้อนมากกว่าคำดังกล่าวได้แก่ ประโยค ซึ่งสร้างขึ้นเพื่อสนองเป้าหมายของ การสื่อสารของมนุษย์ นั่นคือการบอกเล่าเหตุการณ์ (event) เหตุที่ต้องซับซ้อนก็เป็นเพราะการบอก เล่าเหตุการณ์นี้ ไม่สามารถทำได้โดยการกล่าวเป็นคำๆ เหมือนการเรียกคน สัตว์ สิ่งของ หรือเรียก การกระทำ แต่จะต้องประกอบเข้ากับคำอีกประเภทหนึ่งซึ่งเรียกว่า คำไวยากรณ์ (Grammatical Category) ตามกระบวนการจัดเรียงของไวยากรณ์แต่ละภาษาเพื่อให้สามารถถ่ายทอดอย่างเป็นเรื่อง รวได้ เฮแมนได้กล่าวไว้ว่ารูปภาษาที่มีความซับซ้อนของระบบวากยสัมพันธ์หรือการจัดเรียงคำ ต่างๆ เข้าด้วยกันดังกล่าวนี้ เป็นเสมือน แบบแปลน (diagram) ที่ถอดแบบมาจากกระบวนการรับรู้ เหตุการณ์ใดๆ ของมนุษย์ หรืออาจกล่าวได้ว่า รูปประโยค จัดเป็นสัญลักษณ์ประเภทที่มีความสอดคล้องกับความหมาย หรือ Iconic sign

“There are respects in which linguistic representations are exactly what they seem to be, and there are respects in which human languages are like diagrams of our perceptions of the world, corresponding with them as well (or as poorly) as other diagrams do in general .”

(Haiman, 1985 : 3)

เฮแมนได้กล่าวว่า เรื่องความสอดคล้องระหว่างรูปประโยคกับความหมายเป็นเรื่องสามัญในภาษาอังกฤษ เขาได้ยกตัวอย่างรูปประโยค ๒ รูป ซึ่งแต่ละรูปแม้ไม่ได้มีความหมายแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง แต่รายละเอียดปลีกย่อยของความหมายจะแตกต่างกันเนื่องมาจากการเลือกวางตำแหน่งของคำบางคำในประโยค ตัวอย่างดังกล่าวมีดังต่อไปนี้

- 1) Bill painted the green door.
- 2) Bill painted the door green.

รูปประโยคแรก จะหมายความว่า สีเขียวที่กล่าวถึงเป็นสีเก่าของประตู ส่วนรูปประโยคที่สองหมายความว่า สีเขียวที่กล่าวถึงเป็นสีใหม่ที่ทาทับสีเดิมลงไป จะเห็นได้ว่า ตำแหน่งของคำว่า Green จะเป็นตัวสร้างความหมายที่แตกต่างให้กับรูปประโยคข้างต้น และจะเห็นได้ชัดเจนว่า ตำแหน่งของคำว่า green มีความสอดคล้องกับความหมาย นั่นคือ ถ้าวางคำว่า green ไว้ก่อน จะแสดงถึงช่วงเวลาที่เกิดขึ้นก่อน แต่ถ้าวางคำ green ไว้ทีหลัง จะแสดงถึงช่วงเวลาที่เกิดขึ้นภายหลัง

เป็นที่รู้กันดีว่า ภาษาไทยเป็นภาษาตระกูลคำโคดซึ่งลำดับหรือตำแหน่งในประโยคจะเป็นตัวบอกความหมาย เพราะฉะนั้น จึงน่าสนใจที่จะนำแนวคิดเรื่องความสอดคล้องระหว่างรูปประโยคกับความหมายข้างต้นมาตั้งคำถามเพื่อหาคำตอบว่า ตำแหน่งกับความหมายในประโยคภาษาไทยมีความสอดคล้องกันเช่นเดียวกับภาษาอังกฤษที่เฮแมนได้ศึกษาไว้หรือไม่ และอย่างไร

๒.๓ แนวคิดทางวจนปฏิบัติศาสตร์ (Pragmatics)

๒.๓.๑ การศึกษาความหมายของประโยคตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์

ลีช (Leech, 1983 : 6) ได้เปรียบเทียบความแตกต่างของการศึกษา “ความหมาย” ตามแนวอรรถศาสตร์กับวจนปฏิบัติศาสตร์ไว้ว่า ความหมายในเชิงวจนปฏิบัติศาสตร์จะเชื่อมโยงกับตัวผู้พูดหรือผู้ใช้ภาษา ในขณะที่ความหมายในเชิงอรรถศาสตร์จะยึดอยู่กับคุณสมบัติประจำถ้อยคำที่อ้างถึงนั้นล้วนๆ โดยไม่โยงไปกับสถานการณ์ ผู้พูด หรือผู้ฟังแต่อย่างใด

“meaning in Pragmatics is defined relatively to a speaker or user of the language whereas meaning in semantics is defined purely as a property of expressions in a given language, in abstraction from particular situations, speaker, or hearers.”

นั่นหมายความว่า ในขณะที่นักอรรถศาสตร์เห็นว่า ถ้อยคำมีความหมายในตัวเอง นักวจนปฏิบัติศาสตร์จะเห็นว่า ความหมายของถ้อยคำขึ้นกับบริบท ดังคำที่วิทเทินสไตน์ (Wittgenstein,

1958) ได้กล่าวไว้ว่า “meaning is use” หมายความว่า ถ้อยคำจะมีความหมายต่อเมื่อได้ใช้ ตัวอย่างเช่นบทสนทนาต่อไปนี้

๑๕) บทสนทนายระหว่าง ก กับ ข

ก: เงินมานะ. ไม่เจอกันตั้งนานดูสวยขึ้นนะ.

ข: สวยจัง.

ก: ไม่สวยเหรอ? อ้อ-หรือว่าดูขวยขึ้น?

โดยทั่วไป ถ้อยคำที่ “สวยจัง” ก็น่าจะมีความหมายว่า สวย ตามที่พูด แต่ในที่นี้ ถ้อยคำของ ข ไม่ได้หมายความว่าเงินสวย แต่กลับหมายความว่าไม่สวยเลย และเมื่อดูจากถ้อยคำที่ ก ได้ตอบกลับมาก็เห็นว่า ก ก็เข้าใจความหมายที่ ข สื่อ หมายความว่า ก ไม่ได้รับรู้ความหมายจากรูปประโยค สิ่งที่ช่วยในการตีความถ้อยคำดังกล่าวของ ก อาจจะเป็นน้ำเสียงของ ข ที่เน้นหนักเวลากล่าวถ้อยคำ ไม่เช่นนั้น ก ก็ต้องรู้มาก่อนว่าสัมพันธ์ภาพของ ข กับ เงิน ไม่ค่อยจะดีนัก สิ่งเหล่านี้ทำให้ ก สามารถเข้าใจได้ว่า ข ไม่ได้หมายความว่าอย่างที่พูด เพราะฉะนั้น ถ้าแต่เฉพาะรูปประโยค โดยไม่ได้พิจารณาบริบทที่แวดล้อมถ้อยคำนั้นอยู่ เราก็จะไม่สามารถเข้าใจความหมายที่แท้จริงที่ผู้พูดต้องการสื่อได้ คำว่าบริบทที่กล่าวถึงนี้ มีความหมายกว้างครอบคลุมทุกสิ่งทุกอย่างที่มีผลต่อการทำความเข้าใจสารที่สื่อกันระหว่างผู้สื่อสารกับผู้รับสาร เช่น ผู้สื่อสาร ผู้รับสาร จุดมุ่งหมาย สถานที่ เวลา และข้อมูลอื่นๆที่จะเป็นประโยชน์ในการตีความ และไม่ใช่ว่าเพียงวงวนภาษา หากแต่รวมถึงท่าทางพยักเพยิด แววตา น้ำเสียง และอื่นๆที่เป็นองค์ประกอบในการสื่อสารทั้งหมด ดังที่บิลเมส (Bilmes, 1986 : 127 อ้างถึงใน Mey, 1993) กล่าวไว้ว่า “The context is not just a widening of the sentential perspective: it is the total social setting in which the speech event take place”

จึงเห็นได้ว่า การศึกษาความหมายที่อิงกับบริบทนี้ จะทำให้สามารถมองความหมายของถ้อยคำได้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้นได้ ระเบียบวิธีทางวจนปฏิบัติศาสตร์จึงทำให้เรามองภาษาตามจริงมากขึ้น ไม่มองเป็นนามธรรมอย่างที่สามารจขีดเส้นกำหนดได้อย่างแน่นอนชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องของความหมาย ทำให้เราสามารถตีความ ได้อย่างยืดหยุ่นแต่มีหลักยึด คือ บริบทแวดล้อม เราจึงเห็นธรรมชาติของภาษาได้อย่างชัดเจนว่าเป็นสิ่งที่ “คืนได้” จริง

นอกเหนือจากการพิจารณาความหมายที่สัมพันธ์กับบริบทการใช้ นักวจนปฏิบัติศาสตร์ยังสนใจสากลไภหรือกระบวนการสื่อสารระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง อาทิเช่น เราสามารถเข้าใจความหมายที่ไม่เป็นไปตามรูปของถ้อยคำได้อย่างไร และนอกจากนั้น ยังสนใจจะค้นหาหลักการที่กำหนดพฤติกรรมทางภาษาของมนุษย์ด้วย เช่นว่า เพราะเหตุใดคนเราจึงมักเลือกสื่อสารกันด้วยถ้อยคำที่

ไม่ได้มีความหมายตามรูป คำถามเหล่านี้เองทำให้ผู้วิจัยสนใจจะนำมาใช้กับประโยค ทำไม ในงานวิจัยครั้งนี้

๒.๓.๒ แนวคิดเรื่อง วัจนกรรม (Speech Acts)

เมื่อลองสังเกตถ้อยคำที่เราใช้สื่อสารกันในชีวิตประจำวัน พบว่าบางครั้ง ถ้อยคำที่เราพูดออกไปอาจมีความหมายไม่เหมือนที่พูด เช่น แม่พูดกับลูกว่า “ฝุ่นในห้องหนูไม่น้อยแล้วนะ” แม่ไม่ได้เพียงแต่บรรยายถึงปริมาณฝุ่นในห้องลูก แต่แม่เจตนาจะสั่งให้ลูกทำความสะอาดห้อง หรือเมื่อกระเป๋ารถเมล์พูดกับผู้โดยสารว่า “ที่ข้างในจะเอาไว้ตะตะกร้อกันรึไง” ผู้โดยสารทุกคนก็รับรู้ได้ทันทีว่า กระเป๋ารถเมล์ไม่ได้กำลังถาม แต่ต้องการสั่งให้ผู้โดยสารขยับเข้าไปข้างในรถอีก นี่เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่าในการกล่าวถ้อยคำแต่ละครั้ง ผู้พูดไม่เพียงแต่สื่อเนื้อหาความตามที่พูด แต่เราสื่อเจตนาบางอย่างออกมาด้วย

เพียรศิริ วงศ์วิภาณนท์ (๒๕๓๖) กล่าวว่า การตีความหมายของประโยคเป็นเรื่องที่ซับซ้อนมาก เพราะความหมายของประโยคต้องประกอบด้วยความหมายของตัวประโยคเองและความหมายในบริบท ซึ่งแบ่งออกได้เป็นสามประเภท ได้แก่ วัจนกรรม ความหมายเชิงอารมณ์ และความหมายเชิงแบบ ในที่นี้จะพูดถึงเฉพาะประเภทที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ คือ วัจนกรรม วัจนกรรม หมายถึง ความหมายของประโยคส่วนที่เป็นเจตนาของผู้พูดในการกล่าวถ้อยคำใดถ้อยคำหนึ่งไปสู่ผู้ฟัง ถ้าการสื่อสารนั้นได้ผล ผู้ฟังก็จะรับความหมายส่วนที่เป็นเจตนานี้ได้ ถ้าไม่ได้ผล ก็เกิดความเข้าใจไม่ตรงกัน สื่อสารกันไม่ได้

แนวคิดเรื่องวัจนกรรม (Speech acts) พัฒนามาจากนักปรัชญาภาษา ๒ คน คือออสตินและเซอร์ล ออสติน (Austin, 1962) ได้เสนอทฤษฎีวัจนกรรมขึ้นก่อน โดยแนวคิดสำคัญของทฤษฎีนี้คือ การกล่าวถ้อยคำใดๆ ออกมานั้น ไม่เพียงแต่เป็นการแสดงเนื้อหาหรือประพจน์ (proposition) ของข้อความที่กล่าวเท่านั้น แต่ยังเป็นการแสดงการกระทำด้วย เช่น ขณะที่กล่าวถ้อยคำว่า “ขอโทษ” ออกมานั้น ผู้พูดกำลังแสดงการขออภัยอยู่ด้วย เป็นต้น ถ้อยคำแบบนี้เรียกว่า Performative utterance

แต่ในการสื่อบอกเจตนาของผู้พูด ผู้พูดไม่จำเป็นจะต้องพูดอย่างตรงไปตรงมา นววรรณ พันธุมธธา (๒๕๒๗) กล่าวว่าไว้ในเรื่องข้อสังเกตเกี่ยวกับรูปประโยคกับเจตนาของผู้ใช้ว่า การสังเกตรูปประโยคอาจไม่ช่วยให้ทราบเจตนาของผู้ใช้ประโยคได้เสมอไป และการที่ประโยคสื่อบอกเจตนาของผู้ใช้ไม่ตรงตามรูปประโยคก็เพราะในบางกรณี ผู้พูดไม่ได้สื่อบอกเจตนาออกมาตรงๆ เช่น เมื่อผู้พูดถามว่าผู้ฟังทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดได้หรือไม่ ผู้พูดอาจจะขอร้องให้ผู้ฟังทำสิ่งนั้น หรือ เมื่อผู้พูดถามเกี่ยวกับเรื่องผู้พูดอาจจะต้องการเล่าเรื่องนั้นให้ฟังถ้าผู้ฟังไม่รู้มาก่อน ประโยคถามให้ตอบ

จึงสามารถใช้สื่อบอกเจตนาอื่นได้มากกว่าการถาม รูปภาษากับเจตนาจึงไม่ได้ไปด้วยกันเสมอ ออสตินเสนอความคิดเกี่ยวกับประเด็นนี้ไว้ว่า ถ้อยคำที่ใช้สื่อบอกเจตนามี ๒ ลักษณะ คือ Explicit/Primary Performatives หมายถึง ถ้อยคำที่มีกริยาบ่งวจนกรรม (Speech act verbs) บอกเจตนาไว้ชัดเจน และ Implicit Performatives หมายถึง ถ้อยคำที่ไม่มีกริยาบ่งวจนกรรมบอกเจตนาไว้ชัดเจน เช่นในถ้อยคำต่อไปนี้

- ๑) วันนี้ฉันอยากชวนเธอไปซื้อของ
- ๒) ขอเตือนไว้เถยนะว่าอย่ามาชูงับลูกของฉันอีก

สำหรับออสติน คำว่าชวน กับ เตือน ที่อยู่ในถ้อยคำ จะเป็นตัวบอกว่าถ้อยคำทั้งสองสื่อบอกเจตนาชักชวนและเตือนตามลำดับ

เซอร์ล (Searle, 1969) เสนอทฤษฎีวิจจนกรรมในช่วงหลัง เขามีความคิดด้านเรื่องกริยาบ่งวจนกรรมของออสตินว่า กริยาบ่งวจนกรรมไม่ได้ปรากฏอย่างเป็นปกติในถ้อยคำทั่วไป ในความเป็นจริงถ้อยคำสามัญที่เราพูดกันอยู่มักไม่มีกริยาดังกล่าวปรากฏอยู่ด้วยซ้ำ จะมีปรากฏอย่างชัดเจนก็เฉพาะในถ้อยคำที่เป็นทางการอย่างทีออสตินยกมาเท่านั้น ยิ่งกว่านั้น บางครั้งกริยาดังกล่าวก็ไม่สามารถใช้บ่งวจนกรรมได้เสมอไป เช่น ในประโยคที่สองข้างต้น ผู้พูดน่าจะต้องการชูงมากกว่าจะเตือน เพราะฉะนั้น เซอร์ลจึงเสนอเงื่อนไขของวจนกรรมแต่ละประเภท ที่เรียกว่า Felicity conditions เงื่อนไขนี้ไม่ได้มุ่งจะใช้เพื่อตัดสินว่าการสื่อวจนกรรมใดๆ จะบรรลุผลหรือไม่ เหมือนเงื่อนไขของออสติน แต่มุ่งใช้เพื่อจำแนกหรือตัดสินประเภทของวจนกรรม แต่ละวจนกรรมจะมีเงื่อนไข ๔ ข้อ ซึ่งมีรายละเอียดเป็นการอธิบายภาวะที่เหมาะสมของการสื่อวจนกรรมนั้นๆ ดังต่อไปนี้

๑. เงื่อนไขเกี่ยวกับเนื้อความ (Propositional content) กล่าวถึงรายละเอียดซึ่งเป็นเนื้อหาอ้างอิงของถ้อยคำที่ใช้สื่อบอกเจตนาอื่นๆ
๒. เงื่อนไขเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐาน (Preparatory precondition) กล่าวถึงข้อกำหนดเบื้องต้นเกี่ยวกับความคิดความเชื่อของผู้พูดผู้ฟังที่มีมาก่อนที่ผู้พูดจะสื่อบอกเจตนาอื่นๆ
๓. เงื่อนไขเกี่ยวกับความจริงใจ (Sincerity conditions) กล่าวถึงความต้องการแท้จริงของผู้พูดในการสื่อบอกเจตนาอื่นๆ
๔. เงื่อนไขเกี่ยวกับสาระสำคัญ (Essential conditions) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสื่อบอกเจตนาอื่นๆ

ยกตัวอย่างจากเงื่อนไขวจนกรรมถามให้ตอบต่อไปนี้

วจนกรรม ตามให้ตอบ

๑.เงื่อนไขเกี่ยวกับเนื้อความ จะเป็นเนื้อความใดก็ได้

๒.เงื่อนไขเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐาน มี ๒ ข้อย่อย คือ

- ผู้พูดไม่รู้คำตอบ นั่นคือ ไม่รู้ว่าเนื้อความนั้นเป็นจริงหรือไม่ หรือ ไม่รู้ข้อมูลที่
เป็นคำตอบของคำถามอย่างแท้จริง

- ไม่มีอะไรแสดงอย่างชัดเจนทั้งต่อผู้พูดและผู้ฟังว่า ผู้ฟังจะให้ข้อมูลในเวลานั้นถ้า
ผู้พูดไม่ได้ถาม

๓.เงื่อนไขเกี่ยวกับความจริงใจ ผู้พูดต้องการข้อมูลนั้น

๔.เงื่อนไขเกี่ยวกับสาระสำคัญ เป็นการกระทำที่ผู้พูดพยายามจะได้ข้อมูลนั้นจากผู้ฟัง

นอกจากนั้น เซอร์ล (1977, อ้างถึงใน Mey, 1993) ยังได้จัดกลุ่มวจนกรรมชนิดต่างๆ เป็น
ประเภทใหญ่ๆ ทั้งสิ้น ๕ ประเภท ได้แก่

๑. **Representatives** เช่น วจนกรรมการบอกเล่า, แจ้งให้ทราบ มีลักษณะดังต่อไปนี้

- ถ้อยคำจะแสดงเหตุการณ์ใดๆ ที่เกิดขึ้นก่อนการกล่าวถ้อยคำ

- เป็นการกระทำที่ผู้พูดมุ่งเสนอข้อเท็จจริงให้ผู้ฟังรับรู้

๒. **Directives** เช่น วจนกรรมการสั่ง, ขอร้อง มีลักษณะดังต่อไปนี้

- ถ้อยคำจะทำให้เกิดเหตุการณ์ใดๆ เกิดขึ้นหลังจากกล่าวถ้อยคำออกไป

- เป็นการกระทำที่ผู้พูดสั่งให้ผู้ฟังทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ผู้พูด

๓. **Commissives** เช่น วจนกรรมการสัญญา, ปู มีลักษณะดังต่อไปนี้

- ถ้อยคำจะทำให้เกิดเหตุการณ์ใดๆ เกิดขึ้นหลังจากกล่าวถ้อยคำออกไป

- เป็นการกระทำที่ผู้พูดผูกมัดตนเองว่าจะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งต่อผู้ฟัง

๔. **Expressives** เช่น วจนกรรมขอขอบคุณ, ขอโทษ, แสดงความยินดี มีลักษณะดังต่อไปนี้

- ถ้อยคำเกี่ยวกับความรู้สึกในใจของผู้พูดเป็นหลัก

- เป็นการกระทำที่ผู้พูดแสดงความรู้สึกภายในของผู้พูดออกมา

๕. **Declaratives** ได้แก่ วจนกรรมการประกาศ มีลักษณะดังต่อไปนี้

- ถ้อยคำอาจแสดงเหตุการณ์ใดๆ ที่เกิดขึ้นก่อนการกล่าวถ้อยคำ หรือถ้อยคำอาจทำ
ให้เกิดเหตุการณ์ใดๆ เกิดขึ้นหลังจากกล่าวถ้อยคำออกไปก็ได้

- เป็นการกระทำที่ผู้พูดประกาศการกระทำหรือคำพูดใดๆ ที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลง

แปลงขึ้น

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะนำเงื่อนไขวัจนกรรมของเซอร์ลมาใช้ทดสอบรูปประโยคคำถามที่มีคำว่า ทำไม ว่า สามารถสื่อบอกวัจนกรรมใดที่นอกเหนือจากการถามได้บ้าง โดยวางเงื่อนไขวัจนกรรมการถามให้ตอบ โดยเฉพาะเงื่อนไขข้อที่สามและสี่ คือ เงื่อนไขเกี่ยวกับความจริงใจ และเงื่อนไขเกี่ยวกับสาระสำคัญ ไว้เป็นหลัก กล่าวคือ ผู้พูดจะต้องต้องการคำตอบ และพยายามทำให้ได้คำตอบนั้นมา ถ้าพิจารณาถ้อยคำที่ตามๆ มาแล้ว ไม่มีถ้อยคำใดแสดงให้เห็นว่าเป็นไปตามนี้ ก็ถือว่าผู้พูดไม่ได้มีเจตนาจะถามให้ตอบ ส่วนจะเป็นวัจนกรรมใดนั้น ผู้วิจัยจะพิจารณาจากเงื่อนไขวัจนกรรมอื่นๆ ร่วมกับข้อมูลบริบทการใช้ของถ้อยคำนั้นๆ ต่อไป นอกจากนี้ ผู้วิจัยจะจัดชนิดของวัจนกรรมที่สามารถสื่อได้ด้วยถ้อยคำ ทำไม เข้าประเภทของวัจนกรรมที่เซอร์ลเสนอไว้ด้วย ทั้งนี้เพื่อพยายามให้เห็นภาพรวมของการใช้ถ้อยคำ ทำไม ในการสื่อวัจนกรรมนั่นเอง

๒.๓.๔ แนวคิดเรื่องความสุภาพ

ดังที่กล่าวไปแล้วว่า คำถามสำคัญอีกคำถามหนึ่งของการศึกษาภาษาคำตามแนววัจนปฏิบัติศาสตร์นอกเหนือจากคำถามเกี่ยวกับกลไกหรือกระบวนการสื่อสารระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ก็คือ คำถามเกี่ยวกับหลักการที่กำหนดพฤติกรรมภาษาของมนุษย์ พฤติกรรมทางภาษาที่งานวิจัยนี้สนใจก็คือ เพราะเหตุใดคนเราจึงมักเลือกใช้วัจนกรรมอ้อมแทนที่จะเป็นวัจนกรรมตรง หรืออีกนัยหนึ่งเพราะเหตุใดเราจึงเลือกใช้รูปประโยคคำถามที่มีคำว่า ทำไม ในการสื่อบอกเจตนาอื่นที่ไม่ใช่การถาม

จอห์น ซาเอ็ด (John Saeed, 1997 : 218) กล่าวว่าไว้ว่า บทบาทที่สำคัญที่สุดของวัจนกรรมอ้อม คือ การสร้างความสุภาพ เช่นเดียวกับที่เซอร์ล (1975:64) กล่าวว่าไว้ว่า ความสุภาพเป็นแรงผลักดันหลักที่ทำให้เราต้องเลือกใช้วัจนกรรมอ้อมในการสั่ง เช่นเดียวกับบลูม-คูลคา (Blum-Kulka, 1987 in 1992) ซึ่งได้กล่าวไว้อย่างชัดเจนว่า วัจนกรรมอ้อมที่ใช้กันจนเป็นแบบแผนนั้น ทำหน้าที่เป็นกลวิธีความสุภาพ ดังนี้

“Conventional indirectness is hence perceived as the optimally polite strategy, making a bow to face, while being free of ambiguity and the suggestion of manipulateness ... Israeli subjects find conventional indirectness to be far more polite than hints”

ความสุภาพตามความคิดของบราวน์และเลวินสัน (1978 : 66-67) มิใช่ความสุภาพในการใช้ราชาไพบระหรือการใช้คำราชาศัพท์ แต่เป็นกลวิธีการเลือกใช้ภาษาสุภาพโดยมีเจตนาในการรักษาหน้า (Face) ของคู่สนทนาเป็นสำคัญ หน้า ที่กล่าวถึงนี้ หมายถึง ความรู้สึกเกี่ยวกับภาพลักษณ์และ

คุณค่าในตัวเอง ซึ่งเป็นความต้องการพื้นฐาน (basic wants) ของแต่ละคนซึ่งทุกคนต้องการรักษาไว้ และไม่ต้องการให้ใครมาละเมิด (violate) จำนวนได้เป็น ๒ ด้าน ได้แก่

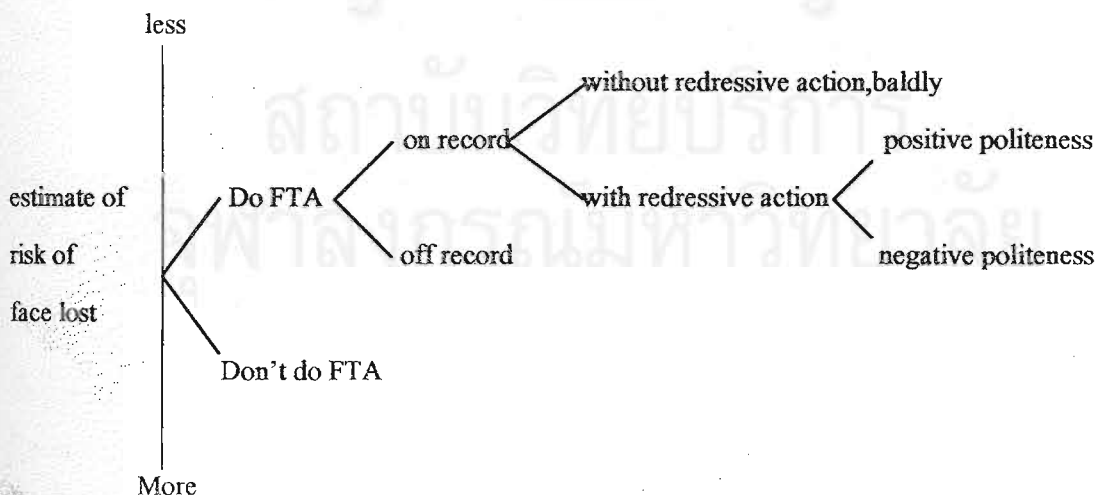
๑. หน้าด้านบวก (Positive Face) เป็นหน้าในด้านที่ต้องการการยอมรับและชื่นชมในฐานะสมาชิกที่ดีในสังคม ไม่ต้องการให้ผู้อื่นวิพากษ์วิจารณ์ กล่าวหา

๒. หน้าด้านลบ (Negative face) เป็นหน้าในด้านที่ต้องการความเป็นส่วนตัวในฐานะปัจเจกบุคคล ไม่ต้องการให้ใครมารบกวน ก้าวก่าย หรือขัดขวางการกระทำ

คำว่าบวกหรือลบในที่นี้ มิได้หมายถึงแง่ดีและแง่ไม่ดี ดังที่เข้าใจกันโดยทั่วไป เพราะตามแนวคิดนี้ การกระทำบางอย่างที่เราคิดว่าเป็นเรื่องในแง่ดี เช่น ใครบางคนกล่าวชมเรา ก็ถือว่าผู้นั้นเข้ามาก้าวก่ายด้วยการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวเรา จึงถือเป็นการละเมิดหน้าด้านลบของเรา เช่นเดียวกับการกระทำที่เราคิดกันว่าเป็นเรื่องในแง่ไม่ดี เช่น เราไปวิพากษ์วิจารณ์ใคร ก็ถือว่าเรากำลังพยายามประหม่นคุณค่า ทำให้ผู้นั้นรู้สึกว่าการกระทำของเขาไม่เป็นที่ยอมรับ จึงถือเป็นการละเมิดหน้าด้านบวก เพราะฉะนั้น ระหว่างคู่สนทนา จึงมีการละเมิดหน้าด้านบวกและด้านลบกันตลอดเวลา และเพื่อให้สามารถรักษาหน้าซึ่งกันและกันได้ไว้ ผู้พูดและผู้ฟังจึงต้องเลือกใช้ กลวิธีความสุภาพ มาช่วยลดการกระทบกระเทือนต่อหน้าของคู่สนทนาดังกล่าว บรรานันและเลวินสันได้เสนอ กลวิธีความสุภาพ ไว้ ๔ กลวิธี ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ ๓ กลวิธีความสุภาพของบรรานันและเลวินสัน (1978 : 65)

possible strategies for doing FTAs

จากแผนภูมิข้างต้น ในการสนทนาซึ่งมีการกระทำที่เสี่ยงต่อการละเมิดหน้าด่านบวกหรือลบ ผู้พูดสามารถเลือกจะกระทำได้ ๒ ทาง คือ เลือกกระทำกรนั้นต่อไปก็ได้ (Do FTA) หรือเลือกที่จะเสี่ยงไป คือไม่ทำเลยก็ได้ (Don't do FTA) ถ้าเลือกที่จะกระทำ ผู้พูดสามารถเลือกใช้กลวิธีใช้ภาษาให้สุภาพได้ดังนี้

กลวิธีที่ ๑ **bold on record** หรือการพูดตรงๆ โดยปราศจากการตกแต่ง เป็นการกระทำที่สื่อบอกเจตนาอย่างตรงไปตรงมาที่สุด อาจเนื่องมาจากผู้พูดคำนึงถึงประสิทธิภาพในการสื่อสารมากกว่าการเสียหน้า เช่นในสถานการณ์ฉุกเฉิน เร่งด่วน เช่นเกิดอุบัติเหตุ เจ้าหน้าที่มูลนิธิร่วมกตัญญู ตะโกนว่า “ถอยให้ห่างจากคนเจ็บให้หมดทุกคน” หรือเมื่อผู้พูดมีอำนาจเหนือผู้ฟังมากๆ เป็นต้น หรืออาจเป็นเพราะผู้พูดต้องการลดความขัดแย้งของผู้ฟังที่จะละเมิดสิทธิของผู้พูด เช่น “กับข้าวบ้านฉันอร่อยจะตาย กินสิ”

กลวิธีที่ ๒ **positive politeness** เป็นการกระทำที่มีการตกแต่ง หรือแก้ไขบางสิ่งบางอย่าง เพื่อให้ผู้ฟังรู้ว่า ผู้พูดไม่ได้มีความรู้สึกในทางลบต่อหน้าของผู้ฟังในลักษณะที่สนับสนุนผู้ฟัง ตัวอย่างเช่น “ไอ้บ่อย พรุ่งนี้ไปจตุจักรกันมั๊วะ” คำว่า ไอ้ และ วะ ในที่นี้ไม่ถือเป็นคำไม่สุภาพ แต่กลับสร้างความสุภาพ ในแง่ที่ช่วยย้ำความรู้สึกสนิทสนมระหว่างคู่สนทนา ถ้าใช้คำว่า คุณ และ คำลงท้าย ครับ แทนในบริบทนี้ กลับจะสร้างความรู้สึกผิดแปลกและอาจก่อให้เกิดความไม่สุภาพ เนื่องจากผู้ฟังอาจคิดว่าเป็นการประชด

กลวิธีที่ ๓ **negative politeness** เป็นการกระทำที่มีการตกแต่งแก้ไขบางสิ่งบางอย่าง เพื่อแสดงว่า ผู้พูดไม่ได้มีเจตนาที่จะก้าวร้าวหน้าด่านลบของผู้ฟัง ตัวอย่างเช่น “ขอโทษนะ เธอกินขนมในตู้เย็นหมดแล้วใช่ไหม” การกล่าวขอโทษล่วงหน้า เป็นการออกตัวไว้ก่อนว่าไม่อยากจะกล่าวหาผู้ฟังเลยและขอมอบอกว่าตัวผู้พูดเองที่เป็นคนผิดที่รบกวนโดยกล่าวหาผู้ฟัง

กลวิธีที่ ๔ **off record** เป็นการกระทำที่ไม่ได้สื่อบอกเจตนาชัดเจน ผู้ฟังไม่อาจตีความได้ว่าผู้พูดมีเจตนาใดกันแน่ ดังตัวอย่างคำพูดของสาวน้อยที่อ่อนคนรักให้ซื้อตุ๊กตาให้ที่ว่า “ตุ๊กตาดูมันน่ารักถูกใจมากๆเลยละ แต่ว่า...คงจะแพงมาก...”

การเลือกใช้กลวิธีข้างต้นเพื่อสร้างความสุภาพตามความคิดของบราวน์และเลวินสัน จะต้องพิจารณาจากบริบทของแต่ละสถานการณ์ เพื่อหาหน้าหนักความคิด (weightiness) ซึ่งแปรตามปัจจัยสามประการ ได้แก่ ระยะห่างทางสังคมของผู้พูดและผู้ฟัง ความสัมพันธ์ในแง่อำนาจที่ผู้พูดกับผู้ฟังมีต่อกัน และอัตราความรุนแรงของการบังคับให้ทำการกระทำนั้นๆ ในแต่ละวัฒนธรรม ทั้งต้องพิจารณาพร้อมกับความจำเป็นหรือความต้องการของผู้พูดที่จะสื่อเจตนาต่างๆ (payoffs) ทั้งหมด

เพื่อคำนวณหาอัตราความเสี่ยงต่อการเสียหายของผู้ฟัง (estimate of the risk of face lost) เพราะฉะนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ตามความคิดของบราวน์และเลวินสัน ถ้อยคำใดๆจะถือว่าสุภาพหรือไม่ไม่ได้อยู่ที่ตัวถ้อยคำ หากแต่อยู่ที่บริบทการใช้ถ้อยคำนั้นๆ เช่นเดียวกับที่ เฟรเซอร์และโนลาน (Fraser and Nolan, 1981 : 96) กล่าวไว้ว่า ไม่มีประโยคใดที่สุภาพหรือไม่สุภาพในตัวเอง ความสุภาพหรือไม่สุภาพขึ้นอยู่กับเงื่อนไขที่แต่ละคนจะวางไว้เป็นเกณฑ์ตัดสินความสุภาพ

“...no sentence is inherently polite or impolite. We often take certain expressions to be impolite, but it is not the expressions themselves but the conditions under which they are used that determines the judgement of politeness.”

อย่างไรก็ตาม โจนาราน คัลเพเพอร์ (1996) ได้แย้งความคิดเรื่องการพยายามรักษาหน้าของบราวน์และเลวินสัน โดยเสนอว่า ในชีวิตจริง ไม่ใช่ทุกคนจะพยายามรักษากันเสมอไป หลายคนพูดโดยไม่เคยคำนึงถึงหน้าใครเลย ยิ่งไปกว่านั้นบ่อยครั้งที่เราพบเห็นผู้คนพยายามอย่างยิ่งที่จะพูดเพื่อหักหน้ากัน คัลเพเพอร์จึงได้เสนอ กลวิธีความไม่สุภาพ ล้อกันไปกับกลวิธีความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน โดยเสนอว่า กลวิธีดังกล่าวใช้เพื่อหักหน้าผู้ฟัง แทนที่จะใช้รักษาน้ำหน้าของผู้ฟังอย่างกลวิธีความสุภาพที่บราวน์และเลวินสันเสนอไว้ ใช้ในกรณีที่ผู้พูดเจตนาให้ผู้ฟังเสียหายมากๆ อาจเพื่อประโยชน์ในการบังคับควบคุม หรือเปลี่ยนความคิดความเชื่อของผู้ฟัง ตัวอย่างเช่น การใช้ถ้อยคำรุนแรงคำทอห่มขู่ในการฝึกทหารใหม่ มีจุดประสงค์เพื่อให้พลทหารสูญเสียความมั่นใจในตัวเอง ต้องเปลี่ยนความคิดความเชื่อไปตามที่ผู้ฝึกต้องการ ผู้ฝึกจึงสามารถควบคุมพลทหารได้โดยปราศจากการโต้แย้งใดๆ กลวิธีความไม่สุภาพของคัลเพเพอร์ มีดังต่อไปนี้

กลวิธีที่ ๑ bald on record impoliteness หรือการพูดตรงๆ โดยปราศจากการตกแต่ง กล่าวคือ พูดแสดงเจตนาอย่างตรงไปตรงมาที่สุด ในกรณีถูกเงินหรือน้ำหนักความคิดน้อยเช่นเดียวกับที่บราวน์และเลวินสันกล่าวไว้ คัลเพเพอร์เสริมไว้ว่า จารพูดตรงๆ เช่นนี้ ผู้พูดมักไม่ได้ตั้งใจจะหักหน้าผู้ฟัง

กลวิธีที่ ๒ positive impoliteness เป็นการจงใจทำให้ผู้ฟังเสียหายด้านบวก ตัวอย่างเช่นวิธีที่เรียกว่า disassociate from the other หรือพยายามไม่เข้าไปสมาคมกับผู้ที่ต้องการจะหักหน้าเท่ากับเป็นการแสดงความรังเกียจ ทำให้ผู้รู้สึกรู้สึกว่าตนเองคิดแปลก ถ้อยคำ หรือไม่น่าคบหา เป็นต้น

กลวิธีที่ ๓ negative impoliteness เป็นการจงใจทำให้ผู้ฟังเสียหายด้านลบ ตัวอย่างเช่นวิธีที่เรียกว่า Invade the other's space ตัวอย่างเช่น พยายามชักใช้ไล่เลียงเรื่องส่วนตัวให้ผู้ฟังตอบ เพื่อให้ผู้ฟังยอมรับความมีอำนาจเหนือกว่า เป็นต้น

กลวิธีที่ ๔ sarcasm เป็นการจงใจประชดประชันเสียดสีโดยให้ผู้ฟังเข้าใจเอาเอง แม้ว่าอาจจะคล้ายกับกลวิธีที่เรียกว่า off record เพราะเป็นการเลี่ยงที่จะไม่พูดตรงๆ เหมือนกัน แต่การเลี่ยงในที่นี้ไม่ได้เลี่ยงเพื่อสร้างภาพตรงข้าม กลับเลี่ยงเพื่อเน้นย้ำให้เกิดความไม่สุภาพมากยิ่งขึ้นไปอีก ดังเช่นตัวอย่างที่ ๑๕ บทสนทนาระหว่าง ก กับ ข ข เน้นเสียงว่า “สวยจัง” เพื่อสื่อความหมายว่า “ไม่สวย” ซึ่งทั้งนี้ ข ไม่ได้เลี่ยงที่จะไม่พูดว่า “ไม่สวย” ตรงๆ เพื่อให้สุภาพขึ้นแต่อย่างใด หากแต่จงใจจะประชดเพื่อสร้างความหมายในเชิงตรงข้ามให้รุนแรงขึ้น

กลวิธีที่ ๕ withhold politeness เป็นการจงใจละเลยความสุภาพ หรือไม่ใช้กลวิธีความสุภาพใดๆ เลยในบริบทที่จำเป็นต้องสุภาพ เพื่อแสดงความไม่สุภาพ เช่น การจงใจไม่กล่าวขอบคุณเมื่อผู้ใหญ่ให้ของ จงใจเงียบเมื่อผู้ใหญ่ถามคำถาม เป็นต้น

ความคิดเรื่องกลวิธีความไม่สุภาพที่คลิเพเพอร์เสนอต่อเดิม ไปจากกลวิธีความสุภาพของบราวน์และเลวินสัน อาจแสดงให้เห็น ได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ ๔ ความเชื่อมโยงระหว่างกลวิธีความสุภาพและกลวิธีความไม่สุภาพ

สถาบันวิจัยภาษา
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การศึกษาความหมายของประโยคที่มีคำว่า ทำไม ทางด้านอรรถศาสตร์

๓.๑ ความหมายที่แตกต่างกันของ ทำไม ในตำแหน่งต้นและท้ายประโยค

จากทฤษฎีความสอดคล้องในภาษาที่ได้กล่าวถึงไปในบทที่สอง จะเห็นได้ว่า รูปภาษาที่แตกต่างกันสื่อให้รู้ได้โดยอัตโนมัติว่ามีความหมายที่แตกต่างกัน ดังนั้น รูปประโยคที่วางคำ ทำไม ไว้ต้นประโยค กับที่ท้ายประโยค ก็ย่อมมีความหมายที่แตกต่างกันด้วย ในที่นี้ ผู้วิจัยจึงจะศึกษาความหมายของประโยคทั้งสองแบบ โดยจะพิจารณาที่คำ ทำไม ทั้งสองตำแหน่งที่เป็นตัวทำให้ประโยคมีรูปแตกต่างกัน

๓.๑.๑ การจำแนกความแตกต่างของ ทำไม ทั้งสองตำแหน่ง จากคำตอบ เพราะอะไร กับ เพื่ออะไร

ดังที่กล่าวไปแล้วว่า นววรรณ พันธุมธา (๒๕๒๗) ใช้คำตอบ เพราะอะไร กับ เพื่ออะไร มาจำแนกความหมายของ ทำไม แสดงให้เห็นว่า ทำไม ทั้งสองตำแหน่งซึ่งต่างก็หมายถึงสาเหตุนั้น เป็นสาเหตุที่แตกต่างกัน แต่จะแตกต่างกันอย่างไร หรือจำแนกกันได้ขาดหรือไม่ นั้น ไม่ได้กล่าวถึงเอาไว้

ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (๒๕๒๕) กล่าวถึงความหมายของ เพราะ ไว้ว่า หมายถึง ด้วย, เหตุ, เพื่อ

ส่วน เพื่อ ในพจนานุกรมให้ความหมายไว้ว่า เหตุด้วย, เพราะด้วย, เพราะ, เพราะว่, ด้วย, ด้วยว่า, เกี่ยวกับ, เนื่องด้วย, สำหรับ

จะเห็นได้ว่า ความหมายในพจนานุกรมของคำว่า เพราะ กับ เพื่อ ยังปนปนแยกกันไม่ออก จึงไม่สามารถนำมาใช้จำแนกความหมายที่แตกต่างของ ทำไม ทั้งสองตำแหน่งอย่างชัดเจนได้

แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยยังคงสนใจการจำแนกความหมายของ ทำไม ทั้งสองตำแหน่ง ด้วยคำว่า เพราะอะไร กับ เพื่ออะไร เนื่องจากเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดในส่วนที่เป็นคำตอบ เพราะอะไร กับ เพื่ออะไร ของคำถาม ทำไม ผู้วิจัยพบความแตกต่างที่น่าสนใจอย่างหนึ่งระหว่าง เพราะ กับ เพื่อ กล่าวคือ กริยาของอนุภาคที่ขึ้นด้วย เพราะ จะเกิดก่อนเหตุการณ์ หรืออีกนัยหนึ่งเกิดในช่วงก่อนเวลาของกริยาหลักของประโยค ทำไม ตัวอย่างเช่นบทสนทนาต่อไปนี้

บทสนทนาที่ ๑ ระหว่างอาจารย์พอดี้ กับ โหม่ง คุณมหา และ ทักกิมผู้เป็นลูกศิษย์ อาจารย์พอดี้มีธุระด่วนทำให้ไม่สามารถอยู่ดูแลหอพักนักศึกษาชายในคืนนี้ได้ จึงบอกกับลูกศิษย์ทั้งสามว่าคืนนี้จะให้อาจารย์อีกคนมาทำหน้าที่แทน

“คืนนี้ผมจะให้อาจารย์อัญชลิกาเข้ามาดูแล แก่จัดไปซักคืน”

“หา!” โหม่งกับคุณมหา ร้องออกมาพร้อมกัน โดยมีได้นัดหมายส่วนทักกิมขมวดคิ้ว
“ทำไมป่าทำงานล่ะครับ”

“ก็เพราะว่าไม่ไว้ใจพวกเสนาวานรสิบแปดมงกุฏพวกนี้นะซี ถึงทำยังงี้...”

(นวนิยายเรื่องน้ำใสใจจริง)

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า กริยาวลี ไม่ไว้ใจ เกิดก่อนกริยา ทำ ที่เป็นกริยาหลักของประโยคคำถาม ทำไม

ส่วนกริยาของอนุภาคที่ขึ้นด้วย เพื่อ จะเกิดภายหลังเหตุการณ์ หรือภายหลังกริยาหลักของประโยค ในแง่ที่เป็น ผล ของเหตุการณ์หรือการกระทำกริยานั้นๆ ตัวอย่างเช่นบทสนทนาต่อไปนี้

บทสนทนาที่ ๒ ระหว่าง ก กับ ข ซึ่งเป็นเพื่อนกัน วันนี้ ข มาที่บ้าน ก เพื่อชวน ก ออกไปซื้อของที่บางลำพู ก จึงเตรียมตัวอาบน้ำ ทันใดนั้นก็มีเสียงบ่นลอยมาไกลๆ ทำนองว่า ก เอาแต่เที่ยว ไม่ห่วงเรื่องทำวิทยานิพนธ์ให้เสร็จ

ก ไม่รู้จะต้องบ่นบ่อยๆ ทำไมอะ?

ข ที่เค้าบ่นเนี่ยก็เพื่อให้แกเกิดมานะนะ. ถ้าเค้าไม่เร่งขึ้นม้ง-แกก็=

=เรื้อยเลื่อยและอยู่ขังเงี้ยวแหละ.

ก แหม. ไม่ใช่ไม่เร่งนะ. ก็อยากจบเร็วๆ เหมือนกันนะแหละ.

ข น่าเห็นใจเค้าหน่อยละกัน, เค้าคนหาเงินนะ.

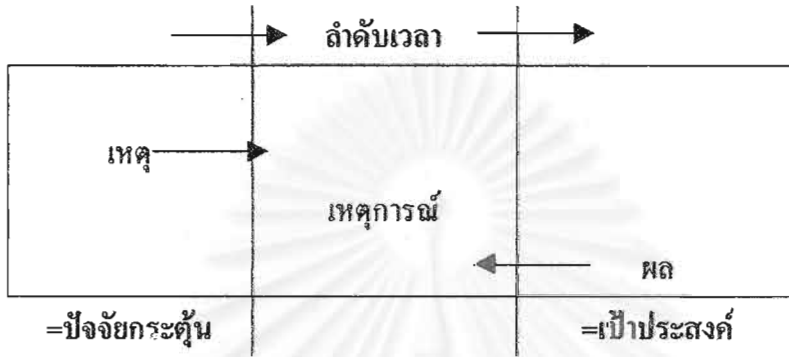
(บทสนทนาในชีวิตจริง)

จากตัวอย่าง จะเห็นได้ว่า กริยาวลี เกิดมานะ เป็นผลที่ (คาดว่า) จะเกิดขึ้นภายหลังกริยา บ่น ที่เป็นกริยาหลักของประโยคคำถาม ทำไม

การวิเคราะห์ลำดับเวลาข้างต้น ช่วยจำแนกความแตกต่างของ เพราะ กับ เพื่อ ได้ว่าสาเหตุทั้งสองชนิดแตกต่างกันตรงเวลาที่สาเหตุเกิดขึ้น กล่าวคือ ถ้าใช้ เพราะ จะหมายถึงสาเหตุที่เกิดขึ้นก่อนเหตุการณ์ ซึ่งอาจเรียกได้ว่า ปัจจัยกระตุ้น แต่ถ้าใช้ เพื่อ จะหมายถึงสาเหตุที่ (คาดว่า) จะเกิดขึ้นหลังเหตุการณ์ หรือเป็นผลของเหตุการณ์ ซึ่งมาผลักดันให้เกิดเหตุการณ์ได้ ผลการวิเคราะห์นี้

ค้านกับความคิดที่เรามักคิดกันว่า สิ่งที่เป็นสาเหตุนั้นย่อมเกิดก่อนผลของสาเหตุเสมอ แต่ที่จริงแล้ว มีสาเหตุชนิดที่สามารถผลักดันให้เกิดเหตุการณ์ ทั้งที่ตัวสาเหตุเองยังไม่เกิดขึ้นเลย เราเรียกสาเหตุชนิดนี้ว่า เป้าประสงค์ สรุปความแตกต่างของสาเหตุทั้งสองชนิดได้ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ ๕ ความแตกต่างตามลำดับเวลาของปัจจัยกระตุ้นและเป้าประสงค์

เพราะฉะนั้น ถ้าเป็นคั้งที่มีผู้กล่าวไว้ข้างต้นว่า ทำไม ที่อยู่ต้นประโยค หมายถึง เพราะอะไร และ ทำไม ที่อยู่ท้ายประโยค หมายถึง เพื่ออะไร แล้ว ก็อาจสรุปได้ว่า ทำไม ต้นประโยค หมายถึงปัจจัยกระตุ้น ส่วน ทำไม ท้ายประโยคหมายถึงเป้าประสงค์ นั่นเอง

อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลพบว่า ผู้พูดอาจใช้ประโยคที่วาง ทำไม ไว้ต้นประโยค เพื่อถามถึงเป้าประสงค์ของผู้ฟังได้ ตัวอย่างเช่นบทสนทนาต่อไปนี้

บทสนทนาที่ ๓ ระหว่าง ก และ ข ซึ่งเป็นที่นั้งกัน คิดแล้ว ก เพิ่งกลับมาจากงานเลี้ยงบ้านเพื่อน พอเข้าประตูบ้านมาเปิดไฟ ก็เห็น ข กำลังขี้นค้ำขึ้นมาจากโหลไฟใกล้ประตู

- ก ทำไมมานอนตรงงี้ล่ะ ?
- ข แป๊บหนึ่ง ข้างในฉึดยาไว้ ไม่ไหวเลย-ขง.
- ก แล้วไป. นึกว่ามารอเปิดประตูให้.

(บทสนทนาในชีวิตจริง)

จากถ้อยคำของ ก จะเห็นได้ว่า ก ได้คาดเดาเอาไว้ล่วงหน้าแล้วว่า ข ออกมานอนอยู่หน้าประตู เพื่อจะรอเปิดประตูให้ตนเอง ดังนั้น คำถาม ทำไม ของ ก ในที่นี้ น่าจะเป็นการถามถึงเป้าประสงค์ ทั้งที่รูปประโยค มีคำ ทำไม อยู่ข้างต้น เพราะฉะนั้น นอกเหนือจากที่ใช้ถามถึงปัจจัยกระตุ้นแล้ว ทำไม ที่อยู่ในตำแหน่งต้นประโยคยังใช้ถามถึงเป้าประสงค์ได้ด้วย

ในทางตรงกันข้าม เรากลับไม่อาจใช้ประโยชน์ที่วาง ทำไม ไว้ข้างท้ายเพื่อถามถึงปัจจัยกระตุ้นได้ ถ้าใช้รูปประโยค ทำไม ท้ายถาม ผู้ฟังจะเข้าใจว่ากำลังถามถึงเป้าหมายประสงค์เท่านั้น ตัวอย่างเช่นบทสนทนาต่อไปนี้

บทสนทนาที่ ๔ ระหว่าง ก และ ข ซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้องกัน ก เข้าไปยืมอ่านหนังสือในห้องนอนของ ข บังเอิญเหลือบไปเห็นตุ๊กตาสติกเล็กๆ วางอยู่ข้างหมอน ข้างในมีแป้งแหววาวไต่อยู่บนิดหน่อย แป้งนี้ใช้สำหรับทาผิวให้ดูระยิบระยับ เป็นแบบเดียวกับที่อยู่ในกระป๋องในตู้เสื้อผ้าของ ข ก จึงเกิดความสงสัยว่า ข เก็บแป้งไว้ใตงเพื่ออะไร

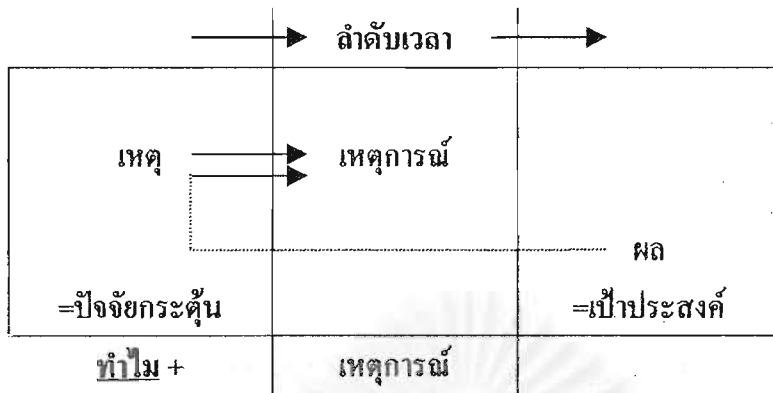
- ก นี่เก็บไว้ทำไมนี่?
- ข เปล่า.
- ก เปล่าแล้วเก็บใตงทำไมอะ?
- ข ไม่ทำไมหรอก. เอ-มาซึกใช้ใตงเสีงอยู่ได้. อยากรเก็บเฉยๆ. มันสวยดีมีอะไรอะ?
- ก ก็บอกมาสิว่าเก็บเฉยๆ. เปล่าๆ. อยู่那儿แหละ. ก็เห็นอยู่ซัดๆ ว่าเก็บใตง.

(บทสนทนาในชีวิตจริง)

จากบทสนทนาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ข มีความเข้าใจว่า คำถามที่มีคำ ทำไม อยู่ข้างท้ายของ ก นั้น เป็นการถามถึงเป้าหมายประสงค์อย่างเดียว ดังนั้นเมื่อคนไม่รู้สึกรู้ว่าการเก็บแป้งที่คนทำนั้นมีเป้าหมายประสงค์ กล่าวคือ คิดว่าเก็บไว้เฉยๆ ข จึงตอบว่า “เปล่า” อยู่ตลอด ฝ่าย ก ก็ยังยืนยันความคิดว่าการเก็บแป้งนั้นต้องมีเป้าหมายประสงค์อะไรบางอย่างแน่นอน ก จึงเพียรถามด้วยประโยคที่มีคำ ทำไม อยู่ข้างท้าย ไม่ยอมเปลี่ยนมาใช้ประโยคที่มี ทำไม อยู่ข้างต้น รูปประโยคที่วางคำ ทำไม ไว้ข้างท้ายจึงมีความหมายเฉพาะกว่ารูปประโยคที่วางคำ ทำไม ไว้ข้างต้น

จึงเห็นได้ว่า ในขณะที่ ทำไม ในตำแหน่งท้ายประโยคใช้ถามถึงเป้าหมายประสงค์โดยเฉพาะ ทำไม ที่อยู่ต้นประโยคกลับสามารถถามถึงทั้งปัจจัยกระตุ้นและเป้าหมายประสงค์ได้ การที่ ทำไม ในตำแหน่งต้นประโยค สามารถใช้ถามได้ทั้งปัจจัยกระตุ้นและเป้าหมายประสงค์ น่าจะเนื่องมาจากมโนทัศน์เรื่องเหตุผล ทำให้รู้สึกได้ว่า ไม่ว่าสาเหตุนั้นจะเกิดก่อนหรือหลังเหตุการณ์ ก็ล้วนเป็นตัวผลักดันให้เกิดเหตุการณ์ทั้งสิ้น ดังนั้นสาเหตุจึงย่อมอยู่ก่อนเหตุการณ์เสมอ และสามารถถามด้วยรูปประโยคที่วาง ทำไม ไว้ที่ต้นประโยคได้ หรือกล่าวได้ว่า ทำไม ที่อยู่ในตำแหน่งต้นประโยคสามารถสื่อความหมายครอบคลุมถึงทั้งปัจจัยกระตุ้นและเป้าหมายประสงค์ ดังจะแสดงให้เห็นด้วยแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ ๖ “เป้าประสงค์อาจจัดเป็นสาเหตุชนิดที่เกิดขึ้นก่อนเวลาได้”

ปรากฏการณ์ดังกล่าวยังแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุทั้งสองชนิดด้วยว่า เป้าประสงค์จัดเป็นปัจจัยกระตุ้นอย่างหนึ่ง โดยสามารถเขียนเป็นสัญลักษณ์ได้ดังนี้

เป้าประสงค์ \subset ปัจจัยกระตุ้น

ด้วยเหตุนี้เอง จึงทำให้เมื่อถามหาปัจจัยกระตุ้น สามารถหมายถึงเป้าประสงค์ได้ด้วย ในขณะที่ถ้าถามหาเป้าประสงค์ จะไม่สามารถสื่อถึงปัจจัยกระตุ้นอื่นที่นอกเหนือได้

๓.๑.๒ การจำแนกความแตกต่างของ ทำไม ทั้งสองตำแหน่ง จากคำที่ปรากฏร่วม

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่า การศึกษาคำที่ปรากฏร่วมกับ ทำไม ทั้งสองตำแหน่งอย่างมีเงื่อนไขร่วมด้วย อาจช่วยไขความหมายที่แตกต่างของ ทำไม ทั้งสองตำแหน่งให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้นได้ จากการวิเคราะห์ตัวอย่างประโยคทั้งหมด พบว่ามีคำอยู่จำนวนหนึ่งที่จะปรากฏกับคำ ทำไม อย่างมีเงื่อนไข กล่าวคือ จะปรากฏเฉพาะกับคำ ทำไม ในตำแหน่งต้นประโยคเท่านั้น ไม่สามารถปรากฏกับ ทำไม ในตำแหน่งท้ายได้ คำดังกล่าวได้แก่

ก. คำว่า จึง ตัวอย่างเช่น

- นี่อาจจะเป็นเหตุผลว่า ทำไม สัตว์แม่ลูกอ่อน จึง เป็นพิเศษ (สารานุกรมเยาวชน)
- หลายปีมาแล้ว ในการสัมมนา มีนักศึกษาคนหนึ่งถามเขาว่า ทำไม ทอม วูล์ฟ จึง เขียนหนังสือ มัน เป็นคำถามที่ตัวเขาไม่เคยถามตัวเองมาก่อนเลย (รวมข่าวNECTEC)

ข. คำว่า ถึง ตัวอย่างเช่น

- คือหลายๆ คนเขาจะงงว่า ทำไม ดีนา ถึง แต่งตัวแบบนี้ (รวมข่าวNECTEC)
- ผมยังงงว่า ทำไม ถึง มีการเซ็นสัญญากันแล้ว ทั้งๆ ที่รายละเอียดการช่วยเหลือยังต้องการอีก (รวมข่าวNECTEC)

ค. คำว่า ไม่ ตัวอย่างเช่น

- ทำไมเรา ไม่เก็บและแสดงของให้หลากหลาย ของใช้ชาววัง ชาวกรุง ชาวบ้านแค่ยุค ๔๐-๕๐ ปี ก็แปลกตาแล้ว (รวมข่าวNECTEC)
- วันนี้เราก็ต้องการตรวจสอบกันว่า ทำไม ไม่ทำตามสิ่งที่ได้พูดไว้ เวลาท่านเป็นฝ่ายค้าน คำเราไว้เยอะ (รวมข่าวNECTEC)

อย่างไรก็ตาม พบว่า คำว่า ไม่ จะเกิดร่วมกับ ทำไม ในตำแหน่งท้ายได้ ในกรณีที่มีคำว่า อยาก นำหน้า ตัวอย่างเช่น

- คนไม่มาแต่ก็นินทาได้ทั้งนั้นแหละ ช่วยไม่ได้นี่ อยาก ไม่มาทำไมล่ะ (บทสนทนาจริง)
- เห็นแทงข้างหลังกันทั้งนั้น คนแทงเขาก็ว่า ช่วยไม่ได้ อยาก ไม่ซื้อกับผมก่อนทำไมล่ะ (รวมข่าวNECTEC)

ง. คำว่า ถูก ที่เป็นเครื่องหมายประ โยคกรรม (passive marker) ตัวอย่างเช่น

- เคยบอกว่า 60 Minutes เป็นรายการที่ดี แล้วทำไมรายการนี้ถึง ถูกยกเลิกไปในสมัยก่อน (รวมข่าวNECTEC)
- ทำไมพระพุทธรูปขนาดใหญ่ที่เห็นได้ชัดเจนเหล่านี้ จึง ถูกสร้างขึ้นมากในภูมิภาคนี้ทั่วประเทศไทย (รวมข่าวNECTEC)

นอกจากนั้นยังพบว่า คำกริยาแสดงสภาพ ก็สามารถเกิดร่วมกับ ทำไม ในตำแหน่งต้นประโยคได้เพียงตำแหน่งเดียวเท่านั้นเช่นกัน ถ้ากริยาแสดงสภาพปรากฏกับ ทำไม ในตำแหน่งท้ายประโยคนั้นๆ จะเป็นประโยคที่คิด ใวยาการณ์ หรือสื่อความหมายไม่ได้ทันที เปรียบเทียบให้เห็นดังต่อไปนี้

กริยาแสดงอาการ

๑) <u>ทำไม</u> ซื้อกระดาษจ้านี้มา	/	ซื้อกระดาษจ้านี้มา <u>ทำไม</u>
๒) <u>ทำไม</u> เปลี่ยนทนายบ่อย	/	เปลี่ยนทนายบ่อย <u>ทำไม</u>

กริยาแสดงสภาพ

๓) <u>ทำไม</u> สวยอย่างนี้	/	*สวยอย่างนี้ <u>ทำไม</u>
๔) <u>ทำไม</u> เพลงในอดีตเป็นอมตะ	/	*เพลงในอดีตเป็นอมตะ <u>ทำไม</u>

การที่คำ จึง, ถึง, ไม่, ถูก และ คำกริยาแสดงสภาพ สามารถปรากฏร่วมกับ ทำไม ในตำแหน่งต้นประโยค แต่ไม่สามารถปรากฏร่วมกับ ทำไม ในตำแหน่งท้ายประโยคได้นั้น สามารถชี้ให้เห็นเงื่อนไขทางความหมายบางประการ ที่จำกัดการเลือกวางตำแหน่ง ทำไม ในประโยค ดังต่อไปนี้

๑) ความหมายเกี่ยวกับเวลาก่อนเหตุการณ์

การที่คำว่า จึง และ ถึง ที่เป็นคำเชื่อมบอกเวลาภายหลัง สามารถปรากฏร่วมกับ ทำไม ที่อยู่ต้นประโยค แต่ไม่สามารถปรากฏกับ ทำไม ที่อยู่ท้ายประโยคได้ แสดงให้เห็นว่า ความหมายเกี่ยวกับช่วงเวลาในอดีต ซึ่งเกิดก่อนเหตุการณ์หรือกริยาหลักของประโยค เป็นเงื่อนไขประการหนึ่งในการเลือกวางตำแหน่งคำ ทำไม หรืออาจกล่าวได้ว่า ความหมายเกี่ยวกับเวลาก่อนเหตุการณ์ เป็นอรรถลักษณะที่เกิดกับรูปประโยคที่วาง ทำไม ไว้ในตำแหน่งต้นประโยค แต่ไม่เกิดกับรูปประโยคที่วางคำ ทำไม ไว้ท้ายประโยค ทั้งนี้สามารถเขียนเป็นสัญลักษณ์ได้ดังนี้

<u>ทำไม</u> ต้นประโยค	<u>ทำไม</u> ท้ายประโยค
<+ก่อนเหตุการณ์>	<-ก่อนเหตุการณ์>

๒) ความหมายเกี่ยวกับความจงใจกระทำกร

จากข้อมูล จะเห็นได้ว่า คำกริยาแสดงสภาพ และคำ ถูก ที่เป็นเครื่องบ่งประโยคกรรม ไม่สามารถปรากฏร่วมกับ ทำไม ในตำแหน่งท้ายประโยค แต่สามารถปรากฏกับ ทำไม ในตำแหน่งต้นประโยคได้ จากการวิเคราะห์ พบว่า คำทั้งสองชนิดนี้ ต่างก็สื่อถึงการกระทำที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากความจงใจของผู้กระทำกริยา ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ทำไม ในตำแหน่งท้ายประโยคจะใช้สื่อความหมายเกี่ยวกับการกระทำที่เกิดจากความจงใจเท่านั้น จึงไม่สามารถปรากฏกับคำที่สื่อถึงการกระทำที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากความจงใจของผู้กระทำกริยา ในขณะที่ ทำไม ในตำแหน่งต้นประโยคสามารถใช้สื่อความหมายเกี่ยวกับการกระทำที่จงใจก็ได้ หรือปราศจากความจงใจก็ได้ จึงสามารถปรากฏกับคำที่สื่อถึงการกระทำที่ไม่ได้เกิดขึ้นจากความจงใจของผู้กระทำกริยาได้ เพราะฉะนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า ความจงใจกระทำกรเป็นอรรถลักษณะหนึ่งซึ่งอาจเกิดกับรูปประโยคที่มีคำ ทำไม อยู่ต้นประโยคหรือไม่ก็ได้ แต่จะต้องเกิดกับรูปประโยคที่มีคำ ทำไม อยู่ท้ายประโยคเสมอ ทั้งนี้สามารถเขียนเป็นสัญลักษณ์ได้ดังนี้

<u>ทำไม</u> ต้นประโยค	<u>ทำไม</u> ท้ายประโยค
<± ความจงใจ >	<+ ความจงใจ >

ข้อสรุปที่ว่า ทำไม ในตำแหน่งท้ายสามารถใช้สื่อเฉพาะการกระทำที่เกิดจากความ
 พอใจ ยังเห็นได้ชัดเจนจากกรณีการเติมคำว่า *อยาก* กล่าวคือ กริยาแสดงสภาพที่ปกคิจะปรากฏกับ
ทำไม ในตำแหน่งท้ายไม่ได้ เมื่อเติมคำว่า *อยาก* ไว้ข้างหน้า กริยาแสดงสภาพนั้นๆ ก็จะสามารถ
 เกิดร่วมกับ ทำไม ในตำแหน่งท้ายประโยคได้ทันที ตัวอย่างเช่นประโยคต่อไปนี้

“ท่านประธานที่เคารพก็นึกในใจว่า “ก็ *อยาก* ซ้อมมากทำไมล่ะ คนซื้อกินคุด คนคุดก็
 อยู่ได้นาน”
 (รวมข่าว NECTEC)

จะเห็นได้ว่า กริยา *ซื้อ* เป็นกริยาแสดงสภาพซึ่งเกิดขึ้นเองโดยที่ผู้กระทำไม่ได้ตั้งใจ
 กระทำ ปกติถ้าอยู่ในประโยคที่วาง ทำไม ไว้ข้างหน้า ประโยคจะผิดไวยากรณ์ทันที แต่เมื่อเติมคำ
 ว่า *อยาก* ที่สื่อถึงความพอใจของผู้กระทำอย่างชัดเจนไว้ข้างหน้า กริยาแสดงสภาพก็กลับปรากฏ
 ร่วมกับ ทำไม ในตำแหน่งท้ายได้โดยไม่ผิดไวยากรณ์แต่อย่างใด เพราะฉะนั้น จึงเห็นได้ชัดเจนว่า
ทำไม ในตำแหน่งท้ายจะมีอรรถลักษณะ <+ความพอใจ> เสมอ

อีกปรากฏการณ์หนึ่งที่สนับสนุนให้เห็นว่า ความพอใจเป็นอรรถลักษณะประเภทที่จำ
 เป็นต้องเกิดกับ ทำไม ในตำแหน่งท้ายประโยคเสมอ คือ การปรากฏร่วมของ ทำไม ในตำแหน่ง
 ท้ายประโยคกับคำบอกปฏิเสธ *ไม่* ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่า โดยปกติ คำบอกปฏิเสธ *ไม่* จะไม่
 สามารถเกิดกับคำ ทำไม ในตำแหน่งท้ายประโยคได้ แต่ถ้ามีคำว่า *อยาก* ซึ่งสื่อถึงความพอใจอย่าง
 ชัดเจนมานำหน้าคำว่า *ไม่* คำ *ไม่* ก็จะปรากฏร่วมกับ ทำไม ในตำแหน่งท้ายได้อย่างถูกต้องตาม
 หลักไวยากรณ์ทันที ปรากฏการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ถ้าเป็นการบอกปฏิเสธที่เห็นได้ชัดเจน
 ว่าเกิดขึ้นจากความพอใจ ก็จะสามารถใช้กับประโยคที่มี ทำไม อยู่ในตำแหน่งท้ายได้ เพราะฉะนั้น
ทำไม ในตำแหน่งท้ายจำเป็นต้องมีอรรถลักษณะ <+ความพอใจ> เสมอ

กล่าวโดยสรุป จากการศึกษาคำที่ปรากฏร่วมกับ ทำไม ทั้งสองตำแหน่งอย่างมี
 เงื่อนไข เพื่อนำความหมายของคำดังกล่าวมาใช้จำแนกความหมายของ ทำไม ทั้งสองตำแหน่ง พบ
 ว่า มีอรรถลักษณะ ๒ อรรถลักษณะ ที่สามารถใช้จำแนกความแตกต่างของรูปประโยคทั้งสองแบบ
 ดังต่อไปนี้

<u>ทำไม</u> ด้านประโยค	<u>ทำไม</u> ท้ายประโยค
[+ก่อนเหตุการณ์]	[-ก่อนเหตุการณ์]
[+ความพอใจ]	[+ความพอใจ]

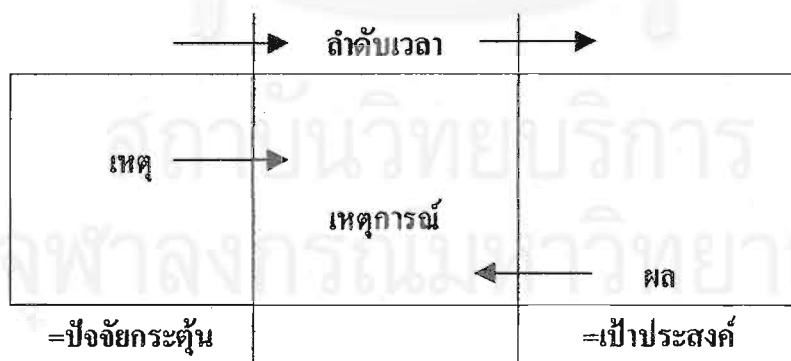
จะเห็นได้ชัดเจนว่า ความหมายของ ทำไม ทั้งสองตำแหน่งที่ได้จากการศึกษาคำที่ปรากฏร่วมข้างต้น ตรงกับความหมายของปัจจัยกระตุ้นและเป้าประสงค์ กล่าวคือ ทำไม ที่อยู่ในตำแหน่งต้นประโยค จะมีความหมายเกี่ยวกับช่วงเวลาที่เกิดก่อนเหตุการณ์ โดยที่เหตุการณ์นั้นจะเกิดจากความจงใจกระทำหรือไม่ก็ได้ ส่วน ทำไม ที่อยู่ในตำแหน่งท้ายประโยค จะไม่มีความหมายเกี่ยวกับช่วงเวลาที่เกิดก่อนเหตุการณ์ และเหตุการณ์นั้นจะต้องเกิดจากความจงใจกระทำเท่านั้น เพราะฉะนั้น จึงเห็นได้ชัดเจนว่า เงื่อนไขการเลือกวางตำแหน่งคำ ทำไม ในประโยค หรือแม้กระทั่งการเลือกคำใดๆ มาใช้ในประโยค ก็ล้วนมาจากเรื่องความเป็นปัจจัยกระตุ้นหรือเป้าประสงค์นั่นเอง เพราะฉะนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ความหมายของประโยคที่มีคำ ทำไม สัมพันธ์กับกฎเกณฑ์ทางไวยากรณ์ ในแง่ที่เป็นเครื่องกำหนดกฎไวยากรณ์นั่นเอง

๓.๒ ความสอดคล้องระหว่างตำแหน่งและความหมายของ ทำไม

การศึกษาคำที่มีเงื่อนไขในการปรากฏกับประโยคที่มีคำ ทำไม ต่างตำแหน่งข้างต้น ได้แสดงให้เห็นแล้วว่า ทำไม ทั้งสองตำแหน่งมีความหมายแตกต่างกันจริง อย่างไรก็ตาม ความหมายเฉพาะที่เกิดกับ ทำไม แต่ละตำแหน่งทำให้เกิดคำถามตามมาว่า ความหมายกับตำแหน่งของคำ ทำไม มีความสัมพันธ์สอดคล้องกันอย่างไรหรือไม่

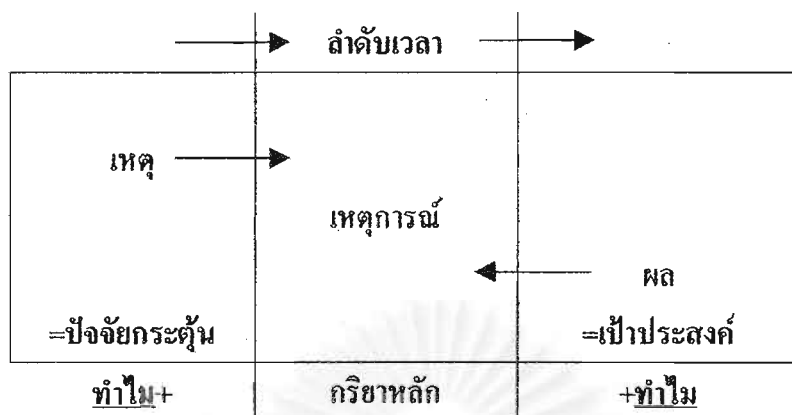
จากการวิเคราะห์ที่ผ่านมา พบว่า สาเหตุสามารถจำแนกตามลำดับเวลาได้สองแบบ ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่ ๕ ความแตกต่างตามลำดับเวลาของปัจจัยกระตุ้นและเป้าประสงค์

เมื่อเทียบกับการเรียงลำดับในประโยค จะเห็นได้ว่า ตำแหน่งของคำ ทำไม ก็เป็นไปตามลำดับเวลาเช่นกัน ดังแผนภูมิต่อไปนี้

แผนภูมิที่๗ ความสอดคล้องระหว่างตำแหน่งกับความหมายของคำ ทำไม ในประโยค

จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า ทำไม ที่สื่อถึงสาเหตุที่เกิดก่อนเหตุการณ์จะอยู่ในตำแหน่งต้นประโยค ส่วน ทำไม ที่สื่อถึงสาเหตุที่เกิดภายหลังเหตุการณ์จะอยู่ในตำแหน่งท้าย เพราะฉะนั้น ความหมายและตำแหน่งของคำ ทำไม จึงสอดคล้องกัน รวมถึงกรณีที่ผู้พูดสื่อถึงสาเหตุที่เกิดหลังเหตุการณ์ด้วยรูปประโยคที่วาง ทำไม ไว้ที่ต้นประโยค กรณีดังกล่าวก็จัดว่าความหมายกับตำแหน่งของ ทำไม ยังสอดคล้องกัน เนื่องจากผู้พูดต้องการสื่อความหมายว่า เป้าประสงค์เป็นปัจจัยกระตุ้นอย่างหนึ่ง ซึ่งถือว่าเกิดก่อนเหตุการณ์ได้ ผู้พูดจึงสามารถวางคำ ทำไม ไว้ที่ต้นประโยคเพื่อถามหาเป้าประสงค์ได้โดยที่ตำแหน่งและความหมายของ ทำไม ยังสอดคล้องกันอยู่ ความสอดคล้องที่เห็นได้จากการเลือกรูปประโยค ทำไม ทั้งสองแบบนี้ เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นได้ชัดเจนว่า ประโยคเป็นสัณฐานรูปประโยคที่สอดคล้องกับความหมายจริง และยังแสดงให้เห็นว่ารูปภาษากับความหมายในภาษาไทยมีความสอดคล้องกัน เช่นเดียวกับภาษาอังกฤษที่เฮแมน (1985) ได้ศึกษาไว้ อีกด้วย

อนึ่ง การเลือกรูปประโยคที่วางคำ ทำไม ไว้ต่างตำแหน่งกัน สะท้อนให้เห็นได้ว่า เวลาพูดผู้พูดได้คาดเดาล่วงหน้าไปแล้วว่า สาเหตุที่ตนกล่าวถึงเป็นสาเหตุชนิดใด แต่บางครั้งผู้พูดกับผู้ฟังอาจจะเข้าใจไม่ตรงกันได้ ตัวอย่างเช่น ผู้พูดบางคนคิดว่าการกระทำใดๆ ของผู้ฟังมีปัจจัยกระตุ้นภายนอกเป็นตัวกำหนด ผู้พูดจึงเลือกรูปประโยคที่วาง ทำไม ไว้ข้างต้น แต่ผู้ฟังรู้ว่าการกระทำของตนมีเป้าประสงค์ ก็อาจตอบกลับมาเป็นเป้าประสงค์ ทั้งคู่ก็ยังเข้าใจกันดี หรือถ้าผู้พูดมั่นใจว่าการกระทำนั้นๆ ของผู้ฟังต้องมีเป้าประสงค์ จึงเลือกรูปประโยคที่วาง ทำไม ไว้ข้างท้าย แต่ผู้ฟังไม่มีเป้าประสงค์ใด ผู้ฟังก็สามารถตอบกลับมาเป็นปัจจัยกระตุ้นอื่นๆ ได้ กรณีดังกล่าวถือเป็นเรื่องปกติสำหรับการถามตอบอยู่แล้วว่า สิ่งที่ผู้ถามถามออกไปคือสิ่งที่ผู้ถามยังไม่รู้ เพราะฉะนั้นจึงอาจถูกหรือผิดก็ได้ เป็นหน้าที่ของผู้ตอบ ที่จะเติมเต็มหรือแก้ไขให้ถูกต้องตามที่ตนต้องการ

อย่างไรก็ตาม บางครั้งความเข้าใจล่วงหน้าของผู้พูดว่าผู้ฟังมีเป้าหมาย อาจทำให้คำถามของผู้พูด แฝงความหมายบางอย่างที่นอกเหนือจากการถามเอาไว้ ซึ่งอาจทำให้ผู้ฟังเกิดความไม่พอใจได้ ประเด็นนี้จะได้กล่าวถึงในบทที่ว่าด้วยเรื่องเกี่ยวกับวัจนปฏิบัติศาสตร์ต่อไป

การศึกษาความหมายของประโยคที่มีคำว่า ทำไม ทางด้านวจนปฏิบัติศาสตร์

๔.๑ ความหมายเชิงเจตนาของถ้อยคำที่มีคำว่า ทำไม

จากทฤษฎีวจนกรรม จะเห็นได้ว่า ในการสนทนากันนั้น เมื่อผู้พูดกล่าวถ้อยคำใดๆ ออกมา ถ้อยคำนั้นย่อมแสดงถึงเจตนาอย่างใดอย่างหนึ่งของผู้พูดเสมอ แต่รูปภาพของถ้อยคำนั้นๆ อาจสอดคล้อง หรือไม่สอดคล้องกับเจตนาที่แท้จริงของผู้พูดก็ได้ เช่น ผู้พูดอาจพูดว่า “ร้อนจัง” โดยไม่ได้ต้องการเพียงแค่ว่าบอกให้ผู้ฟังรับรู้ หากมีเจตนาจะขอให้ผู้ฟังเปิดพัดลมให้ เจตนาในการกล่าวถ้อยคำนี้เรียกว่า วจนกรรม วจนกรรมที่สอดคล้องกับความหมายประจำรูปของประโยคที่แสดง เรียกว่าวจนกรรมตรง เช่น เจตนาตามที่สื่อด้วยประโยคคำถาม เป็นต้น ส่วนวจนกรรมที่ไม่สอดคล้องกับความหมายประจำรูปของประโยคที่แสดงเรียกว่า วจนกรรมอ้อม เช่น เจตนาที่ตั้งใจสื่อด้วยประโยคคำถาม เป็นต้น

๔.๑.๑ วจนกรรมตรงของรูปประโยคที่มีคำว่า ทำไม

วจนกรรมตรงของรูปประโยคที่มีคำว่า ทำไม คือวจนกรรมคำถาม ซึ่งเห็นเจตนาได้ชัดเจนจากรูปปรากฏ ตัวอย่างของการใช้รูปประโยค ทำไม เพื่อถามมีดังต่อไปนี้

บทสนทนาที่ ๑ ระหว่าง ก ซึ่งเป็นแม่ กับ ข ซึ่งเป็นลูกสาว ข รื้อตู้หาชุดที่ปเปอร์แวร์เพื่อจะเอาไปใช้ทำงานเลี้ยงของชมรม ระหว่างที่กำลังหาอยู่นั้น ก ก็เดินเข้ามาเห็นพอดี

ก ทาอะไรอะ?

ข ชุดปิกนิกอะมา. อยู่ในตู้นี้ไม่ใช่เหรอ? ((เงยหน้าขึ้นมา)) มาไปไว้ที่อื่นรีเปล่า?

ก จะเอาไปทำไมอะ?

ข เอาไปโรงเรียน. ((ก้มกลับเข้าไปในตู้อีก))

ก จะเอาไปทาอะไรล่ะ?

ข ก็มันจะมีงานที่แบนอะ. มันมีถัวยอยู่ไม่กี่ใบเอง. เอานี้ไปมันง่ายดีจะ=
=ถือ ไปถือมา-นอะ?

ก อ้อ. อยู่ในนั้นแหละ. ไม่มีก็อยู่ในตู้กับข้าวข้างล่างอะ.

(บทสนทนาในชีวิตจริง)

จากบทสนทนา จะเห็นได้ว่า รูปประโยคที่มีคำ ทำไม ของ ก เป็นไปตามเงื่อนไขวจนกรรมการถามของเซอร์ล กล่าวคือ เป็นการกระทำที่ผู้พูดพยายามเพื่อจะได้ข้อมูลนั้นจากผู้ฟัง โดยที่ผู้พูดไม่รู้คำตอบมาก่อน และผู้พูดต้องการข้อมูลนั้นจริง ดังนั้นจึงมีการเว้นระยะ หรือทิ้งจังหวะ เพื่อให้ผู้ฟังตอบ และเมื่อไม่ได้คำตอบที่ชัดเจนก็พยายามถามซ้ำ โดยเปลี่ยนคำถามจาก “เอาไปทำไม” เป็น “เอาไปทำอะไร” เพื่อขยายความให้ผู้ฟังเข้าใจคำถามชัดเจนยิ่งขึ้น เหล่านี้ทำให้รู้ว่าผู้พูดอยากได้คำตอบจริง

๔.๑.๒ วจนกรรมอ้อมของรูปประโยคที่มีคำว่า ทำไม

แม้จะเป็นที่เข้าใจกันดีว่า คำตอบมักมาคู่กับคำถาม และผู้ที่ใช้รูปประโยคคำถามมักใช้เพื่อขอคำตอบจากผู้ฟังดังตัวอย่างที่ผ่านมา แต่เมื่อพิจารณาจากข้อมูลบทพูดเดี่ยว เช่น ข้อมูลในหนังสือสารานุกรมเยาวชน หรือหนังสือพิมพ์ จะเห็นได้ว่า มีการใช้รูปประโยคคำถามอยู่เสมอ ทั้งที่ขณะเขียนนั้น ไม่มีการโต้ตอบกลับถึงสิ่งที่ผู้เขียนถามจากใครคนใดคนหนึ่งแต่อย่างใด บางครั้งผู้เขียนก็กล่าวถึงคำตอบไว้เอง ในขณะที่หลายครั้ง ก็ทิ้งคำถามไว้อย่างนั้น โดยไม่ได้กล่าวถึงคำตอบอีกแต่อย่างใด ตัวอย่างต่อไปนี้จะแสดงให้เห็นการใช้รูปประโยคคำถามดังกล่าว

ก. “...หากสงสัยว่าทำไมจึงเป็นโรคเตอร์คัม ก็ได้คำตอบว่านครโรคเตอร์คัมเป็นเมืองท่าขนาดใหญ่ของเนเธอร์แลนด์ และเป็นอันดับหนึ่งของยุโรป” (รวมข่าว NECTEC)

ข. “...เขาทำกันทำไม ทำเพื่อหวังอะไร นอกจากจะทำให้ชาวบ้านที่เดือดร้อนอยู่แล้วจากปัญหาปากท้อง ต้องออกสันขวัญแขวนแทบไม่เป็นอันทำมาหากิน ก็ทำมาหาเงินเลี้ยงพวกมันทั้งนั้นแหละ ชาวที่อยากหาก็กี่แพงอยู่แล้ว ยังจะปั่นป่วนบ้านเมืองให้วุ่นวายสืบสนขึ้นมามาก ทำไม ใครเป็นคนทำกันแน่” (รวมข่าว NECTEC)

ค. “...จริงๆ ก็มีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) อยู่แล้ว ทำไม ไม่ใช้ให้เป็นประโยชน์” พล.อ.อ.สมบุญ กล่าว” (รวมข่าว NECTEC)

ง. “...ข้อที่น่าพิศวงก็คือ ทำไมแมลงสามารถปรับตัวให้ไปอาศัยอยู่ในที่ต่าง ๆ ของโลกได้ โดยเฉพาะในที่หลายแห่ง ที่ยากแก่การดำรงชีวิตอยู่ได้ เช่น ทะเลทราย ในขณะที่มนุษย์อาศัยเครื่องมือวิทยาศาสตร์และสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ เข้าช่วย แต่แมลงก็มีได้มีสิ่งเหล่านี้ อาศัยแต่ความสามารถภายในตัวของแมลงเอง” (สารานุกรมเยาวชน)

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า ถ้อยคำที่มีคำ ทำไม ทั้งหมดไม่ได้เป็นไปตามเงื่อนไขวัจนกรรมการถาม กล่าวคือ ผู้เขียนไม่ได้ต้องการคำตอบ และไม่ได้พยายามทำให้ได้คำตอบนั้นมา เห็นได้ชัดเจนจากตัวอย่าง ก ว่า ผู้เขียนเฉลยคำตอบต่อจากถ้อยคำ ทำไม ทันที แสดงว่าผู้เขียนรู้คำตอบอยู่แล้ว ส่วนตัวอย่าง ข และ ค นั้น ผู้เขียนไม่ได้ถามกับผู้ที่ทำให้เหตุการณ์ แต่กลับถามเอาจากผู้อ่านซึ่งเชื่อได้แน่ๆ ว่าไม่รู้คำตอบ แสดงว่าผู้เขียนไม่ได้กำลังพยายามให้ได้ซึ่งคำตอบกลับมา ตัวอย่างง ก็เช่นกัน จะเห็นได้ว่า ผู้เขียนไม่ได้พยายามที่จะให้ได้คำตอบจากผู้อ่านแต่อย่างใดเลย หากแต่เป็นการตั้งคำถามขึ้นเพื่อให้ผู้อ่านสนใจอยากรู้คำตอบมากกว่า

แม้แต่ในการสนทนาที่มีการโต้ตอบระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ก็พบว่ามิบ่อยครั้งที่ผู้พูดกล่าวถ้อยคำที่มีรูปเป็นคำถาม ทำไม ไปแล้ว กลับไม่มีท่าทีว่าจะรอคำตอบจากผู้ฟัง หรือไม่เช่นนั้นก็ถามเองตอบเองทันที เช่น ตัวอย่างต่อไปนี้

บทสนทนาที่ ๒ ระหว่างอาจารย์พอดี้กับบรรดานักศึกษาชาย เรื่องเกี่ยวกับงานล่อยกระทรวงประจำจังหวัด อาจารย์อยากให้นักศึกษาไปแสดงดนตรีไทยในงานนี้ด้วย

“ก็เห็นเล่นดนตรีกันออกบ่อย โจม เธอเคยขึ้นไปเป่าขลุ่ยบนศาลฟ้า อาจารย์ว่า มันก็ฟังเป็นเพลงพอใช้ได้สิน่า”

หลายคนปล่อยพรีคอกออกมาทางจมูก จนโถมหันขวับไปทำตาขวาง เสียงกลั่นหัวเราะจึงเงิบหายไป อาจารย์พอดี้ทำหน้าเค่อ

“ไอ้โถมมันอายุครบ” ป้อซี้เอง “มันไม่ยอมให้ใครรู้ว่ามันเป่าขลุ่ย”

“อายุทำไม ไม่เห็นเข้าเรื่อง คนตรีไทยเราน่าจะภูมิใจ” อาจารย์พอดี้บ่น แล้วพึมพำว่า “เอถ้ามีการแสดงประกอบเพลงขลุ่ยก็น่าจะเข้าที เราเป็นสถาบันการศึกษา น่าจะมีอะไรเกี่ยวกับศิลปะวัฒนธรรมหน่อย”

(นวนิยายเรื่อง น้ำใสใจจริง)

จากบทสนทนาดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การกล่าวถ้อยคำ “อายุทำไม” ของอาจารย์พอดี้ ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขวัจนกรรมการถามของเซอร์ด กล่าวคือ ผู้พูดไม่ได้ต้องการคำตอบจากผู้ฟังจริง เห็นได้จากที่ไม่มีการทิ้งช่วงเพื่อรอคำตอบแต่อย่างใด ตรงกันข้าม ผู้พูดกลับกล่าวต่อไปทันทีว่า “ไม่เห็นเข้าเรื่อง” นั้นแสดงให้เห็นว่า ผู้พูดรู้อยู่แล้วว่าคำถามของตนไม่มีคำตอบ ถ้อยคำดังกล่าวนี้จึงไม่ได้เป็นไปเพื่อจะพยายามให้ได้คำตอบ หรือข้อมูลใดๆ จากผู้ฟังเลย ดังนั้นจึงไม่ใช่วัจนกรรมการถาม

หรือตัวอย่างต่อไป นี้ ที่คล้ายกับว่าผู้พูดจะใช้รูปประโยค ทำไม เพื่อถาม แต่ผู้พูดกลับไม่สนใจคำตอบที่ผู้ฟังตอบกลับมาเลย แสดงให้เห็นว่าใช้รูปประโยคคำถามเพื่อสื่อเจตนาอื่นมากกว่า

บทสนทนาที่๓ ระหว่าง ก กับ ข ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทกัน ก เห็นว่า ข ชอบเล่นเกมมากจนงานที่ต้องพิมพ์ไม่คืน เลขขอให้ ข สัญญากับตนว่า ตั้งแต่บัดนี้จะไม่เล่นเกมก่อนทำงานอีกแล้ว ข ก็รับปากวันหนึ่ง ก มาเสียบๆ โดยที่ ข ไม่รู้ตัว ก เห็น ข กำลังเล่นเกมอยู่ ไม่ยอมทำงาน

- ก ไหนบอกว่าจะไม่เล่นแล้วไง? ทำไมยังเล่นอีกฮ้า?
- ข ปวดหัวอะ. คิดอะไร ไม่ออก. เลขเล่นแป๊บหนึ่ง.
- ก ไม่ต้องมาอ้างเลย. ทำไมไปสลิปเปอร์เซนต์. เล่นจะแก้สลิป. หยั่งจึมันจะเสร็จมัยเนี่ย.
- ข นำ-เสร็จนะ. ว่าแต่คนว่าอะ. อ่ามาแล้วก็แล้วกัน.
- ก ให้มัน ใต้อย่างจึซี!

(บทสนทนาในชีวิตจริง)

จากบทสนทนา ก ไม่ได้ใช้ถ้อยคำ “ทำไมยังเล่นอีกฮ้า” เพื่อถามหาสาเหตุที่ ข ไม่ทำงานเห็นได้จากที่เมื่อ ข ตอบเหตุผลออกไป ก ก็ไม่สนใจจะแสดงการรับรู้ กลับกล่าวต่อไปว่า “ไม่ต้องมาอ้างเลย” ซึ่งหมายความว่า ก ไม่ได้กำลังต้องการคำตอบ หรือเหตุผลที่ ข เล่นเกมจริง จ้ายังกล่าวหาว่าเหตุผลนั้นเป็นเพียงข้ออ้าง แสดงว่าเจตนาที่แท้จริงของ ก คือ ต้องการจะตำหนิ ข มากกว่าที่จะใช้รูปประโยคคำถามเพื่อขอคำตอบจาก ข

ตัวอย่างบทสนทนาทั้งสองตัวอย่างข้างต้น ทำให้เห็นได้ว่า ประโยคคำถามอาจไม่ได้ใช้เพื่อถามอย่างเฉยๆเสมอไป ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่า ประโยคคำถามขอเหตุผล ทำไม สามารถสื่อวัจนกรรมอื่นใดที่นอกเหนือไปจากการถามได้บ้าง โดยใช้เงื่อนไขวัจนกรรมของเซอร์ลเป็นเกณฑ์ในการวิเคราะห์ และเมื่อวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดแล้ว พบว่า ประโยคที่มีคำ ทำไม สามารถสื่อบอกวัจนกรรมอื่นได้อีกทั้งสิ้น ๗ วัจนกรรม ดังต่อไปนี้

๑) วัจนกรรมการแนะนำ เซอร์ล (1969 : 67) ได้กล่าวไว้ว่า ถ้อยคำที่จัดเป็นวัจนกรรม การแนะนำ ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขวัจนกรรมต่อไปนี้

- ก.เงื่อนไขเกี่ยวกับเนื้อความ เป็นการกระทำในอนาคตของผู้ฟัง
- ข.เงื่อนไขเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐาน มี ๒ ข้อย่อยคือ

- ผู้พูดเชื่อว่าการกระทำนั้นเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง
- ไม่มีอะไรแสดงอย่างชัดเจนต่อทั้งผู้พูดและผู้ฟังว่า ผู้ฟังจะกระทำสิ่งนั้นอยู่เอง

เป็นปกติ

ค.เงื่อนไขเกี่ยวกับความจริงใจ ผู้พูดเชื่อว่าการกระทำนั้นเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง
ง.เงื่อนไขเกี่ยวกับสาระสำคัญ เป็นความพยายามที่จะเสนอการกระทำนั้นให้ผู้ฟังสนใจ
จะทำตาม

พิจารณาด้อยคำที่มีคำ ทำไม ในบทสนทนาต่อไปนี้

บทสนทนาที่ ๔ ระหว่าง ก กับ ข ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทกันเรื่องจะไปเที่ยวในวันหยุดมาฆบูชา

- ก ลองคิดดูคิดว่าจะไปไหนกันดี? สิทธิสุดสำหรับหยุดได้วันนึง, จะได้ไป=
=กันครบๆ.
- ข ที่ไหนมันก็ปิดเหมือนกันไม่ใช่หรอ?
- ก ทำไมไม่ไปดูหนังละ. ดูไบเซ็นทีเนี่ยล.
- ข อืม-น่าสนใจ.
- ก ((อืม))

(บทสนทนาในชีวิตจริง)

จากบทสนทนา จะเห็นได้ว่า ก ไม่ได้ใช้ประโยค ทำไม เพื่อถาม ข เนื่องจากไม่มีที่ท่าว่า
ก จะพยายามหาคำตอบเกี่ยวกับเหตุผลของการไม่ไปดูภาพยนตร์เรื่องนั้นจาก ข แต่อย่างไร ที่จริง
แล้ว ก ต้องการใช้เพื่อแนะนำ หรือชี้แนะให้ ข เห็นในสิ่งที่ ข ไม่ได้นึกถึง ตรงตามเงื่อนไขวัจนกรรม
แนะนำข้างต้นทุกประการ ข เองก็รับรู้ ว่า ก กำลังแนะนำ เห็นได้จากถ้อยคำต่อมาจาก ข ที่ว่า “อืม
น่าสนใจ” ไม่ใช่คำตอบเกี่ยวกับเหตุผลใดๆ แต่เป็นการแสดงความเห็นด้วยกับคำแนะนำของ ก

๒) การขอร้อง เซอร์ล (1969 : 66) ได้กล่าวไว้ว่า ถ้อยคำที่จัดเป็นวัจนกรรมการขอร้อง
ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขวัจนกรรมต่อไปนี้

- ก. เงื่อนไขเกี่ยวกับเนื้อความ เป็นการกระทำในอนาคตของผู้ฟัง
ข. เงื่อนไขเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐาน มี ๒ ข้อย่อย คือ
-ผู้ฟังสามารถกระทำสิ่งนั้นได้ และผู้พูดก็เชื่อเช่นนั้น
-ไม่มีอะไรแสดงอย่างชัดเจนต่อทั้งผู้พูดและผู้ฟังว่า ผู้ฟังจะกระทำสิ่งนั้นอยู่เอง

เป็นปกติ

- ค.เงื่อนไขเกี่ยวกับความจริงใจ ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังทำสิ่งนั้น
ง.เงื่อนไขเกี่ยวกับสาระสำคัญ เป็นความพยายามที่จะให้ผู้ฟังทำตามที่ผู้พูดต้องการ

พิจารณาด้อยคำที่มีคำ ทำไม ในบทสนทนาต่อไปนี้

บทสนทนาที่ ๕ ระหว่าง ก ซึ่งเป็นรุ่นพี่ และ ข กับ ค ซึ่งเป็นรุ่นน้องและเป็นเพื่อนกัน ทั้งสามเดิน
เที่ยวอยู่ที่จัตุจักร อากาศร้อนอบอ้าว ข กับ ค บ่นหิวน้ำ ก เหลือบเห็นร้านขายน้ำจึงเดินตรงเข้าไป
ซื้อ

ก พี่-เอาออร์ชาวดนึ่ง

((คนขายหยิบน้ำแร่ส่งให้ ก หนึ่งขวด ก หันมาส่งให้ ค ซึ่งยืนอยู่ใกล้ ก มากกว่า ข ครั้นมา
ก็ก้มหน้าลงดูคือน้ำทันที))

ข ทำไม ไม่ซื้ออีกซักขวดล่ะพี่. หนูว่าเมย์มันดูคนเดียวก็หมดแล้ว =

ค [จะเหลือถึงหนูมั๊ยเนี่ย!
((เงยหน้าจากหลอดดูด หัวเราะ))]
ก [((หัวเราะ))] -- ((หันไปทางคนขาย)) เอาอีกขวดนึงครับ.
(บทสนทนาในชีวิตจริง)

จากบทสนทนาข้างต้น ข ไม่ได้ใช้ประโยค ทำไม เพื่อจะถามเหตุผลที่ ก ซื้อน้ำขวดเดียว
เนื่องจากไม่มีที่ท่าว่า ข จะพยายามให้ได้คำตอบเกี่ยวกับเหตุผลของการซื้อน้ำขวดเดียวจาก ก แต่
อย่างไร ข ยังกล่าวต่อไปว่า “หนูว่าเมย์มันดูคนเดียวก็หมดแล้ว” ซึ่งเป็นการแสดงความเห็นของ
ตนเสริมเข้าไปว่า ก น่าจะซื้อเพิ่มอีก ดังนั้นประโยค ทำไม ของ ข ในที่นี้ น่าจะใช้เพื่อขอร้องให้
ก ซื้อเพิ่มมากกว่าจะใช้ถามเหตุผล ก เองก็รู้เช่นนั้น จึงหันไปสั่งน้ำเพิ่มให้ทั้งที่ ข ไม่ได้กล่าว
ขอร้องโดยตรงแต่อย่างไร

แต่อย่างไรก็ตาม อาจมีผู้ตีความว่า ถ้อยคำที่มีคำ ทำไม ของ ข เป็นการแนะนำให้ ก ซื้อน้ำ
อีกหนึ่งขวดก็ได้ เพราะการแนะนำกับการขอร้องต่างก็เป็นการพยายามให้ผู้ฟังทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดใน
อนาคตเหมือนกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบจากเงื่อนไขวัจนกรรมขอร้องและแนะนำที่เซอร์ลเสนอไว้จะ
เห็นได้ว่า ถ้อยคำ ทำไม ในบทสนทนาที่ ๕ นี้ เป็นวัจนกรรมการขอร้อง เนื่องจากการกระทำที่ ข
อยากให้ ก ทำ เป็นประโยชน์ต่อตัว ข เอง ซึ่งไม่เป็นไปตามเงื่อนไขเกี่ยวกับความจริงใจของการ
แนะนำที่ว่า ผู้พูดเชื่อว่าการกระทำนั้นเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง เพราะฉะนั้น ความแตกต่างที่สามารถ
จำแนกทั้งสองวัจนกรรมนี้ออกจากกันได้ก็คือ ผู้รับประโยชน์

อย่างไรก็ตาม การพิจารณาที่ประเด็นผู้รับประโยชน์เพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอ เช่นใน
ตัวอย่างบทสนทนาที่ ๔ ถ้อยคำ “ทำไม ไม่ไปคูหนึ่งล่ะ” ก็อาจเป็นได้ทั้งการแนะนำและการขอร้อง
เนื่องจากในบทสนทนานี้ ก และ ข ต่างก็จะไปดูภาพยนตร์ด้วยกันทั้งคู่ ผู้รับประโยชน์จึงมีทั้งสอง
คน นอกจากนั้น ถ้อยคำของ ก ก็อาจถือได้ว่าเป็นการพยายามจะทำให้ ข ทำตามที่ ก ต้องการ
เพราะ ก เอง ก็อยาก ไปดูภาพยนตร์เรื่องนั้น

จากการเปรียบเทียบเงื่อนไขเกี่ยวกับความจริงใจ ของวัจนกรรมการขอร้องและการแนะนำ พบว่า การขอร้องเป็นความพยายามที่จะให้ผู้ฟังกระทำสิ่งนั้น ในขณะที่การแนะนำเป็นเพียงการ พยายามเสนอการกระทำนั้นให้ผู้ฟังสนใจ จึงเห็นได้ว่า ผู้ที่ขอร้องจะพยายามจำกัดทางเลือกของผู้ ฟังในอันที่จะทำหรือไม่ทำตามที่ผู้พูดต้องการมากกว่าผู้แนะนำ ในบริบทนี้ จะเห็นได้จากถ้อยคำที่ ข ได้ตอบกลับมาว่า “อืม น่าสนใจ” ว่า ถ้อยคำ ทำไม ของ ก ยังทำให้ ข รับรู้ได้ว่าตนมีทางเลือกที่จะทำหรือไม่ทำก็ได้ ดังนั้น ถ้อยคำของ ก จึงจัดเป็นการแนะนำมากกว่าการขอร้อง ดังนั้น ความแตกต่างอีกประการหนึ่งที่สามารถจำแนกทั้งสองวัจนกรรมนี้ออกจากกันได้ก็คือ ระดับการจำกัด ทางเลือกของผู้ฟัง

๓) การสัง เฮอร์ล (1969 : 66) ได้กล่าวถึงความแตกต่างระหว่างการสั่งกับการขอร้องไว้ ว่า วัจนกรรมทั้งสองมีเงื่อนไขเหมือนกันทุกประการ ยกเว้นเงื่อนไขเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานของการ สั่ง ผู้พูดจะต้องมีอำนาจเหนือผู้ฟังในสถานการณ์นั้นๆ ในขณะที่ผู้ขอร้องจะมีอำนาจเหนือผู้ฟังหรือไม่ก็ได้

พิจารณาถ้อยคำที่มีคำ ทำไม ในตัวอย่างบทสนทนาต่อไปนี้

บทสนทนาที่ ๖ ระหว่าง ก ซึ่งเป็นแม่ และ ข ซึ่งเป็นลูกชาย ก ตะโกนเรียกให้ ข ไปซื้อของให้ แต่ ข กำลังนอนดูภาพยนตร์จีนเรื่องดังที่ทางโทรทัศน์นำมาฉายอย่างติดพัน จึงยังไม่ยอมลุกไป

ก เดียวกลับมาค้อมาค้อใหม่ไป.

ข โห! กว่าจะกลับมาค้อจบแล้วอะ. ((ยังคงนอนเอกเขนกอยู่อย่างเดิม))

(๒.๔)

ก ทำไมยังไม่ไปอีกล่ะลูก!

ข จ๊ะจ๊ะ. ไปละไปละ. คนจะดูชะหน้าอช-เฮ้อ.

(บทสนทนาในชีวิตจริง)

จากบทสนทนาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ก ไม่ได้ใช้ประโยค ทำไม เพื่อถามเหตุผลที่ ข ยังไม่ไป เนื่องจากไม่มีที่ท่าว่า ก จะรอคำตอบของการที่ ข ยังไม่ไป แต่อย่างใด ที่จริงแล้ว ก ตั้งใจจะออกคำสั่งให้ ข รีบไป และ ข เองก็รู้เช่นนั้น จึงไม่ได้ตอบสาเหตุใดๆ ออกมา และถ้อยคำตอบรับของ ข ที่ว่า “จ๊ะจ๊ะ ไปละไปละ” ก็ยังยืนยันว่า ข รับรู้ ว่า ก กำลังออกคำสั่งให้ตนไป ไม่ใช่กำลังถาม นอกจากนั้น ถ้อยคำ ทำไม ของ ก ก็ไม่ถือเป็นการขอร้อง เนื่องจากเห็นได้ชัดว่า เป็นการใช้อำนาจที่มีอยู่เหนือผู้ฟัง บังคับให้ผู้ฟังต้องทำตามอย่างไม่มีทางเลือก ซึ่งแตกต่างจากการใช้ถ้อยคำ ทำไม เพื่อขอร้องในตัวอย่างบทสนทนาที่ ๔ ที่ผู้ฟังมีสิทธิ์ที่จะเลือกทำหรือไม่ทำก็ได้

ดังนั้นจึงอาจจะอธิบายความแตกต่างระหว่างวัจนกรรมการขอร้องและการสั่ง ที่มีตัวแปรอยู่ที่อำนาจของผู้พูดที่มีอยู่เหนือผู้ฟังตามที่เซอร์ลิสเสนอไว้ได้ว่า อำนาจทำให้ผู้พูดสามารถคาดหวังได้ว่า ผู้ฟังจะต้องทำตามที่คุณต้องการแน่นอน เพราะฉะนั้น ถ้าผู้พูดมีอำนาจเหนือผู้ฟัง ผู้พูดก็สามารถสั่งให้ผู้ฟังทำตามได้ทันที โดยไม่จำเป็นต้องขอร้อง ในขณะที่ถ้าผู้พูดไม่มีอำนาจ ก็จะไม่สามารถคาดหวังผลได้ว่าผู้ฟังจะทำตามที่คุณต้องการหรือไม่ ผู้พูดจึงจำเป็นต้องขอร้องผู้ฟัง ไม่สามารถสั่งผู้ฟังได้

หรือในทางกลับกัน อำนาจจะเป็นตัวลดทางเลือกของผู้ฟัง กล่าวคือ ยิ่งผู้พูดมีอำนาจเหนือผู้ฟังมากเท่าไร ผู้ฟังก็ยังมีทางเลือกของผู้พูดน้อยลงเท่านั้น ผู้พูดจึงสามารถสั่งผู้ฟังได้ แต่ถ้าผู้พูดไม่มีอำนาจเหนือผู้ฟัง ผู้ฟังก็ยังมีทางเลือกที่จะทำตามที่คุณต้องการหรือไม่ทำก็ได้ จึงทำให้ผู้พูดจำเป็นต้องขอร้องผู้ฟัง ไม่สามารถสั่งผู้ฟังได้

อย่างไรก็ตาม ในการตัดสินใจวัจนกรรมการขอร้องและการสั่ง แม้จะทราบจากปริบทว่าผู้พูดมีอำนาจเหนือผู้ฟัง ซึ่งทำให้ผู้พูดสามารถคาดหวังผลและจำกัดทางเลือกของผู้ฟัง ได้ดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น ก็มีใช้ว่าถ้อยคำ ทำไม ของผู้พูดจะต้องเป็นวัจนกรรมการสั่งเสมอไป อาจเป็นเพียงขอร้องก็ได้ พิจารณาจากบทสนทนาต่อไปนี้

บทสนทนาที่ ๗ ระหว่าง ก ซึ่งเป็นแม่ กับ ข ซึ่งเป็นลูกชาย วันนี้ ก ทำอาหารที่ ข ชอบมาก ข กินเท่าไรก็ไม่อิ่มทีไรว่าจะอึดเสียที

- ก ทำไมหนูไม่เหลือไว้ให้พี่เค้านั่งอะลูก. พี่เคื่ก็ชอบเหมือนกันนะ.
 ข โห-เคี้ยวแม่ค่อยทำใหม่ดิ.
 ก หมดแล้ว. จะทำใหม่ไงอะ. หรือจะไปซื้อผักมาอีกอะ-ไป.
 ข ทำอีกก็ดีแม่. ((หัวเราะ)) ก็แม่อยากทำที่หนูชอบทำไมอะ. แล้วจะมา=
 =บังคับให้อึด-ไร.
 ก ((เคื่อนอึ้มๆ แล้วเดินผละไป))

(บทสนทนาในชีวิตจริง)

จากบทสนทนา จะเห็นได้ว่า ทั้งที่ ก มีอำนาจเหนือ ข ทั้งในแง่ที่ ก เป็นแม่ และ ก เป็นผู้ทำอาหารนั้น แต่ถ้อยคำของ ก ที่ว่า “ทำไมหนูไม่เหลือไว้ให้พี่เค้านั่งอะลูก. พี่เคื่ก็ชอบเหมือนกันนะ” ไม่สามารถทำให้ ข หยุดกินได้ นั่นหมายความว่า อำนาจของ ก ไม่สามารถจำกัดทางเลือกของ ข และเมื่อ ข ตอบปฏิเสธ ก ก็ไม่ได้ยึดความต้องการของคนอีก ซ้ำถ้อยคำที่ตามมาของ ก ยังมีความเอนเอียงไปในทางที่จะทำอาหารนั้นขึ้นใหม่ตามคำแนะนำของ ข อีกด้วย หมายความว่า ก อาจไม่

ได้คาดหวังผลว่า ข จะต้องทำตามไว้ ดังนั้น ถ้อยคำ ทำไม ของ ก ในที่นี้จึงอาจเป็นเพียงการขอร้อง ทั้งที่ ก มีอำนาจเหนือ ข และสามารถสั่ง ข ได้ เพราะฉะนั้น จึงเห็นได้ว่า แม้จะมีอำนาจเหนือกว่า แต่สิ่งที่ผู้มีอำนาจต้องการให้ผู้อื่นทำก็ไม่จำเป็นต้องเป็นคำสั่งเสมอไป

อนึ่ง ผู้วิจัยพบถ้อยคำที่มีคำ ทำไม ที่ดูตื้นๆ อาจกล่าวได้ว่าผู้พูดกำลังใช้เพื่อสื่อเจตนาแนะนำ แต่ในความรู้สึกของผู้ฟังแล้ว ถ้อยคำดังกล่าวถือเป็นคำสั่งมากกว่า ดังนี้

บทสนทนาที่ ๘ ระหว่าง ก ซึ่งเป็นเจ้านาย กับ ข ซึ่งเป็นเลขที่เพิ่งเริ่มเข้าไปทำงานได้ไม่นาน ทั้งสองเดินไปรับประทานอาหารกลางวันใกล้ที่ทำงานด้วยกัน ขณะที่เดินกลับมาอาคารรีนอบอ้าวทั้งที่มีเมฆร้อนให้หลบแดดตลอดทาง

- ก โห-ร้อนมากนะเนี่ยวันเนี่ย. ทำไมหนูไม่ถอดสูทออกซะก่อนล่ะ.
- ข อ้อ-ไม่เป็นไรดีกว่าค่ะ.
- ก ร้อนจะตาย. ทำไมไม่ถอดซะหน่อยอ๊ะ. เคี้ยวเข้างานนั่งเย็นๆ แล้วค่อย=
=ใส่ซั้.
- ข ค่ะ.

(บทสนทนาในชีวิตจริง)

ในที่นี้ ถ้อยคำแรกของ ก ที่ว่า “ทำไมหนูไม่ถอดสูทออกซะก่อนล่ะ” อาจวิเคราะห์ได้ว่าเป็นการสื่อเจตนาแนะนำ เพราะเป็นไปตามเงื่อนไขที่ว่า เป็นความพยายามเสนอแนะสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง ข เอง ก็คงเข้าใจว่าเป็นเพียงการเสนอแนะที่ให้ทางเลือก เนื่องจากคำตอบของ ข แสดงให้เห็นว่า ข ใช้สิทธิ์ในการตัดสินใจเลือก

แต่เมื่อพิจารณาคำพูดที่ต่อเนื่องมาของ ก จะเห็นได้ว่า แม้จะไม่มีลักษณะของคำสั่งแต่ก็เป็นเหมือนคำสั่งหลายๆ กล่าวคือ ก ยังพูดซ้ำในสิ่งที่ ข ได้ปฏิเสธไปแล้ว สำหรับ ข ผู้มีสถานภาพต่ำกว่า คือเป็นลูกน้อง ถ้า ข ขัดในสิ่งที่ ก ย้ำว่าควรทำ อาจทำให้ ก คิดว่า ข เป็นคนดื้อรั้น ไม่เชื่อฟัง ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสัมพันธภาพต่อไปในอนาคตได้ ข จึงจำเป็นต้องตอบรับ

เมื่อพิจารณาคำตอบตกลง “ค่ะ” ของ ข พบว่า เปลี่ยนจากคำตอบเดิมที่ว่า “ไม่เป็นไรดีกว่าค่ะ” โดยปราศจากการลังเล ทั้งๆ ที่ ก ก็ยังไม่ได้พูดอะไรที่เป็นการโน้มน้าวใจ ข มากกว่าเดิม การเปลี่ยนโดยสิ้นเชิงอย่างนี้ทำให้ผู้วิจัยเชื่อว่าเป็นผลมาจากที่ ข เริ่มเข้าใจแล้วว่าสิ่งที่ ก แนะนำนั้นไม่สามารถขัดได้ เพราะฉะนั้น เมื่อถ้อยคำของ ก ทำให้ ข รู้สึกว่าไม่มีทางเลือกที่จะทำหรือไม่ทำก็ได้ ถ้อยคำของ ก จึงตีความให้แน่ชัดได้ยากกว่าเป็นวงจรรวมใด แม้ว่าดูตื้นๆ เหมือนเป็นความ

พยายามเสนอแนะเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตาม เรื่องของเจตนาเป็นเรื่องในใจของผู้พูดซึ่งผู้ฟังมีอาจจะตีความอย่างแจ่มชัดได้ทั้งหมด ความหมายที่ผู้ฟังรับรู้จึงอาจไม่ตรงกับความหมายที่ผู้พูดต้องการสื่อ ดังนั้น ในขณะที่ ข คิดว่าถ้อยคำ ทำไม ของ ก เป็นคำสั่ง ก อาจกำลังแนะนำเท่านั้น

ในอีกมุมมองหนึ่ง การพยายามตีความอย่างระมัดระวังของ ข อาจสะท้อนให้เห็นขนบความคิดในสังคมไทย ซึ่งเป็นสังคมที่ให้ความสำคัญกับเรื่องการให้ความเคารพนับถือแก่ผู้อาวุโสว่า การแนะนำกับการสั่งสำหรับผู้ฟังอาจจะไม่สามารถแยกกันได้อย่างเด็ดขาด ในกรณีที่ผู้พูดมีสถานภาพสูงกว่าผู้ฟังมากๆ คำแนะนำของผู้พูดอาจถือเป็นคำสั่งกลายๆ กล่าวคือ สถานภาพทำให้สิ่งที่ผู้ใหญ่คิดว่าถูกต้องและควรทำเพื่อเป็นประโยชน์กับผู้ฟังน้อยเป็นสิ่งที่ขัดไม่ได้ ถ้าขัด จะกลายเป็นว่าไม่เชื่อฟังหรือไม่เคารพนับถือ เพราะฉะนั้น คำแนะนำของผู้ใหญ่จึงมิได้เป็นเพียงข้อเสนอแนะที่เปิดทางเลือกไว้ให้ผู้ฟัง ตามเงื่อนไขเกี่ยวกับสาระสำคัญของการแนะนำอีกต่อไป และอาจกลายเป็นคำสั่งไปได้โดยอัตโนมัติ

จากการวิเคราะห์ข้างต้น จึงพบความใกล้เคียงกันของการแนะนำ กับการสั่งหรือแม้แต่การขอร้อง ซึ่งความใกล้เคียงดังกล่าวอาจแสดงให้เห็นถึงลักษณะที่แท้จริงอีกอย่างหนึ่งของการแนะนำว่า มิใช่เพียงแต่เป็นการชี้ให้สนใจเท่านั้น หากผู้แนะนำย่อมมีความปรารถนาที่จะให้ผู้ฟังเชื่อและปฏิบัติตามสิ่งที่ตนแนะนำด้วยเสมอ ทั้งยังมักพยายามทำให้ความปรารถนาดังกล่าวสัมฤทธิ์ผลด้วยสิ่งที่พบนี้นี้ทำให้สามารถเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างระหว่างวัจนกรรมทั้งสามได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น กล่าวคือ ความแตกต่างไม่ได้อยู่ที่การแนะนำเป็นเพียงการเสนอการกระทำนั้นให้ผู้ฟังสนใจ ในขณะที่การสั่งและการขอร้องเป็นความพยายามที่จะให้ผู้ฟังกระทำสิ่งนั้น จริงๆ แล้ว ทั้งการแนะนำ สั่ง และขอร้อง ผู้พูดล้วนต้องการให้ผู้ฟังทำตามที่ต้องการทั้งสิ้น หากแต่มีข้อแตกต่างตรงที่สิ่งที่ผู้แนะนำต้องการให้ผู้ฟังกระทำ จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ฟัง ในขณะที่ สิ่งที่ผู้สั่งและผู้ขอร้องต้องการให้ผู้ฟังกระทำ อาจเป็นไปเพื่อตนเอง หรือใครก็ได้ที่ตนต้องการ เพราะฉะนั้น ผู้สั่งและผู้ขอร้องจึงคาดหวังผลมากกว่า และมีความจำเป็นต้องพยายามจำกัดทางเลือกของผู้ฟังมากกว่าผู้แนะนำ

ตารางที่ ๒ แสดงการเปรียบเทียบระหว่างวัจนกรรมการขอร้อง การสั่ง และการแนะนำ

เงื่อนไขวัจนกรรม	การขอร้อง	การสั่ง	การแนะนำ
๑.เงื่อนไขเกี่ยวกับเนื้อความ	เป็นการกระทำในอนาคตของผู้ฟัง	เป็นการกระทำในอนาคตของผู้ฟัง	เป็นการกระทำในอนาคตของผู้ฟัง

เงื่อนไขวัจนกรรม	การขอร้อง	การสั่ง	การแนะนำ
๒.เงื่อนไขเกี่ยวกับ ปัจจัยพื้นฐาน	-ผู้ฟังสามารถกระทำสิ่งนั้น ได้ -ไม่มีอะไรแสดงอย่างชัดเจนต่อทั้งผู้พูดและผู้ฟังว่าผู้ฟังจะกระทำสิ่งนั้นเองอยู่ เป็นปกติ	-ผู้ฟังสามารถกระทำสิ่ง นั้นได้ -ไม่มีอะไรแสดงอย่างชัดเจนต่อทั้งผู้พูดและผู้ฟังว่าผู้ฟังจะกระทำสิ่งนั้นเอง อยู่เป็นปกติ -ผู้พูดมีอำนาจเหนือผู้ฟัง ในสถานการณ์นั้นๆ	-ไม่มีอะไรแสดงอย่างชัดเจนต่อทั้งผู้พูดและผู้ฟังว่าผู้ฟังจะกระทำสิ่งนั้นอยู่ เป็นปกติ -ผู้พูดเชื่อว่าการกระทำ นั้นเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง
๓.เงื่อนไขเกี่ยวกับ ความจริงใจ	ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังกระทำ สิ่งนั้น	ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟัง กระทำสิ่งนั้น	ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟัง กระทำสิ่งนั้น
๔.เงื่อนไขเกี่ยวกับ สาระสำคัญ	เป็นความพยายามที่จะให้ผู้ ฟังกระทำตามที่ผู้พูด ต้องการ	เป็นความพยายามที่จะให้ ผู้ฟังกระทำตามที่ผู้พูด ต้องการ	เป็นความพยายามที่จะ เสนอการกระทำนั้นให้ผู้ ฟังสนใจ

๔) การคำหนิ เซอร์ลไม่ได้กล่าวถึงวัจนกรรมการคำหนิรวมถึงเงื่อนไขใดๆ เอาไว้ แต่ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของการคำหนิไว้ว่า หมายถึง *ติเตียน* ส่วนคำ *ติเตียน* หมายถึง *ยกโทษขึ้นพูด กล่าวร้าย* ในที่นี้ ผู้วิจัยจะยึดเอาความหมายดังกล่าวเป็นหลักในการเสนอเงื่อนไขวัจนกรรมการคำหนิดังนี้

ก. เงื่อนไขเกี่ยวกับเนื้อความ เป็นการกระทำในอดีตของผู้ฟัง

ข. เงื่อนไขเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐาน มี ๒ ข้อย่อย คือ

-ไม่มีอะไรแสดงอย่างชัดเจนต่อทั้งผู้พูดและผู้ฟังว่าผู้ฟังจะเปลี่ยนแปลงการกระทำ

ถ้าผู้พูด ไม่พูด

-ผู้พูดมักมีอำนาจเหนือผู้ฟังในสถานการณ์นั้นๆ

ค. เงื่อนไขเกี่ยวกับความจริงใจ ผู้พูดเชื่อว่าสิ่งที่ผู้ฟังทำลงไปนั้นผิดหรือเป็นโทษ

ง. เงื่อนไขเกี่ยวกับสาระสำคัญ เป็นความพยายามทำให้ผู้ฟังเห็นข้อผิดของการกระทำ

เดิม เพื่อทำตามที่ผู้พูดต้องการ

*เพิ่มเติมขึ้นจากเงื่อนไขที่เซอร์ลกำหนดไว้

พิจารณาด้อยคำที่มีคำ ทำไม ในบทสนทนาต่อไปนี้

บทสนทนาที่สี่ ระหว่าง ก ซึ่งเป็นแม่ กับ ข และ ค ซึ่งเป็นลูกชายสองคน กำลังทะเลาะกันอยู่และทำ
ท่าจะชกต่อยกัน แม่รีบเข้าไปห้าม

ก ทำไมถึงทะเลาะกันเฮอะ!

ข ก็ไอ้กุ่มมันมาชกกั๊กก่อนอะ.

ก ทำไมทำแบบนี้ซี? เป็นพี่น้องกันแท้ๆ ทะเลาะกันทำไม. คูซิหน้าตา,

ข, ค ((กุ่มหน้านี้))

ก ไปอาบน้ำเย็นนะ-ทั้งคู่เลย. แล้วลงมากินข้าว. หน้าตานี้อ้ว-คูไม่ได้=
=เลย:แต่ละคน. แล้วอย่าให้ได้ชกทะเลาะกันอีกนะ.

(บทสนทนาในชีวิตจริง)

จากบทสนทนา จะเห็นได้ว่า ครั้งแรก ก ใช้ประโยค ทำไม เพื่อถามหาสาเหตุที่ ข และ ค ทะเลาะกัน แต่เมื่อ ข ตอบสาเหตุให้ ก ฟังแล้ว ก กลับใช้ประโยค ทำไม อีกครั้ง ซึ่งครั้งนี้ ก ไม่ได้ใช้
ถ้อยคำ ทำไม เพื่อถามอีกแล้ว เนื่องจากไม่มีที่ท่าว่า ก จะรอคำตอบของคำถามดังกล่าว แต่กลับ
กล่าวต่อไปว่า “เป็นพี่น้องกันแท้ๆ ทะเลาะกันทำไม” ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นว่าการกระทำของ ข และ
ค ไม่มีเหตุผลและเป็นความคิด เพราะฉะนั้นจึงเห็นได้ว่า ในที่นี้ ก ใช้ประโยค ทำไม เพื่อตำหนิลูก
ฝาซ ข กับ ค เองก็รู้อยู่เช่นนั้น เนื่องจากทั้งสองไม่ได้ให้คำตอบเกี่ยวกับเหตุผลใดๆ แต่กุ่มหน้านี้
เงิบบแสดงความสำนึกผิด

อย่างไรก็ตาม เมื่อถ้อยคำคำหยาบของ ก ซึ่งเป็นการยกเอาโทษหรือความผิดขึ้นพูดนี้ สามารถ
ทำให้ ข ยอมรับว่าสิ่งที่ตนทำเป็นความคิด และต้องเปลี่ยนการกระทำให้เป็นไปตามที่ ก ต้องการ
ทำให้สามารถตีความได้ว่า ก อาจจะตั้งใจกล่าวถ้อยคำดังกล่าวเพื่อเจตนาสั่งก็เป็นได้

ที่เป็นเช่นนั้น เพราะผู้ดำเนินข้อมมีความปรารถนาที่จะให้ผู้ที่ถูกตำหนิเปลี่ยนแปลงการ
กระทำไปตามที่ผู้ดำเนินต้องการเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจะกล้าตำหนิใคร ผู้ดำเนินมักต้องมั่น
ใจแล้วว่าตนอยู่ในฐานะที่สามารถตำหนิผู้ฟังได้ จึงเห็นได้ว่า เจื่อนใจเกี่ยวกับสาระสำคัญของการ
ตำหนิ กับเจื่อนใจเกี่ยวกับสาระสำคัญของการสั่ง เป็นไปในทางเดียวกัน กล่าวคือ เป็นความ
พยายามทำให้ผู้ฟังกระทำตามที่ผู้พูดต้องการ อีกทั้งยังมีเจื่อนใจเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐาน ที่ว่า ผู้พูดมี
อำนาจเหนือผู้ฟังในสถานการณ์นั้นๆ เหมือนกันทั้งสองวัจนกรรมด้วย เพราะฉะนั้น การตำหนิกับ
การสั่งจึงคู่ไกลเคียงกัน อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ชัดเจนว่า วัจนกรรมทั้งสองแตกต่างกันที่เจื่อนใจ
เกี่ยวกับเนื้อความ ซึ่งมีระบุไว้ว่า การตำหนิมีเนื้อความกล่าวถึงเหตุการณ์เกิดขึ้นแล้วในอดีต และยังมี
เจื่อนใจเกี่ยวกับความจริงใจกำหนดไว้ดีกว่า การกระทำในอดีตนั้น ต้องเป็นการกระทำที่ผู้พูดเชื่อ

ว่าผิดหรือเป็นโทษ ในขณะที่การสั่งมีเนื้อความเป็นการกระทำในอนาคตของผู้ฟัง การดำเนินจึงไม่ใช่การสั่ง

อีกประการหนึ่ง จะเห็นได้ว่า การดำเนินอาจแตกต่างจากการสั่งในแง่ของเครื่องมือในการจำกัดทางเลือกของผู้ฟังอีกด้วย กล่าวคือ การสั่งเป็นการใช้อำนาจของผู้พูด ที่มีอยู่เหนือผู้ฟังในสถานการณ์นั้นเป็นเครื่องจำกัดทางเลือกของผู้ฟังให้ต้องกระทำตาม ในขณะที่การดำเนินเป็นการใช้อำนาจความถูกต้อง จำกัดทางเลือกของผู้ฟัง โดยจะต้องกล่าวถึงการกระทำเดิมของผู้ฟังที่ผิดหรือเป็นโทษ เพื่อให้ผู้ฟังยอมรับซึ่งความผิดนั้น แล้วจึงยอมเปลี่ยนการกระทำให้ถูกต้องตาม และแม้ว่าผู้วิจัยจะระบุไว้ว่าเงื่อนไขของวัจนกรรมการดำเนินคือ ผู้พูดก็มีอำนาจเหนือผู้ฟังในสถานการณ์นั้นๆ แต่อำนาจดังกล่าวสำหรับการดำเนิน กลับมีบทบาทในแง่ที่ทำให้ผู้พูดกล้าที่จะกล่าวดำเนินมากกว่าบทบาทในการเป็นเครื่องมือจำกัดทางเลือกของผู้ฟัง ตัวอย่างเช่นบทสนทนาที่ ๘ ข้างต้น ก ใช้ถ้อยคำที่ว่า “เป็นพี่น้องกันแท้ๆ ทะเลาะกันทำไม” แสดงให้ถูกทั้งสองคนเห็นว่าการทะเลาะกันของทั้งคู่เป็นการกระทำที่ไร้เหตุผล จะเห็นได้ว่า ในที่นี้ ก ใช้อำนาจความถูกต้องในการจำกัดทางเลือกของ ข และ ค ไม่ใช่อำนาจในฐานะแม่

อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลพบว่า บางครั้งการดำเนินใกล้เคียงกับการแนะนำมากกว่าการสั่งพิจารณาจากบทสนทนาต่อไปนี้

บทสนทนาที่ ๑๐ ระหว่าง ก ซึ่งเป็นคุณหมอกับ ข ซึ่งเป็นคนไข้

ก กินผักเยอะเยอะ. ไข่ที่ใบเขียวๆ เข้มๆ ด้วยยิ่งดี.

ข คือ-จริงๆ หนูกินผักไม่ค่อยเก่งอะค่ะ.

ก ไม่เก่งแล้วทำไมไม่หัดล่ะ! ของมี=

=ประโยชน์มันก็ไม่ร่อยเท่าขนมหม้อโรก. หัดกินไว้เพื่อสุขภาพของเราเอง. นะ.

ข ((พยักหน้า)) ค่ะ.

(บทสนทนาในชีวิตจริง)

จากบทสนทนา ถ้อยคำที่ว่า “ไม่เก่งแล้วทำไมไม่หัดล่ะ” ไม่น่าจะเป็นการสั่ง ทั้งที่เมื่อเทียบกับเงื่อนไขของวัจนกรรมการสั่ง จะเห็นได้ว่าเป็นไปตามเงื่อนไขทุกประการ ที่เป็นเช่นนั้นเนื่องจากบริบทสถานการณ์ในสถานการณ์นี้บ่งไว้ค่อนข้างชัดเจนแล้วว่า ข เป็นคนไข้ที่มาขอคำปรึกษาจาก ก และรอที่จะเห็นห้องคลอดจนกระทำตามคำพูดของ ก ที่จะยังประโยชน์แก่ตัวของ ข เองอยู่แล้ว ผู้พูดจึงไม่จำเป็นต้องพยายามจำกัดทางเลือกของผู้ฟังเพื่อให้ผู้ฟังกระทำตามแต่อย่างใดเลย และดังที่ได้กล่าวไว้แล้วว่า ผู้สั่งและผู้ขอร้องมีความจำเป็นต้องพยายามจำกัดทางเลือกของผู้ฟังมากกว่าผู้แนะนำ ผู้วิจัยจึงคิดว่าถ้อยคำของ ก ในที่นี้ไม่ถึงกับเป็นการสั่ง แต่น่าจะเป็นการแนะนำ

ถ้อยคำที่ว่า “ไม่เก่งแล้วทำไมไม่หัดละ” ดังกล่าว สามารถตีความได้ว่าเป็นการแนะนำ ในแง่ที่ ข ยังไม่ได้หัดกิน และไม่เคยคิดจะหัดกิน ก จึงแนะนำให้หัดกิน ในขณะที่เดียวกันก็อาจตีความได้ว่าเป็นการตำหนิ กล่าวคือ ถ้อยคำของ ก เป็นการกล่าวถึงความไร้เหตุผลที่ ข ไม่ยอมหัดกินผัก แต่ไม่ว่าจะเป็นการตำหนิหรือแนะนำก็ล้วนยังประโยชน์แก่ ข ทั้งสิ้น จึงตรงกับเงื่อนไขของวัจนกรรมการแนะนำ การกล่าวถึงข้อผิดในที่นี้จึงอาจเป็น ไปเพื่อเสริมหรืออุจใจให้ผู้ฟังทำตามคำแนะนำ

ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (๒๕๒๕) ปรากฏคำว่า ติ ซึ่งหมายความว่า “ชี้ข้อบกพร่อง” อยู่ด้วย ซึ่งจะเห็นได้ว่า ความหมายของคำ ติ นี้ แม้จะคล้ายคลึงกับคำว่า ตำหนิ หรือ ติเตียน อยู่บ้าง แต่ก็ไม่ได้สื่อถึงความพยายามทำให้ผู้ฟังเปลี่ยนแปลงการกระทำเท่ากับคำทั้งสอง และคู่มือก็คล้ายกับเจตนาของผู้พูดในบทสนทนาที่ ๑๐ ข้างต้นมากกว่า นอกจากนี้ ยังมีสำนวน ติเพื่อก่อ หมายถึง การที่ผู้ตำหนิได้มีเจตนาจะตำหนิเสียทีเดียว หากแต่เป็นการกล่าวถึงข้อผิดเพื่อมุ่งให้เกิดการแก้ไข ดังเจตนาของผู้พูดในบทสนทนาที่ ๑๐ เช่นกัน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงจะขอเรียกเจตนาที่ผู้พูดกล่าวถึงข้อผิดเพื่อให้ผู้ฟังเปลี่ยนแปลงการกระทำ แต่มิได้พยายามจำกัดทางเลือกของผู้ฟังนี้ว่า การตำหนิเชิงแนะนำ อย่างไรก็ตาม สำนวน ติเพื่อก่อ นี้ อาจแสดงให้เห็นได้ว่า ระหว่างการแนะนำกับตำหนิ การตำหนิน่าจะเป็นเจตนาหลัก เพราะเลือกใช้คำว่า ติ เป็นกริยาหลัก ผู้วิจัยจึงจะจัดให้เจตนาตำหนิเชิงแนะนำนี้ เป็นชนิดย่อยของการตำหนิ ไม่ใช่การแนะนำ

อนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบการตำหนิ กับการตำหนิเชิงแนะนำ จะเห็นได้ว่า ความแตกต่างอีกประการหนึ่งที่จะกำหนดว่า การตำหนินั้นเป็นไปเพียงเพื่อแนะนำหรือไม่นั้น อยู่ที่เรื่องที่ถูกละเมิดว่ามีระดับความผิดมากน้อยเพียงไร ซึ่งส่งผลต่อผู้พูดในการประเมินว่าจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงการกระทำมากน้อยเพียงไรนั่นเอง ถ้าผู้พูดเชื่อว่าเรื่องที่ผู้ฟังกระทำนั้นผิดมาก จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเปลี่ยนแปลงการกระทำ เจตนาของผู้พูดก็จะเป็นการตำหนิเพื่อเร่งผลักดันให้ผู้ฟังเปลี่ยนแปลงการกระทำ แต่ถ้าผู้พูดผู้พูดเชื่อว่าเรื่องที่ผู้ฟังกระทำนั้นผิด แต่ไม่ถึงกับจำเป็นจะต้องเปลี่ยนแปลงการกระทำ เพียงแต่ถ้าเปลี่ยนจะเกิดผลดีแก่ผู้ฟังยิ่งขึ้น เจตนาของผู้พูดก็น่าจะเป็นการตำหนิเพื่อแนะนำ

จะเห็นได้ว่า การตำหนิทั้งสองลักษณะข้างต้นต่างก็มุ่งจะให้ผู้ฟังเปลี่ยนแปลงการกระทำไป ตามที่ผู้พูดต้องการ ตรงตามเงื่อนไขเกี่ยวกับสาระสำคัญของการตำหนิทั้งสิ้น แต่อย่างไรก็ตาม พบกรณีที่ถ้อยคำ ทำไม ของผู้พูด คล้ายจะเป็นการตำหนิผู้ฟัง หากแต่ผู้พูดมิได้หวังผลให้ถ้อยคำนั้นก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด เนื่องจากผู้พูดตระหนักดีอยู่แล้วว่าไม่สามารถทำให้ผู้ฟังเปลี่ยนแปลงได้ เราเรียกการกระทำเช่นนี้ว่า บ่น รำพัน หรือ พ้อ ตัวอย่างเช่น

บทสนทนาที่๑๑ ระหว่าง ก กับ ข ซึ่งเป็นเพื่อนกันที่งานเลี้ยงปีใหม่ ข กำลังจะขอตัวกลับก่อน

- ก เฮ้ย มาคคยังไม่ทันจะหายเหม็น, ทำไมจะกลับแล้วอะ?
 ข พอดีจะรีบไปธุระต่ออะ.
 ก ธุระอีกละ! ทำไมแกต้องมีธุระเวลาเพื่อนมาเจอกันทุกทีเลยว้า.
 ข อ้าว-คนมันฮือทก็เจี้ยแหละ. อย่างบนนำ-วันหลังมาใหม่.
 ก ((คือน)) เออ-คนมันฮือท.

(บทสนทนาในชีวิตจริง)

จากบทสนทนา จะเห็นได้ว่า ก ไม่ได้ใช้ถ้อยคำที่ว่า “ทำไมแกต้องมีธุระเวลาเพื่อนมาเจอกันทุกทีเลยว้า” เพื่อถาม แต่ใช้เพื่อแสดงความรู้สึกออกมาให้ผู้ฟังรับรู้ว่า ผู้พูดไม่ยอมให้ผู้ฟังทำเช่นนั้นเท่านั้น จะเห็นได้จากน้ำเสียงลากยาวที่คำลงท้าย ะ บ่งบอกให้ผู้ฟังรู้ว่าผู้พูดรู้สึกผิดหวัง ไม่พึงใจแต่ก็ไม่ถึงกับไม่พอใจ ผู้ฟังเองก็รู้อารมณ์นั้น จึงได้กล่าวว่าผู้พูดกำลัง บ่น นอกจากนั้น เมื่อผู้ฟังไม่มีทีท่าว่าจะเปลี่ยนการกระทำ ผู้พูดก็เพียงแค่อ้อนและกล่าวประชดประชันอีกเล็กน้อย ซึ่งก็เป็นไปเพื่อแสดงความรู้สึกของคน มากกว่าจะพยายามจะให้ผู้ฟังเปลี่ยนการกระทำอีกแต่อย่างใด ในเมื่อการบ่นดังกล่าว ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขเกี่ยวกับสาระสำคัญของวัจนกรรมการดำหนิที่กำหนดไว้ จึงไม่จัดเป็นการดำหนิ และไม่อยู่ในวัจนกรรมประเภทบอกให้ทำ (Directive) เหมือนการแนะนำ ขอ ร้อง สั่ง และดำหนิ แต่จัดเป็นวัจนกรรมประเภทแสดงความรู้สึก (Expressive)

อนึ่ง จากข้อมูลยังพบว่า มีการใช้ถ้อยคำที่มีคำ ทำไม สื่อเจตนาคล้ายจะดำหนิ แต่เป็นการดำหนิในลักษณะที่แตกต่างจากการดำหนิที่กล่าวถึงข้างต้น กล่าวคือ การดำหนิที่กล่าวมา ผู้พูดจะต้องถามถึงเหตุผลเพื่อหักล้างหรือเป็นไปในทางที่ขัดกับการกระทำของผู้ฟัง แต่การดำหนิลักษณะต่อไปนี้ ผู้พูดจะถามหาเหตุผลเพื่อย้ำว่าไม่มีเหตุผล ในทำนองซ้ำเติมผู้ฟัง หรือย้ำว่าผลจากการกระทำนั้นเป็นความคิดของผู้ฟังเอง ซึ่งอาจเรียกว่าเป็นการดำหนิแบบ “สมน้ำหน้า” ดังเช่นบทสนทนาต่อไปนี้

บทสนทนาที่๑๒ ระหว่าง ก ซึ่งเป็นแม่ กับ ข ซึ่งเป็นลูกสาว ก เห็นว่าลูกกำลังทำงานอยู่อย่างเคร่งเครียด จึงปอกสับปะรดใส่จานมาให้ สักพัก ข ก็เดินเข้าไปหา ก ในครัวแล้วบ่นเรื่องสับปะรด

- ข โหย! ไม่น่ากินเลย. คู่มันก็คืดลินแสบไปหมดเลยอะ.
 ก ((หัวเราะ)) ก็อยากกินเข้าไปเยอะเองทำไมอะ.
 ข ก็ตอนแรกมันหวานนี่นา. เนี่ย-แสบคอด้วย.

(บทสนทนาในชีวิตจริง)

จากบทสนทนา จะเห็นได้ว่า ถ้อยคำ ทำไม ของ ก ใช้เพื่อบอกว่า ข คิดเองที่กินมากเกินไป เมื่อกินมากเองก็สมควรแล้วที่จะเป็นเช่นนั้น จากข้อมูล พบว่าผู้พูดจะใช้ถ้อยคำที่มี ทำไม แบบนี้เมื่อผู้ฟังแสดงความผิดหวังในการกระทำของตนเองแล้ว ผู้พูดจึงจะตำหนิซ้ำ เป็นเชิงว่าไม่ควรบ่น เพราะผู้ฟังกระทำเอง จึงสมควรที่จะได้รับผลเช่นนั้น

ในบางกรณี ถ้าผู้ฟังผิดหวังจากการกระทำของตน แล้วมีที่ท่าจะโทษว่าเป็นความผิดของผู้พูดด้วย การใช้ถ้อยคำ ทำไม ย้ำว่าเป็นความผิดของผู้ฟังเองนั้น อาจเป็นไปเพื่อออกตัวว่าผู้พูดไม่เกี่ยวข้องกับความคิดนั้นๆ มากกว่าจะใช้เพื่อสมน้ำหน้าผู้ฟัง ตัวอย่างเช่นบทสนทนาต่อไปนี้

บทสนทนาที่ ๑๓ ระหว่าง ก กับ ข ซึ่งเป็นเพื่อนกัน อาทิตย์นี้ ก ต้องไปซื้อของที่สวนจตุจักร พอ ก บอกกับ ข ข ก็แสดงความจำนงว่าอยากไปด้วย ทั้งสองกลับมาถึงที่บ้านของ ข เมื่อเวลาเกือบสี่โมงเย็น ซึ่งเลยเวลาออกอากาศของรายการระเบิดเถิดเทิงที่ ข ติดตามไปแล้ว

- ข โอ๊ย! ไม่ได้ดูระเบิดเถิดเทิงเลขอะ! ไม่น่าไปจตุจักรเลย!
 ก ตัวเองอยากไปเองทำไมอะ. ไม่ได้บังคับซะหน่อยนี่.
 ข รู้แล้วนะ. โห: ไม่ได้ดูมาสองอาทิตย์แล้วอะ.

(บทสนทนาในชีวิตจริง)

จากบทสนทนา จะเห็นได้ว่า ก ไม่ได้ใช้ถ้อยคำที่ว่า “ตัวเองอยากไปเองทำไมอะ” เพื่อถาม ข แต่อย่างใด หากแต่เป็นความพยายามที่จะเน้นย้ำว่า การไปจตุจักรเป็นความต้องการ และความตั้งใจของ ข เอง นอกจากนั้น ยังเสริมด้วยถ้อยคำที่ว่า “ไม่ได้บังคับซะหน่อยนี่” อีกด้วย แต่ถ้อยคำที่เสริมเข้าไปนี้ แสดงให้เห็นเจตนาของ ก ชัดเจนขึ้นว่า ไม่ได้เน้นย้ำเพื่อสมน้ำหน้า ข แต่ย้ำเพราะเกรงว่า ข จะโทษว่าเป็นความผิดของตน

๕) การแสดงความรู้สึกในแง่ลบ ด้วยเหตุผลที่กล่าวไปแล้วข้างต้นว่า การบ่น รำพัน หรือพ้อ ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขเกี่ยวกับสาระสำคัญของวัจนกรรมการตำหนิที่กำหนดไว้ จึงไม่จัดเป็นการตำหนิ ผู้วิจัยจึงจัดให้การบ่น รำพัน หรือพ้อ เป็นอีกวัจนกรรมหนึ่งซึ่งแยกออกจากวัจนกรรมการตำหนิ และเรียกว่า วัจนกรรมการแสดงความรู้สึกในแง่ลบ วัจนกรรมชนิดนี้จะมีเนื้อความกล่าวถึงความรู้สึกในแง่ลบเช่น เช่น ความไม่พอใจหรือความผิดหวัง ที่ผู้พูดมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจเป็นบุคคล เช่นตัวอย่างที่ ๑๑ ข้างต้น หรือเป็นสภาวะใดๆ เช่นในบทสนทนาต่อไปนี้

บทสนทนาที่๑๔ ระหว่างนกุลเพื่อนสนิทของพจมาน กับพ่อของเขา หลังจากที่พจมานไปอาศัยอยู่ที่บ้านทรายทองแล้ว ก็ยังไม่มีจดหมายจากพจมานมาถึงนกุลเลย เขาจึงหงุดหงิดมากจนระงับอารมณ์ไม่อยู่ ถึงกับขว้างหนังสือพิมพ์ใส่ผนัง

พ่อนกุล อ้าว. ไอ้ลูกคนนี่. อย่างนี้มันพาลนี่หว่า?

นกุล ก็ฉันเป็นห่วงพจอะ-พ่อเข้าใจมัยว่าฉันเป็นห่วงพจ. เดี่ยวก็ไป=
=พระนครชะเดี๋ยวนี้เลยนี่.

พ่อนกุล มากไปเจ้านกุล-มากไป. ทุกคนเค้าก็เป็นห่วงพจมานกัน=
=ทั้งนั้นแหละ. แต่แกก็ทำเหมือน ไม่รู้จักพจมานเค้าดีพอ.=
=เค้าเอาตัวรอดได้. แล้วอีกอย่างเนี่ย, คนที่บ้านทรายทองก็ญาติเค้า=
=ทั้งนั้น-แกอย่าลืมสิ.

นกุล ((เดิน ไปดูปฏิทิน)) อีกตั้งนานกว่าจะเปิดเทอม, ทำไมแต่ละวัน=
=มันถึงช้าเป็นเรือเกลืออย่างงี้จะ!

(ละครโทรทัศน์เรื่อง บ้านทรายทอง)

และเพื่อให้สามารถจำแนกกิจกรรมการแสดงความรู้สึกในแง่ลบนี้ ออกจากกิจกรรมอื่น ได้อย่างมีหลักเกณฑ์ ผู้วิจัยจึงขอเสนอเงื่อนไขของกิจกรรมดังกล่าว ดังต่อไปนี้

ก. เมื่อนัยเกี่ยวกับเนื้อความ	กล่าวถึงการกระทำในอดีตของผู้ใดหรือสภาพของผู้ใดหรือสิ่งใด
ข. เมื่อนัยเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐาน	ผู้พูดได้รับรู้หรือประสบกับการกระทำ หรือสภาพนั้นๆ
ค. เมื่อนัยเกี่ยวกับความจริงใจ	ผู้พูดเกิดความรู้สึกในแง่ลบ เช่น ไม่พึงพอใจ ผิดหวัง ต่อการกระทำหรือสภาพนั้นๆ
ง. เมื่อนัยเกี่ยวกับสาระสำคัญ	เป็นการแสดงความรู้สึกในแง่ลบ ต่อการกระทำหรือสภาพนั้นๆ ออกมา

จากข้อมูล พบกรณีที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำ ทำไม เพื่อแสดงความรู้สึกในแง่ลบ ที่ตนมีต่อผู้ใดหรือสิ่งใดออกมา หากไม่ได้แสดงต่อผู้นั้นหรือสิ่งนั้นโดยตรง กลับไปกล่าวแก่ผู้ฟังอื่น หรือที่อาจเรียกว่า วิพากษ์วิจารณ์ หรือนินทา กรณีดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ผู้พูดไม่ได้ต้องการให้เกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นแน่นอน จึงเลือกที่จะแสดงความรู้สึกนั้นกับผู้ที่ไม่ใช่ผู้ก่อเหตุ ตัวอย่างเช่น

บทสนทนาที่๑๕ ระหว่าง ก ซึ่งเป็นช่างตัดผม กับ ข ซึ่งเป็นลูกค้าประจำซึ่งมานั่งอ่านหนังสือคยคิดตัดผมอยู่ ขณะที่ ก ตัดผมให้ลูกค้าอีกคนหนึ่ง ข ก็ชวน ก คุย

- ข เออพี่. รู้ป่าวว่าไอ้เอิร์ทมันเจ้าชู้เจ้าชู้.
- ก เอิร์ทไหน?
- ข เอิร์ท ฉะนั้นคนที่มันเป็นพิธีกร ไอ้เนี่ยอะ. มิติลึกลับอะ. ช่วงอะไรนี่! อะไร=
=อะ--ซักช่วงนึงเนี่ยแหละ. ที่มันมาก่อนละครอะ.
- ก ทำไมเหรอ?
- ข เค้าวามันคบทั้งคบทั้งเป็นว่าเล่นเลย. เสียค่ายเสียค่าย. ออกจะดูเป็นสุภาพบุรุษ.
- ก เห็นมีแต่พวกสุภาพบุรุษที่สุดในสี่ม. ((หัวเราะ)) แล้วพวกคารานี่ทำไม=
ข และคนในร้าน ((หัวเราะ))
- ก =มันชอบมั่วกันเองจิงนะ เคียว ได้เคียวเล็กข้างเลย.
- ข ไมเค้อเออพี่. สนุกคือออก. หนูชอบอ่านจะตาย.
- ก ((หัวเราะ))

(บทสนทนาในชีวิตจริง)

เมื่อพิจารณาการวิพากษ์วิจารณ์หรือนินทาด้วยถ้อยคำ ทำไม ในตัวอย่างข้างต้นนี้ โดยเปรียบเทียบกับเงื่อนไขวัจนกรรมการคำพินิจและเงื่อนไขวัจนกรรมการแสดงความรู้สึกในแง่ลบ จะเห็นได้ชัดเจนว่า ผู้พูดไม่มีเจตนาจะเปลี่ยนแปลงการกระทำของผู้ที่ตนกล่าวถึง การวิพากษ์วิจารณ์หรือนินทาจึงไม่จัดเป็นการคำพินิจ และไม่อยู่ในวัจนกรรมประเภทบอกให้ทำ แต่เป็นวัจนกรรมการแสดงความรู้สึกในแง่ลบ และอยู่ในวัจนกรรมประเภทแสดงความรู้สึก

อาจมีผู้ตั้งคำถามว่า การวิพากษ์วิจารณ์ แสดงความรู้สึกของคนเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้ผู้ฟังได้รับรู้ เป็นการบอกเล่าอย่างหนึ่ง แต่เมื่อเทียบตามเงื่อนไขวัจนกรรมการบอกเล่าที่เซอร์ล (1969, 66) เสนอไว้ จะเห็นได้ว่า การวิพากษ์วิจารณ์ไม่ตรงกับเงื่อนไขเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานของการบอกเล่า ซึ่งระบุไว้ว่า “ผู้พูดมีหลักฐานเกี่ยวกับความจริงของเรื่องที่พูด” รวมถึงเงื่อนไขเกี่ยวกับสาระสำคัญที่ว่า “เป็นความพยายามที่นำไปสู่ผลที่ว่าเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่องจริง” ทั้งนี้เป็นเพราะเรื่องของความรู้สึกเป็นเรื่องเฉพาะคน และไม่จำเป็นต้องผูกยึดอยู่กับความจริง การแสดงความรู้สึกจึงไม่มีนัยของการพยายามให้ผู้ฟังเชื่อว่าเรื่องที่กล่าวถึงเป็นเรื่องจริงแต่อย่างใด ดังนั้น การบอกเล่ากับการแสดงความรู้สึกจึงถือเป็นคนละวัจนกรรมกัน

ในชีวิตจริง มีการใช้ประโยชน์จากความใกล้เคียงกันระหว่างวัจนกรรมทั้งสองในสื่อบางประเภท ซึ่งผู้ส่งสารสามารถแฝงการบอกเล่าไปกับการแสดงความรู้สึกในแง่ลบเกี่ยวกับการกระทำของผู้หนึ่งผู้ใด ทั้งที่เสี่ยงกับการถูกกล่าวหาว่าหมิ่นประมาท โดยสามารถอ้างได้ว่า ถ้อยคำของตนเป็นเพียงการแสดงความรู้สึก หรือข้อคิดเห็นส่วนตัวออกไป ไม่ใช่การบอกเล่าข้อเท็จจริง ผู้รับสาร

จึงไม่จำเป็นต้องเชื่อ และเมื่อไม่ได้เป็นการพยายามทำให้ผู้ใดเชื่อ จึงไม่ใช่การพยายามหมิ่นประมาท ทั้งที่ในความเป็นจริง ผู้ส่งสารอาจจะรู้ที่อยู่แล้วว่า ผู้รับสารมีแนวโน้มจะเชื่อในสิ่งที่ผู้ส่งสารอ้างว่าเป็นเพียงความรู้สึกล้วนๆ

๖) การโต้แย้ง เซอร์ลไม่ได้กล่าวถึงการโต้แย้งไว้เช่นกัน แต่ความหมายของการโต้แย้งตามที่มิเกลกล่าวไว้ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน คือ การแสดงความเห็นแย้งกัน ในที่นี้ ผู้วิจัยจะยึดเอาความหมายดังกล่าวเป็นหลักในการเสนอเงื่อนไขวัจนกรรมการโต้แย้งดังนี้

ก. เงื่อนไขเกี่ยวกับเนื้อความ เป็นเนื้อความใดๆ ที่ไม่เป็นไปในทางคล้อยตามสิ่งที่ผู้ฟังพูดถึง หรือกระทำลงไป

ข. เงื่อนไขเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐาน มี ๒ ข้อย่อย คือ

- ผู้พูดมีความคิดอื่นที่เชื่อว่าดีกว่า ถูกต้องกว่าความคิดของผู้ฟัง

- ยังไม่มีข้อสรุปว่า สิ่งที่ผู้ฟังพูดถึงหรือกระทำไปนั้นถูกต้องแน่นอนแล้ว

ค. เงื่อนไขเกี่ยวกับความจริงใจ ผู้พูดไม่เห็นด้วยกับความคิดหรือการกระทำของผู้ฟัง

ง. เงื่อนไขเกี่ยวกับสาระสำคัญ เป็นความพยายามที่จะเสนอความคิดแย้ง เพื่อให้ผู้ฟังคิดตามหรือทำตาม

พิจารณาถ้อยคำที่มีคำ ทำไม ในบทสนทนาต่อไปนี้

บทสนทนาที่ ๑๖ ระหว่าง ก กับ ข ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทกัน ก นัดจะไปสอนรำให้ ข ซึ่งเป็นรุ่นน้องในวันเสาร์ แต่บังเอิญมีธุระทำให้ต้องเลื่อนวันนัด ก จึงฝากข้อความทางเพจเจอร์ไปขอให้ ข โทรมานัดหมายกันใหม่ แต่รออยู่หลายวัน ข ก็ไม่โทรมา ก ก็ดูใจมากจึงปรึกษากับ ข

ก ไย! น้องเค้าไม่โทรรหอก. เมื่อวานเจอเค้าก็ไม่เห็นว่าอะไรนี่.

ข ถ้าไม่โทรจริงจัง ทำไม เค้าไม่โทรมาล่ะ? ทั้งที่เค้าก็ต้องไปสอน. หยั้ง!

= โกรธแหงๆ เลย.

ก ถึงโกรธจริงแล้ว ไรละ. เราก็จง ไปบอกแล้วนี่. ก็เค้าไม่โทรมาเองจะ.

(บทสนทนาในชีวิตจริง)

จากบทสนทนา จะเห็นได้ว่า ข ไม่ได้ใช้ถ้อยคำ ทำไม เพื่อถาม ก แต่ต้องการแย้งข้อสันนิษฐานของ ก ที่ว่า “น้องเค้าไม่โทรรหอก” เห็นได้จากที่ ข ไม่ได้วันรอให้ ก ตอบแต่อย่างใด กลับพูดต่อไปจนถึงข้อสรุปของตนเองว่า “โกรธแหงๆ เลย” และ ก เองก็รู้เช่นนั้น เนื่องจากถ้อยคำต่อมาของ ก ที่ว่า “ถึงโกรธจริงแล้ว ไรละ” ไม่ใช่คำตอบเกี่ยวกับเหตุผลใดๆ แต่เป็นการแสดงความคล้อยตามข้อแย้งของ ข เพราะฉะนั้น ถ้อยคำ ทำไม ในที่นี้จึงเป็นวัจนกรรมการโต้แย้ง

จากข้อมูลพบว่า การแข่งด้วยถ้อยคำ ทำไม อาจใช้เพื่อซ้ำ หรือเพิ่มน้ำหนักให้กับการแข่งด้วยถ้อยคำอื่นๆ ที่กล่าวไปก่อนแล้ว ตัวอย่างเช่น

บทสนทนาที่๑๗ ระหว่างละเวงและตะวันฉาย ทั้งสองเป็นคู่รักกัน

หล่อนมองดูเก้าอี้ตัวที่ตะวันฉายนั่ง “นั่นนะสวยเป็นพิเศษเชียวนะคะ รูปทรงบอกว่าจะไม่ใช่เก้าอี้ทำในนี้”

“มันดีกว่ายังไง ผมก็เห็นเป็นเก้าอี้ธรรมดา” ตะวันฉายลุกขึ้น

“เมืองไทยจะไม่มีอะไรดี ๆ กับเขาบ้างเชียวหรือ”

“มีซีคะ ถ้าไม่มีดี ทำไมผมจะไม่นึกอยากกลับบ้านเล่า” เขาเดินไปตรงที่ละเวงนั่ง และโคจรรวดเร็วเขาก็กลงและริมฝีปากตรงต้นคอ ละเวงเก็บผมเรียบร้อยไว้ในหมวกไหมพรมชนิดบาง เพื่อให้เข้ากับอากาศที่ค่อนข้างจะเย็น แผลผมของหล่อนจึงไม่ทึบอยู่รุ่งรังเหมือนที่เคย

ละเวงลูบรอยตรงนั้น หน้าแดงเข้มขึ้นทันที

(นวนิยายเรื่อง เก้าอี้ขาวในห้องแดง)

จากบทสนทนา จะเห็นได้ว่า ตะวันฉายได้กล่าวถึงความคิดของละเวงที่ว่า “เมืองไทยไม่มีอะไรดี” โดยกล่าวว่า “มีซีคะ” ไปแล้ว แต่เขาก็ยังเลือกกล่าวต่อไปว่า “ถ้าไม่มีดี ทำไมผมจะไม่นึกอยากกลับบ้านเล่า” อีก ถ้อยคำ ทำไม ดังกล่าวสื่อความหมายในทำนองว่า ถ้าเมืองไทยไม่มีอะไรดี ก็ไม่มีเหตุผลใดที่เขาจะต้องอยู่ แต่ในเมื่อขณะนี้เขายังอยู่ จึงหมายความว่าเมืองไทยมีดี ซึ่งจะเห็นได้ว่าสามารถซ้ำหรือเพิ่มน้ำหนักให้กับการแข่งที่กล่าวก่อนมา ทำให้การแข่งของเขาน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น

ตัวอย่างต่อไปนี้เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งซึ่งแสดงให้เห็นว่า การแข่งด้วยถ้อยคำ ทำไม เป็นการแข่งอย่างมีชั้นเชิง และสร้างความรู้สึกลึกหนักแน่นให้กับข้อแข่ง

บทสนทนาที่๑๘ ระหว่าง ก ซึ่งเป็นเพื่อนเจ้าสาว กับ ข และ ค ซึ่งเป็นรุ่นน้องที่มหาวิทยาลัยของทั้ง ก และเจ้าสาว ที่ทำงานแต่งงาน ก เห็น ข และ ค เดินตรงเข้ามาหาที่ร้องทักขึ้น

ก อ้าว: นี่กว่าจะไม่มากันซะอีก.

ข ทำไมจะไม่มาละค้า. งานที่อ้อทั้งที.

ก อ้อ! ไปอ้อนกะพี่อ้อเองไป.

(บทสนทนาในชีวิตจริง)

จากบทสนทนา จะเห็นได้ว่า ถ้อยคำ ทำไม ของ ข ใช้เพื่อแย้งถ้อยคำของ ก ที่เชื่อว่าพวกคน จะไม่มางานนี้ การแย้งด้วยถ้อยคำ ทำไม นี้ให้ความหมายในทำนองว่า “ไม่มีเหตุผลใดเลยที่จะทำ ให้พวกคนไม่มางาน” ซึ่งก็เท่ากับเป็นการย้ำหรือยืนยันว่าต้องมาแน่นอน ถ้าเทียบกับถ้อยคำอื่นที่ คล้ายๆ กันเช่น ข อาจตอบว่า “มาสิคะ” จะเห็นได้ว่าเป็นการแย้งถ้อยคำของ ก เช่นกัน แต่ไม่มีการ ย้ำ จะไม่สร้างความรู้สึกหนักแน่น มั่นคงแข็งแรง เหมือนแย้งด้วยถ้อยคำ ทำไม ข้างต้น ดังนั้น ถ้อย คำ ทำไม ในบางบริบทจึงสามารถแย้งและย้ำเพื่อเพิ่มน้ำหนักให้การแย้งไปพร้อมๆ กันได้ด้วย

ส่วนบทสนทนาต่อไปนี้จะแสดงให้เห็นถึงการใช้ถ้อยคำ ทำไม เพื่อยำน้ำหนักให้การแย้ง โดยไม่มีการแย้งให้เห็นอย่างชัดเจน

บทสนทนาที่๑๕ ระหว่างพจมานกับชายน้อย ชายน้อยเองก็รู้สภาพตัวเองดีว่า เป็นลูกที่แม่ไม่รัก และเป็นที่ยังเกลียดของคนทั่วไป เพราะความพิการ ความเจ็บตัวของเด็กน้อยทำให้เขาอ่อยปากขอ อนุญาตพจมานขึ้นมาบนตึกใหญ่ในงานแต่งงานของเธอกับชายกลาง

ชายน้อย ที่พจมานมานก็ะ-วันงานนะ- ชายขึ้นมาบนตึกนี้ได้มั๊ยคะ?

พจมาน ((ทำหน้าแปลกใจ)) ได้สิคะ. ทำไม จะไม่ได้ละคะ. ก็คุณชายเป็นน้อง= =ของที่นี่.

(ละครโทรทัศน์เรื่อง บ้านทรายทอง)

จากบทสนทนา ดูเผินๆ เหมือนเป็นการถามตอบธรรมดา ไม่มีการแย้งให้เห็นโดยชัดเจน ถ้อยคำ ทำไม ในที่นี้ จึงดูเหมือนทำหน้าที่ย้ำคำตอบ “ได้สิคะ” เท่านั้น แต่เมื่อพิจารณาจากท่าทาง ประหลาดใจของพจมาน ทำให้อนุมานได้ว่า พจมานไม่เห็นด้วยกับคำถามของชายน้อย เพราะคำ ถาถามนั้นแสดงว่า เขาารู้สึกว่าเธอกับเขาเป็นคนอื่นคนไกลกัน คำตอบของพจมานจึงไม่ได้เป็นการ ตอบคำถามของชายน้อยเท่านั้น แต่มีการโต้แย้งความคิดเช่นนั้นของชายน้อยอยู่ด้วย ถ้อยคำ ทำไม จึงทำหน้าที่หักล้างเหตุผลที่เด็กน้อยจะขึ้นมาในงานไม่ได้ เพื่อเพิ่มน้ำหนักให้กับคำตอบไป พร้อมๆ กับสร้างความรู้สึกหนักแน่นแข็งแรงขึ้นให้กับการแย้งของเธอด้วย

นอกจากนั้น ถ้อยคำ ทำไม ยังสามารถใช้เพื่อโต้แย้งในลักษณะของ “การอ้างสิทธิ” ได้ ดัง ตัวอย่างต่อไปนี้

บทสนทนาที่๒๐ ระหว่างชายน้อย กับคนใช้ของหม่อมพระนครราชที่ชื่อเอมในวันแต่งงานของพจมาน ขณะที่ชายน้อยกับนมทิพย์กำลังเดินไปที่ตึกใหญ่ที่จัดงาน เอมเดินชนชายน้อย แล้วตะคอกให้ชายน้อยขอโทษคน

- นมทิพย์ อย่าให้มันมาก ไปเลยนังเอม. แม่เอมนั้นแหละ. ต้องขอโทษคุณชาย=
=ถึงจะถูก.
- เอม ให้ท้ายกันหยิ่งเจียนะสิ -ถึงได้เสียคน. ไม่รู้จักผู้หลักผู้ใหญ่. แล้วแต่งตัว=
=เป็นลูกหยิ่งนี่, จะ ไปไหนมิทราบคะ?
- ชายน้อย เราจะไปตึกใหญ่.
- เอม จะไปไค้ยัง ไงคะ! เค้ากำลังมีแขก. คุณชายได้รับเชิญกะเค้าด้วยรีไรงอะ?
- ชายน้อย เราเป็นน้องที่ชายกลาง-ที่พจมาน. ทำไมจะไปไม่ได้?
- เอม ((คือนประหลัดประหลือก)) หม่อมท่านไล่ตะเพิดออกมาแล้วจะรู้ตึก.=
=แค่นี้-หม่อมท่านก็เข้าใจจะแยะอยู่แล้ว. คุณชายยังจะถ่อสังขารหงิกๆ=
=งอๆ หยิ่งงิ้น ไปให้แขกหรือเค้าหัวเราะเยาะหม่อมแม่เอาอีกหรือคะ?
(ละครโทรทัศน์เรื่อง บ้านทรายทอง)

จากบทสนทนา จะเห็นได้ว่าถ้อยคำของชายน้อยที่ว่า “เราเป็นน้องที่ชายกลาง ที่พจมาน ทำไมจะไปไม่ได้” ใช้เพื่ออ้างสิทธิอันชอบธรรมของตนเอง ที่จะสามารถไปงานแต่งงานของ พจมานและชายกลางได้ โดยจะทำความเข้าใจสถานภาพระหว่างตนกับเจ้าภาพของงานทั้งสองก่อน แล้วจึงแย้งด้วยถ้อยคำ ทำไม เพื่อแสดงถึงความสมเหตุสมผลที่ตนจะไปงานได้ ในขณะที่เดียวกันนั้นก็เพิ่มน้ำหนักให้กับคำแย้ง ในทำนองว่า “ไม่มีเหตุผลใดที่จะไปไม่ได้” อีกด้วย ถ้อยคำ ทำไม ในลักษณะดังกล่าวจึงสามารถใช้เพื่ออ้างสิทธิในการกระทำการใดๆ ได้เป็นอย่างดี

ตัวอย่างต่อไปนี้เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งซึ่งแสดงให้เห็นการทำความเข้าใจสิ่งที่จะทำให้เกิดความสมเหตุสมผลให้กับการกระทำที่ผู้พูดต้องการ

บทสนทนาที่๒๐ ระหว่างละเวง กับออมสาวใช้ และบูรพา ผู้เป็นเพื่อนสนิท หลังจากที่ละเวงได้รู้แน่ชัดแล้วว่าพ่อกับแม่เสียชีวิตจากอุบัติเหตุแล้ว ก็คร่ำครวญอย่างบ้าคลั่ง พยายามที่จะไปดูศพพ่อ กับแม่ให้ได้ โดยไม่ฟังคำทัดทานใดๆ ทั้งสิ้น

“ฉันจะ ไปดูคุณแม่”

“เขากำลังเอาท่านมาแล้ว” บูรพาตอบ มองดูเพื่อนสาวอย่างเป็นทางการเป็นห่วง อากาของละเวงนำ วิดกอย่างยิ่ง

“เอาไปไหน?”

“ไปไว้วัด” ออมช่วยตอบ

“ฉันจะเอามาร้าน” ละเวงร้องเสียงสูง “บ้านนี้เป็นของคุณพ่อคุณแม่ ทำไมท่านจะกลับมาไม่ได้?”

อมร้องไห้ น้ำตาไหลพราก น้ำตามีมากมายไม่รู้จักสิ้นสุด คำพูดของละเวงกระทบใจอย่าง

แรง

“ได้ซินใหม่ ออม...เป็ยกด้วย ได้ซินรีเปลา เอาคุณพ่อคุณแม่มานี่”

(นวนิยายเรื่อง เก้าอี้ขาวในห้องแดง)

จากบทสนทนา จะเห็นได้ว่าก่อนด้อยคำ ทำไม ละเวงได้ทำความเข้าใจความเป็นเจ้าของบ้านของพ่อกับแม่ ว่า “บ้านนี้เป็นของคุณพ่อคุณแม่” แล้วใช้ด้อยคำ “ทำไมท่านจะกลับมาไม่ได้” เพื่อแสดงความขัดแย้งกันของด้อยคำทั้งสองส่วน ซึ่งเป็นการย้ำว่าไม่สมเหตุสมผลเลยที่จะไม่ให้พ่อกับแม่เข้าบ้าน หรืออีกนัยหนึ่ง เป็นการย้ำให้เห็นถึงความชอบธรรมที่จะนำศพของพ่อแม่เข้ามาในบ้านได้ โดยที่ด้อยคำ ทำไม สามารถกระทบใจให้ออม ซึ่งไม่เห็นด้วยในตอนแรก รู้สึกด้อยตามไปกับความคิดของละเวงได้ และนอกจากผู้พูดจะทำความเข้าใจเรื่องเกี่ยวกับสถานภาพ เพื่อสร้างสิทธิและความชอบธรรมให้กับการกระทำ ดังตัวอย่างทั้งสองตัวอย่างข้างต้นแล้ว ผู้พูดยังอาจทำความเข้าใจการกระทำของผู้อื่นในทำนองว่า ทีเขาทำได้ ทำไมเราทำไม่ได้ เพื่อทวงสิทธิที่เท่าเทียมกันของตนเองกับ “เขา” ผู้ที่เราอ้างถึงนั้นได้อีกด้วย ตัวอย่างเช่น

บทสนทนาที่ ๒๒ ระหว่างละเวงกับอม ในงานศพของพ่อกับแม่ของละเวง

ระหว่างนั้น มีแจกของว่าง ซึ่งอมเป็นผู้จัด นายปลั่งและพรรคพวกคอยเสิร์ฟน้ำ ซึ่งไม่มีใครกินลงเลย

โดยเฉพาะละเวง

อมต้องเดินมาเตือนว่า “คุณหนู...กินเสียบ้างสิคะ”

ละเวงหันหน้า “ออมล่ะ”

“ออมกินไม่ลง”

“ถ้าจั้นจะมาบังคับฉันทำไม”

พระเริ่มสวดจบที่สาม แต่ละเวงรวดเร็วตามแบบฉบับของยุคนี้ นับว่าเป็นการประหัย

เวลา

(นวนิยายเรื่อง เก้าอี้ขาวในห้องแดง)

จากบทสนทนา จะเห็นได้ว่า การที่ละเวงทำความเข้าใจการกระทำของอมก่อน แล้วตบหลังด้วยด้อยคำ ทำไม เท่ากับเป็นการแสดงสิทธิว่าตนสามารถปฏิเสธการกินได้ เพราะออมก็ปฏิเสธเช่นกัน ทำให้ออมไม่สามารถแย้งการกระทำของละเวงต่อได้ การใช้ด้อยคำ ทำไม ในลักษณะดังกล่าวจึงจัดว่ามีประสิทธิภาพในการทำให้ผู้ฟังยอมจำนนสูง โดยเฉพาะถ้าผู้พูดสามารถ

ล่อให้ผู้ฟังพูดถึงการกระทำของผู้ฟังที่ผู้ฟังจะใช้อ้าง ด้วยตัวของผู้ฟังเองได้ พอผู้ฟังคลบหลังด้วย
ถ้อยคำ ทำไม ผู้ฟังก็จะไม่สามารถโต้แย้งหรือปฏิเสธได้เลย

นอกจากนั้นยังพบว่า ถ้าเราถูกดำเนินคดีที่เราเห็นว่าไม่เป็นธรรม เราก็สามารถอ้างสิทธิ
ของเราเองด้วยถ้อยคำ ทำไม เพื่อแย้งคำดำเนินคดีในเชิงว่า เหตุผลของเราทำให้เรามีสิทธิที่จะทำอย่าง
ที่เราเห็นว่าควรทำได้ เช่นตัวอย่างต่อไปนี้

บทสนทนาที่ ๒๓ ระหว่างคุณแม่บ้านสายใจ กับ แจ่ม คนรับใช้คนสนิทของพจมาน พจมานสั่งให้
แจ่มมาบอกคุณสายใจให้จัดเตรียมของว่างสำหรับรับแขกที่จะมาวันนี้ พอถึงเวลา คุณสายใจกลับ
บอกว่ายังไม่เตรียมอะไรอย่างหน้าตาเฉย

แจ่ม	คุณแม่บ้าน-ทำไมถึงทำหยังจ๊ะ!
สายใจ	ช่วยไม่ได้. <u>ทำไม</u> คุณผู้หญิงของแกไม่มาตั้งกะชั้นเองละ.= =คุณหญิงใหญ่จะทำอะไรเค้ายังมาบอกด้วยตัวเอง. น้อไอ้ไร! =ทำวางทำเป็นคุณนาย, ให้คนใช้มาใช้ต่อ. ไม่เห็นมีระเบียบ.= =เฮอะ.-มีอะไรก็จัดๆ ขึ้นไปเหอะ. ไม่ใช้แขกใหญ่โตอะไร= =นักหนาไม่ใช่หรือ.

(ละครโทรทัศน์เรื่อง บ้านทรายทอง)

จากบทสนทนา คุณแม่บ้านสายใจแย้งคำดำเนินคดีของแจ่ม ด้วยถ้อยคำ ทำไม ว่าตนเองมีเหตุ
ผลอันสมควรที่จะไม่ทำอย่างที่แจ่มดำเนิน จึงเท่ากับเป็นการหักล้างคำดำเนินคดีโดยอัตโนมัติ การอ้าง
เหตุผลเพื่อแย้งสวนกลับไปที่นั่นนี่ เรียกว่า การย้อน ถ้าเด็กหรือผู้น้อยทำกริยา ย้อน นี้กับผู้
ใหญ่ ผู้ใหญ่จะเกิดความไม่พอใจเป็นอย่างมาก เพราะการหักล้างคำดำเนินคดีจะทำให้ผู้ใหญ่รู้สึกว่าคุณ
ไม่ยอมรับนับถือ ไม่เชื่อฟัง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

บทสนทนาที่ ๒๔ ระหว่าง ก ผู้เป็นญาติผู้พี่กับ ข ซึ่งเป็นญาติผู้น้อง ทั้งคู่อายุต่างกันประมาณสิบปี
ข มาอาศัยอยู่ในบ้านของ ก โดยใช้ห้องทำงานของ ก เป็นห้องนอน บ่ายวันหนึ่ง ก เดินเข้าไปใน
ห้องทำงานเห็นผ้าห่มวางกองพะเนินอยู่บนที่นอน พอดี ข เดินผ่านมา ก จึงเรียกมาดูกองผ้าห่ม

ก	ผ้าห่มผ้าห่มนี้ไม่รู้จักพับมั่งเลขนะ.
ข	((ทำหน้าที่ราคาญ)) เคียวคีนี่ก็ห่มอีก-จะพับ <u>ทำไม</u> ละ.
ก	หี. ยังมาฮ้อน. เออ! ไม่พับก็อย่าพับ. ให้มันและหยังเงี้ย. ของของ= =ใครก็ให้มันตัวเองละกัน.

(บทสนทนาในชีวิตจริง)

จากการวิเคราะห์ข้างต้น แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า การโต้แย้งมุ่งทำให้ผู้ฟังเกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจจะเป็นได้ทั้งการเปลี่ยนแปลงการกระทำหรือความคิด เพราะฉะนั้น การโต้แย้งจึงจัดเป็นวัจนกรรมประเภทบอกให้ทำ เช่นเคียวกับการแนะนำ ขอร้อง สั่ง และตำหนิ

๘) การชม เซอร์ลิต ไม่ได้กล่าวถึงวัจนกรรมการชมไว้เช่นกัน ผู้วิจัยจึงจะใช้ความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานซึ่งกล่าวไว้ว่า การชม หมายถึง การสรรเสริญ ยกย่อง เป็นหลักในการเสนอเงื่อนไขวัจนกรรมการชมดังนี้

ก.เงื่อนไขเกี่ยวกับเนื้อความ กล่าวถึงการกระทำในอดีตของผู้ใด หรือสภาพของผู้ใด หรือสิ่งใด

ข.เงื่อนไขเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐาน ผู้พูดได้รับรู้ หรือประสบกับการกระทำ หรือสภาพนั้นๆ

ค.เงื่อนไขเกี่ยวกับความจริงใจ ผู้พูดเกิดความรู้สึกในแง่บวก เช่น พึงพอใจ ชื่นชม ต่อการกระทำหรือสภาพนั้นๆ

ง.เงื่อนไขเกี่ยวกับสาระสำคัญ เป็นการแสดงความรู้สึกในแง่บวก ต่อการกระทำหรือสภาพนั้นๆ ออกมา

พิจารณาด้อยคำที่มีคำ ทำไม ในบทสนทนาต่อไปนี้

บทสนทนาที่ ๒๕ ระหว่าง ก กับ ข ซึ่งเป็นเพื่อนรุ่นพี่ที่พักอยู่ที่หอพักเดียวกันกับ ก ก กับ ข สนทนากันพอสมควร โดยที่ ข เคยเอื้อเพื่อให้ ก ยืมใช้เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับทำรายงานอยู่เป็นประจำ ก เพิ่งกลับจาก ไปเที่ยวเพชรบุรี จึงซื้อขนมหม้อแกงมาฝาก ข ด้วย

ก อ๊ะ-ขนมหม้อแกง, ซื้อมาฝากที่ภรรยา.

ข โห้! ขอบใจจะขอบใจ. ทำไมใจดีจัง. มีน้ำใจซื้อมาฝากที่ด้วย.

ก โรพี่-นึกหน้อยเอง. ไม่รู้พี่ชอบอะเปล่าค๊ะ. มันหวานเนอะพี่เนอะ.

ข ชอบ-ชอบอยู่แล้ว. เคี้ยวเก็บไว้ก่อน. เพิ่งกินข้าวอ่อมตะเกียบ.

(บทสนทนาในชีวิตจริง)

จากบทสนทนาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ข ไม่ได้ใช้ประโยค ทำไม เพื่อถามเหตุผลที่ ก ใจดีซื้อขนมมาฝาก เนื่องจาก ข ไม่มีที่ตำราหรือฟังคำตอบเกี่ยวกับเหตุผลที่ ก ใจดี แต่อย่างไร ที่จริงแล้ว ข ตั้งใจจะชม ก ว่า ก ใจดีมากเป็นพิเศษ โดยใช้รูปประโยคคำถามสื่อถึงสิ่งที่เหนือความคาดหมายเป็นพิเศษ ไม่ธรรมดา ซึ่งความหมายดังกล่าวนี้จึงเป็นการสรรเสริญ ยกย่อง จนทำให้ ก ต้องตอบรับในเชิงถ่อมตัวกลับไปในการทำนองว่าเป็นเรื่องเล็กน้อยและธรรมดามาก คำตอบรับของ ก ดังกล่าว ยังแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ก รับรู้ว่า ข ชมตน ไม่ใช่กำลังถาม

จะเห็นได้ว่า การชมเป็นการมุ่งแสดงความรู้สึกของผู้พูดต่อสิ่งที่ตนได้ประสบมาเช่นเดียวกับการบ่น พ้อ หรือรำพัน หากแต่เป็นการแสดงความรู้สึกในแง่บวก ในขณะที่การบ่น พ้อ หรือรำพัน เป็นการแสดงความรู้สึกในแง่ลบ เพราะฉะนั้น ผู้วิจัยจึงจัดให้การชมกับการบ่นเป็นวัจนกรรมคนละชนิดกัน แต่อยู่ในประเภทวัจนกรรมเดียวกัน คือ วัจนกรรมประเภทแสดงความรู้สึก

กล่าวโดยสรุป จากการวิเคราะห์วัจนกรรมอ้อมที่สื่อบอกด้วยถ้อยคำ ทำไม ทั้งหมดข้างต้น พบว่า ถ้อยคำ ทำไม สามารถสื่อวัจนกรรมที่นอกเหนือจากการถามได้ทั้งหมด ๘ ชนิด ได้แก่ การแนะนำ การขอร้อง การสั่ง การคำหนิ การโต้แย้ง การแสดงความรู้สึกในแง่ลบ และการชม โดยที่แต่ละชนิดมีเงื่อนไขในการตัดสินใจที่แตกต่างกันดังที่ได้กล่าวไปแล้ว ผู้วิจัยจะเปรียบเทียบเงื่อนไขของแต่ละวัจนกรรมข้างต้น เพื่อให้เห็นความเหมือนและความแตกต่างของแต่ละวัจนกรรม และเห็นภาพรวมของวัจนกรรมอ้อมทั้งหมดที่สามารถสื่อบอกได้ด้วยถ้อยคำ ทำไม ดังตารางต่อไปนี้

ประเภทวัจนกรรม	บอกให้ทำ (Directive)					แสดงความรู้สึก (Expressive)	
ชนิดวัจนกรรม เงื่อนไขวัจนกรรม	การแนะนำ	การขอร้อง	การสั่ง	การตำหนิ	การโต้แย้ง	การแสดงความรู้สึก ในแง่ลบ	การชม
๑.เงื่อนไขเกี่ยวกับ เนื้อความ	การกระทำในอนาคต ของผู้ฟัง	การกระทำในอนาคต ของผู้ฟัง	การกระทำในอนาคต ของผู้ฟัง	การกระทำในอดีต ของผู้ฟัง	การกระทำหรือความ คิดของผู้ฟัง	การกระทำในอดีตของผู้ ใดหรือสภาพของผู้ใด หรือสิ่งใด	การกระทำในอดีตของผู้ ใดหรือสภาพของผู้ใด หรือสิ่งใด
๒.เงื่อนไขเกี่ยวกับ ปัจจัยพื้นฐาน	-ไม่มีอะไรแสดงอย่าง ชัดเจนต่อทั้งผู้พูดและผู้ ฟังว่า ผู้ฟังจะกระทำสิ่ง นั้นอยู่เป็นปกติ -ผู้พูดเชื่อว่าการกระทำ นั้นมีประโยชน์ ต่อผู้ฟัง	-ผู้ฟังสามารถกระทำสิ่ง นั้นได้ -ไม่มีอะไรแสดงอย่าง ชัดเจนต่อทั้งผู้พูดและผู้ ฟังว่า ผู้ฟังจะกระทำ สิ่งนั้นเองอยู่เป็นปกติ	-ผู้ฟังสามารถกระทำสิ่ง นั้นได้ -ไม่มีอะไรแสดงอย่าง ชัดเจนต่อทั้งผู้พูดและผู้ ฟังว่า ผู้ฟังจะกระทำ สิ่งนั้นเองอยู่เป็นปกติ	-ไม่มีอะไรแสดงอย่าง ชัดเจนต่อทั้งผู้พูดและผู้ ฟังว่า ผู้ฟังจะเปลี่ยน การกระทำถ้าผู้พูดไม่ พูด -ผู้พูดมักมีอำนาจเหนือ ผู้ฟัง	-ผู้พูดมีความคิดอื่นที่ เชื่อว่าดีกว่า ถูกต้องกว่า ความคิดของผู้ฟัง -ยังไม่มีข้อสรุปว่า สิ่ง ที่ผู้ฟังพูดถึงหรือกระทำ ไปนั้นถูกต้องแน่นอน แล้ว	ผู้พูดได้รับรู้ หรือประสบ กับการกระทำ หรือสภาพ นั้นๆ	ผู้พูดได้รับรู้ หรือประสบ กับการกระทำ หรือสภาพ นั้นๆ
๓.เงื่อนไขเกี่ยวกับ ความจริงใจ	ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟัง กระทำสิ่งนั้น	ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟัง กระทำสิ่งนั้น	ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟัง กระทำสิ่งนั้น	ผู้พูดเชื่อว่าสิ่งที่ผู้ฟังทำ ลงไปนั้นผิด, เป็นโทษ	ผู้พูดไม่เห็นด้วยกับ ความคิด หรือการ กระทำของผู้ฟัง	ผู้พูดเกิดความรู้สึกในแง่ ลบต่อการกระทำหรือ สภาพนั้นๆ	ผู้พูดเกิดความรู้สึกในแง่ บวกต่อการกระทำหรือ สภาพนั้นๆ
๔.เงื่อนไขเกี่ยวกับ สาระสำคัญ	เป็นความพยายามที่จะ เสนอการกระทำให้ผู้ ฟังสนใจจะทำตาม	เป็นความพยายามที่จะ ให้ผู้ฟังทำตามที่ผู้พูด ต้องการ	เป็นความพยายามที่จะ ให้ผู้ฟังทำตามที่ผู้พูด ต้องการ	เป็นความพยายามทำให้ ผู้ฟังเห็นข้อผิดของการ กระทำนั้นๆ เพื่อทำตาม ที่ผู้พูดต้องการ	เป็นความพยายามเสนอ ความคิดแย้ง เพื่อให้ผู้ ฟังคิดตามหรือทำตาม	เป็นการแสดงความรู้สึก ในแง่ลบ ต่อการกระทำ หรือสภาพนั้นๆ ออกมา	เป็นการแสดงความรู้สึก ในแง่บวกต่อการกระทำ หรือสภาพนั้นๆ ออกมา

ตารางที่ ๑๓ การเปรียบเทียบระหว่างเงื่อนไขวัจนกรรมทั้ง ๗ ชนิด ที่สื่อบอกได้ด้วยถ้อยคำที่มีคำว่า **ทำไม**

จากตารางเปรียบเทียบเงื่อนไขวัจนกรรมข้างต้น จะเห็นได้ว่า วัจนกรรมทั้งเจ็ดชนิดดังกล่าว สามารถจำแนกตามประเภทของวัจนกรรมที่เซอร์ดเสนอไว้ได้ ๒ ประเภท ได้แก่

๑) วัจนกรรมประเภทบอกให้ทำ ได้แก่ การแนะนำ การขอร้อง การสั่ง การดำหนิ และการโต้แย้ง

๒) วัจนกรรมประเภทแสดงความรู้สึก ได้แก่ การแสดงความรู้สึกในแง่ลบ และการชม

การจัดประเภทวัจนกรรมข้างต้นทำให้เห็นได้ชัดเจนว่า เราจะใช้ถ้อยคำ ทำไม เน้นหนักไปในการ บอกให้ทำ เป็นหลัก แสดงให้เห็นบทบาทของการใช้ถ้อยคำ ทำไม ได้ว่า ส่วนใหญ่ ถ้อยคำ ทำไม จะทำหน้าที่สื่อให้ผู้ฟังเห็นว่าการกระทำของผู้ฟังผิดไปจากความคาดหมายของผู้พูด แล้วเปิดช่องเพื่อแสดงความคิดโต้แย้ง ในแง่ที่ว่ายังมีการกระทำอื่นที่มีเหตุผลมากกว่า เพื่อให้ผู้ฟังยอมรับและเปลี่ยนการกระทำตาม โดยใช้ เหตุผล เป็นตัวเพิ่มน้ำหนักสนับสนุนความคิดของตนเอง ขณะเดียวกันนั้นก็ยังสามารถหักล้างข้อแย้งของผู้ฟังไปด้วย ทั้งหมดล้วนเป็นไปเพื่อจำกัดทางเลือกของผู้ฟังให้กระทำตามที่ผู้พูดต้องการ เพราะฉะนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า การกล่าวถ้อยคำ ทำไม โดยส่วนใหญ่ เป็นการใช้อำนาจเหตุผลกระตุ้นให้ผู้ฟังกระทำตามที่ผู้พูดต้องการ

อย่างไรก็ตาม บางครั้งจะสังเกตได้จากถ้อยคำโต้ตอบของผู้ฟังว่า ผู้ฟังก็ยังเข้าใจว่าผู้พูดกำลังใช้ถ้อยคำ ทำไม เพื่อถาม ผู้ฟังจึงพยายามตอบ ทั้งที่จากการวิเคราะห์จะเห็นได้ชัดเจนว่าผู้พูดไม่ได้ต้องการคำตอบ ปราบกฏการณ์นี้ทำให้เกิดคำถามขึ้นว่า เพราะเหตุใดผู้พูดจึงเลือกที่จะใช้รูปประโยคคำถามในการสื่อเจตนาอื่น แทนที่จะกล่าวอย่างตรงไปตรงมาเพื่อให้ผู้ฟังสามารถเข้าใจได้โดยง่ายและไม่ผิดพลาด อะไรเป็นแรงผลักดันให้เลือกใช้รูปที่กระตุ้นให้ผู้ฟังตอบทั้งที่ในความเป็นจริงไม่ได้ต้องการคำตอบ หรือเป็นเพราะการใช้รูปประโยคคำถามมีข้อดีในการสื่อเจตนาที่กล่าวมา ข้อดีดังกล่าวคืออะไร ผู้วิจัยจะหาคำตอบของคำถามดังกล่าว โดยใช้แนวคิดเรื่องความสุภาพ ดังจะกล่าวถึงในหัวข้อต่อไป

๔.๒ การวิเคราะห์การใช้ถ้อยคำที่มีคำ ทำไม ตามทฤษฎีความสุภาพ

๔.๒.๑ ลักษณะการใช้ถ้อยคำ ทำไม ที่แตกต่างกันตามมโนทัศน์เรื่องความสุภาพ

ดังที่ได้กล่าวไปแล้วว่า การพูดให้สุภาพตามความคิดของบราวน์และเลวินสัน มิใช่การพูดเพื่อให้เกิดความไพเราะ แต่เป็นกลวิธีการเลือกใช้ภาษาสุภาพโดยมีเจตนาในการรักษา หน้าของคู่สนทนาเป็นสำคัญ เพราะในระหว่างการสนทนาทุกครั้ง ทั้งสองฝ่ายมีความเสี่ยงที่จะกล่าวถ้อยคำใดๆ ออกมาแล้ว จะละเมิดหน้าของอีกฝ่ายหนึ่งได้ตลอดเวลา เพราะฉะนั้น เมื่อต้องการจะรักษาสัมพันธ์ภาพระหว่างกันไว้ ทุกคนจึงต้องพยายามรักษาหน้าของผู้ที่เราสนทนาด้วยอยู่เสมอ

นอกจากจะพยายามรักษาหน้าของผู้อื่นแล้ว เรายังต้องพยายามรักษาหน้าของตัวเองเองด้วย และด้วยมุมมองเกี่ยวกับการรักษาหน้าของตัวเองนี้เอง ทำให้เราสามารถอธิบายถึงสาเหตุที่ผู้แนะนำยอมปรารถนาให้ผู้ฟังกระทำตามคำแนะนำของตนว่า ประการหนึ่งน่าจะเป็นเพราะถ้าผู้ฟังไม่ทำ ผู้แนะนำก็จะเสียหน้านั่นเอง ดังนั้นผู้ที่ต้องการแนะนำจึงจำเป็นต้องเลือกใช้คำพูดที่มีประสิทธิภาพที่สุด แต่ในขณะที่เดียวกันก็ต้องไม่ให้ทำให้ผู้ฟังเสียหน้าด้วย

แต่จากการวิเคราะห์การใช้ถ้อยคำ ทำไม เพื่อสื่อวจนกรรมแต่ละวจนกรรม จะพบข้อสังเกตเกี่ยวกับลักษณะการใช้ที่แตกต่างกันได้อย่างคร่าวๆ ๒ ประการ ประการแรกคือเรื่องของความถี่ในการเลือกใช้วจนกรรมอ้อมเมื่อเทียบกับวจนกรรมตรง ตัวอย่างเช่นในการแนะนำ จะสังเกตได้ว่า เรามักนิยมจะพูดว่า “ทำไมไม่...ละ” แทนที่จะพูดตรงๆ ว่า ผู้ฟังควรทำอะไรอย่างใดอย่างหนึ่ง ทำไม จึงกลายเป็นแบบแผน หรือสำนวนในการสื่อวจนกรรมแนะนำไปแล้ว แต่สำหรับวจนกรรมการขอร้อง สัง คำนี ได้แย้ง พบว่ามีทั้งการใช้ถ้อยคำ ทำไม แทนถ้อยคำตรง และที่ใช้ร่วมกับถ้อยคำตรงด้วย

ประการที่สอง การวิเคราะห์ในหัวข้อที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่า ประโยชน์ของการใช้ถ้อยคำ ทำไม ที่เห็นได้ชัดอย่างหนึ่งก็คือ สามารถหักล้างความคิดความเชื่อ ตลอดจนการกระทำที่ไม่เป็นไปตามที่ผู้พูดต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการแสดงความขัดแย้ง ไม่คล้อยตามความคิดการกระทำของกลุ่มสนทนา อาจถือเป็นการจงใจหักหน้าของกลุ่มสนทนาอย่างชัดเจน โดยจะเห็นได้จากหลายตัวอย่างที่ผ่านมาว่า ถ้อยคำ ทำไม สามารถทำให้ผู้ฟังไม่พอใจได้ง่ายๆ การเลือกใช้ถ้อยคำ ทำไม ในลักษณะนี้จึงถือว่าไม่สุภาพ แต่อย่างไรก็ตาม มิใช่ว่าถ้อยคำ ทำไม จะใช้เพื่อหักล้าง หรือขัดแย้งกลุ่มสนทนาเสียทุกครั้งไป ดังจะเห็นได้จากตัวอย่างบทสนทนาที่ ๕ ว่า ถ้อยคำ ทำไม ที่ใช้ในการขอร้อง แสดงการชักจูงด้วยเหตุผลอย่างนุ่มนวล หรือในการโต้แย้งเช่นในตัวอย่างบทสนทนาที่ ๑๘ ในหน้า ๕๘ ถ้อยคำ ทำไม ก็ไม่ได้สร้างความรู้สึกขัดแย้ง จนทำให้ผู้ฟังรู้สึกไม่ดีแต่ประการใด ดังนั้น จึงสังเกตได้ว่า ถ้อยคำ ทำไม สามารถทำให้เกิดความสุภาพก็ได้ ไม่สุภาพก็ได้

จากข้อสังเกตข้างต้น ผู้วิจัยจึงจำแนกการใช้ถ้อยคำ ทำไม ออกเป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่ การใช้ถ้อยคำ ทำไม อย่างสุภาพ กับการใช้ถ้อยคำ ทำไม อย่างไม่สุภาพ ดังจะแจกแจงให้เห็นตามลำดับต่อไปนี้

ก. การใช้ถ้อยคำที่มีคำ ทำไม อย่างสุภาพ

ในการสื่อวจนกรรมการแนะนำ ขอร้อง รวมถึงการคำนิเชิงแนะนำ ผู้พูดล้วนต้องการให้ผู้ฟังกระทำดังที่ตนต้องการ แต่เนื่องจากผู้พูดไม่มีอำนาจเหนือผู้ฟัง ทำให้ผู้พูดไม่สามารถจำกัดทางเลือกของผู้ฟังได้ นอกจากนั้น ถ้อยคำของผู้พูดก็อาจจะทำให้ผู้ฟังเสียหน้าได้โดย

ง่ายอีกด้วย โดยเฉพาะเมื่อผู้พูดไม่มีอำนาจเหนือกว่า ผู้ฟังก็อาจจะเกิดความไม่พอใจได้ง่ายเพราะไม่จำเป็นต้อง อัดกลั้นกับผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าตน ดังนั้น ในการสื่อวจนกรรมจำพวกนี้ ผู้พูดจะต้องพยายามปรับเปลี่ยนแก้ไขคำพูดเพื่อให้กระทบกระเทือนต่อหน้าของผู้ฟังน้อยที่สุด จากการวิเคราะห์พบว่า ถ้อยคำ ทำไม สามารถทำเช่นนั้น ได้เป็นอย่างดี โดย

● เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ฟังอธิบาย

การแนะนำ ขอร้อง หรือคำறிขิงแนะนำด้วยวิธีถามเหตุผล ถือเป็น การเปิดโอกาสให้ผู้ฟังบอกเล่า หรืออธิบายเหตุผลเบื้องหลังการกระทำได้ การเปิดโอกาสให้ผู้ฟังอธิบาย ก่อนที่จะบอกความต้องการของผู้พูดออกไปนี้ จะลดระดับของการขัดเคืองหรือบังคับ หรือแม้แต่วิพากษ์วิจารณ์ลง ส่งผลให้ผู้ฟังรู้สึกไม่อึดอัดใจในกรณีที่ต้องการจะปฏิเสธคำขอร้อง แนะนำ หรือคำติของผู้พูด เพราะมีช่องเผื่อไว้ให้แสดงเหตุผลขัดแย้งได้ ดังนั้น การพยายามขอร้อง แนะนำ หรือคำறிขิงแนะนำด้วยคำถาม ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ฟังอธิบายได้นี้ จึงถือเป็นการสร้างความสุภาพ บทสนทนาต่อไปนี้เป็นตัวอย่างของการใช้ถ้อยคำ ทำไม เพื่อสร้างความสุภาพ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้อธิบายเหตุผล ก่อนที่จะบอกความต้องการของผู้พูด

บทสนทนาที่ ๒๖ ระหว่างหญิงใหญ่ ชายกลาง และพจมาน ใกล้ถึงงานแต่งงานของชายกลางและพจมานแล้ว แต่ทั้งคู่ก็ยังไม่สนิทใจกัน แม้แต่เรื่องเครื่องเรือนใหม่ ก็ยังเก้งก้างเป็นคนเลือก จนพจมานเป็นฝ่ายเลี้ยวไป หญิงใหญ่เองก็รู้สึกกังวลกับความไม่สนิทใจกันนั้นอยู่ไม่น้อยทีเดียว

ชายกลาง ให้ฟังเป็นคนเลือกดีกว่า. เกรงว่าจะไม่ถูกใจ.

พจมาน พจขอรับคุณหญิงใหญ่ช่วยจัดการให้ดีกว่าค่ะ.

หญิงใหญ่ เอ้า. โยนกัน ไปโยนกันมาอยู่ที่นี่เอง. ตกกลางบ้านนี้ใครจะอยู่กับแน่ละนี่.

ชายกลาง ให้พี่หญิงใหญ่จัดการก็ดีเหมือนกันครับ. เพราะผมยังงี้ก็ได้อยู่แล้ว.

พจมาน เออ- พจขอตัวลง ไปดูคุณชายน้อยหน่อยนะคะ.

หญิงใหญ่ ไปเถอะ. ((มองตามหลังพจมานจนเธอลับ ไปจากห้อง หัน ไปพูดกับชายกลาง)) พี่ขอถามตรงๆ นะน้องกลาง. เธอจะแต่งงานกับเค้า-ทำไม ไม่บอกหมั้น- หรือหาแหวนหมั้นให้เค้าตามระเบียบล่ะ?

ชายกลาง ผมคิดว่าไม่จำเป็นครับพี่หญิงใหญ่.

หญิงใหญ่ อืม: บางสิ่งที่เราคิดว่าไม่จำเป็น สำหรับเรา, แต่คนอื่นเค้าอาจจะเห็นสำคัญก็ได้. (๐.๓) บางคนเค้าใช้ของเค้า. เพราะของแก้มี่ราคา.

ชายกลาง ครับ.

(ละครโทรทัศน์เรื่อง บ้านทรายทอง)

จากบทสนทนา หญิงใหญ่ต้องการใช้ถ้อยคำ ทำไม เพื่อแนะนำในสิ่งที่ชายกลางไม่ได้ทำมากกว่าจะต้องการถาม เห็นได้จากคำพูดหลักต่อมาของหญิงใหญ่ ว่าไม่ได้สนใจรับฟังคำตอบของชายกลางเท่ากับต้องการชี้หน้าที่ชายกลางกระทำตามที่เธอบอก แต่ที่หญิงใหญ่ไม่เลือกที่จะแนะนำไปแต่แรก แต่กลับเลือกใช้การถาม ทำไม นำมาก่อน แล้วจึงรอนแรมหลังจากที่ฟังคำตอบของชายกลางแล้ว น่าจะเป็นเพราะการจะทำหรือ ไม่ทำนั้นเป็นสิทธิ์ของชายกลาง และเธอให้เกียรติชายกลางพอที่จะเปิดโอกาสให้เขาได้อธิบายเพื่อขอฟังเหตุผลของเขา ก่อน จนเมื่อแสดงออกว่าเธอรับฟังคำตอบแล้ว แต่เห็นว่าไม่มีเหตุผลพอ จึงสมเหตุสมผลที่เธอจะแนะนำให้ชายกลางกระทำตามที่เธอต้องการได้ จึงเห็นได้ชัดเจนว่า การใช้ถ้อยคำ ทำไม ของหญิงใหญ่ในที่นี้จัดเป็นการใช้เพื่อสร้าง ความสุภาพ

● เป็นการทำให้ผู้ฟังรู้สึกว่าคุณพูดไม่ได้มีความรู้สึกในทางลบต่อหน้าของผู้ฟัง

๑) เป็นการบอกโดยนัยว่า ผู้พูดยังไม่ได้ปกป้องใจเชื่อว่าผู้ฟังไม่มีเหตุผล

อนุমানได้จากเงื่อนไขเกี่ยวกับปัจจัยพื้นฐานข้อที่หนึ่งของการถามที่ว่า “ผู้พูดไม่รู้ว่เนื้อความนั้นเป็นจริงหรือไม่ หรือ ไม่รู้ข้อมูลที่เป็นคำตอบของคำถามอย่างแท้จริง” แสดงว่าผู้พูดยังไม่ได้กล่าวหา หรือปกป้องใจเชื่อว่าผู้ฟังไม่มีเหตุผล ผู้พูดจึงถาม ผู้ฟังจึงอาจจะรู้สึกว่าคุณพูดยังไม่ได้วิพากษ์วิจารณ์เรื่องความมีหรือ ไม่มีเหตุผลของผู้ฟัง

๒) เป็นการบอกโดยนัยว่า ผู้พูดเชื่อว่าผู้ฟังน่าจะมีเหตุผล

เป็นผลพวงมาจากข้อที่หนึ่งข้างต้น เนื่องจากการที่ผู้พูดไม่ปกป้องใจเชื่อว่าผู้ฟังไม่มีเหตุผล ย่อมแสดงถึงว่า ผู้พูดยังเชื่อว่าผู้ฟังอาจมีเหตุผล ซึ่งจะทำให้ผู้ฟังรู้สึกดี โดยเฉพาะกรณีของการแนะนำดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น การแนะนำโดยใช้ถ้อยคำที่มีคำว่า ทำไม ตามด้วยคำว่า ไม่ จะช่วยสื่อความหมายโดยนัยว่า ผู้พูดไม่คิดว่าผู้ฟังจะคิดเองไม่เป็น แต่ผู้พูดเชื่อว่าที่ผู้ฟังไม่ทำอย่างที่ผู้พูดแนะนำนั้นผ่านการคิดใคร่ครวญอย่างมีเหตุผลมาแล้ว หรือพูดอีกอย่างหนึ่ง ผู้ฟังเคยคิดที่จะทำแล้ว แต่ผู้ฟังก็มีเหตุผลที่ทำให้ไม่เลือกทำอย่างนั้นเอง เพราะฉะนั้นเมื่อผู้พูดเชื่อว่าผู้ฟังมีเหตุผล ผู้พูดจึงถาม

๓) แสดงให้ผู้ฟังรู้ว่าผู้พูดอยู่ฝ่ายเดียวกับผู้ฟัง

การที่ผู้พูดยินยรับฟังเหตุผลของผู้ฟัง ย่อมแสดงให้ผู้ฟังเห็นว่า ผู้พูดไม่ได้เป็นปฏิปักษ์ต่อผู้ฟัง และจะไม่กล่าวหาผู้ฟังลอยๆ ก่อนจะฟังเหตุผล

บทสนทนาต่อไปนี้เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่า ถ้อยคำ ทำไม สามารถสร้างความสุภาพให้กับการขอร้อง แนะนำ หรือคำறிเชิงแนะนำได้ โดยทำให้ผู้ฟังรู้สึกว่าคุณผู้พูดไม่ได้มีความรู้สึกในแง่ลบต่อหน้าของผู้ฟัง

บทสนทนาที่๒๗ ระหว่างผกาภคและอุรา หลังจากที่อุราหนีออกจากบ้านไปเพราะทะเลาะกับพ่อตา ก็ไม่มีใครรู้ว่าคราวของเขาทำไรนอจากที่ว่าเขาได้งานที่โรงไม้แห่งหนึ่งแล้ว คืนหนึ่งอุรามาหาผกาภคที่ร้านของเธอ ผกาภคเห็นสภาพของเขาก็พอมองออกว่าเขาโกหกเรื่องที่ว่ามีงานทำแล้ว

“ถามจริง ๆ เอะ เอ็ด” ผกาภคพูดขึ้นหลังจากนั่งกัน ไปอึดใจหนึ่ง “เธอมีเงินหรือเปล่า”

“ถามทำไม”

“ถ้าไม่มี เอาที่ฉัน ไปก่อนก็ได้ มีมือไหว้ค่อยเอามาใช้” หล่อนบอก

“มี” เขาตอบกระเป๋าทิ้ง ๆ ที่มีเหลืออยู่เพียงสิบสลึงแท้ ๆ “เรื่องเงินเรื่องทองฉัน ไม่เคียดร้อนหรือ มีเท่าไรก็ใช้เท่านั้น ไม่เป็นหนี้ใครก็พอใจแล้ว”

“ถามจริง ๆ เอะ เธอ ไม่ได้ทำงานใช้ไหม”

คราวนี้อุราอึ้ง

“ทำไม”

“ฉันรู้ว่าเธอ ไม่ได้ทำงาน”

“ก็งานไม่มีให้ฉันทำ”

“แล้วทำไมเธอต้องโกหกใคร ๆ ว่าเธอทำงานโรงไม้”

“คนพวกนั้นอยากให้ฉัน โกหก...” อุราแค้นใจ “เธอคิดว่าฉันโกหกมันดี”

“ก็ไม่เคยคิดในละ ถึงได้ถาม”

“น้ำพิชัยเป็นคนรักลูกห่วงลูก” เขาพูดนิบ ๆ “แล้วแกก็จะเอาร่างแหมาตะปบฉันไว้ให้ติดตัวอยู่กับลูกของแกตลอดชาติ แกหางานให้ฉันทำ ให้เงินใช้แต่เวลาไม่พอใจ แกก็ให้เขาไล่ฉันออก ล้นลึกต่าง ๆ กลายเป็นว่าเราเป็นทาสของแกไปเสียเลย มันเป็นวิธีการที่ฉันทนไม่ได้ และไม่เห็นความหมายอะไรจากการเป็นลูกเขยแก ฉันก็เลยต้องหนีด้วยการหลอกแกว่าฉันมีงานทำ เหตุผลก็คือ ฉันจะได้ออกไปใช้ชีวิตนอกบ้านบ้าง เท่ากับเป็นการปลดแอกจากแก”

(นวนิยายเรื่องความรักแสนกล)

จากบทสนทนา จะเห็นได้ว่า ผกาภคเลือกใช้ถ้อยคำ ทำไม เพื่อแสดงให้อุราเห็นว่า เธอยังไม่ได้ปักใจเชื่อว่าเขาโกหกจริง และอยู่ฝ่ายเดียวกับเขาพอที่จะรับฟังเหตุผลที่แท้จริงจากเขาก่อน ทำให้อุรากลับที่จะเล่าความจริงให้เธอฟัง เพราะสบายใจว่าเธอไม่ได้มีความรู้สึกในแง่ลบต่อหน้าของเธอ การเลือกใช้ถ้อยคำ ทำไม ในที่นี้ จึงจัดว่าเป็นการใช้เพื่อสร้างความสุภาพ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะต้องคำนึงถึงหน้าผู้ฟังเป็นหลัก ผู้พูดก็ยังคงคำนึงถึงหน้าตัวเองด้วย เพราะเมื่อขาดอำนาจที่เหนือกว่า ผู้ฟังก็มีแนวโน้มที่จะไม่ทำตามคำขอร้อง คำแนะนำ หรือคำறிเชิงแนะนำของผู้พูด สูงตามไปด้วย จึงเสี่ยงต่อการที่ผู้พูดเองจะเสียหน้า ว่าไม่มีคุณค่า หรืออำนาจพอที่จะขอให้ใครทำอะไรอีกด้วย เพราะฉะนั้นเมื่อขาดอำนาจ ผู้พูดจึงต้องพยายามสร้างอำนาจอื่นที่สามารถผลักดันให้ผู้ฟังทำตามที่ผู้พูดต้องการขึ้นมา จากการวิเคราะห์พบว่า ผู้พูดมักใช้ถ้อยคำที่มีคำว่า ทำไม หรือแสวงถามเกี่ยวกับเหตุผล เพื่อให้ผู้ฟังเห็นว่าการกระทำที่ผู้พูดต้องการมีเหตุผล ผู้ฟังจึงน่าจะทำตาม หรือไม่ก็ทำให้เห็นว่า การกระทำของผู้ฟังยังไม่เหมาะสม ไม่มีเหตุผลเพียงพอ ซึ่งถ้าประสบผล โดยสามารถทำให้ผู้ฟังเห็นจริง ผู้ฟังก็จะทำตามที่ผู้พูดต้องการ เพราะฉะนั้น อำนาจที่นำมาใช้ในที่นี่คือ อำนาจเหตุผล และยังอำนาจของเหตุผลสามารถช่วยผลักดันให้ผู้ฟังทำตามมากได้เท่าไร ผู้พูดก็จะมีความเสี่ยงต่อการเสียหน้าลดลงเท่านั้น

นอกจากนั้นการใช้อำนาจเหตุผลเพื่อแนะนำ ขอร้อง และคำறிเชิงแนะนำ ยังเสี่ยงต่อการทำให้ผู้ฟังเสียหน้าน้อยลงด้วย เนื่องจากจะทำให้การกระทำนั้นมาจากความเห็นชอบจากผู้ฟังเองมากขึ้น ระดับการบังคับลดลง จึงลดระดับความรบกวนของผู้พูดที่มีต่อผู้ฟังลงได้

จึงเห็นได้ชัดเจนจากการวิเคราะห์ข้างต้นว่า นอกจากถ้อยคำ ทำไม จะสามารถรักษาหน้าผู้ฟังได้เป็นอย่างดีแล้ว ยังเป็นการใช้อำนาจเหตุผลของผู้ฟังได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ ถ้อยคำ ทำไม จึงเป็นที่นิยมเลือกใช้แทนถ้อยคำตรง โดยเฉพาะถ้อยคำ ทำไม ที่ใช้เพื่อแนะนำ

ส่วนการขมนั้น สามารถพิจารณาได้สองกรณี กรณีแรกคือการขมที่เกิดขึ้นเมื่อมีผู้ให้กับผู้รับ ผู้รับจะเป็นฝ่ายกล่าวขม เนื่องมาจากเกิดความรู้สึกยินดี ฟังพอใจ หรือประทับใจในสิ่งที่ตนได้รับ ในขณะที่ผู้ให้จะได้คำขมนั้น ส่วนกรณีที่สองคือการขมแบบที่ผู้กล่าวขมเกิดความพึงพอใจ ประทับใจในบางสิ่งบางอย่างของผู้อื่นเอง จึงแสดงความรู้สึกนั้นออกมา ในกรณีแรก ถ้อยคำ ทำไม ทำให้เกิดความสุภาพได้เนื่องจาก

- เป็นการแสดงว่าการกระทำของผู้ให้มีความพิเศษ ไม่ธรรมดา

ในกรณีนี้ ผู้ให้เป็นผู้ที่อาจเสียหน้าเนื่องจากต้องไปรบกวน ก้าวก่ายทำสิ่งใดให้กับผู้รับทั้งที่ผู้รับไม่ได้ขอ ผู้รับจึงอาจไม่ต้องการสิ่งนั้น ด้วยเหตุนี้ เพื่อเป็นการรักษาหน้าของผู้ให้ ผู้รับจึงต้องพยายามขมเพื่อแสดงความพึงพอใจออกมาให้มาก เพื่อผู้ให้จะได้สบายใจว่าการให้ของตนมีความต้องการรองรับอยู่ด้วย ผู้ให้จึงไม่เสียหน้า ในกรณีนี้ ถ้อยคำ ทำไม สามารถสื่อ

ความหมายว่า ผู้รับรู้สึกว่าการกระทำของผู้ให้มีความพิเศษ ไม่ธรรมดา หรือน่าชื่นชมมาก ผู้ให้จึงรู้สึกพอใจ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดเจนคือ บทสนทนาที่ ๒๕ ในหน้า ๖๔ และบทสนทนาต่อไปนี้

บทสนทนาที่ ๒๘ ระหว่างอ้อมพร กับแม่บ้านของมหาวิทยาลัย ที่นักศึกษาต่างเรียกกันว่า ยาย ในงานวันลอยกระทงที่ทางมหาวิทยาลัยจัดขึ้น

งานจบลงตอนตีสอง ด้วยเพลงสรรเสริญพระบารมี นักดนตรีกลับไป ผู้ร่วมงานทยอยกันกลับขึ้นหอพัก บางคนที่มาจากข้างนอกเช่นหมอเอื้อะก็ลากลับไปบ้านพัก เหลือคนงานช่วยกันเก็บกวาดทำความสะอาดเท่าที่จะทำได้ เก็บอุปกรณ์เครื่องเสียงให้เรียบร้อย และกรรมการนักศึกษายังคงอยู่ช่วยเก็บกวาดจัดสถานที่ให้เรียบร้อย ตามเดิม เพราะตอนเช้าจะต้องพร้อมสำหรับอาหารเช้าของนักศึกษา

ยายค่อยๆ ถูมือโยกมาแจกคนละขามรองท้องให้ทุกคน

“โอ้โฮ ยายจำ ทำไม ยายน่ารักจังนี่ ทูนหัวของอ้อม” อ้อมร้องเมื่อเห็นโยกร้อนๆ หอมกรุ่นมาวางตรงหน้า ซาดิหน้าขอให้ยายสวยเหมือนอาภัสราณะยายนะ”

“อย่าพูดมากเลยหนูอ้อม แล้วช่วยเก็บขามไปให้ล้างด้วยละ” ยายตอบเงินๆ

(นวนิยายเรื่องน้ำใสใจจริง)

จากบทสนทนา จะเห็นได้ว่า ถ้อยคำ ทำไม ของอ้อมพรในที่นี้ สื่อความหมายว่าเธอรู้สึกพึงพอใจและชื่นชมการกระทำของยายเป็นอย่างยิ่ง และยายเองก็รับรู้ถึงความหมายของถ้อยคำ ทำไม นี้ เห็นได้จากอาการเงินของชายนั่นเอง

- สื่อถึงความรู้สึกประหลาดใจ เหนือความคาดหมาย

การพยายามแสดงความพึงพอใจ เพื่อรักษาหน้าของผู้ให้ดังกล่าวข้างต้น อาจเสี่ยงต่อการเสียน้ำของผู้รับเองด้วยในแง่ที่อยากได้สิ่งใดจากผู้อื่น อย่างไรก็ตาม ถ้อยคำ ทำไม ที่ผู้รับใช้กล่าวชมผู้ให้ ก็สามารถลดความเสี่ยงดังกล่าวได้ เนื่องจากความเป็นคำถามจะสื่อถึงความประหลาดใจ เหนือความคาดหมาย ซึ่งหมายความว่า ผู้รับ ไม่ได้คาดหวังจะให้ได้มาซึ่งของสิ่งนั้นมาก่อนเลย ผู้รับจึงไม่เสียน้ำทางบวกของตนเอง

ส่วนในกรณีที่สอง ที่ผู้กล่าวชมเกิดความพอใจ หรือประทับใจในสิ่งหนึ่งสิ่งใดจนต้องแสดงความรู้สึกนั้นออกมาเองนั้น ถ้อยคำ ทำไม ทำให้เกิดความสุภาพได้โดย

- ใช้คำถามเป็นตัวขอคำตอบ

ขณะที่การชมในกรณีที่มิใช่ผู้ให้และผู้รับนั้น มีธรรมเนียมปฏิบัติ หรือที่เรียกว่า มารยาทกำหนดไว้แล้วว่า เมื่อผู้รับกล่าวคำชม ผู้ให้ซึ่งได้รับคำชมก็จะต้องตอบรับกลับไป ไม่ว่าจะ

ตอบในลักษณะเห็นด้วยกับคำชม หรือตอบรับในลักษณะถ่อมตัวกลับ คำตอบรับจะทำให้ผู้กล่าวชมไม่เสียหน้า เนื่องจากการมีคำตอบกลับมาหมายถึง ผู้ฟังยังสมัครใจที่จะปฏิสัมพันธ์ด้วย แต่การชมในกรณีที่สอง มีความเสี่ยงสูงที่ผู้ฟังจะรู้สึกว่าเป็นการก้าวถ่าง ผู้ฟังจึงอาจไม่พูดอะไรกลับมาเลย ซึ่งอาจทำให้ผู้กล่าวชมเสียหน้า เพราะหมายความว่าผู้ฟังไม่เห็นด้วยกับความคิดของผู้กล่าวชม ดังนั้นผู้กล่าวชมจึงต้องพยายามรักษาหน้าตนเองด้วย วิธีหนึ่งซึ่งผู้พูดพอจะมั่นใจได้ว่าพูดไปแล้วผู้ฟังจะไม่นั่งเฉย ก็คือการกล่าวชมด้วยรูปประโยคคำถาม ทำไม คำถามซึ่งมีนัยของการขอคำตอบ จะกระตุ้นให้ผู้ฟังตอบกลับมา ตัวอย่างเช่นบทสนทนาต่อไปนี้

บทสนทนาที่ ๒๕ ระหว่างชลชากับผกาภล ทั้งคู่เป็นเพื่อนสนิทกันมาตั้งแต่เด็ก ต่อมาชลชาไปเรียนต่อที่ประเทศญี่ปุ่น ผกาภลขยันก็เขียนจดหมายไปคุยด้วยอยู่เสมอจนชลชาเองก็พอรู้ที่อยู่เหมือนกันว่าเธอแอบชอบเขา วันที่เขาก็กลับมาเมืองไทย ทั้งคู่ก็ได้เจอกัน

ชลชาหัน ไปมองก็แลเห็นชลชาสองคู่ก้าวตามกันมาไม่ห่าง เขาจึงพรวดพราดลุกขึ้น เป็นขณะเดียวกันกับที่พี่ชายของเขาวิ่งเข้ามาตรงกอดคอเขาไว้

“ดีใจจังชล” สรพลหน้าแดงก่ำด้วยความปิติ เข่าไหล่น้องชายโดยแรง “แม่บอกเค็ชวันนี้อรงยังไม่ทันจอดเลย โผล่ออกมาส่งข่าวแล้วว่าแกมา... เป็นไงมั่ง...”

ชลชาตื่นเต้นจนเกือบพูดไม่ออก ได้แต่จับแขนพี่ชายบีบ แล้วหันมาทางหญิงสาวที่มากับสรพล

“อึ้งก็เหมือนกัน จำเกือบไม่ได้ นี่ทำไมถึงสวยปานนี้”

“ของมันสวยกันได้นี่ชลก็” ผกาภลตอบนัยน์ดาวาว

(นวนิยายเรื่องความรักแสนกล)

จากบทสนทนา จะเห็นได้ว่า ผู้พูดไม่เลือกที่จะชมผู้ฟังว่า “สวย” ตรงๆ แต่เลือกที่จะชมโดยใช้รูปประโยคคำถามขอเหตุผล และทั้งที่รู้กันดีว่าความสวยเกิดขึ้นได้โดยไม่จำเป็นต้องมีเหตุผล ผู้ฟังจึงไม่จำเป็นต้องตอบ แต่ผู้ฟังก็ยินดีตอบ แสดงให้เห็นว่ารูปประโยคคำถามสามารถกระตุ้นให้ผู้ฟังต้องโต้ตอบกลับมาได้ ดังนั้น การเลือกใช้รูปประโยคคำถามมาใช้ในการชม จึงน่าจะสามารถลดความเสี่ยงต่อการเสียหน้าของผู้พูดได้

● รับกับความต้องการเล่าเหตุผลของผู้ฟัง

จันทนา สิริจันทนากุล (๒๕๔๐) ได้ศึกษาเรื่องการตอบรับคำชมในภาษาไทย กรุงเทพฯ โดยเก็บข้อมูลจากการสุ่มตัวอย่างที่ได้อย่างบังเอิญ จากการกล่าวชมเสียของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนพระราชฤทธิย์คอนแวนต์ พบว่า ผู้ฟังส่วนใหญ่จะกล่าวขอบคุณผู้พูด หรือเล่าประวัติความเป็นมาหรือเหตุผลของการได้เสียที่ได้รับคำชมมากที่สุด ซึ่งวิธีทั้งสองถือเป็นความพยายามที่จะรักษาหน้าผู้พูด โดยแสดงความเห็นคล้อยตามหรือสนับสนุน แต่วิธีเล่าเหตุผลก็อาจเสี่ยงต่อการ

เสียหน้าของผู้ฟังเอง เนื่องจากแล้วผู้พูดอาจไม่ยากฟัง เพราะฉะนั้น ถ้าผู้พูดเลือกกล่าวชมด้วยรูปประโยคคำถามขอเหตุผล ก็จะเอื้อให้ผู้ฟังสามารถตอบแบบแล้วเหตุผลที่มาได้อย่างสบายใจ เนื่องจากผู้พูดเป็นคนขอคำตอบ รับกับความต้องการในการรักษาหน้าของทั้งสองฝ่ายได้เป็นอย่างดี

เพราะฉะนั้น จึงเห็นได้ว่า การใช้ถ้อยคำที่มีคำ ทำไม ในลักษณะที่กล่าวมาสามารถช่วยให้ผู้ฟังยอมรับฟัง หรือยอมกระทำตามอย่างได้ผล ในขณะที่ยังสามารถรักษาหน้าของทั้งผู้ฟังและผู้พูดเองได้อีกด้วย

จากการวิเคราะห์ข้างต้น จะเห็นได้ว่าสิ่งที่ช่วยรักษาหน้าของผู้ฟังและผู้พูดในการสื่อวจนกรรมดังกล่าวก็คือ ความเป็นคำถาม ของถ้อยคำ ทำไม ดังนั้นเมื่อจำเป็นต้องทำให้ผู้ฟังรู้สึกว่าเป็นการถาม ผู้พูดก็ต้องแสดงให้ผู้ฟังเห็นว่า ตนเองยังใส่ใจ และพร้อมจะรับฟังคำตอบของผู้ฟัง ดังจะเห็นได้ว่า หลังจากกล่าวถ้อยคำ ทำไม แล้ว ผู้พูดมักจะทิ้งจังหวะให้ผู้ฟังได้ตอบ หรือถ้าผู้พูดยังพูดต่อแต่บังเอิญผู้ฟังพูดขัดขึ้นมาเพื่อชี้แจงเหตุผล ผู้พูดก็มักจะหยุดให้ ตัวอย่างเช่นบทสนทนาต่อไปนี้

บทสนทนาที่ ๓๐ ระหว่าง ก ข และ ค ก เป็นแม่ของ ข ซึ่งเป็นคู่รักกับ ค เมื่อวันศุกร์ ก กล่าวพบบกก่อนเล็กๆ บริเวณลูกกระเดือก และรู้สึกเจ็บ ข รู้เข้าก็ไม่สบายใจ โทรศัพท์ไปปรึกษาและนัดเพื่อนที่เป็นหมอศิริราช ปรากฏว่าหมอจะว่างวันศุกร์ถัดไป ข กลัวไม่ทันการก็โทรศัพท์ไปปรึกษา ค คอยากให้รีบไปตรวจที่โรงพยาบาลฉุกเฉินก่อน จนวันอาทิตย์ อาการก็ยังไม่ดีขึ้น พอดี ค มาที่บ้านของ ข ช่วงที่เข้าไปสวัสดิ ค ก็เลขถาม ก ถึงอาการด้วยความเป็นห่วง

ค ตกกลงมาไปหาหมอวันจันทร์รีบเล่าครับ?

ก ยังไม่รู้เลย. (๐.๓) หรือจะรอ ไปศิริราชวันศุกร์ดี.

ค มาจะทนเจ็บอยู่ทำไมครับ? วันจันทร์ไปจุฬา—เลย—เพื่อรอ,

ก —แต่ที่ศิริราชก็ดีนะ.=

=ถ้านัดหมอได้แล้วก็ได้คนที่เค้าเชี่ยวชาญก็ดี.

ค ((พยักหน้า)) ครับ—แต่—รอถึงวันศุกร์เพื่อมันเป็นอย่างอื่นมากขึ้นมาอีกทำไงล่ะ.

ข ซ้ำ. ไปจุฬาก็น่าจะดีนะ. ยังไงก็ไปก่อน. ถ้ายังไม่ดีค่อยเปลี่ยน=

=ไปศิริราชก็ได้. มัรรออยู่ไม่ได้หรอก.

ค ((พยักหน้า)) ครับ.

ก เอาไงก็เอาละกัน.

(บทสนทนาในชีวิตจริง)

จากตัวอย่างนี้ จะเห็นได้ว่า ค ใช้ถ้อยคำ ทำไม เพื่อแนะนำ ก ให้รีบไปโรงพยาบาล โดยหักล้างเหตุผลที่ ก จะไม่ยอมรีบไป แต่เนื่องจากในบริบทนี้ ค ไม่มีอำนาจเหนือ ก ข้า ก ยังมีสถานภาพเหนือกว่ามาก เพราะฉะนั้น เมื่อ ก อ้างเหตุผลข้คขึ้นมา ค ก็หยุดฟังแต่โดยดี ทั้งพอก ก พูดจบ ก็ยังรีบตอบรับก่อน ทำนองว่าเหตุผลของ ก ก็ฟังขึ้น จากนั้นจึงค่อยแย้งเพื่อสนับสนุนความคิดของตนอีก จึงเห็นได้ว่าการแนะนำด้วยถ้อยคำ ทำไม ของ ก เป็นไปอย่างสุภาพ เพราะสามารถจูงใจผู้ฟังได้โดยไม่ลืมที่จะแสดงความใส่ใจรับฟังเหตุผลของผู้ฟังด้วย

ข. การใช้ถ้อยคำที่มีคำ ทำไม อย่างไม่สุภาพ

ผู้วิจัยพบว่า วัฒนธรรมอีกจำพวกหนึ่งซึ่งได้แก่ การโต้แย้ง สั่ง และการตำหนิ ผู้พูดจะมีความคาดหวังให้ผู้ฟังกระทำตามที่ผู้พูดต้องการสูงกว่าการขอร้อง แนะนำ หรือตำหนิเชิงแนะนำ เพราะฉะนั้นผู้พูดจึงต้องการให้ผู้ฟังมีทางเลือกที่จะไม่ทำตามน้อยที่สุด

บางคนอาจมองว่า ถึงสั่งหรือตำหนิไปแล้วผู้ฟังไม่เปลี่ยนหรือทำตามก็ไม่เห็นว่าจะป็นอะไร แต่เมื่อลองพิจารณาถึงสถานการณ์การโต้แย้ง สั่ง หรือตำหนิ ในสังคมจริงๆ แล้ว คนที่สั่งแล้วไม่มีใครทำตาม เรียกได้ว่า เสียหน้า ซึ่งตรงตามทฤษฎีความสุภาพที่ว่า คนเราข่อมต้องการให้ความปรารถนาของเราเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น เพราะฉะนั้น การจะทำให้ผู้ฟังเปลี่ยนแปลงหรือหันมากระทำตามที่ผู้พูดต้องการ แม้ว่าอาจจะเสี่ยงต่อการทำให้ผู้ฟังเสียหน้าสูง และในขณะเดียวกันนั้น ก็มีความเสี่ยงต่อการที่ผู้พูดจะเสียหน้าถ้าผู้ฟัง ไม่ยอมทำตามสูงด้วยเช่นกัน หากแต่ถ้าทำได้ ก็จะเป็นการเสริมหน้าค้ำบวคของผู้พูดด้วย เพราะฉะนั้น เมื่อตกลงใจจะสั่งหรือตำหนิใครแล้ว ผู้พูดจึงอาจจะต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพของการสั่งหรือตำหนิเพื่อเจตนาที่จะรักษาและส่งเสริมหน้าของตนเอง มากกว่าจะคำนึงถึงหน้าของผู้ฟัง

ถ้าเป็นกรณีที่ผู้พูดมีอำนาจที่เกิดจากสถานภาพเหนือผู้ฟังมากๆ อยู่แล้ว เช่น เป็นผู้บังคับบัญชาของผู้ฟัง ก็คงไม่ต้องกังวลว่าผู้ฟังจะไม่พอใจหรือไม่ แต่บางคนแม้จะไม่มีอำนาจที่เกิดจากสถานภาพ ก็ยังเชื่อมั่นในอำนาจเหตุผลของตน จนกล้าที่จะปะทะกับคนที่ตนไม่ได้มีอำนาจเหนือกว่าได้ แต่ผู้กล้าก็ย่อมต้องประเมินอำนาจเหตุผลของตนเองอยู่ด้วยเหมือนกัน ผู้พูดจึงจะต้องเลือกใช้ถ้อยคำที่มีประสิทธิภาพในการสร้างอำนาจเหตุผลให้ตนเองได้มากที่สุด ในขณะที่เดียวกันก็หักล้างเหตุผลของผู้ฟังได้มากที่สุด เพื่อให้สามารถจำกัดทางเลือกที่ผู้ฟังจะไม่เชื่อหรือไม่ทำตาม ให้เหลือน้อยที่สุดให้จงได้

แต่ในการพูดเพื่อให้สามารถหวังผลได้ ซึ่งต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพมากกว่าคำนึงถึงหน้าของผู้ฟังนี้ จะสังเกตว่า ผู้พูดอาจไม่ได้เลือกใช้วิธีพูดตรงๆ ตามที่บราวน์และเลวินสัน (1978)

เสนอไว้ว่า การพูดตรงๆ นั้นไม่สุภาพที่สุดแต่ให้ประสิทธิภาพมากที่สุด แต่ผู้วิจัยสังเกตว่า เวลา
 คำหั้นเพื่อสั่ง เรามักพูดให้แรงขึ้น ไปกว่าการพูดตรงๆ เช่นตัวอย่างต่อไปนี้

บทสนทนาที่๓๑ ระหว่าง ก และ ข ซึ่งเป็นพี่น้องกัน มีโทรศัพท์ควนถึง ก ผู้เป็นพี่สาว ข น้องชาย
 จึงรีบวิ่งขึ้นไปให้ ก ที่อยู่ในห้องนอน ด้วยความรีบจึงลืมเคาะประตูห้อง

ก ทำไมไม่รู้จิกเคาะประตูก่อน-เฮอะ!

ข ((หน้าจ้อย)) ขอโทษ: โทรทางไกล.

(บทสนทนาในชีวิตจริง)

จากตัวอย่าง จะเห็นว่า ถ้อยคำ ทำไม ของ ก ไม่ได้คำหั้นเฉพาะการกระทำในขณะที่
 นั้นของ ข เท่านั้น หากยังเท่าความไปถึงสำนึกหรือความรู้สึกของ ข อีกด้วย ทั้งนี้จะเป็นเพราะ ก
 ต้องการให้ ข ไม่ทำเช่นนั้นอีก จึงไม่เพียงแต่พูดตรง แต่ต้องพูดให้แรงกว่าธรรมดา ตรงกับที่
 คัลเพเพอร์ (1996 : 359) กล่าวไว้ว่า ผู้พูดมักจงใจเลือกใช้ถ้อยคำที่รุนแรงเพื่อหักหน้าผู้ฟัง เมื่อ
 ต้องการให้ผู้ฟังเปลี่ยนแปลงความคิดหรือการกระทำไปตามที่ผู้พูดต้องการ ยังต้องการให้ผู้ฟังเป็น
 ไปในแบบที่ต้องการมากเท่าไร ผู้พูดก็ยิ่งต้องพยายามหักหน้าผู้ฟังให้มากเท่านั้น เนื่องจากการเสีย
 หน้า จะทำให้ผู้ฟังสูญเสียการควบคุมตนเอง และเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ผู้พูดต้องการ ได้ง่ายขึ้น
 ตัวอย่างต่อไปนี้เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้พูดมักไม่ได้คำหั้นเฉพาะที่การกระทำ แต่
 มักเลือกที่จะคำหั้นที่ตัวตนของผู้ฟังด้วย

บทสนทนาที่๓๒ ระหว่างย่า นายพิชัยลูกชายย่า นางชมนาคภรรยา นายพิชัย นางหุ่นญาติห่างๆ
 ของนายพิชัย และเด็กชายเอ็ดลูกชายนางหุ่น ในขณะที่ผู้ใหญ่กำลังคุยกันเรื่องจะเอาน้ำตาล ไปขาย
 ที่ตลาด มีเสียงร้องโอดโอยดังลั่นมาแต่ไกล พอสุดเสียง ร่างของเด็กชายเอ็ดก็กระโจนพรวดขึ้น
 มาบนเรือนในสภาพแขนขาถลอกปอกเปิก และที่ขมับนั้นมีเลือดไหลอาบลงมาเป็นทางยาว เสียง
 นางหุ่นร้องกรี๊ด แล้วรีบလာเข้าไปกอดลูกชายคนเดียวของนางไว้

นายพิชัยก็ลุกทะเล้งขึ้นถามว่า

“นั่นเอ็งไปทำอะไรมาวะเจ้าเอ็ด”

เด็กชายเอ็ด ไม่ตอบ ได้แต่กุมหัวร้องเสียงขรม

“อ้อ! ร้องไป” ย่าแมศเสียง แกเกิดโทสะเพราะเห็นเลือดมากกว่าได้ยินเสียงของลูกชายนาง

หุ่น “ร้องเหมือนควายถูกปฏึก... ไปตีกะใครมา...ฮา! ไ้เอ็ด”

“ไอ้ป่วนกะไอ้ปี้คนะย่า มันเล่นไฟกะหนู มันแพ้มันก็เลยพาล...มัน...”

“อ้อ! ซิซิ! เอ็งนี้หัดเล่นไฟแล้ววีวะ” ย่าตวาด “หัดเล่นไฟ หัดสูบบุหรี่ หัดวิ่งราวจันซี...”

เฮอ...อีกหน่อยจะได้เป็นมหาโจรเร็วเข้า”

“ปล่าจ๊ะย่า หนูไม่ได้เล่นอย่างอื่น เพิ่งแต่ลองเล่นไฟป้อกคุณนะ”

“หนอย...ลองเล่น...” ย่ำทำเสียง “อ้อ แล้วนั่งหุ่นทำไมไม่ซัดเลือดให้ลูกล่ะวะ ตัวสันเป็น เจ้าเข้าอยู่ทำไม”

นางชมนาครีรับวิ่งเข้าไปเอาทิงเจอร์พร้อมกับผ้าขนหนูและขันน้ำ เพราะบ้านสวน ไม่มีสาลี ผ่าพันแผล นอกจากขาแดง ทิงเจอร์

(นวนิยายเรื่อง ความรักแสนกล)

จะเห็นได้ว่า ยาใช้ถ้อยคำ ทำไม ที่ว่า “ทำไมไม่ซัดเลือดให้ลูกล่ะวะ” สื่อเจตนา คำหยาบเชิงสั่งให้นางหุ่นรับซัดเลือดให้เด็กชายเอ็ด แต่ไม่เพียงเท่านั้น ย่ากลับคำหยาบเสริมเข้าไปอีก ว่า “ตัวสันเป็นเจ้าเข้าอยู่ทำไม” อาจเป็นการตำหนิซ้ำตามธรรมเนียมเพื่อเร่งเร้าให้นางหุ่นกระทำตามที่สั่งเร็วขึ้น แต่ถ้าสังเกตให้ดีจะเห็นว่า การตำหนิครั้งที่สองนี้เป็นการตำหนิกินจำเป็น เนื่องจากไม่ได้ตำหนิเฉพาะสิ่งที่นางหุ่นจะเปลี่ยนแปลงได้ การสั่งในที่นี้เกิดขึ้นเองโดยปราศจากความตั้งใจ จึงเห็นได้ชัดเจนว่า การตำหนิซ้ำในที่นี้เป็นการจงใจจะโจมตีที่ความไม่มีสติสัมปชัญญะ ซึ่งถือเป็นหน้าด้านบวก อย่างหนึ่งของนางหุ่น สอดคล้องกับที่ คัลเพเพอร์ได้กล่าวไว้

นอกจากที่เวลาตำหนิ ผู้พูดมักพูดให้แรงขึ้นกว่าปกติ และพูดซ้ำกินจำเป็นแล้ว ถ้อยคำ ทำไม ที่ใช้ในการสื่อวจนกรรมได้แข็ง สั่ง ตำหนิ และตำหนิเชิงสั่ง ยังมักจะมีข้อความในเชิงขัดแย้ง นำมาข้างหน้า ซึ่งจะสามารถหักล้างการกระทำหรือความคิดของผู้ฟังอย่างไม่ปิดช่องไว้ให้อธิบายได้ ตัวอย่างเช่นในบทสนทนาต่อไปนี้

บทสนทนาที่๓๓ ระหว่างชายกลางกับพจมาน ชายกลางจะไปเยี่ยมชายน้อย พจมานเองก็จะไปแต่ไม่ อยากไปกับชายกลาง ทั้งที่ชายกลางยืนยันว่าจะรอ พจมานจึงงงใจถ่วงเวลาอยู่ จนชายกลางรอไม่ไหวขับรถออกไปอย่างหงุดหงิด แต่พอพจมานจะออกไปเรียกรถ ชายกลางก็วนรอมาจอดข้างๆ

ชายกลาง จะนั่งสามล้อ ไปเมื่อไหร่จะถึง. ไม่สงสารชายน้อยที่กำลังตั้งตาคอยอยู่รีไร.

พจมาน ดิฉัน-กรงใจที่จะต้องเป็นฝ่ายให้คุณชายรอดังหากคะ. เป็นเด็กไม่ควร=
=ให้ผู้ใหญ่ต้องรอ ไม่ใช่หรือคะ?

ชายกลาง เป็นเด็กควรจะทำทุกอย่างตามคำแนะนำของผู้ใหญ่ถึงจะถูก. ขึ้นรถสิ.

พจมาน ((ใจเปิดประตูด้านหลัง กำลังจะเข้าไปนั่ง))

ชายกลาง ไหนว่าเข้าสมาคมเก่ง. ทำไมไม่รู้ระเบียบว่าตัวควรจะนั่งที่ไหน.=
=ชั้น ไม่ใช่ไอ้กรดรึ้นนายจรรยา-เธอถึงจะไปนั่งด้านหลังได้.

พจมาน ((หน้าอ เปิดประตูด้านหลังแล้วเดินมาเปิดประตูหน้าเข้าไปนั่งคู่=
=กับชายกลาง))

(ละครโทรทัศน์เรื่อง บ้านทรายทอง)

จากบทสนทนา จะเห็นว่า ถ้อยคำที่นำมา ที่ว่า “ไหนว่าเข้าสมาคมเก่ง” แฝงนัยไว้ว่าผู้ฟังน่าจะต้องรู้มารยาทสังคมดี แต่เมื่อตามด้วยถ้อยคำที่เป็นคำถามว่าเพราะเหตุใดจึงไม่รู้จักรมารยาท จึงหมายถึงคำตำหนิว่า รู้แล้วไม่ทำ ซึ่งรุนแรงและไม่เปิดทางเลือกให้ได้อธิบาย ไม่เหมือนกับการถามว่า “ทำไมถึงไม่ทำ” ที่ผู้ฟังยังสามารถอธิบายเหตุผลได้

หรือถ้าไม่มีข้อความขัดแย้งนำถ้อยคำ ทำไม มา ก็มักจะมีข้อความในเชิงโต้แย้งตามมา เช่นตัวอย่างต่อไปนี้

บทสนทนาที่๓๔ ระหว่างแม่ของแวนทิพย์ กับเม้งพี่ชายของชยา หลังจากที่ชยากับแวนทิพย์หนีตามกันไปแล้ว แม่ของแวนทิพย์ก็เค้านใจมาก จนถึงกับจ้างคนไปปิดที่ร้านของเม้ง และดักยิงเม้ง ทั้งนี้เพื่อระบายแค้นที่ชยาพาลูกสาวของเธอหนี รวมถึงที่เม้งค่ากลับในวันที่เธอไปอาละวาดถามหาลูกสาวที่ร้านของเม้งด้วย ตัวเม้งเองก็รู้ดีว่า ผู้บงการการปิดและลอบยิงเขาคือใคร เขาจึงโทรศัพท์ไปขู่ที่บ้านของแวนทิพย์

- เม้ง ทืหลังก็หามือปืนที่มันดี ๆ หน่อยซี. มือปืนจี่คืนที่ส่งไปนะ, ยิงหมา=
=มันยังไม่ตายเลย.
- แม่ แกว่าซันสั่งยิงแกหรือ!
- เม้ง ว่าทำไมให้เสียเวลา. ใครมันจะยอมรับ. ที่โทรมานี้จะบอกให้ระวังตัว=
=จะถึงคราวตัวเองมั่ง. ทำกับใครเค้าไว้ยังงี้, ระวังจะเจออย่างเดียวกัน.
- แม่ ไม่ต้องมาขู่-ซันไม่กลัวแกหรือ.
- เม้ง ก็ไม่ต้องมากลัวซัน, กลัวพญามัจจุราชโน่น. แล้วก็ต้องกลัวไว้ด้วย=
=ว่าข่าวลูกสาวหนีตามผู้ชายจะลงพาดหัวนั้งสื่อพิมพ์แน่.

(ละคร โทรทัศน์เรื่อง กว่าจะรู้เดียงสา)

จากตัวอย่างทั้งสองตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า ถ้อยคำ ทำไม ของผู้พูด เป็นการแสดงออกอย่างชัดเจนล่วงหน้าไปก่อนแล้วว่า การกระทำของผู้ฟังไม่น่าจะมีคำอธิบาย ไม่มีเหตุผล ทั้งที่ผู้พูดเลือกใช้รูปประโยคคำถาม แต่ยังไม่ได้รับฟังคำตอบของผู้ฟังแต่อย่างใดเลย โดยเฉพาะในบทสนทนาที่ ทำัยถ้อยคำ ทำไม มีการตอบให้เองต่อไปทันทีด้วยว่า “ว่าทำไมให้เสียเวลา” ซึ่งจากข้อมูล พบการต่อท้ายถ้อยคำ ทำไม ในลักษณะนี้อยู่มาก เช่น “จะต้องถ่อไปเลือกมันทุกหนทำไมให้ลำบาก” หรือ “ฉันจะอ่านนิยายทำไมให้มึน” หรือ “จะมีไปทำไมให้อายคนอื่นเค้า” ส่วนที่ต่อท้ายคำ ทำไม เหล่านี้ จะแสดงออกอย่างชัดเจนว่า ผู้พูดคิดว่าการกระทำนั้นๆ ไม่มีเหตุผล และนอกจากไม่มีเหตุผลแล้ว ผู้ที่ท้ายยังไร้ความคิด ที่จะทำในสิ่งใดใครๆ ต่างก็รู้ว่าไม่มีเหตุผลอีกด้วย

นอกจากถ้อยคำ ทำไม จะสามารถหักล้างอย่างไม่ทิ้งประเด็นไว้ให้ผู้ฟังตอบได้ แล้ว ผู้พูดยังไม่ทิ้งจังหวะเวลาให้ผู้ฟังได้ตอบด้วย โดยผู้พูดมักจะพูดต่อไปทันที หรือถึงหยุดให้ตอบ ก็ไม่นำพาดต่อคำตอบของผู้ฟัง ดังตัวอย่างบทสนทนาต่อไปนี้

บทสนทนาที่๑๕ ระหว่างหญิงใหญ่ ชายกลาง และพจมานในวันแต่งงานหลังพิธีรดน้ำ หมิงใหญ่เดินตามหาชายกลางไม่เจอจึงเข้าไปในห้องที่จัดเป็นห้องส่งตัว เห็นพจมานนั่งอยู่ข้างๆ ชายกลางที่นอนแผ่อยู่บนเตียง

หญิงใหญ่ พจ. พจมาน. เห็นชายกลางมีัย? — อ้าว- ดายจริง! ทำไม ขึ้นไปนั่ง=

ชายกลาง ((พูดขึ้นนั่ง))

พจมาน =อย่างนั้นล่ะ? ((เดิน ไปดึงๆ ผ้าปูเตียง)) — อย่างฟังขึ้น ไปนั่งสิ=

หญิงใหญ่ =ยังไม่ถึงฤกษ์เลย. เดี่ยวผ้าปูที่นอนยับหมด. จะเช็ดหน้าใหม่มีัย-ที่จะ=

พจมาน =ทำให้. นี่แม่แจ่มไปไหนเนี่ย? น่าจะมาช่วยกันแต่งตัว.

(ละครโทรทัศน์เรื่อง บ้านทรายทอง)

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่า คำตอบของพจมานไม่มีผลต่อคำพูดผลัดต่อไปของหญิงใหญ่แต่อย่างใด แสดงว่าหญิงใหญ่ไม่ใส่ใจกับคำตอบนั้นๆ ที่เป็นเช่นนั้นเนื่องจากผู้ที่จะได้แย้ง ตั้ง หรือตำหนิ ย่อมต้องการจำกัดทางเลือกของผู้ฟังให้น้อยที่สุด ผู้ฟังจะได้ทำตาม ดังนั้นจึงไม่ต้องการให้คำตอบมาเป็นตัวช่วยดังเช่นการใช้ถ้อยคำ ทำไม เพื่อแนะนำ ขอร้อง ตำหนิเชิงแนะนำ และชม ในทางกลับกัน ถ้าผู้พูดปล่อยให้ผู้ฟังตอบได้ ก็อาจทำให้การจำกัดทางเลือกของผู้พูดเปล่าประโยชน์ไปทันที

ตัวอย่างต่อไปนี้ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงการใช้ถ้อยคำ ทำไม เพื่อตำหนิผู้ฟัง โดยที่แม้ผู้ฟังจะพยายามตอบ ผู้พูดก็ไม่หยุดให้ตอบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในบริบทนี้ ผู้พูดมีอำนาจเหนือผู้ฟัง เนื่องจากเป็นบุคคลชั้นสูงในสังคมและเป็นผู้บริหารรายใหญ่ของโรงเรียน ในขณะที่ผู้ฟังเป็นเพียงครูคนหนึ่งของโรงเรียน ดังนั้น ผู้พูดจึงสามารถใช้ถ้อยคำ ทำไม เพื่อปิดโอกาสในการอธิบายอย่างไม่คำนึงถึงหน้าผู้ฟัง หรือไม่สุภาพที่สุดได้ และจะเห็นได้ว่า แม้ผู้ฟังจะพยายามตอบเพื่ออธิบายเหตุผลของตนเท่าไร ผู้พูดก็จะไม่รับฟัง หรือไม่ก็แย้งคำตอบของผู้ฟังต่อไปอีก

บทสนทนาที่๑๖ ระหว่าง แม่ของแวนทิพย์ กับครูที่โรงเรียนแม่ชี พอรู้ว่าลูกของตนหายไปจากโรงเรียน แม่ของแวนทิพย์ก็ไปอาละวาดกับครูที่โรงเรียนทันที

แม่ ทำไมถึงหละหลวมอย่างนี้! คุณเป็นครูนะ! แก่กว่าเด็กนักเรียนเป็น=
 =ไหนๆ, ทำไมให้เด็กมันหลอกหนีไปได้! เสียดายชั้นไว้ใจโรงเรียน,
 =หวังพึ่งโรงเรียนคุณแลดูให้. แต่โรงเรียนไม่รับผิดชอบหน้าที่ของ=
 =ตัวเองเลขนี้. พวกคุณมัวทำอะไรกันอยู่ถึง ไม่ดูแลเด็ก? ปล่อยให้เด็ก=
 =คับอกคับใจจนต้องหนีโรงเรียนไปนะ.

ครู เด็กอาจจะไม่ได้คับใจเพราะโรงเรียน [ก็เป
 แม่ ไม่ต้องเถียง! เด็กคับใจเพราะ=
 =โรงเรียนนะแหละ. อยู่ที่บ้านนี้ชั้นอบรมเลี้ยงดูดูแลอย่างดี. คุณก็รู้ว่า=
 =ตระกูลชั้นสูงแล้วก็เก่าแก่ขนาดไหน. เราอบรมคนในตระกูลของเรา=
 =ให้เป็นผู้ดีแล้วก็เป็นกุลสตรีมาทุกชั่วอายุคน, แล้วพอชั้นวางใจให้ลูก=
 =ชั้นไปอยู่ในความดูแลของโรงเรียนคุณ, ลูกชั้นก็เสียคนขนาดนี้=
 =โรงเรียนไปเลย. แล้วคุณยังมีหน้าว่าไม่ใช่โรงเรียนผิด.

ครู แต่แว่นทิพย์ก็ไม่หนีกลับมาบ้าน ไม่ใช่หรือคะ-ท่าน?

แม่ (๐.๓) ชั้นบอกว่าไม่ต้องมาเถียงชั้น!

(ละครโทรทัศน์เรื่อง กว่าจะรู้เดียงสา)

จึงเห็นได้ว่า การใช้ถ้อยคำ ทำไม เพื่อโต้แย้ง ตั้ง และตำหนินี้ นอกจากจะเป็นการพยายามหักล้างด้วยเหตุผลแล้ว ยังถือเป็นการหักหน้าผู้ฟังอย่างจงใจ ไปพร้อมๆ กับที่ปิดโอกาสไม่ให้ผู้ฟังได้อธิบายอีกด้วย จึงสามารถจำกัดทางเลือกของผู้ฟังได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะฉะนั้น การใช้ถ้อยคำที่มีคำ ทำไม ในลักษณะนี้ จึงเป็นการใช้อย่างไม่สุภาพ เพื่อผลักคั้น บังคับให้ผู้ฟังเห็นด้วยหรือกระทำตาม ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจนว่า แตกต่างกับการใช้ถ้อยคำ ทำไม เพื่อจงใจให้ผู้ฟังยอมรับฟัง หรือยอมกระทำตามอย่างสุภาพดังที่ได้กล่าวมาแล้ว ทั้งที่เป็นถ้อยคำที่มีคำ ทำไม เหมือนกัน

ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่า การใช้ถ้อยคำ ทำไม เพื่อสอบถามกิจกรรมอ้อมอย่างสุภาพและไม่สุภาพนั้น ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกันของผู้พูด กล่าวคือ

๑) ผู้พูดใช้ถ้อยคำ ทำไม เพื่อรักษาหน้าผู้ฟังเป็นหลัก เมื่อต้องการสื่อวัจนกรรมแนะนำ ขอร้อง และตำหนิเชิงแนะนำ ผู้พูดต้องพยายามจงใจให้ผู้ฟังกระทำตาม หรือรับรู้ตามอย่างสุภาพ โดยใช้ถ้อยคำ ทำไม เพื่อรักษาหน้าผู้ฟัง ในขณะที่เดียวกันกับที่สามารถรักษาหน้าตัวเองไปพร้อมๆ กันด้วย

๒) ผู้พูดใช้ ถ้อยคำ ทำไม เพื่อรักษาหรือส่งเสริมหน้าของตนเองเป็นหลัก เมื่อต้องการสื่อวัจนกรรมโต้แย้ง ตั้ง และตำหนิ ผู้พูดจะต้องพยายามผลักดันให้ผู้ฟังเปลี่ยนแปลงความคิดการกระทำตามผู้พูดโดยง่าย โดยใช้ถ้อยคำ ทำไม เพื่อหักหน้าผู้ฟัง

เพราะฉะนั้น จะเห็นได้ว่า ถ้อยคำ ทำไม เหมือนกัน สามารถใช้เพื่อสร้างความสุภาพก็ได้ ไม่สุภาพก็ได้ ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายของผู้พูด สิ่งที่จะช่วยในการตีความถ้อยคำ คือ บริบทแวดล้อม ซึ่งจะเอื้อให้ผู้ฟังสามารถรับรู้ถึงระดับความเป็นคำถามของถ้อยคำ ทำไม กล่าวคือ ถ้าผู้ฟังคิดว่ายังมีความเป็นคำถาม อาทิเช่น ถ้าผู้พูดกล่าวถ้อยคำ ทำไม แล้วมีการทิ้งจังหวะให้ผู้ฟังตอบ ผู้ฟังก็จะรู้สึกว่าคุณพูดยังเปิดทางเลือกให้ ทำให้เกิดความสุภาพ แต่ถ้าถ้อยคำ ทำไม อยู่ในบริบทที่ไม่เอื้อให้ผู้ฟังคิดว่าผู้พูดยังต้องการคำตอบ เช่นผู้พูดกล่าวถ้อยคำ ทำไม แล้วก็ยังพูดต่อเนื่องไปเรื่อยๆ ไม่ยอมให้ผู้ฟังได้มีโอกาสตอบก่อน ผู้ฟังก็จะรู้สึกว่าคุณพูดปิดทางเลือก หรือจงใจกล่าวหา โดยพยายามหักล้างเหตุผลของผู้ฟัง ทำให้เกิดความไม่สุภาพ เพราะฉะนั้น เครื่องมือที่ก่อให้เกิดความสุภาพในการใช้ถ้อยคำ ทำไม ก็คือ ระดับของความเป็นคำถาม นั่นเอง

การใช้อำนาจของเหตุผลเพื่อผลักดันให้ผู้ฟังทำตามด้วยถ้อยคำ ทำไม นี้ นอกจากจะสามารถใช้เหตุผลผลักดันผู้ฟังให้ทำตามได้เป็นอย่างดีแล้ว ยังสามารถใช้ประโยชน์จากรูปประโยคในการหลบเลี่ยง ไม่ให้เกิดการกระทบกระทั่งกันขึ้นได้ กล่าวคือ เมื่อไรก็ตามที่ผู้พูดเห็นว่าผู้ฟังไม่พอใจมาก และจะไม่ทำตามที่ตนต้องการแน่ๆ ผู้พูดก็อาจสร้างทำเป็นบอกว่า ไม่ได้ตั้งใจคนอื่นต้องการแค่เพียงถามเท่านั้น ตัวอย่างเช่น

บทสนทนาที่๓๗ ระหว่าง ก กับ ข ซึ่งเป็นคู่รักกัน ก ไปที่บ้านของ ข แล้วชวน ข ให้ออกมากินไอศกรีมที่ห้างสรรพสินค้าแห่งหนึ่งใกล้ๆ กับบ้านของ ข นั่นเอง ข รับคำชวนแล้วก็ออกมาจากบ้านทั้งชุดกางเกงขาสั้นเสื้อยืดที่ใส่อยู่กับบ้านขณะนั้น พอถึงร้านไอศกรีม ก จึงเพิ่งสังเกตเห็นว่า ข ใส่กางเกงขาสั้นออกมา

- ก นี่-ทำไม ใส่กางเกงตัวนี้ออกมาอะ?
- ข จี้เกียจเปลี่ยน. อายกริบๆ ออกมาเร็วๆ. ทำไมว่าโน่นว่ามันอยู่ตลอดเลย. ไอโน่น = ก็ไม่ดีไอนี้ก็ไม่ดี, ทำอะไรผิด ไปหมดเลยนะ.
- ก ไม่ได้ว่า! แค่ถามเฉยๆเอง.
- (๐.๔)
- ก โอ้ๆ-ไม่ถามก็ไม่ถาม. ไม่ได้ว่าจริงๆ. จะว่าไฉนยังงั้นอะ-รักจะตาย.

(บทสนทนาในชีวิตจริง)

การหลบเลี่ยงดังกล่าวนี้ เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนที่สุดตัวอย่างหนึ่ง ที่แสดงให้เห็นถึง เหตุผลเบื้องหลังประการสำคัญ ในการเลือกใช้วัจนกรรมอ้อมแทนวัจนกรรมตรง นั่นคือ วัจนกรรม อ้อมสามารถทำให้เกิดความคลุมเครือ หรือสามารถตีความหมายได้มากกว่าหนึ่ง จึงถือเป็นการเผื่อ ทางหนีทีไล่ไว้สำหรับผู้พูดเมื่อเกิดกรณีที่ผู้พูดต้องปกป้องตนเอง เช่นเมื่อผู้ฟังไม่พอใจดังตัวอย่าง ข้างต้นนี้

อนึ่ง ผลการวิเคราะห์ที่ว่า จุดมุ่งหมายในการรักษาหน้า เป็นเครื่องกำหนดการเลือกใช้ถ้อยคำ ทำไม อย่างสุภาพหรือไม่สุภาพ ยังสามารถใช้อธิบายข้อสังเกตเกี่ยวกับความแตกต่าง ของการเลือกใช้ถ้อยคำ ทำไม ระหว่างแบบที่ใช้ถ้อยคำ ทำไม เพื่อแทนที่ถ้อยคำตรง กับแบบที่ใช้ ถ้อยคำ ทำไม ร่วมกับถ้อยคำตรงได้ด้วยว่า การที่บางครั้ง ผู้พูดต้องเลือกใช้ถ้อยคำ ทำไม มาแทน ที่ถ้อยคำตรง เป็นเพราะผู้พูดมุ่งจะรักษาหน้าของผู้ฟังให้มากที่สุด ดังนั้น จึงจำเป็นต้องเปลี่ยนจาก ถ้อยคำตรง มาใช้ถ้อยคำ ทำไม แทนที่อย่างสมบูรณ์ เพื่อกำจัดความไม่สุภาพที่อาจจะเกิดขึ้นได้ทั้ง หหมด เช่นในกรณีของการใช้ถ้อยคำ ทำไม เป็นสำนวนในการแนะนำเป็นต้น ส่วนบางครั้ง ที่ผู้พูด ใช้ถ้อยคำ ทำไม ร่วมกับถ้อยคำตรง หรือใช้ถ้อยคำ ทำไม ซ้ำหลายๆ ครั้ง เป็นเพราะผู้พูดมุ่งจะ รักษาหน้าของตนเอง หรือคำนึงถึงประสิทธิภาพในการผลักดันให้ผู้ฟังกระทำตามที่ตนต้องการมาก กว่าจะคำนึงถึงหน้าของผู้ฟัง ดังนั้น จึงไม่จำเป็นต้องหลีกเลี่ยงความไม่สุภาพ ทั้งยังอาจใช้ความ ไม่สุภาพนั้นเป็นเครื่องมือในการสร้างประสิทธิภาพในการผลักดันดังกล่าวได้ด้วย เพราะฉะนั้น จึง พบว่าการสื่อวัจนกรรมประเภทที่ผู้พูดต้องการผลักดันให้ผู้ฟังทำตามนี้ ผู้พูดอาจจะใช้ถ้อยคำ ทำไม แทนที่ถ้อยคำตรง หรือจะใช้ถ้อยคำ ทำไม ร่วมกับการกล่าวตรงๆ รวมถึงใช้ถ้อยคำ ทำไม ซ้ำๆ เพื่อเน้นย้ำ หรือเพิ่มน้ำหนักให้การผลักดันดังกล่าวนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม พบว่าการหักล้างเหตุผลของผู้ฟังด้วยถ้อยคำ ทำไม ก็อาจทำให้ เกิดความสุภาพได้ เมื่ออยู่ในบริบทเฉพาะที่ผู้ฟังต้องการให้ผู้พูดหักล้างอยู่แล้ว เช่นในการโต้แย้ง ด้วยถ้อยคำ ทำไม ในบทสนทนาที่ ๑๘ ในหน้า ๕๕ ที่ ก กล่าวถ้อยคำที่มีนัยของการกล่าวหาพวก ของ ข ในเชิงหย่าเล่น ว่า “นี่ก็จะไม่ต่างกันชะอีก” โดยคาดหวังว่าผู้ฟังจะต้องโต้แย้งอยู่แล้ว ข ต้องแย้งเพื่อขจัดข้อกังขานั้นให้ตนเองด้วย และเพื่อสนองความต้องการของ ก อย่างที่เรียกกันเล่นๆ ว่า “รับมุข” เพื่อสร้างความรู้สึกลึกแก่ ก ด้วย ในกรณีนี้ ถ้อยคำ ทำไม สามารถสร้างความหนักแน่น แข็งขันให้กับการแย้งได้เป็นอย่างดี จึงเท่ากับเป็นการหักล้างข้อกังขานั้นได้ทั้งหมด ทั้งยังเป็นการ หักล้างอย่างมีลีลา ไม่ตรงทื่อ จึงสอดคล้องกับการหย่าเล่นของ ก เป็นอย่างดีอีกด้วย ดังนั้น การใช้ ทำไม เพื่อแสดงการขัดแย้ง หรือหักล้างผู้ฟังในบางกรณีที่คล้ายตามความต้องการของผู้ฟังเช่นใน กรณีดังกล่าว จึงจัดเป็นการใช้ถ้อยคำ ทำไม เพื่อสร้างสุภาพ ต่างกับการใช้ ทำไม เพื่อหักล้างผู้ฟัง

ในเชิงสวนทางกับความต้องการของผู้ฟัง กรณีดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ความสุภาพ เป็นเรื่องที่แปรตามบริบท และขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้ฟังด้วย

๔.๒.๒ ความสัมพันธ์ระหว่างความสุภาพกับการเลือกใช้รูปประโยค ทำไม แบบต่างๆ

๑) ความสัมพันธ์ระหว่างความสุภาพกับตำแหน่งของ ทำไม

เมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งของคำ ทำไม กับความหมายเชิง เจตนาหรือ วัตถุประสงค์ทั้งหลายดังกล่าว เป็นที่น่าสังเกตว่าในการขอร้อง แนะนำ และการชม หรือ วิจารณ์กลุ่มที่ใช้ถ้อยคำ ทำไม อย่างสุภาพ ผู้พูดมักจะวางคำ ทำไม ไว้ที่หน้าประโยคเท่านั้น ส่วนการสั่ง คำทนิ และโต้แย้ง หรือวิจารณ์กลุ่มที่ใช้ถ้อยคำ ทำไม อย่างไม่สุภาพ จะวางทำไมไว้ ด้นประโยคหรือท้ายประโยคก็ได้

ข้อสังเกตดังกล่าว สามารถอธิบายได้จากประเด็นเรื่องตำแหน่งกับความหมาย ที่สอดคล้องกันของคำ ทำไม ในบทที่๑ กล่าวคือ การวางไว้ท้ายประโยคอาจมีความหมายโดยนัย ว่าผู้พูดจงใจทำการนั้นๆ เนื่องจาก ทำไม ที่อยู่ข้างท้าย จะใช้เพื่อถามถึงเป้าประสงค์ ซึ่งผู้กระทำ ย่อมมีความตั้งใจจะให้เกิด และผ่านการคิดไตร่ตรองแล้วเท่านั้น เพราะฉะนั้น ถ้าเป็นสิ่งที่ผิด หรือ ไม่ดี ไม่งามจริง ก็อาจอนุมานได้ว่า ผู้กระทำได้ทำผิด โดยเจตนาและมีการ ไตร่ตรองล่วงหน้า สำหรับ ผู้ฟัง การถูกถามด้วยคำถามแบบนี้จึงอาจถือว่าไม่สุภาพ เพราะเป็นการกล่าวหา ดังนั้นในกรณีที่ผู้ พูดยังต้องรักษาน้ำหน้าผู้ฟัง ผู้พูดมักจะ ไม่กล้าถามแบบนี้

และเนื่องจาก ทำไม ที่อยู่ต้นประโยค ใช้ถามถึงได้ทั้งปัจจัยกระตุ้นและเป้า ประสงค์ การวาง ทำไม ไว้ต้นประโยค จะทำให้อนุมานได้ว่าสาเหตุที่ถามถึง เป็นได้ทั้งที่เกิดจาก ความตั้งใจ จงใจของผู้กระทำ หรืออาจจะเกิดจากปัจจัยภายนอกที่มาเป็นแรงผลักดันให้เกิดเหตุโดยที่ผู้ กระทำไม่ได้ตั้งใจก็ได้ ดังนั้นการถามด้วยรูปประโยคที่วาง ทำไม ไว้ต้นประโยค จึงดูสุภาพมาก กว่า และใช้กันเป็นสามัญกว่า

นอกจากนั้น ตำแหน่งท้ายประโยคของ ทำไม ยังเอื้อให้ออกเสียงสั้นห้วน ด่วนๆ ซึ่งอาจทำให้เกิดความรู้สึกว่าไม่สุภาพอีกด้วย ในขณะที่ ทำไมที่อยู่ในตำแหน่งต้นประโยค ต้องมีคำอื่นๆ ในประโยคตามมามาก จึงทำให้ไม่สามารถออกเสียงเช่นนั้นได้ จึงอาจจะฟังดูสุภาพ กว่า

เนื่องจากการวางตำแหน่ง ทำไม ไว้ข้างซ้ายมีแนวโน้มที่จะสร้างความไม่สุภาพมากกว่า จึงสอดคล้องกับที่วัฒนธรรมที่ต้องพยายามรักษาหน้าผู้ฟัง ผู้พูดมักจะเลือกวาง ทำไม ไว้ด้านประโยค เพื่อเลี่ยงความไม่สุภาพที่อาจเกิดขึ้นให้มากที่สุด ส่วนวัฒนธรรมที่ผู้พูดไม่ต้องคำนึงถึงหน้าผู้ฟัง การเลือกวางตำแหน่ง ทำไม ก็อาจไม่ต้องคำนึงว่าจะสร้างความไม่สุภาพหรือไม่ จึงสามารถเลือกได้ตามความหมายที่ผู้พูดต้องการสื่อ หรือตามเงื่อนไขการวางตำแหน่ง ทำไม ที่กล่าวถึงในบทที่ผ่านมาแล้ว เช่น ถ้าการกระทำที่ต้องการคำหิ เป็นกริยาแสดงสภาพ แม้ผู้พูดต้องการจะกล่าวหาว่าเป็นความผิดโดยจงใจของผู้ฟัง ก็จำเป็นต้องวาง ทำไม ไว้ในตำแหน่งด้านประโยค ไม่สามารถวางไว้ท้ายประโยคได้นั่นเอง ตัวอย่างเช่นกรณีต่อไปนี้

บทสนทนาที่๓๘ ระหว่าง ก และ ข ซึ่งเป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียน วันที่ทั้งสองจะต้องเสนอรายงานร่วมกัน ก ลืมนำแผ่นใสที่จำเป็นต้องใช้ไว้ที่บ้าน ทั้งที่ได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างดีแล้ว เมื่อ ก บอกกับ ข พร้อมทั้งกล่าวขอโทษ ข ก็กล่าวว่า

ข ทำไม ซี้ลิมขนาดนี้เนี่ย!

ก ((เสียงอ่อย)) ขอโทษ. มันลืมจริงๆ. ใต้อ่างไว้เรียบร้อยแล้วด้วยอะ.

(บทสนทนาในชีวิตจริง)

จากบทสนทนา จะเห็นว่าแม้ในบริบทนี้ ข จะไม่ต้องคำนึงถึงความสุภาพมากนัก เนื่องจาก ก และ ข เป็นเพื่อนสนิทกัน มีสถานภาพใกล้เคียงกัน อีกทั้งเรื่องที่ ก ลืมนำแผ่นใสมาเป็นความผิดจริงที่อาจทำให้เกิดความเสียหายต่อตัว ข ข จึงสามารถคำหิได้อย่างเต็มที่ แต่ถึงแม้บริบทจะเป็นเช่นนั้น ข ก็ต้องเลือกวางตำแหน่งคำ ทำไม ไว้ที่ด้านประโยค ไม่สามารถวางไว้ที่ท้ายประโยค เป็น “*ซี้ลิมขนาดนี้ทำไม” ได้

๒) ความสัมพันธ์ระหว่างความสุภาพกับการเลือกใช้คำบอกปฏิเสธ “ไม่”

ผู้วิจัยพบข้อสังเกตเกี่ยวกับการเลือกใช้คำบอกปฏิเสธ ไม่ ในรูปประโยค ทำไม ในการสื่อวัฒนธรรมทั้งหมดข้างต้นว่า ในการขอร้อง แนะนำ และการคำหิเชิงแนะนำ หรือวัฒนธรรมกลุ่มที่ผู้พูดพยายามใช้ถ้อยคำ ทำไม อย่างสุภาพ ผู้พูดมักเลือกใช้รูปประโยค ทำไม ที่มีคำ ไม่ อยู่ด้วย แต่หากเป็นวัฒนธรรมกลุ่มที่ผู้พูดจงใจใช้ถ้อยคำ ทำไม อย่างไม่สุภาพ เช่น ต้องการคำหิ หรือโต้แย้ง ผู้พูดอาจใช้รูปประโยค ทำไม ที่มีคำ ไม่ หรือไม่มีก็ได้

ที่เป็นเช่นนั้น น่าจะเป็นเพราะ ประโยค ทำไม ที่มีคำว่า ไม่ และไม่มีคำว่า ไม่ นั้น จะมีเนื้อความต่างกัน กล่าวคือ ประโยค ทำไม ที่ไม่มีคำ ไม่ จะมีเนื้อความกล่าวถึงการกระทำ

ที่ไม่ฟังประสงค์ ซึ่งผู้พูดได้ทำลงไปแล้ว ส่วนประโยค ทำไม ที่มีคำ ไม่ จะมีเนื้อความกล่าวถึง การกระทำที่ฟังประสงค์ ซึ่งผู้พูดไม่ได้ทำ เมื่อเปรียบเทียบกับความสุภาพที่อาจเกิดขึ้นได้จากเนื้อความ ที่ต่างกันนี้ จะเห็นได้ว่า การเลือกกล่าวถึงการกระทำที่ผู้ฟังทำลงไปแล้ว อาจถือเป็นการวิพากษ์ วิจารณ์ผู้ฟังโดยตรง ในขณะที่ถ้าเลือกกล่าวถึงสิ่งที่ผู้ฟังไม่ได้ทำ อาจถือเป็นการเลี่ยงไปพูดถึงสิ่งที่ ไม่ได้เกิดขึ้น ทำให้ไม่กระทบตัวผู้ฟังโดยตรง หรืออีกนัยหนึ่ง เป็นการเลือกที่จะมองที่สิ่งที่ถูก ต้องมากกว่าสิ่งที่ผิดพลาด ดังนั้นจึงอาจทำให้ผู้ฟังรู้สึกดีที่ผู้พูดไม่ได้จ้องจอกอย่าหรือวิพากษ์ วิจารณ์ความผิดพลาดของผู้ฟัง เพราะฉะนั้น แม้ว่า การใช้รูปประโยคคำถาม ทำไม ทั้งสองแบบ จะสื่อความหมายว่าการกระทำของผู้ฟังไม่เป็นไปตามที่ผู้พูดคาดหมายหรือต้องการ แต่แบบที่มี ไม่ อยู่ในประโยคด้วยจะฟังดูสุภาพกว่า นอกจากนั้น รูปประโยค ทำไม ที่มีคำว่า ไม่ ยังสามารถสื่อว่า ผู้พูดมองผู้ฟังในแง่ดี กล่าวคือ ผู้ฟังเลือกที่จะไม่ทำสิ่งที่ผู้พูดกล่าวถึงเอง และมีเหตุผลที่จะไม่ทำสิ่ง นั้น ดังที่ได้กล่าวไปแล้วอีกด้วย ด้วยเหตุนี้เอง ที่ทำให้พบว่า ในการแนะนำ ขอร้อง หรือ คำறி เชิงแนะนำ ที่ผู้พูดยังต้องพยายามให้เกิดความสุภาพ ผู้พูดจะเลือกใช้รูปประโยค ทำไม ที่มีคำว่า ไม่ อยู่ด้วย

ส่วนวัจนกรรมที่ผู้พูดไม่ต้องคำนึงถึงหน้าผู้ฟัง หรือไม่ต้องคำนึงว่าถ้อยคำของ ตนจะสร้างความไม่สุภาพหรือไม่ เช่นการตำหนิ ผู้พูดก็สามารถเลือกรูปประโยคได้ตามความหมาย หรือมุมมองที่ผู้พูดต้องการสื่อ กล่าวคือ ถ้าต้องการเน้นถึงความคิดของการกระทำที่ผู้ฟังทำลงไป ก็สามารถเลือกใช้รูปประโยค ทำไม ที่ไม่มีคำ ไม่ แต่หากต้องการเน้นที่การกระทำที่ตนประสงค์ ซึ่งผู้ฟังยังไม่ได้กระทำ ก็สามารถเลือกใช้รูปประโยค ทำไม ที่มีคำ ไม่ ปรากฏอยู่ด้วยนั่นเอง

๔.๓ คำ ทำไม ที่ทำหน้าที่เป็นดัชนีปริศนา

จากข้อมูลที่น่าสนใจในครั้งนี้ พบว่ามีการใช้ถ้อยคำ ทำไม อย่างไม่สุภาพมีอีกลักษณะ หนึ่ง นั่นคือ ผู้พูดจะพูด ทำไม คำเดียวขึ้นมา ด้วยน้ำเสียงที่แตกต่างจากเวลาออกเสียงคำ ทำไม ที่ อยู่ต้นถ้อยคำ แต่ใกล้เคียงกับ คำ ทำไม ที่อยู่ท้ายถ้อยคำในบางกรณี ผู้ฟังจะ ไม่ รู้สึกว่า ทำไม ดัง กล่าวเป็นคำถามเลย แต่กลับรู้สึกว่าผู้พูดกำลังทำทนายหรือแสดงความไม่เป็นปฎิบัติด้วย พบในกรณีที่ ผู้พูด ไม่ คำนึงถึงหน้าของผู้ฟัง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

บทสนทนาที่๓๕ ระหว่าง ก กับ ข ซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้องที่ค่อนข้างสนิทกันมาก ก สอน ข ให้เล่นเกม ถอดไพ่ในคอมพิวเตอร์ พอ ข เล่นเป็น ก ชักจะนอกครู คือ ไม่ เชื่อยุทธวิธีการเล่นที่ ก สอนอีกแล้ว

ก ย้ายนี่มานี่ก่อนมั๊ย?

ข ทำไมต้องย้ายตรงนั้นล่ะ. นี่. เอานี่มาพักไว้ตรงนี้นี่ก่อน. แล้วเอาห้าไปต่อหกนี่.

- ก เอนี้ไปก่อนไม่ดีกว่าหรือ-จะได้หมดไปก่อนแถวนี้. ทำไมชอบเรียงไปเรื่อย=
=ไม่เอาให้หมดๆ ไป. จะได้มีที่ว่าง. สอนไม่จำ.
- ข ก็ทำไมอะ. ชอบแบบนี้อะ.
- ก ตามใจ. ไม่ยุ่งก็ได้.

(บทสนทนาในชีวิตจริง)

จากบทสนทนา จะเห็นว่า ข ไม่ได้ใช้คำ ทำไม เดี่ยวๆ นั้นเพื่อจะถามหาเหตุผลแต่อย่างใด สังกัดจากถ้อยคำที่ตามมาของ ข เอง และคำตอบของ ก แต่กลับใช้เพื่อแสดงความท้อทลาย กล่าวที่จะ คำหนี ในลักษณะที่บอกอย่างโจ่งแจ้งว่าไม่ใช่ธุระของผู้ฟัง ซึ่งการแสดงออกเช่นนี้อาจทำให้ผู้ฟังรู้สึกว่าคุณผู้แสดงความเป็นปฏิปักษ์ด้วย เพียงแต่ในบริบทนี้ ก และ ข สนทนากัน ก จึงไม่คิดไปในแง่ร้ายว่า ข จะเป็นปฏิปักษ์ แต่ถึงกระนั้น ก็รู้สึกไม่พอใจอยู่บ้าง สังกัดจากถ้อยคำของผู้ฟังที่ตามมาว่า “ตามใจ ไม่ยุ่งก็ได้”

จากข้อมูล พบว่าผู้พูดมักจะใช้คำ ทำไม เดี่ยวๆ แบบนี้ เมื่อผู้อื่นมายุ่งเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวของตน หรือเกี่ยวกับตนมากกว่าใคร ทั้งที่ผู้อื่นไม่ควรจะยุ่ง ดังตัวอย่างบทสนทนาข้างต้น และบทสนทนาต่อไปนี้

บทสนทนาที่ ๔๐ ระหว่างหม่อมพรรณรายกับพจมาน พจมานได้อินข่าวว่าหม่อมพรรณรายจะขายบ้านทรายทองจึงพรวดพราดเข้าไปถามความจริงขณะที่หม่อมพรรณรายกำลังคุยเรื่องนี้กับชายกลางและหญิงเล็กอยู่

พจมาน ดิฉัน ได้อินเค้าพูดกันว่า-หม่อมป้าจะขายบ้านทรายทอง?

หม่อมพรรณราย อึยตาย! แม่คนหูไว. หูตึงมาเชียวหรืออะ.thammaa? กงการอะไรของ=
=แก! คิดว่าชั้นขายแล้วแกจะได้ส่วนแบ่งกะเค้าด้วยเหมือนกันรึไง! ผีน=
=ไปหอะ. บ้านทรายทองเป็นของสว่างวงศ์. ไม่ใช่พินิตันทนอย่างแก=
=ซักนิดเดียว.

พจมาน ((ยื่นนั่ง หน้าเสียว))

(ละครโทรทัศน์เรื่อง บ้านทรายทอง)

จากบทสนทนา จะเห็นได้ว่า หลังคำ ทำไม ที่อาจเข้าใจว่าเป็นการถาม ผู้พูดกลับมิได้เว้นช่องให้ผู้ฟังได้ตอบแต่อย่างใดเลย แต่กลับกล่าวต่อไปอีกซัดยาว ในลักษณะเดียวกับการใช้ถ้อยคำ ทำไม แบบที่รู้อยู่ว่าผู้ฟังไม่น่าจะมีคำตอบ หรือจงใจปิดโอกาสในการตอบของผู้ฟัง เพื่อสื่อเจตนาโต้แย้งหรือตำหนิดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั่นเอง แต่ที่น่าสนใจก็คือ ในที่นี้ คำ ทำไม คำเดียวเท่านั้น ก็สามารถสื่อความหมายเชิงเจตนาเช่นนั้นได้

จากข้อมูล คำ ทำไม คำเดียวเช่นนี้ มีอำนาจทำให้ผู้ที่โต้แย้งด้วยเกิดการระงับงั้น และยอมจำนนต่อผู้พูดได้ ดังเช่นตัวอย่างบทสนทนาต่อไปนี้

บทสนทนาที่ ๔๑ ระหว่าง ก กับ ข ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทกัน วันลอยกระทงแม่ของ ข ได้ตัดใบตองทำกระทงหอบใหญ่ไว้เพื่อที่บ้านของ ก ด้วย พอ ก จะนำไปตองกลับบ้านก็เกิดปัญหาว่าตะกร้าหน้ารถจักรยานยนต์ใส่ใบตองถุงใบตองไม่ได้

- ก ใส่ตะกร้าไม่ได้-จั้นเอาถุงแขวนไว้ข้างหน้าละกัน.
- ข ไม่เอา. มันกะกะ. เดี่ยวไม่ปลอดภัยด้วย. รัคไว้ข้างหลังดีกว่า. ((หยิบถุงใส่=ใบตองไปวางกับเบาะรถ แล้วใช้สายรัดรัดไว้กับโครงเหล็กข้างๆ รถ))
- ก ไม่เชื่อเลย. บอกว่าไว้หน้ารถดีกว่า. ผูกไว้แบบนี้เดี๋ยวก็หลุด.
- ข thamma?! ก็เอาเชือกคาดสี่ข้างนี่แล้วอะ-มันจะหลุดได้ไงอีก-เฮอะ?
- ก อะอะ. ข้างหลังก็ข้างหลัง.

(บทสนทนาในชีวิตจริง)

เพราะฉะนั้น จึงเห็นได้ชัดเจนว่า คำ ทำไม ที่ปรากฏคำพ้องดังที่กล่าวมานี้ ไม่ใช่คำแสดงคำถามอีกต่อไป หากแต่ใช้เพื่อสื่อความหมายในเชิงอารมณ์และทัศนคติของผู้พูดมากกว่า แต่อย่างไรก็ตาม มิใช่ว่าความหมายเชิงอารมณ์และทัศนคติดังกล่าวจะออกมาจากตัวคำ ทำไม คำเดียวเท่านั้น คำ ทำไม ที่ใช้คำพ้อง จะสื่อความหมายดังกล่าวได้ก็ต่อเมื่อผนวกเข้ากับสิ่งที่นำและตามมาหรือเรื่องราวทั้งหมด หรืออีกนัยหนึ่ง หน้าที่ในการสื่อความของคำ ทำไม ที่ใช้คำพ้องนี้จะเกิดเมื่อปรากฏในข้อความ หรือที่เรียกว่าปริจเฉทเท่านั้น เพราะฉะนั้น การศึกษาความหมายของคำ ทำไม ที่ใช้คำพ้องดังที่กล่าวมานี้ จึงเป็นการศึกษาที่เกินกว่าระดับคำ หรือระดับประโยค แต่เป็นระดับข้อความหรือปริจเฉท

ชิฟริน (1987:31) เรียกรูปภาษาชนิดหนึ่ง ซึ่งปรากฏหน้าหรือหลังหน่วยย่อย (unit of talk) โดยมีได้เป็นองค์ประกอบทางวากยสัมพันธ์ของหน่วยย่อยที่ปรากฏร่วม ทำหน้าที่แสดงความสัมพันธ์ของปริบทในการสื่อสารระดับปริจเฉท ว่าดัชนีปริจเฉท ชิฟริน ยกตัวอย่างดัชนีปริจเฉทไว้ว่า อาจมาจากคำในประเภทของคำต่อไปนี้

1) pragmatic particles	ตัวอย่างเช่น	Oh , well
2) temporal adverbs	ตัวอย่างเช่น	now , then
3) lexicalized items	ตัวอย่างเช่น	you know , I mean
4) conjunctions	ตัวอย่างเช่น	so , because , but , and , or

และจากการศึกษาดัชนีปริจเฉทในภาษาอังกฤษ ชิฟพรินได้สรุปไว้ว่า ดัชนีปริจเฉทมีหน้าที่สำคัญในการเชื่อมโยงข้อความหรือถ้อยคำกับบริบทในการใช้ถ้อยคำนั้น (contextual coordinates) ทำให้ปริจเฉทมีความเป็นเอกภาพ และทำให้ผู้ร่วมสนทนารู้ว่าบริบทของการสนทนาเป็นอย่างไร และจะตีความถ้อยคำที่ได้ยินอย่างไร

เพียรศิริ วงศ์วิภาณนท์ (๑๙๙๘) ศึกษาเรื่องรูปที่ปรากฏของ คำ นะ ละ ลี เอะ ด้วยกรอบทฤษฎีสถนทนาวิเคราะห์ (Conversation Analysis) พบว่า คำเหล่านี้ทำหน้าที่เป็นดัชนีปริจเฉท ที่นอกเหนือจากจะทำหน้าที่แสดงกิจกรรมสื่อสารและสถานะของสารระตามสมมติฐานของผู้พูดแล้วยังสามารถแสดงทัศนคติของผู้พูดที่มีต่อสิ่งที่กำลังกล่าวถึง และผลกระทบที่เกิดกับผู้ร่วมสนทนาอีกด้วย จากการศึกษาข้างต้น พบว่า เมื่อผ่านกระบวนการกลายจากหน่วยท้ายประโยคมาเป็นดัชนีปริจเฉท เสียงของคำเหล่านี้ได้เปลี่ยนไป ซึ่งลักษณะของเสียงที่เปลี่ยนไปมีความสัมพันธ์แบบสอดคล้อง (Iconic) กับความหมายเชิงทัศนคติ ดังต่อไปนี้

1. The higher the pitch level, the greater the degree of forcefulness.
2. The shorter the syllable duration, the lesser the degree of intimacy in the relationship.
3. Open syllable closure is compromise. Constricted syllable closure is confrontation.

จากข้อมูลที่พบ เสียงของคำ ทำไม ที่ปรากฏคำฟังก็มีการเปลี่ยนแปลงจากเสียงปกติ ดังจะแสดงให้เห็นจากตัวอย่างต่อไปนี้

บทสนทนาที่ ๔๒ ระหว่างชายกับพี่ชาย หลังจากการแข่งขันฟุตบอลที่สนามประจำจังหวัด นักฟุตบอลทีมชายก็นัดแนะจะไปฉลองกันต่อ แต่ชายต้องขี้จกรยานยนต์มาส่งน้องสาวที่บ้านก่อน พอถึงบ้านเขาก็รีบ ไล่น้องสาวลงเพื่อไม่ให้เสียแม้งที่ชายมาขัดขวางการ ไปเลี้ยงฉลองได้ แต่โชคไม่เข้าข้าง แม้งถลันมาที่รถแล้วคิงกุญแจรถออกมาได้ทัน

แม้ง จะไปไหนอีกซะ! ป่านนี้แล้ว! ร้านก็ไม่อยากอยู่. งานก็ไม่อยากช่วยทำ. แต่อยาก=
=เอาแต่ใช้เงิน-สะ-ไอ้สก. อยากใช้เงินแต่ไม่อยากทำงาน. มึงลงมาจากรถกู=
=เดี๋ยวนี้นะ!

ชยา ((หน้าบึ้ง เคนลงมาจากรถอย่างจำใจ)) เคยบอกเสียแล้วว่าอย่าเรียกสกอย่าเรียก=
=สก. ให้เรียกชยา.

แม้ง กูจะเรียกมึงอย่างที่กูอยากเรียก. ไอ้สก. เรียกมึงว่าไอ้สกมันเสียหายตรงไหน.=
=กำพืดมึงเป็นคนจีนนะเว้ย. ล้างยัง ใจก็ล้าง ไม่ออกหรือกะ ไอ้สก.

ชยา หยุคนะเสียแม้ง! ไม่ให้ฉันใช้รถก็จะไม่ใช่ละ. แต่ไม่ต้องพูดถึงกำพืดก็แล้วกัน.

เม้ง **thamma?** หน้าบางอายุกำพืดตัวเองหรืออะ - ไข่ัววลืมคืน!

ชยา ((จ้องหน้าเม้งอย่างเคียดแค้น))

(ละคร โทรทัศน์เรื่อง กว่าจะรู้เดียงสา)

จากบทสนทนาข้างต้น จะเห็นได้ว่า คำ **ทำไม** ของเม้ง ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของถ้อยคำที่ตามมา เนื่องจากมีการหยุดหลังคำ **ทำไม** นอกจากนั้น ลักษณะเสียงของคำก็เปลี่ยนไปดังจะแจกแจงให้เห็นต่อไปนี้

๑. ทำนองเสียงของคำ **ทำไม** ขึ้นสูงคล้ายกับต้องการจะถาม หากแฝงการเย้ยหยันและความไม่พอใจ รวมถึงแสดงอารมณ์รุนแรงอยู่ในที่ สัญลักษณ์ที่ใช้ถ่ายทอดเสียง **ทำไม** ที่ขึ้นสูงของเม้งในที่นี้จึงไม่ใช่ “?” แต่เป็น “!”

๒. เสียงสระ /a/ ในพยางค์ท้าย เปลี่ยนเป็นเสียงสระ /a / แบบสั้นห้วน คว้าๆ ทำให้รู้สึกได้ถึงความเป็นมิตร

๓. เสียงสะกด /r/ ทำให้เสียงของคำห้วน เน้น แสดงการทำทนาย พร้อมปะทะ ไม่ยอมยอม

เมื่อพิจารณาลักษณะเสียงดังกล่าว ร่วมกับท่าทางเคียดแค้นที่ชยาได้ตอบกลับไป แสดงให้เห็นว่าชยาที่รับรู้ถึงความหมายที่ไม่ใช่การถามนั้น

บางครั้งยังพบว่าผู้พูดอาจ ไม่ออกเสียงพยางค์แรกเลย แต่จะออกเสียงพยางค์ท้ายพยางค์เดียว นอกจากนั้น เสียงสระในพยางค์ท้ายยังเปลี่ยนเป็น /e / สร้างความรู้สึกเชิงขี้นขวนอีกด้วย ตัวอย่างเช่น

บทสนทนาที่๔๓ ระหว่าง ก และ ข ที่เป็นคู่รักกัน ข มีของขวัญจะให้ ก เนื่องจากโอกาสพิเศษ แต่ออกใจรอถึงวันนั้น ไม่ได้จึงมอบให้ ก ล้วงหน้าเกือบหนึ่งอาทิตย์

ก ให้เลยหรือ? ยังไม่ถึงวันที่สี่สิบเก้าเลยนะ?

ข ให้เลย. **me?** มีปัญหาอะไรแหมะ? หรือจะไม่เอา?

ก เปล่า! ((ทำหน้าอึ้งๆ))

(บทสนทนาในชีวิตจริง)

ลักษณะเสียงคำ **ทำไม** ที่เปลี่ยนไปข้างต้น แตกต่างจากการออกเสียง **ทำไม** ที่ใช้ถาม แต่มีภาระส่วนอื่นๆ ไว้ในฐานะที่เข้าใจ ตัวอย่างเช่น

บทสนทนาที่๔๔ ระหว่าง ก และ ข ซึ่งเป็นคู่รักกัน วันนี้ทั้งคู่ไม่ได้นัดกันไปไหน ต่างคนต่างอยู่ที่บ้านของตน ขณะที่ ข กำลังดูโทรทัศน์อยู่นั้น เสียงโทรทัศน์ก็ดังขึ้น ปรากฏว่าเป็น ก โทรมาบอกว่า ลูกพี่ลูกน้องของคนคนหนึ่งซึ่ง ข ก็รู้จักเป็นอย่างดี ต้องเข้าโรงพยาบาล

- ก แม่ให้โทรมาชวนไปโรงบาล.
 ข ทำไม? ใครเป็นอะไรหรือ?
 ก พี่จะเอ. ผ่าตัดไส้ติ่ง.
 ข อ้าว! เป็นเมื่อไหร่? เมื่อวานยังไปเขาคินอยู่เลยไม่ใช่หรือ?
 ก ไม่รู้. ยังไม่ได้ไปเยี่ยมเลย. จะให้ไปพร้อมกันเนียแหละ.

(บทสนทนาในชีวิตจริง)

จากบทสนทนานี้ จะเห็นได้ว่า คำ ทำไม ออกเสียงเหมือนกับที่อยู่ในประโยคคำถามปกติ เพียงแต่ละส่วนอื่นในประโยคไป ซึ่งต่างจากเสียงของ ทำไม ของมันในตัวอย่างบทสนทนาที่ ๔๒ ข้างต้น จึงเห็นได้ว่า คำ ทำไม ในบทสนทนาที่ ๔๒ ไม่ได้ทำหน้าที่เป็นคำแสดงคำถามอีกแล้ว หากแต่ใช้คำฟังเพื่อสื่อความหมายทางอารมณ์และทัศนคติเชิงขัดแย้ง ไม่ยอมแพ้ ไม่พอใจ รวมถึงทำท่ายหรือแสดงความเป็นปฏิปักษ์มากกว่า ส่วนจะเป็นการเอาจริงหรือเป็นเพียงการล้อเล่นดังเช่นบทสนทนาที่ ๔๑ นั้น ถือเป็นอีกเรื่องหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบเสียงของคำ ทำไม ระหว่างบทสนทนาที่ ๔๒ และ ๔๑ จะเห็นว่า เวลาที่ใช้ ทำไม แสดงการทำท่ายเล่นๆ เสียงของคำจะไม่ห้วนสั้นเท่ากับการใช้ ทำไม ทำท่ายอย่างจริงจัง ซึ่งจะปรากฏหน่วยเสียงกักที่เสี้ยนเสียง (Glottal stop) ซึ่งแสดงด้วยสัญลักษณ์ /ʔ/ อยู่ที่ท้ายคำด้วย

การเปลี่ยนแปลงเสียงดังกล่าวสร้างความหมายเชิงทัศนคติตรงกับที่เพ็ชรศิริ วงศ์วิภาณท์ ได้เสนอไว้ นั่นคือเสียงท้ายที่สูงขึ้นแสดงถึงความรุนแรงที่เพิ่มขึ้น และเสียงสระยาวของพยางค์ท้ายกลายเป็นสระสั้น ห้วน แสดงถึงความท่างเห็น ไม่เป็นมิตร ซึ่งทั้งหมดล้วนทำให้รู้สึกถึงความไม่ปฏิปักษ์ คำ ทำไม ที่ว่านี้ จึงน่าจะผ่านกระบวนการกลายจากคำแสดงคำถามมาเป็นดัชนีปริจเฉทแล้ว และเป็นดัชนีปริจเฉทที่ใช้เพื่อขัดแย้ง ในเชิงทำท่าย เป็นปฏิปักษ์ หรือแสดงว่าอำนาจที่ตนมีไม่ได้ด้อยกว่า ต่อผู้ฟังอย่างชัดเจน จึงอาจทำให้ผู้ฟังเสียน้ำใจได้อย่างง่ายดายและรุนแรงมาก

จากข้อมูลการสนทนาทั่วไป ไม่พบว่ามีการใช้คำ ทำไม ที่เป็นดัชนีปริจเฉทแสดงการทำท่าย ถ้าผู้พูดรู้สึกว่าคุณฟังมีอำนาจเหนือกว่า ซึ่งก็สอดคล้องกับทฤษฎีความสุภาพที่กล่าวไว้ว่า ยิ่งด้อยคำที่จะพูดมีแนวโน้มที่จะทำให้ผู้ฟังเสียน้ำใจได้มาก ผู้พูดจะไม่เลือกใช้ด้อยคำนั้นๆ กับผู้ฟังที่มีอำนาจเหนือกว่า เพราะผู้พูดต้องคำนึงถึงหน้าผู้ฟังมาก

ในทางตรงกันข้าม การกล้าแสดงการทำท่ายทั้งที่ตนเป็นผู้มีผู้น้อยนั้น สามารถทำให้ผู้ฟังเสียน้ำใจอย่างมาก เนื่องจากทำให้ผู้ฟังรู้สึกว่าความเป็นผู้ใหญ่ของตนไม่เป็นที่ยอมรับหรือถูกทรมานซึ่งๆหน้า การใช้ดัชนีปริจเฉท ทำไม แสดงการทำท่ายทั้งที่ตนเป็นผู้มีผู้น้อยในบางกรณี จึงอาจถือเป็นการใช้

กลวิธีความไม่สุภาพ เพื่อหักหน้าและทำให้ผู้ฟังยอมรับในสิ่งที่ผู้พูดต้องการตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั่นเอง

อย่างไรก็ตาม พบว่า ทำไม ที่ปรากฏลำพัง ทำหน้าที่เป็นดัชนีปริศนะนั้น ไม่ได้มีเฉพาะที่ออกเสียงหัวสั้น ดังๆ ทำให้รู้สึกถึงความไม่พอใจ หรือไม่เป็นที่พอใจอย่างเดียวนั้น จากข้อมูลยังพบ ทำไม ที่ปรากฏลำพัง โดยออกเสียงลากยาวคล้ายอาการอ่อนอกอ่อนใจ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

บทสนทนาที่ ๔๕ ระหว่าง ก ซึ่งเป็นคนขับแท็กซี่ และ ข ซึ่งเป็นผู้โดยสาร ระหว่างทาง วิทยุที่ ก เปิดไว้ฟังข่าวก็รายงานข่าวการจับกุมผู้จำหน่ายยาบ้ารายหนึ่ง เมื่อ ก ได้ฟังก็เริ่มวิจารณ์ข่าวดังกล่าวทันที

- ก ถ้าตำรวจเอาจริง ทำไมมันจะไม่มัด:
 ข ค่ะ. ถ้าจับกันจริงๆ ป่านนี้ไม่ขายกันให้เกลื่อนเมืองหยั่งงี้หรอก.
 ก โอ๊ย! แถวบ้านผมจี่ขายกันหยั่งกะขายยาพาราเมะ. ((หัวเราะ))=
 =คนกินก็กินยังกะกินขนม. กินกันเป็นว่าเล่นเลย. tham~ma:j! -ประเทศไทย.

(บทสนทนาในชีวิตจริง)

คำ ทำไม ในตัวอย่างข้างต้นนี้ สื่อให้รู้สึกถึงความเมื่อน่าย เอือมระอา อ่อนใจ โดยเสียงของคำจะขึ้นสูง แต่ลากยาว ซึ่งการทอดเสียงให้ยาวนี้สื่ออาการเฉื่อยเนือย ไม่มีความรุนแรง จึงไม่ทำรู้สึกถึงการปะทะ หรือการเผชิญหน้า ซึ่งตรงกันข้ามกับการควัดสั้นแบบคำ ทำไม ที่เป็นดัชนีปริศนแสดงการทำทาส เป็นไปตามหลักการความสอดคล้องระหว่างลักษณะเสียงกับความหมายเชิงทัศนคติที่กล่าวถึงไปแล้วข้างต้น

ที่น่าสังเกตคือ เสียงคำ ทำไม ที่เป็นดัชนีปริศนแสดงการทำทาสนี้ แม้จะขึ้นสูง แต่ก็ต่างลักษณะกับเสียงของ ทำไม ที่เป็นดัชนีปริศนแสดงการทำทาส ซึ่งเป็นการขึ้นสูงที่ทำนองเสียง (intonation) ในลักษณะเสียงลอยๆ สร้างความรู้สึกขยิบตา เสียงของคำ ทำไม ที่เป็นดัชนีปริศนแสดงการทำทาสไม่ได้ขึ้นสูงที่ทำนองเสียง แต่จะขึ้นสูงที่เสียงวรรณยุกต์ (tone) โดยจะลากขึ้นไปอยู่ในระดับเดียวกับเสียงวรรณยุกต์นั้น (intensifying tone) ที่กาญจนา นาคสกุล (๒๕๒๔) ได้เสนอไว้ อาจเป็นเพราะเสียงมีการขึ้นสูงคนละแบบนี้เอง จึงทำให้ ดัชนีปริศน ทำไม แสดงการทำทาสไม่สื่ออารมณ์ความรู้สึกรุนแรงเหมือน ดัชนีปริศน ทำไม ที่แสดงการทำทาส

จากข้อมูล พบด้วยคำที่มีการซ้ำคำ ทำไม เพื่อแสดงการรำพันในลักษณะเดียวกับคำซ้ำที่ออกเสียงเน้นพยางค์หน้าทั่วไป เช่นในบทสนทนาต่อไปนี้

บทสนทนาที่ ๔๖ ระหว่างละเวงกับเพื่อนๆ ที่กำลังจะเป็นบัณฑิตเข้ารับพระราชทานปริญญาบัตรกันในอีกไม่กี่วัน ทุกคนกำลังคุยกันเรื่องงานรับปริญญา จนมาถึงประเด็นเรื่องชุดครุยวิทยฐานะที่จะต้องสวมกันในวันงาน

“แหม! ใส่อะไรปริญญาเนี่ยมันน่าจะติดแอร์คอนดิชั่นเข้าไปด้วยนะ หรือไง”

“ละเวงเขาจะใช้ผ้ามุ้งตัด”

“แล้วข้างในไม่ใส่อะไรเลย...!”

“ดี๊ย...” ละเวงร้อง “พวกเรานี้ละ.. ทำไม ทำไม ปากเสียดกันทุกคน เบื่อกก็พูดอย่างนี้แหละ!”

“เอ้าเร็ว...” ใครคนหนึ่งร้องขึ้น “ขอความสงบและเรียบร้อยกันสักหน่อย เดี่ยวเขาจะว่าเอาสิงมาใส่อะไรปริญญาไม่รู้ด้วยนะ”

(นวนิยายเรื่อง แก้อีขาวในห้องแดง)

เนื่องจากกาญจนา นาคสกุล ได้กล่าวไว้ว่าหน่วยเสียงวรรณยุกต์เน้นนี้ จะปรากฏเฉพาะกับคำซ้ำที่ออกเสียงเน้นพยางค์ที่มาข้างหน้าเพื่อแสดงความหมายพิเศษเท่านั้น ทำให้ผู้วิจัยสันนิษฐานว่า เสียงที่ขึ้นสูงของคำ ทำไม ที่เป็นดัชนีปริจเฉทเช่นในบทสนทนาที่ ๔๕ อาจจะมีที่มาจากกรเลือกให้พยางค์หน้าของคำซ้ำ ทำไมทำไม ในถ้อยคำ ทำไม ที่ใช้สื่อเจตนารำพัน มาเป็นดัชนีปริจเฉทแสดงการรำพัน หรือความรู้สึกระอาใจ อ่อนอกอ่อนใจ ก็เป็นไปได้

ส่วนดัชนีปริจเฉท ทำไม ที่แสดงการทำทนาย ก็พบว่ามีกรออกเสียงใกล้เคียงกับเสียงของคำแสดงคำถาม ทำไม ที่อยู่ท้ายถ้อยคำในบางกรณี มากกว่าคำ ทำไม ที่อยู่ต้นถ้อยคำ เช่นในบทสนทนาต่อไปนี้

บทสนทนาที่ ๔๗ ระหว่าง ก กับ ข ซึ่งเป็นคู่รักกัน ทั้งสองอยากดูภาพยนตร์เรื่อง “วอทเดอะวีเมนวอนท์” มาก แต่ก็ยังไม่ไปดู เพราะ ก ทำขาง่วนสายคาหัก และยังไม่ได้อัดแว่นใหม่ จึงไม่ยอมใส่แว่นขาคือขเข้าโรงภาพยนตร์ วันหนึ่งขณะนั่งดูโทรทัศน์อยู่ด้วยกัน ก็มีโฆษณาเกี่ยวกับภาพยนตร์เรื่องนั้น ก จึงเอ่ยขึ้นว่า

ก อยากไปดูโรงอะ. แต่ไม่ไปคิดว่า.

ข ไป-ไป! อยากดูอะ!

ก ให้ใส่แว่นขาคือขไปดูหนังเนี่ยนะ! ไม่อายรีใจ?

- ข. อาย thamma! ไม่ได้ขอใครกินนี่หน้า.
 ก. หี. ก็ไว้ใส่เองละกัน- ถึงจะรู้.

(บทสนทนาในชีวิตจริง)

จะเห็นได้ว่า ลักษณะเสียงของคำ ทำไม ที่ปรากฏอยู่ท้ายถ้อยคำข้างต้น เป็นเสียงหัวสั้น ตวัดๆ และขึ้นสูง เหมือนกับเสียงของ ทำไม ที่เป็นดัชนีปริจเฉท ทั้งยังสร้างความรู้สึกไม่สุภาพได้เหมือนกัน จึงทำให้สันนิษฐานได้ว่า ดัชนีปริจเฉท ทำไม อาจมีที่มาจากถ้อยคำที่มี ทำไม อยู่ข้างท้ายมากกว่าถ้อยคำที่มี ทำไม อยู่ข้างต้น ซึ่งได้กล่าวถึงไปแล้วว่า จำเป็นต้องมีคำอื่นๆ ในประโยคตามมา ทำให้ไม่สามารถออกเสียงเช่นนั้นได้ ข้อเสนอฐานดังกล่าวอาจทำให้เห็นกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ (grammaticalization) ของดัชนีปริจเฉท ทำไม กล่าวคือ ประโยคเต็มรูปซึ่งสามารถสื่อความหมายในเชิงขัดแย้ง ไม่ยอมแพ้ ไม่คือยกว่า หรือแสดงการทำทนาย เป็นปฏิบัติได้ อย่างเด่นชัด ได้กลายมาเป็นแบบแผนหรือสำนวนที่ใช้ในการโต้แย้งหรือตำหนิ และกลายมาเป็นดัชนีปริจเฉทที่สามารถสื่อความหมายดังกล่าวได้ภายในคำเดียวในที่สุด

จากการวิเคราะห์ดัชนีปริจเฉท ทำไม ที่กล่าวมาทั้งหมด จึงอาจสรุปได้ว่า คำ ทำไม ที่ปรากฏคำพังและทำหน้าที่เป็นดัชนีปริจเฉท สามารถจำแนกได้เป็น ๒ แบบ ได้แก่

- ๑) คำ ทำไม ที่เป็นดัชนีปริจเฉทแสดงการทำทนาย หรือความเป็นปฏิบัติ โดยผู้พูดจะออกเสียง ทำไม ขึ้นสูงแต่หัวสั้น
- ๒) คำ ทำไม ที่เป็นดัชนีปริจเฉทแสดงการรำพัน หรือความอิดหนาระอาใจ โดยผู้พูดจะออกเสียง ทำไม ขึ้นสูงในระดับเดียวกับเสียงวรรณยุกต์เน้นแต่ลากยาว

จากกระบวนการกลายจากคำแสดงคำถามมาเป็นดัชนีปริจเฉทดังกล่าว ทำให้เห็นได้ชัดเจนทันทีว่า รูปภาษาจะสอดคล้องกับประโยชน์การใช้งานหรือการสื่อความหมายเสมอ นั่นคือเมื่อคำ ทำไม เพียงคำเดียวสามารถสื่อความหมายเชิงอารมณ์หรือทัศนคติที่ผู้พูดต้องการได้แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องมีส่วนประกอบประโยคอื่นนำหน้าหรือตามหลังคำ ทำไม เพื่ออธิบายความใดๆ อีก

จากการวิเคราะห์ทั้งหมดที่กล่าวมาในบทนี้ จึงอาจสรุปได้ว่า ประโยคที่มีคำว่า ทำไม สามารถใช้สื่อความหมายได้มากกว่าการถามซึ่งสังเกตได้จากรูปประโยคเท่านั้น และการจะทำความเข้าใจความหมายของประโยคที่มีคำว่า ทำไม ได้อย่างถูกต้องและลึกซึ้ง จำต้องอาศัยการพิจารณาจากบริบทต่างๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการสื่อสารเป็นหลัก

บทที่ ๕

บทสรุป

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

งานวิจัยนี้ มีจุดประสงค์จะศึกษาความหมายของประโยคที่มีคำ ทำไม ทั้งในด้านอรรถศาสตร์ และวจนปฏิบัติศาสตร์ ซึ่งเป็นแนวการศึกษาความหมายที่ไข่มุมมองจนถึงกรอบทฤษฎีที่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพื่อให้สามารถแจกแจงความหมายของประโยคที่มีคำ ทำไม ได้อย่างครอบคลุมและละเอียดลึกซึ้ง

ผลของการศึกษาด้วยกรอบทฤษฎีทางด้านอรรถศาสตร์ พบว่า ประโยคที่มีคำว่า ทำไม ปรากฏอยู่ที่ต้นหรือท้ายประโยค สามารถมีความหมายแตกต่างกันได้จากการเลือกวางตำแหน่งของคำ ทำไม กล่าวคือ ถ้าวางคำ ทำไม ไว้ในตำแหน่งต้นประโยค ประโยคนั้นจะสื่อความหมายเกี่ยวกับปัจจัยกระตุ้น หรือสาเหตุประเภทที่เกิดขึ้นจริงก่อนเหตุการณ์ หรือก่อนกริยาหลักของประโยค ในขณะที่ถ้าวางคำ ทำไม ไว้ท้ายประโยค ประโยคนั้นจะสื่อความหมายเกี่ยวกับเป้าหมายหรือสาเหตุประเภทที่เกิดขึ้นจริงภายหลังจากเหตุการณ์ หรือหลังกริยาหลักของประโยค

นอกจากนั้นยังพบว่า ตำแหน่งของคำ ทำไม มีความสอดคล้องกับความหมาย คือลำดับเวลาของเหตุการณ์ กล่าวคือ สาเหตุที่เกิดก่อนเหตุการณ์ สื่อด้วยรูปประโยคที่วางคำ ทำไม ไว้ที่ต้นประโยค ส่วนสาเหตุที่เกิดหลังเหตุการณ์ สื่อด้วยรูปประโยคที่วางคำ ทำไม ไว้ที่ท้ายประโยค เพราะฉะนั้นหากต้องการสื่อถึงสาเหตุแบบที่เกิดขึ้นก่อนเหตุการณ์ จะต้องเลือกใช้รูปประโยคที่วางคำ ทำไม ไว้ข้างต้น แต่ถ้าต้องการสื่อถึงสาเหตุแบบที่เกิดขึ้นภายหลังเหตุการณ์ ก็จะต้องเลือกใช้รูปประโยคที่วางคำ ทำไม ไว้ข้างท้าย แต่อย่างไรก็ตาม พบว่าสามารถถามถึงเป้าหมายด้วยรูปประโยคที่วาง ทำไม ไว้ข้างต้นได้ด้วย ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก แม้ว่าเป้าหมายจะเกิดขึ้นจริงภายหลังเหตุการณ์ แต่ก็อาจมองจากมโนทัศน์หรือการรับรู้ของคนเราได้ว่า เป้าประสงค์สามารถผลักดันให้เกิดเหตุการณ์ขึ้นได้ ดังนั้น เป้าประสงค์ก็ถือว่ามาก่อนเหตุการณ์ได้ด้วย และเรียกได้ว่าเป็นปัจจัยกระตุ้น หรือ สาเหตุแบบที่เกิดขึ้นก่อนเหตุการณ์ได้เช่นกัน เพราะฉะนั้นจึงสามารถถามถึงเป้าหมายด้วยรูปประโยคที่วาง ทำไม ไว้ข้างต้นได้ หรืออีกนัยหนึ่ง รูปประโยคที่วางคำ ทำไม ไว้ข้างต้น สามารถสื่อความหมายได้ทั้งปัจจัยกระตุ้น และเป้าหมายซึ่งจัดเป็นปัจจัยกระตุ้นอย่างหนึ่ง ในขณะที่รูปประโยคที่วางคำ ทำไม ไว้ข้างท้าย สามารถสื่อความหมายถึงเป้าหมายได้อย่างเดียวเท่านั้น ไม่สามารถใช้เพื่อถามถึงปัจจัยกระตุ้นอื่นๆ ที่นอกเหนือได้

และด้วยระเบียบวิธีทางวจนปฏิบัติศาสตร์ ทำให้สามารถแจกแจงความหมายของประโยคที่มีคำ ทำไม เพิ่มขึ้นได้ว่า บางครั้งรูปประโยคที่มีคำ ทำไม อาจไม่ได้ใช้เพื่อถามหาปัจจัยกระตุ้นหรือเป้าประสงค์แต่อย่างใด หากใช้เพื่อสื่อความหมายเชิงเจตนาของผู้พูด หรือที่เรียกว่าวจนกรรมที่นอกเหนือจากการถาม ซึ่งจากข้อมูลทั้งหมด พบว่า ถ้อยคำ ทำไม อาจใช้เพื่อสื่อวจนกรรมอื่นได้อีกถึง ๗ วจนกรรม ได้แก่

- การแนะนำ
- การขอร้อง
- การสั่ง
- การตำหนิ
- การโต้แย้ง
- การแสดงความรู้สึกในแง่ลบ
- การชม

จากการจำแนกวจนกรรมทั้งเจ็ดชนิดตามประเภทของวจนกรรม พบว่า ส่วนใหญ่ถ้อยคำที่มีคำว่า ทำไม มักจะใช้เพื่อ บอกให้ทำ โดยตัวคำถามจะสื่อว่าการกระทำของผู้ฟังผิดไปจากความคาดหมายของผู้พูด แล้วเปิดช่องเพื่อแสดงความคิดโต้แย้ง ในแง่ที่ว่ายังมีการกระทำอื่นที่มีเหตุผลมากกว่า เพื่อให้ผู้ฟังยอมรับและเปลี่ยนการกระทำตาม เหตุผล จะเป็นเครื่องมือในการเพิ่มน้ำหนักสนับสนุนความคิดของผู้พูดเอง ขณะเดียวกันนั้นก็สามารถหักล้างข้อแย้งของผู้ฟังไปด้วย นอกเหนือจากการบอกให้ทำแล้ว ถ้อยคำ ทำไม ยังใช้เพื่อการแสดงความรู้สึกทั้งความรู้สึกในแง่บวกและลบของผู้พูดเองอีกด้วย

จากการวิเคราะห์ยังพบว่า สามารถจำแนกการใช้ถ้อยคำ ทำไม เพื่อสื่อวจนกรรมต่างๆ ข้างต้นตามมโนทัศน์เรื่องความสุขาพได้เป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่

๑) การใช้ถ้อยคำ ทำไม อย่างสุภาพ เป็นไปเพื่อจุดมุ่งหมายในการรักษาหน้าของผู้ฟังเป็นหลัก ในกรณีที่ผู้พูดจำเป็นต้องคำนึงถึงหน้าผู้ฟัง เช่น ผู้ฟังมีอำนาจเหนือผู้พูดมากๆ เมื่อผู้พูดต้องการแนะนำ ขอร้อง และตำหนิเชิงแนะนำ ผู้พูดจะใช้ถ้อยคำ ทำไม เพื่อจูงใจให้ผู้ฟังยอมรับความคิด หรือข้อเสนอแนะ หรือเพื่อให้เปลี่ยนการกระทำอย่างมีประสิทธิภาพและสุภาพ โดยถ้อยคำ ทำไม จะเปิดโอกาสให้ผู้ฟังอธิบายเหตุผลเบื้องหลังการกระทำ เท่ากับผู้พูดเปิดทางเลือกให้ และไม่กล่าวหาผู้ฟัง ทำให้ผู้ฟังรู้สึกดี

๒) การใช้ถ้อยคำ ทำไม อย่างไม่สุภาพ เป็นไปเพื่อจุดมุ่งหมายในการรักษาหน้าของผู้พูดเป็นหลัก กล่าวคือ ผู้พูดต้องการให้ผู้ฟังเปลี่ยนแปลงความคิดความเชื่อ หรือการกระทำตามที่ตนต้องการ ดังนั้นในการโต้แย้ง ตั้ง และตำหนิ ผู้พูดจึงต้องพยายามเลือกใช้ถ้อยคำ ทำไม สร้างประสิทธิภาพสูงสุดในการผลักดันให้ผู้ฟังทำตาม โดยถ้อยคำ ทำไม จะใช้แสดงความขัดแย้งไปพร้อมๆ กับการหักล้างเหตุผลของผู้ฟัง เท่ากับกล่าวหาแล้วปิดโอกาสไม่ให้ผู้ฟังได้อธิบายไปด้วย การใช้ถ้อยคำ ทำไม ในลักษณะนี้จึงอาจเป็นการหักหน้าผู้ฟังอย่างรุนแรงได้ และการหักหน้าอย่างรุนแรงดังกล่าวนี้เองที่เป็นกลวิธีในการผลักดันให้ผู้สนทนาเปลี่ยนแปลงความคิดการกระทำ

อีกประการหนึ่ง ประเด็นเรื่องความสอดคล้องระหว่างความหมายและรูปประโยค หรือการเลือกวางตำแหน่งคำ ทำไม จากการศึกษาด้านอรรถศาสตร์ ยังอาจเกี่ยวข้องกับสัมพันธกับการสื่อความหมายเชิงเจตนาให้สุภาพหรือไม่สุภาพด้วย กล่าวคือ รูปประโยคที่วางคำ ทำไม ไว้ข้างท้าย อาจถือว่าไม่สุภาพ เนื่องจากรูปประโยคดังกล่าวจะต้องมีอรรถลักษณะ <+ความจงใจ> เสมอ จึงจะใช้เฉพาะกับการกระทำที่ผู้กระทำมีเป้าประสงค์ หรือความจงใจเท่านั้น ดังนั้น หากใช้โดยไม่ระวัง อาจกลายเป็นการกล่าวหาผู้ฟังว่าจงใจทำ ทั้งที่ผู้ฟังไม่ได้จงใจ ทำให้เกิดความไม่สุภาพได้ การเลือกใช้รูปประโยค ทำไม ที่วางคำ ทำไม ไว้ข้างต้น ซึ่งไม่สื่อนัยเกี่ยวกับความจงใจอย่างโจ่งแจ้ง เช่นรูปประโยคข้างต้น จึงฟังดูสุภาพกว่า

อีกประการหนึ่ง การเลือกใช้รูปประโยค ทำไม ที่มีคำว่า ไม่ ปรากฏอยู่ก็อาจฟังดูสุภาพกว่า รูปประโยค ทำไม ที่ ไม่มี คำ ไม่ เนื่องจากรูปประโยค ทำไม ที่มีคำว่า ไม่ เป็นการกล่าวถึงการกระทำที่ฟังประสงค์ซึ่งผู้ฟังไม่ได้ทำ ในขณะที่รูปประโยค ทำไม ที่ ไม่มี คำ ไม่ เป็นการกล่าวถึงการกระทำที่ไม่ฟังประสงค์ซึ่งผู้ฟังได้ทำลงไปแล้ว การเลือกกล่าวถึงการกระทำที่ฟังประสงค์ อาจทำให้ผู้ฟังรู้สึกดี เพราะผู้ฟังอาจรู้สึกว่าคุณพูดไม่ได้จงใจดุด่าหรือวิพากษ์วิจารณ์ความผิดพลาดของผู้ฟัง ในขณะที่การกล่าวถึงการกระทำที่ไม่ฟังประสงค์จะทำให้ผู้ฟังรู้สึกว่าคุณพูดจงใจดุด่าหรือวิพากษ์วิจารณ์ความผิดพลาดของผู้ฟัง เพราะฉะนั้น รูปประโยค ทำไม ที่มีคำว่า ไม่ ปรากฏอยู่ด้วย จึงอาจฟังดูสุภาพกว่า ทำให้ผู้พูดเลือกมาใช้ในการสื่อวัจนกรรมชนิดที่ต้องคำนึงถึงหน้าของผู้ฟัง หรือคำนึงถึงความสุภาพ เช่นการแนะนำและการขอร้องเป็นต้น

นอกจากนี้ ยังพบการใช้คำ ทำไม ลำพังคำเดียวในฐานะดัชนีปริจเฉท เพื่อสื่อความหมายเชิงอารมณ์ทัศนคติ ซึ่งสามารถจำแนกได้เป็น ๒ แบบ ได้แก่

๑) ดัชนีปริจเฉท ทำไม ที่แสดงการท้าทาย ใช้เมื่อผู้พูดต้องการแสดงความรู้สึกในเชิงไม่พอใจ เป็นปฏิปักษ์ และแสดงว่าอำนาจที่ตนมีไม่ได้คือยกว่า ต่อผู้ฟังอย่างชัดเจน จึงอาจทำให้ผู้ฟังเสียหน้าได้อย่างง่ายดายและรุนแรงมาก

๒) ดัชนีปริจเฉท ทำไม ที่แสดงการร่ำพัน ใช้เมื่อผู้พูดต้องการแสดงความรู้สึกไม่พึงใจในเชิงเอือมระอา หรืออ่อนใจหรือต่อบางสิ่งบางอย่างออกมา โดยไม่คาดหวังผลจากถ้อยคำว่าจะทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงใดได้

จากการวิเคราะห์ พบว่า ดัชนีปริจเฉท ทำไม ทั้งสองแบบมีการเปลี่ยนแปลงทางเสียงจากคำ ทำไม ที่ใช้แสดงการถามทั่วไป ในลักษณะที่แตกต่างกัน ซึ่งเสียงที่เปลี่ยนแปลงไปนี้ เอื้อต่อการสื่อความหมายเชิงอารมณ์แต่ละแบบดังกล่าว และเป็นไปในลักษณะเดียวกันกับที่พบในดัชนีปริจเฉทส่วนใหญ่

อนึ่ง เนื่องจาก คำ ทำไม ที่เป็นดัชนีปริจเฉท ไม่ใช้คำแสดงคำถามอีกต่อไป จึงสูญเสียความเป็นคำถามที่สามารถใช้เพื่อสร้างความสุภาพไปหมดสิ้น เพราะฉะนั้นจึงไม่พบใช้ในกรณีที่ผู้พูดต้องการนินทาถึงหน้าของผู้ฟัง โดยเฉพาะดัชนีปริจเฉท ทำไม ที่แสดงการทำทนาย

๕.๒ อภิปรายผล

งานวิจัยนี้ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า รูปประโยคที่มีคำว่า ทำไม สามารถใช้สื่อความหมายได้มากมาย โดยเมื่อใช้เป็นวัจนกรรมตรง หรือใช้เพื่อถาม ตำแหน่งของคำ ทำไม ในประโยคจะเป็นตัวสร้างความหมายที่แตกต่างให้กับรูปประโยคที่มีคำว่า ทำไม แต่เมื่อใช้เป็นวัจนกรรมอ้อม หรือใช้เพื่อสื่อเจตนาอื่นที่นอกเหนือจากการถาม บริบทแวดล้อม เช่น สถานภาพระหว่างคู่สนทนา รวมถึงจุดมุ่งหมายของผู้พูด จะเป็นตัวสร้างความหมายที่แตกต่างให้กับรูปประโยคที่มีคำว่า ทำไม

ด้วยแนวคิดทางภาษาศาสตร์ ความหมายของประโยคที่มีคำ ทำไม นี้ มีความสัมพันธ์กับกระบวนการคิด การเข้าใจเรื่องเหตุผลของผู้ใช้ภาษา กล่าวคือ เมื่อมโนทัศน์เรื่องเหตุผลแยกความแตกต่างระหว่างสาเหตุทั้งสองแบบ คือสาเหตุที่เกิดก่อนเหตุการณ์ซึ่งเรียกว่า ปัจจัยกระตุ้น กับสาเหตุที่เกิดหลังเหตุการณ์ที่เรียกว่า เป้าประสงค์ ส่งผลให้เกิดรูปภาษาขึ้นมาสองแบบเช่นกัน เพื่อใช้หมายถึงสาเหตุแต่ละแบบดังกล่าว โดยที่รูปภาษาทั้งสองแบบต่างมีการเรียงลำดับในรูปประโยค อย่างสอดคล้องกับความหมาย กล่าวคือ สิ่งที่เกิดก่อนจะอยู่ข้างหน้า ส่วนสิ่งที่เกิดหลังจะอยู่ข้างหลัง เพราะฉะนั้น ประโยคที่ใช้สื่อถึงปัจจัยกระตุ้นจึงวางคำแสดงสาเหตุ ทำไม ไว้ที่ต้นประโยค ส่วนประโยคที่ใช้สื่อถึงเป้าประสงค์จึงวางคำ ทำไม ไว้ที่ท้ายประโยค รวมไปถึงการเลือกคำต่างๆ ในภาษามาใช้กับรูปประโยคทั้งสอง ก็ต้องสอดคล้องไปกับสาเหตุทั้งสองแบบด้วย เพราะฉะนั้น การศึกษาในครั้งนี้จึงแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างความหมายของประโยคที่มีคำ ทำไม กับกฎเกณฑ์ทางวากยสัมพันธ์ในประโยคดังกล่าวด้วย

ในทางกลับกัน กรณีศึกษารูปกับความหมายของคำ ทำไม นี้ อาจถือเป็นตัวอย่างแสดงให้เห็นถึงลักษณะอย่างหนึ่งของภาษาไทยว่า รูปประโยคในภาษาไทยมีความสอดคล้องกับความหมาย ซึ่งต้องตามสากลลักษณะของความสอดคล้อง ตามแนวความคิดทางภาษาศาสตร์ดังกล่าว

นอกจากนั้น ผลการวิจัยยังทำให้เห็นความสัมพันธ์ใกล้ชิดระหว่างปัจจัยกระตุ้นกับเป้าประสงค์ ในแง่ที่เป้าประสงค์จัดเป็นปัจจัยกระตุ้นอย่างหนึ่ง ความสัมพันธ์ใกล้ชิดดังกล่าวช่วยให้สามารถอธิบายได้ว่า เพราะเหตุใดในบางครั้ง ประโยคที่วางตำแหน่งของคำ ทำไม ต่างกัน จึงไม่ทำให้เรารู้สึกว่ามีความหมายที่แตกต่างกันแต่อย่างใด นั่นเป็นเพราะประโยคที่วางคำ ทำไม ไว้ข้างต้นที่ใช้สื่อถึงปัจจัยกระตุ้น สามารถสื่อถึงเป้าประสงค์ไปพร้อมๆ กันได้ จึงไปเข้ากับความหมายของประโยคที่วางคำ ทำไม ไว้ข้างท้ายนั่นเอง และด้วยเหตุที่ประโยคที่วางคำ ทำไม ไว้ข้างต้นกินความหมายได้ครอบคลุม และมีเงื่อนไขในการใช้น้อยกว่า อีกทั้งยังสุภาพกว่า เนื่องจากไม่สื่อเกี่ยวข้องกับความจริงใจกระทำการเท่ากับรูปประโยคที่วางคำ ทำไม ไว้ข้างท้าย ด้วยเหตุนี้ รูปประโยคที่วางคำ ทำไม ไว้ข้างต้น จึงเป็นรูปประโยคที่ใช้กันเป็นสามัญมากกว่ารูปประโยคที่วางคำ ทำไม ไว้ข้างท้าย

ผลการศึกษาความหมายเชิงเจตนาที่ไม่สอดคล้องกับรูปภาษา หรือวัจนกรรมอ้อม ของรูปประโยคที่มีคำว่า ทำไม จากข้อมูลทั้งหมด พบว่า รูปประโยค ทำไม สามารถสื่อวัจนกรรมที่นอกเหนือจากการถามให้ตอบได้อีกถึง ๗ วัจนกรรม แต่อย่างไรก็ดี เนื่องจากการวิเคราะห์นี้มีขอบเขตจำกัดอยู่ในข้อมูล ๑,๒๖๐ ตัวอย่างดังกล่าวเท่านั้น จึงยังมีอาจสรุปได้อย่างแน่ชัดว่า รูปประโยค ทำไม สามารถสื่อ วัจนกรรมอ้อมได้เพียง ๗ วัจนกรรมนี้ หากมีข้อมูลเพิ่มเติม อาจพบวัจนกรรมอื่นที่นอกเหนือจากนี้อีกก็เป็นได้ ชีรนุช โชคสุวณิช (๒๕๓๗) ก็เคยกล่าวไว้ว่า รูปประโยคที่มีคำ ทำไม สามารถสื่อวัจนกรรมการบอกเล่า การทักทาย และการอนุญาตได้ ทว่าไม่พบในข้อมูลนี้

การศึกษาความหมายเชิงเจตนาของถ้อยคำที่มีคำ ทำไม นี้ ยังช่วยย้ำแนวคิดสำคัญของทฤษฎีวัจนกรรมให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ความหมายเชิงเจตนาไม่จำเป็นต้องตรงตามรูปประโยคเสมอ ในกรณีของถ้อยคำ ทำไม นี้ สามารถใช้เพื่อสื่อเจตนาได้หลายเจตนา นอกจากนั้น ผู้พูดอาจเลือกใช้ถ้อยคำ ทำไม เพื่อสื่อเจตนาต่างๆ เพื่อสร้างความสุภาพก็ได้ หรือเพื่อสร้างความไม่สุภาพก็ได้ จึงแสดงให้เห็นได้ว่า ความสุภาพไม่ได้ติดอยู่ที่ตัวถ้อยคำ หากแต่อยู่ที่บริบทการใช้ถ้อยคำเป็นจริงดังที่เฟรเซอร์และโนลานกล่าวเอาไว้

จากการวิเคราะห์ จะเห็นได้ว่าถ้อยคำ ทำไม สามารถใช้เพื่อสร้างประสิทธิภาพให้กับการสื่อเจตนาต่างๆ ที่กล่าวมาได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ ใช้เหตุผลเป็น “อาวุธ” เพื่อรุกไล่ ในขณะที่เดียวกันเมื่อต้องการคำนึงถึงหน้าผู้ฟัง ก็สามารถใช้ความเป็นคำถามเป็น “โล่กำบัง” เพื่อรักษาหน้าทั้งฝ่ายผู้พูดและผู้ฟังได้ทั้งคู่ อาจเรียกได้ว่าเป็นการใช้วาทศิลป์เพื่อสร้างทั้ง “ทางหนี” และ “ที่โล่” ได้ใน

เวลานเดียวกัน เพราะฉะนั้น จึงไม่น่าแปลกใจที่เราใช้ถ้อยคำ ทำไม เพื่อสื่อเจตนาซึ่งที่กล่าวมากันอย่างติดปาก จนแทบจะเป็นสามัญยิ่งกว่าการพูดจริงๆ เสียด้วยซ้ำ ประโยชน์ของถ้อยคำ ทำไม ดังที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดจึงสามารถตอบคำถามที่เกริ่นนำไว้ได้อย่างแจ่มแจ้งว่า เพราะเหตุใดเราจึงเลือกที่จะใช้รูปประโยคคำถามในการสื่อเจตนาอื่นแทนที่จะกล่าวอย่างตรงไปตรงมา และอะไรเป็นแรงผลักดันให้เลือกใช้รูปที่กระตุ้นให้ผู้ฟังตอบทั้งที่ในความเป็นจริงไม่ได้ต้องการคำตอบ

การใช้ถ้อยคำ ทำไม เพื่อสื่อวจนกรรมอ้อมต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพดังกล่าว ส่งผลทำให้ถ้อยคำ ทำไม ที่ใช้สื่อวจนกรรมบางชนิด กลายเป็นแบบแผนหรือสำนวนในการสื่อวจนกรรมชนิดนั้นๆ ไปแล้ว นั่นคือ การใช้ถ้อยคำ ทำไม เพื่อแนะนำ และการใช้ถ้อยคำ ทำไม เพื่อคำทวน โดยเฉพาะถ้อยคำ ทำไม ที่ใช้เพื่อโต้แย้ง แสดงความหมายในเชิงทำทนาย ไม่ยอมแพ้ หรือเป็นปฏิปักษ์ ได้กลายจากการเป็นสำนวนในการโต้แย้งที่ติดปาก ไปจนกระทั่งเป็นคตินีบริจเฉทแล้ว การรวบรวมความหมายเด่นที่สื่อด้วยรูปประโยคทั้งประโยคไว้ในคำๆ เดียวนี้ จึงอาจเป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นกระบวนการกลายเป็นคำไวยากรณ์ (grammaticalization) ในแง่ที่เป็นการปรับเปลี่ยนรูปภาษาให้เหมาะสมกับการสื่อสารมากที่สุด

เพราะฉะนั้น จากการศึกษาความหมายของประโยคที่มีคำว่า ทำไม ในครั้งนี้ จึงสามารถแสดงให้เห็นได้ว่า ประโยคที่มีคำว่า ทำไม สามารถใช้สื่อความหมายได้มากกว่าที่สังเกตได้จากรูปภาษา แม้แต่คำ ทำไม คำเดียว ก็สามารถใช้เพื่อสื่อความหมายเชิงอารมณ์ความรู้สึกได้ ดังนั้น การจะทำความเข้าใจความหมายของประโยคใดๆ ได้อย่างถูกต้องและลึกซึ้ง จึงจำเป็นต้องอาศัยการพิจารณาจากบริบทการใช้ มิใช่พิจารณาแต่ที่รูปภาษาที่ปรากฏเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม แม้จะสามารถสรุปได้ว่า รูปภาษาไม่อาจบ่งความหมายได้อย่างชัดเจน แต่ก็มิใช่ว่าการศึกษารูปภาษาจะไม่สำคัญ จะเห็นได้ว่า การย้อนกลับมาศึกษาที่ตัวรูปภาษาก็อาจเพิ่มความเข้าใจถึงเหตุผลเบื้องหลังในการเลือกรูปภาษานั้นๆ มาใช้สื่อเจตนาต่างๆ ได้ อาทิเช่น การศึกษาคำแห่งของคำ ทำไม ที่มีผลต่อการสร้างความสุภาพเป็นต้น อาจดูเหมือนว่า วจนปฏิบัติศาสตร์จะเป็นแขนงวิชาที่มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการใช้ภาษาที่แปรตามบริบท โดยไม่ยึดติดอยู่กับรูปภาษาหรือระบบไวยากรณ์ แต่ในความเป็นจริงแล้ว วจนปฏิบัติศาสตร์เองก็เกี่ยวข้องกันเรื่องระบบไวยากรณ์ของภาษา ในแง่ที่จะสามารถอธิบายถึงกระบวนการอันนำมาซึ่งโครงสร้างทางภาษาคำๆ ที่ถูกต้องตามระบบไวยากรณ์ หรืออีกนัยหนึ่งอธิบายได้ว่า เพราะเหตุใดคนในสังคมจึงยอมรับใช้ประโยคนั้น แต่ไม่ยอมรับใช้ประโยคนั้น กฤษดาวรรณ หงส์สดารมภ์ (๒๕๔๒ : ๔) กล่าวไว้ว่า คำจำกัดความที่แคบและเหมาะสมสำหรับแขนงวิชานี้คือ “การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับบริบท ที่ผ่านกระบวนการกลายมาเป็นคำไวยากรณ์ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับบริบท ที่ถูกถ่ายทอดในโครงสร้างของภาษา” และยังได้กล่าวไว้อีกด้วยว่า

“การจะทำความเข้าใจระบบของภาษาอย่างถ่องแท้ สิ่งที่จะขาดไม่ได้เลยคือ การศึกษาภาษาใน ส่วนของวากยสัมพันธ์ วรรคศาสตร์ และวัจนปฏิบัติศาสตร์” จึงเห็นได้แล้วว่า การพยายามพินิจ ภาษาทั้งในทางวากยสัมพันธ์ วรรคศาสตร์ และวัจนปฏิบัติศาสตร์ร่วมกัน จะทำให้เห็นถึงความ เชื่อมโยงระหว่างตัวภาษากับการใช้ และทำให้เข้าใจกลไกหรือกระบวนการการเลือกใช้รูปภาษาใน การสื่อสารมากขึ้น และนี่เอง คือจุดมุ่งหมายสำคัญของการศึกษาในครั้งนี้

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่ได้ ผู้วิจัยเห็นว่ายังมีประเด็นที่น่าสนใจและสามารถศึกษาเพิ่มเติม ได้อีก อาทิเช่น

๕.๓.๑ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรูปภาษากับความหมายในภาษาไทย จากรูปประโยค อื่นๆ ในภาษา โดยการศึกษาเพิ่มเติมจะทำให้เกิดความชัดเจนมากยิ่งขึ้นว่า ความสอดคล้องระหว่าง รูปภาษากับความหมายจะถือเป็นลักษณะอย่างหนึ่งของภาษาไทยได้จริงหรือไม่ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ การพิสูจน์สากลลักษณะของทฤษฎีความสอดคล้องไปพร้อมๆ กันด้วย

๕.๓.๒ ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของเสียงคำ ทำไม ที่อยู่ในประโยค ถึงแม้ว่าในงานวิจัยนี้ จะสนใจเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางเสียงของ ทำไม ที่ปรากฏลำพังในฐานะดัชนีปริจเฉท แต่ผู้วิจัย ก็ได้พยายามสังเกตเกี่ยวกับเสียงของคำ ทำไม ในประโยคไว้ด้วยว่า ไม่ใช่เพียงคำ ทำไม ที่ปรากฏ ลำพังเท่านั้นที่มีการเปลี่ยนแปลงทางเสียง บางครั้งคำ ทำไม ในประโยค ก็มีการเปลี่ยนแปลงด้วย และเสียงที่เปลี่ยนแปลงไปนี้ ยังสามารถสื่อความหมายเชิงอารมณ์และทัศนคติที่สอดคล้องกับ เจตณานั้นๆ ด้วย ตัวอย่างเช่น

“้วย พาขึ้นมาข้างบนทำมัย...” คุณชายร้อง (นวนิยายเรื่องน้ำใสใจจริง)

หญิงใหญ่ ก่อนที่ลูกจะไป, ลูกคิดว่าจะหาแม่บ้านเก่งๆ มาไว้ซักคน.

หม่อมแม่ จะหามาthamma:y! ก็คนที่มันตัวซัดตัวสั้นอยากจะเป็นเมียพ่อกลาง, =
=อยากจะเป็นนายผู้หญิงของบ้านนี้ก็มีแล้วนี่. ให้มันเป็นให้หน้าใจไปสิ.

(ละครโทรทัศน์เรื่องบ้านทรายทอง)

ผู้วิจัยจึงเห็นว่า น่าจะสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงเสียงของคำ ทำไม ที่อยู่ในประโยค กับการสื่อความหมาย และอาจเปรียบเทียบกับ การเปลี่ยนแปลงทางเสียง ของดัชนีปริจเฉท ทำไม ตลอดจนเปรียบเทียบกับความหมายของดัชนีปริจเฉท ทำไม อันอาจส่งผล ให้เห็นกระบวนการกลายมาเป็นดัชนีปริจเฉทชัดเจนยิ่งขึ้น ได้

ที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งคือ ทำไม ที่อยู่ในตำแหน่งต้นและท้ายประโยคจะมีการเปลี่ยนแปลงทางเสียงได้ต่างกัน ตำแหน่งท้ายประโยค จะเอื้อให้สามารถออกเสียง ทำไม อย่างห้วนสั้นหรือลากยาวก็ได้ แต่ตำแหน่งต้นประโยคจะไม่เอื้อให้ออกเสียง ทำไม ห้วนสั้น เนื่องจากจะต้องมีส่วนประโยคอื่นต่อท้าย ทำไม ออกไปอีก คำถามที่เกิดขึ้นคือ ข้อจำกัดที่แตกต่างกันดังกล่าวนี้มีผลเกี่ยวกับเงื่อนไขการเลือกรูปประโยค ทำไม ทั้งสองแบบมาใช้สื่อวัจนกรรมแต่ละชนิดหรือไม่ และถ้ามี มีอย่างไร

๕.๑.๓ ศึกษาดัชนีปริจเฉทที่มาจากคำแสดงคำถามอื่นที่นอกเหนือจากคำ ทำไม โดยตัวอย่างคำแสดงคำถามที่ผู้วิจัยเห็นว่ามีความคล้ายคลึงกับคำ ทำไม ที่เป็นดัชนีปริจเฉท คือคำว่า อะไร ตัวอย่างเช่น คำ อะไร ในบทสนทนาต่อไปนี้

บทสนทนายระหว่าง ก และ ข ซึ่งเป็นลูกพี่ลูกน้องกัน ทั้งคู่มีกศุโทรทัศน์ด้วยกันจนศึกเสมอ วันนี้ ข ตั้งใจว่าจะต้องดูรายการบิกชีนีมาซึ่งจะออกอากาศเวลาประมาณสี่ทุ่มครึ่งให้ได้ แต่ ก กลับมีท่าทางง่วงนอน โดยหาว่าเป็นระยะๆ อยู่ตั้งแต่หัวค่ำแล้ว

- ก จบนี่นอนแล้วนะ?
- ข อะไร! สี่ทุ่มก็ง่วงซะละ!

จากบทสนทนา จะเห็นว่าคำ อะไร ที่ปรากฏเดี่ยวๆ ในลักษณะเดียวกับคำ ทำไม สื่อความรู้สึกรำคาญประหลาดใจแถมไม่พอใจ และบางครั้งยังออกเสียงเปลี่ยนไปจากคำแสดงคำถาม อะไร ในลักษณะที่ขึ้นสูงและห้วนสั้น คล้ายกับคำ ทำไม อีกด้วย ผู้วิจัยจึงเชื่อว่าน่าจะมีคำแสดงคำถามอื่นๆ ที่กลายมาเป็นดัชนีปริจเฉท นอกเหนือจากคำ ทำไม และ อะไร ที่กล่าวมานี้ คำถามที่น่าสนใจก็คือถ้ามีจริง จะใช้เพื่อสื่อความหมายเชิงอารมณ์หรือทัศนคติอย่างไร และเหมือนหรือต่างจากดัชนีปริจเฉท ทำไม หรือไม่อย่างไร ทั้งนี้เพื่อหาดัชนีรวม ซึ่งถ้ามีจริง อาจจะเป็นลักษณะเด่นของดัชนีปริจเฉทที่มาจากคำแสดงคำถามทั้งหมด

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย :

กฤษณา อโศกสิน. ความรักแสนกล. พิมพ์ครั้งที่๓. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า, ๒๕๓๗.

กฤษดาวรรณ หงส์ลดารมภ์. เอกสารประกอบการเรียนวิชาวิจัยปฏิบัติการศาสตร์. ภาคต้น

ปีการศึกษา๒๕๕๒ ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กาญจนา นาคสกุล. ระบบเสียงภาษาไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๔.

จันทร์มา สิริจันทร์มากุล. “กลวิธีการใช้ภาษาสุภาพในการตอบรับคำชม”. ศาสตร์แห่งภาษา.

ฉบับที่ ๕ (สิงหาคม ๒๕๔๐) : ๑๕๑-๒๐๓.

ธีรนุช โชคสุวณิช. “การศึกษาประโยค ๓ ชนิด ในภาษาไทยกับเจตนาของผู้พูดในนวนิยาย

‘โซ่สังคม’ ของทมยันตี”. วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๓.

นงวรรณ พันธุเมธา. ไวยากรณ์ไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๒๗.

เพียรศิริ วงศ์วิภานนท์. “Phonological Variation and Attitudinal Meaning : A Case Study of

Discourse Markers in Thai”. ภาษาและภาษาศาสตร์. ฉบับที่๑๗ (กรกฎาคม-ธันวาคม

๒๕๕๑), ๖๕-๕๐.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕. พิมพ์ครั้งที่๖.

กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, ๒๕๓๕.

วัชรพล บุพนิมิตร. ดัชนีปริศนาคำในบทสนทนาแบบกันเองของผู้พูดภาษาไทยกรุงเทพฯ.

วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

วินิตา คิติยนต์. น้ำใสใจจริง. พิมพ์ครั้งที่๘. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า, ๒๕๔๑.

สุโขทัยธรรมาราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย ๓ หน่วยที่ ๑ ถึง ๖.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, ๒๕๓๕.

สุโขทัยธรรมาราช, มหาวิทยาลัย. เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย ๓ หน่วยที่ ๗ ถึง ๑๕.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, ๒๕๓๕.

สุวรรณีย์ สุนทร. แก้วขาวในห้องแดง. พิมพ์ครั้งที่๓. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์

ศิลปาบรรณาการ, ๒๕๔๒.

ภาษาอังกฤษ :

- Austin, John L. **How to Do Things with Words**. Oxford : Oxford University Press, 1962.
- Blum-Kulka, Shoshana. "Discourse Pragmatic", **Discourse as Social Interaction**.
Van Dijk K. Teun.A, Vol.2,(ed.).London : SAGE Publications, 1997.
- Brown, P. and Levinson, S.C. **Universals in Language Usage: Politeness Phenomena**. In
Goody Esther N.(ed.). **Questions and Politeness : Strategies in Social Interaction**.
Cambridge : Cambridge University Press, 1978.
- Culpeper, Jonathan. "Toward an Anatomy of Impoliteness". **Pragmatics**. Vol.25, No.3
(March 1996), 349-367.
- Dirven, R and Vespoor, M. **Cognitive Exploration of Language and Linguistics**.
Philadelphia : John Benjamins, 1998.
- Givon, Talmy. **Syntax : A Functional-Typological Introduction**. Vol II.
Philadelphia : John Benjamins, 1990 .
- Goody Esther N.(ed.). **Questions and Politeness : Strategies in Social Interaction**.
Cambridge : Cambridge University Press, 1978.
- Haiman, John. **NATURAL SYNTAX : Iconicity and erosion**. Cambridge : Cambridge
University Press, 1985.
- Halliday, M.A.K. **HALLIDAY : SYSTEM AND FUNCTION IN LANGUAGE**. (ed.) G.R.
Kress. London: Oxford University Press, 1976.
- Mey, Jacob L. **Pragmatics : An Introduction**. Oxford : Blackwell, 1993.
- Schiffrin, D. **Discourse Marker**. NewYork : Cambridge University Press, 1987.
- Searle, J.R. **Speech Acts : An Essay in the Philosophy of Language**. Cambridge : Cambridge
University Press, 1969.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก : ตัวอย่างข้อมูลบทพูดเดี่ยวและข้อมูลบทสนทนาโต้ตอบ

ก. ตัวอย่างข้อมูลบทพูดเดี่ยว

• รวมข่าว NECTEC

๑. โครงการ ๕.๓ หมั่นด้านบาท ไม่ใช่โครงการพัฒนาตามปกติ หลายพื้นที่อาจเห็นว่า มีโครงการอื่นที่ดีกว่า ทำไมไม่ทำ

๒. พวกคุณก็รู้ว่าคุณเป็นใคร หลายคนในโรงงานเขามาเยี่ยมผมหมดแล้ว แต่ทำไมผู้บริหาร ไม่ยอมมาเยี่ยมกันบ้าง คิดต่อไปก็ไม่ยอมคิดต่อกลับมา นายบุญพรธนกกล่าว

๓. ถ้าเป็นบริการที่มาพร้อมกันในลักษณะบริการแถม ก็ไม่เข้าใจเหมือนกันว่าทำไมต้องมาเรียกเก็บเงินเพิ่มอีกเดือนละ ๒๕ บาท

๔. หรือว่าท่าน ไม่ได้ใช้ เรื่องเล็กน้อย ทำไมให้ความสนใจ ที่เรื่องใหญ่ๆ ทำไมไม่เข้าไปดูแล ในส่วนตัว ผบ.ทอ.จะร่ำรวยเท่าไรก็เป็นเรื่องส่วนตัว ไม่ได้ไปขอเงินใช้

๕. ทำไมต้องปกปิด?

สำหรับในบ้านเรานั้น คารานักร่องเวลามีลูกมีครอบครัว ทำไมต้องปกปิดด้วยเล่า โดยเฉพาะคารานักร่องที่แอบมีลูก

๖. ตอนครูให้ห้อง เราก็ห้องตามครู ไม่มีสติปัญญาพอที่จะเข้าใจความหมายไปเสียทั้งหมด เพื่อนนี้เมื่อบางคนยังเคยว่า ห้องบทยาชยานไปทำไม? ห้องสูตรคุณ ไปทำไม? ไม่เห็นว่าจะได้ใช้ประโยชน์ตรงไหน? เพราะเรียนจบแล้วก็ไม่จำเป็นต้องไปเลี้ยงควายไถนา

๗. ผมไม่มีศัตรูกับใคร กับนายบรรหาร ศิลปอาชา ก็ยังรักกันอยู่ ผมไม่มีอคติ กับ พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตร ก็เหมือนน้อง และเคยเตือนว่าจะไปสร้างพรรคใหม่ทำไม

๘. นักกีฬาทุ่มเท และสร้างผลงานดี แต่เมื่อการตัดสินไม่เป็นธรรมก็ไม่รู้จะแข่งขันไปทำไม เราต้องเข้ามามีบทบาทบ้าง ไม่ใช่มีเพียงเกาหลีใต้ประเทศเดียว

๙. ถ้าแก้ไขปัญหาการจราจรของ นคร.ไม่ได้ผล คนก็ไม่ทราบว่าจะอยู่เป็นประธาน นคร. ไปทำไม ขณะนี้มีปัญหาที่จำเป็นต้องทำงานให้ได้ผล ต้องพูดกันให้รู้เรื่องว่าต่อไปจะทำอย่างไรบ้าง

๑๐. ขบวนการคิดต่อขอมอบตัวผู้คิดนั้น ถ้าไม่มีเบื้องหน้าเบื้องหลัง คิดอย่างไรก็หาคำตอบไม่ได้ว่า อยู่
คือ"ปิ่น"จะกลับมาเป็นจำเลยของคนทั้งประเทศทำไม

● สารานุกรมเยาวชน

๑. ปล่อยกลืนแสงออกมา เรียกว่าต่างคนต่างทำไม่พร้อมกัน และในภาชนะบรรจุก๊าซควรเป็น
สุญญากาศ แต่ทางปฏิบัติทำไม่ได้ เมื่อต้นก่อนสองประการ ประการแรก ทำไมปีกจึงต้องทำให้
เป็นแผนอากาศที่มีภาคตัดขวางเป็นรูปเพรียวลม และทำไมบินธรรมดาทำไม่ได้ ขณะที่ปีกหมุนทำ
หน้าที่หมุนยกตัวเครื่อง

๒. นอกจากไม้แล้ว เรายังได้สิ่งต่าง ๆ จากป่าไม้ เช่น ได้อาหารจากผลไม้ หัวราก หน่อ หรือ
ยอดอ่อน ชันน้ำมัน และยารักษาโรค สรุปว่าสิ่งจำเป็นของมนุษย์ที่เราเรียกว่า ปัจจัยสี่ ได้แก่
อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค นั้น มนุษย์อาจแสวงหาได้จากป่าแทบทั้งสิ้น
และนี่เป็นเหตุผลว่า ทำไมคนโบราณจึงมีชีวิตอยู่ได้ และเจริญรุ่งเรืองมาจนตราบนานเท่าทุกวันนี้

๓. แม้ว่าบัดนี้การพิมพ์ การเขียนหนังสือเราใช้กระดาษ แต่ในสมัยโบราณการพิมพ์การเขียนส่วน
ใหญ่ใช้ใบลาน พระไตรปิฎกในพุทธศาสนาซึ่งมีการจารึกลงเป็นอักษรครั้งแรก ที่ประเทศลังกา
เมื่อ พ.ศ. ๔๕๐ นั้น ใช้บันทึกลงในใบลาน ซึ่งอาจเป็นเหตุผลว่า ทำไมปัจจุบันนี้ เวลาพระ
เทศน์พระธรรมเทศนาจึงยังต้องทำเสมือนอ่านข้อความจากมัดใบลาน ไม่ใช่หนังสือ

๔. ถามขึ้นว่า ถ้าปีศาจออกมาพร้อมกับอุจจาระแล้วทำไมโดยมากเราจึงเห็น เปลือกนี้จะหลุดติด
เปลือกไข่ออกมา

๕. ทำไมเราต้องมีบ้าน เรามีสถานไว้เพื่อเป็นสถานที่สำหรับการกินอยู่พัก เราเข้าใจได้ว่าทำไมเราต้อง
กินอาหาร ทำไมเราต้องหายใจ ทำไมเราต้องสืบพันธุ์ และกลไกของระบบต่าง ๆ ที่กล่าวแล้วเป็น

๖. หากพิจารณาในเชิงเรขาคณิตน่าจะกล่าวได้ว่าพลังงานเสียงตกลงบนกำแพงกันเสียงจะสะท้อน
กลับไปยังแหล่งกำเนิดเสียง โดยที่ผู้ฟังซึ่งอยู่ภายในเงาของกำแพงกันเสียงไม่น่าที่จะได้รับเสียง
อย่างไ้ก็ตาม ในศตวรรษที่ ๑๗ ฮอยเกนส์ (Huygens) มีความคิดว่าทุก ๆ จุดบนหน้าคลื่นจะทำ
ตัวเป็นแหล่งกำเนิด และแผ่แผ่คลื่นวงกลมออกไปโดยรอบ นี่จึงเป็นเครื่องอธิบายว่าทำไมจึงมี
การกระจายของหน้าคลื่นเข้าไปสู่บริเวณเงาของกำแพงเฟรสเนล (Fresnel) และคนอื่นพัฒนาทฤษฎี
ต่อมา

๗. ประการแรก ทำไมจึงกล่าวว่ายุง แมลงวัน แมลงสาบ ตัวสามง่าม เรือด เหา ผึ้ง ผีเสื้อ
มด ตัวต่อ จิงโจ้น้ำ ลูกน้ำ อ้ายโม่ง แมลงข้าวสาร หนอนผีเสื้อ หนอนด้วง เพลี้ย ว่าเป็น

แมลง ทั้งที่รูปร่างหน้าตาของสัตว์เหล่านี้ไม่เหมือนกัน ถ้าเช่นนั้นแมงมุม แมงป่อง ก็น่าจะเป็นแมลง หรือกิ้งกือซึ่งคล้ายหนอนก็น่าจะเป็นแมลง มีลักษณะอะไรที่จะเป็นตัวกำหนดว่าสัตว์ชนิดนั้นเป็นแมลง ชนิดนี้ไม่ใช่แมลง

๘. ประการที่สอง ทำไมจึงกล่าวว่าลูกน้ำเป็นลูกของยุง อ้ายโม่งเป็นลูกของแมลงปอ เมื่อรูปร่างนอกจากไม่เหมือนกันแล้วยังมีที่อยู่อาศัยต่างกันด้วย เพราะลูกน้ำและอ้ายโม่งอยู่ในน้ำแต่ยุงและแมลงปออยู่บนบก จะมีความสัมพันธ์เป็นลูกเป็นหลานกันได้อย่างไร เมื่ออยู่บนบกก็เข้าใจได้ว่าได้ออกซิเจนจากอากาศหายใจ แต่เมื่อไปอยู่ในน้ำจะหายใจได้อย่างไรจะเหมือนพวกปลาหรือไม่

๙. ประการที่ห้า ที่กล่าวว่า แม้เราจะหนีไปอยู่ในถิ่นทุรกันดาร แห้งแล้ง หรือที่หนาวจัดซึ่งมนุษย์อยู่ได้เพราะรู้จักประดิษฐ์เครื่องมือต่าง ๆ เช่น ใช้ไฟฟ้าทำเครื่องทำความเย็นในที่อากาศร้อน ก่อไฟหรือใช้ไฟฟ้าทำความอบอุ่นในที่หนาว แต่แมลงไม่รู้จักทำสิ่งเหล่านี้ แมลงเหล่านั้นจะอยู่ได้อย่างไร ทำไมจึงสามารถไปอยู่ในที่กันดารเช่นนั้นได้

๑๐. ข้อที่น่าพิศวงก็คือ ทำไมแมลงสามารถปรับตัวให้ไปอาศัยอยู่ในที่ต่าง ๆ ของโลกได้ โดยเฉพาะในที่หลายแห่ง ที่ยากแก่การดำรงชีวิตอยู่ได้ เช่น ทะเลทราย ในขณะที่มนุษย์อาศัยเครื่องมือวิทยาศาสตร์และสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ เข้าช่วย แต่แมลงก็มีได้มีสิ่งเหล่านี้ อาศัยแต่ความสามารถภายในตัวของแมลงเอง

ข. ตัวอย่างข้อมูลบทสนทนาโต้ตอบ

● บทสนทนาในชีวิตจริง

๑. บทสนทนาระหว่าง ก กับ ข ซึ่งเป็นเพื่อนร่วมชั้นเรียน ทั้งคู่เดินฝ่าแดดร้อนจากคณะของตน ไปยังหอสมุดกลาง ซึ่งอยู่อีกฝั่งถนน ทันทีที่ถึงก็เห็นกระดาษปิดไว้ที่ประตู ใจความว่าวันนี้หอสมุดปิดทำการหนึ่งวันเพื่อให้บุคคลากร ไปแข่งขันกีฬาภายใน

ก ช่วย! ทำไมต้องมาวันที่เค้าปิดกันด้วยนะเนี่ย!

ข ก็แค่นั้นแหละ, ทำไมต้องมาปิดวันที่เราจะมาด้วยวะ? เฮ้อ-เดินมาก็สุด= จะเหนื่อยเลย, ทำไมไม่ให้หอกกลางอยู่ฝั่งโน้นวะ! หรือไม่ก็ทำมันสองฟากเลย.

ก บ้า. ใครจะไปทำให้.

๒. บทสนทนาระหว่าง ก กับ ข ซึ่งเป็นเพื่อนกัน ในงานแต่งงานของเพื่อนสนิทอีกคน ขณะที่เจ้าบ่าวกับเจ้าสาวกล่าวขอบคุณแขกอยู่บนเวที ก็มีเด็ก ๆ ที่มาในงานวิ่งชนอยู่บริเวณหน้าเวทีเต็มไปหมด

- ก. เนื้ช, จะพามาทำไม้ก็ไม่รู้. เด็กเล็ก ๆ หนอย่างกะลิ่ง. มากี่มาวิ่งเพ่นพ่าน , ดูไม่คิดเลย.
- ข. บ่นจ้จ. นำ สีสันของงาน. งานแต่งมีเด็กให้เจ้าบ่าวเจ้าสาวดู. เจ้าจะได้ไม่ชยาก=
=มีลูก-เฮียชยากมีลูกเร็ว ๆ.
- ก. บ้า. ((หัวเราะ))

๓. บทสนทนาระหว่าง ก ซึ่งเป็นลูกค้า กับ ข ซึ่งเป็นพนักงานของสำนักงานขายวิทยุติดตามตัวแห่งหนึ่ง

- ก. พี่ชา, พอดีจะมาถามเรื่อง-ขอปิดบริการ 3 เดือนนะค่ะ. ไม่ทราบจะทำได้มั๊ยคะ?
- ข. ทำไมจะไม่ได้ล่ะค้า. ((ยิ้มล้อๆ)) เค็ชวเชิญกรอกเอกสารด้านหน้าเคาน์เตอร์=
=เลขค่ะ. พี่เอ๊วๆ, ((หันไปพยักหน้าเป็นเชิงเรียกพนักงานอีกคนหนึ่ง แล้วหัน=
=มาหา ก)) เชิญเลขค่ะ.

๔. บทสนทนาระหว่าง ก กับ ข ซึ่งเป็นเพื่อนสนิทกัน ก กำลังบ่นเมื่อชีวิต เพราะช่วงนี้มีปัญหามากมายรุมเร้าเข้ามา ข ก็ปลอบใจ

- ก. ไม่รู้พรุ่งนี้จะเจออะไรอีก - เฮ้อ!
- ข. คิดมากไปทำไม. คิด ไปก็เท่านั้น. ไม่เห็นจะช่วยอะไรได้. หนักก็แก้ปล่าๆ.
- ก. คิดมากไม่เป็นไรนี่หน้า. คิดมากไม่ใช่ฟังชานซักกะหนอย.
- ข. นั่นแหละ. แหม-มันก็เหมือนๆ กันนั่นแหละ. ท้องผูกเย็ชวเหลือองเหมือน=
=กัน-รู้ป่าว.
- ก. อ้อ.

๕. บทสนทนาระหว่าง ก กับ ข ซึ่งเป็นเพื่อนกัน ขณะกำลังรอเพื่อนอีกคนหนึ่งซึ่งนัดกันไว้ แต่เลยเวลานัดมากเกือบสองชั่วโมงแล้วก็ยังไม่มา

- ก. รออีกนิดนึงละกันน่า.
- ข. จะต้องรอทำไมอีก. ในเมื่อเค้าไม่เกรงใจเลยอะ. ปลอบให้รอรออยู่ได้ -เกือบ=
=สองชั่วโมงแล้วเน็ชนะ. อย่างนี้เป็นธุรกิจใหญ่ๆ เค้าชกเลิกได้เลยนะ. ไม่มี=
=มารอหรือก
- ก. ก็เราไม่ได้ทำธุรกิจใหญ่ๆ นี่. เพื่อนกันเค้าก็ต้องรอกันได้, ไม่รอสิแปลก.

๖. บทสนทนาระหว่าง ก กับ ข ที่เป็นเพื่อนสนิทกัน ระหว่างทางเดินไปเข้าห้องน้ำ ในมหาวิทยาลัย ก ก็เห็นป้ายประกาศรับสมัครผู้เข้าร่วมสัมมนารายการหนึ่ง คิดอยู่ที่บอร์ดข้างทาง ก จึงชี้ชวนให้ ข

ดู

- ก. นี่นี่ คุณนี่ดิ ((ชี้ให้ ข ดู ป้าย แล้วกวาดสายตาอ่านอย่างรวดเร็ว)) ไปมะ? อย่าง=
=ชั้นนี้สมัคร ได้มะ?
- ข. ด้าย! ทำไมจะไม่ได้. ก็สุขภาพขง. หรือเธอไม่สุขภาพ [บ้า! ((หัวเราะ))]-เออ- อะไร=
=นะ? เค้านเรียกทรชน. ((หัวเราะ))

๗. บทสนทนาระหว่าง ก กับ ข ซึ่งเป็นเพื่อนสนิท อยู่ร่วมห้องเดียวกันที่หอพัก ก เปิดโทรทัศน์
ก่อนข้างคังไว้เพื่อที่จะให้ ได้ยิน ไปถึงบริเวณนอกระเบียงที่ตนออกไปล้างจาน ขณะนั้นเอง ข ที่เพิ่ง
กลับเข้ามาในห้อง ก็เดินมาปิดโทรทัศน์

- ก. ((ตะโกนมาจากกระเบียง)) ปิดทีวีทำไมอะ?
- ข. ((ตะโกนตอบ)) ก็เห็นออกไปล้างจาน.
- ก. ก็ยังฟังเสียงอยู่อะ.
- ข. ((เปิดโทรทัศน์ให้ใหม่))

๘. บทสนทนาระหว่าง ก ผู้เป็นแม่ และ ข ผู้เป็นของคู่วักของลูกชายของ ก วันนี้ลูกชายพา ข มา
เที่ยวที่บ้าน พอ ข ทำความเคารพเสร็จ ก ก็เอ่ยกับ ค ผู้เป็นลูกสาวอีกคนหนึ่งว่า

- ก. แอร์เอ๊ย! ทำไม ไม่นำน้ำท่ามาให้พี่เค้ากินมั่งละ. ไปหามา มั่งไป. เอาน้ำส้ม=
=น้ำส้มก็ได้-ไป.
- ข. [((นั่งยิ้ม))]
- ค. [((ลุกไปหยิบน้ำมาให้))]

๙. บทสนทนาระหว่าง ก กับ ข ซึ่งเป็นสามีภรรยา กัน ระหว่างที่นั่งคุยกันอยู่นั้น ลูกชายวัย 8 เดือน
ซึ่งคลานๆ นั่งๆ อยู่ใกล้ๆ ก็หงายหลังตึงฟาดพื้น ร้องไห้จ้า

- ก. ดูซิ! หัวโนอีกแล้วมั่งเนี่ย!
- ข. ((อุ้มลูกขึ้นมาดู พร้อมกับหัวเราะ))
- ก. หัวเราะ thamma! เจ็บนะเนี่ย- คังบั้งเลย!
- ข. ((พูดกับหัวเราะ)) โอ้ๆ-ไม่ร้องนะลูกนะ. หनुทำเองนะลูกนะ. ไม่เจ็บไม่เจ็บ.
- ก. บอกแม่เลยลูก-ทำไมจะไม่เจ็บ. ไม่มาโดนตัวเองละ.
- ข. เอ๊ะ! ก็ลูกทำเองอะ. ไม่ได้ไปผลักหัวมันซ้กกะหน้อย. ว่าอยู่ได้- เนอะลูกเนอะ.
- ก. ((ค้อน))

๑๐. บทสนทนาระหว่าง ก กับ ข ซึ่งเป็นพี่น้องกัน ขณะกำลังคุยว่าการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาทาง
โทรทัศน์

- ก ถ้ามันไม่ตั้งใจจะเข้ามาโงง, จะต้องยอมหว่านเงินกันขนาดนี้thamma? จริงมะ?
- ข แหงอยู่แล้ว. เสียดตอนที่ชักสิบล้าน, ใ้แล้วเอาคืน ไปชักร้อยล้าน, คุ่มจะยิ่ง=
=กว่าอะไร. คนจนก็จนต่อไปดิ. ((ส่ายหน้า))

● บทสนทนาในนวนิยาย

นวนิยายเรื่องน้ำใสใจจริง

๑. “แบ่งห้อง?” โหม่งนึกว่าหูฟาด “ก็แบ่งกันอยู่แล้ว”
“จะได้สะดวก” แคนทำงานเสร็จก็ลุกขึ้นยืน เอาทปกลับ ไปใส่ไว้ในกระเป๋า “ห้องทาง
ด้านนี้ของผม ทางโน้นของคุณ ผมจะทำความสะอาดส่วนของตัวเอง คู่เสื้อผ้าก็ทางซีกของผม โต้ะ
เขียนหนังสือทางซีกผม ข้าวของทางด้านนี้ผมจะเอาไว้แต่ของของผม ได้ไม่กะกะคุณ”
โหม่งทำหน้าที่ปั่นยาก กระดิกนิ้วไปทางประตูแล้วถาม “แล้วเดินผ่านออกประตูไปซัดห้องโหม”
แคน ไม่รู้สึกขำ “คุณมีทางออกทางอื่นหรือเปล่าละ”
โหม่งชายตามองทปสีแคงบนพื้นอย่างขยาดๆ บ่นว่า “รู้สึกเหมือนเป็นแคนต้องห้ามยังง
ไม่รู้ ทำไมต้องกั้นกลางกันด้วยวะ อ้าว ไม่เข้า ไปทำอะไรลื้อหรือก”
“เปล่า ผมไม่ได้กลัวคุณจะมา แคนชี้แจง แต่ผมว่าทำอย่างนี้เป็นสัดส่วนดี ต่อไปคุณก็คง
ชอบ ข้าวของเราจะได้ไม่ปนกันใจ”
๒. “หนึ่งว่าจะกลับบ้าน วันจันทร์ค่อยมาพร้อมขิมเค้า”
“ขิมเค้ากลับรด บขส. หนึ่งกลับได้หรือ” คริมถามด้วยความอ่อนใจ ก่อนหน้าหนึ่งนั่งลง
อย่างมากมายกว่าจะยอมกลับบ้านเอง
“ก็...ก็...คงได้” หนึ่งตอบอย่างไม่แน่ใจ
“ทำไมหนึ่งไม่ค้างที่หอด่ะ ดูหนังสือให้สบายไปเลย ไม่มีใครกวน”
หนึ่งเหลียวมองรอบๆ ด้วยความละห้อยละเหี่ย “หนึ่งกลัวผี”
“กลางคืนก็มานอนห้องเรากะอ้อมซี หรือจะเอาอ้อม ไปนอนที่ห้องหนึ่งก็ได้ เราไม่อยาก
ให้หนึ่งเอาแต่กลับบ้านอย่างเดียว มัน... ไม่รู้จักโต”
หนึ่งวางกระเป๋าเสื้อผ้าลงเหมือนหมดแรง “หนึ่งก็ไม่อยากเป็นอย่างนั้น แต่หนึ่งเซ็ง”
๒. “คริมขอฝากหนึ่งกับป๊อกลับไปพร้อมหมวดได้ไหมคะ แล้วคริมจะช้จักรยานกลับกับ โจม
เองค่ะ”

นี่แหละน้ำใจของคริม ความน้อยใจแถมหงุดหงิดของ โจมหาย ไปเป็นปลิดทิ้ง โจมยิ้มให้

“ครีมรีบกลับไปเถอะ เคี้ยวป้าทองมาขึ้นถือไม้เรียวคอยอยู่หน้าตึก ผมจะหัดไอ้ป้อหัดจักรยานเอากลับไปด้วยจนได้”

หญิงซึ่งยืนหน้าตาเหน็ดเหนื่อยราวกับเป็นฝ่ายได้จับคนร้ายเสียของค้านออกมาเป็นครั้งแรก

“จะไปหัดป้อทำไมจะ หญิงจ้เป็น ป้อกลับไปกับครีม แล้วหญิงจะจ้จักรยานไปพร้อมโจม...ถูกมั๊ย”

ครั้งนี้เป็นครั้งแรกที่ครีมมองเห็นน้ำใจของหญิง เธอรู้ว่าหญิงไม่ชอบเหตุการณ์ในคืนนี้เลย แม้แต่น้อย ถ้าทำได้ หญิงคงคิดปึกกลับไปนอนคลุมโปงใส่กลอนประตูห้องแน่นหนาอยู่ในหอพัก น่าชมที่หญิงเอาชนะความขลาดกลัวของตนเอง พอจะห่วงเพื่อนที่มาร่วมชะตากรรมเดียวกัน

“โอ๊ย หญิงก็เหมือนครีมละนะ” โจมค้าน นึกชอบใจเพื่อนหญิงตัวเล็กคนนี้ โจมอยากให้เพื่อนผู้หญิงกลับไปก่อน “ถ้าเอาหญิงไว้ทางนี้ เอาครีมไว้ก็เหมือนกัน”

๔. “ป้อมันคงทิว ไปซื้อขนมแต่ไม่ได้กินขนม” โจมปรารภ

“นี่ใจขนม หญิงซื้อมาหลายอย่าง ครีมก็ซื้อมาตอนเด็กมันจกกระเป๋ามาไปพอดี” ครีมรีบแบ่งขนมให้โจม แต่โจมก็เอามือไขว้หลังไม่ยอมรับ “อ้าว ทำไมละจ้ โจม”

“ไม่ต้องหรอก ครีมเก็บขนมไว้กินเถอะ”

“นหม” ครีมทอเคลือบอ้อน รู้ว่าโจมมีมารยาทพอจะไม่ยอมรับง่าๆ ต้องคะยั้นคะยอว่า “ครีมไม่ได้ให้เพราะถือว่าต้องตอบแทนหรอกนะ แต่โจมอยากให้ครีมกินจริงๆ เราเป็นเพื่อนกันไข่มั๊ย”

“ก็...ไช้” โจมเสียงอ่อนลง

“แล้วทำไมจะแบ่งขนมกันกินไม่ได้ละ โจมชอบขนมอะไร เปียกปูนหรือว่าสาตี หรือขนมหม้อแกลง ปานนี้ละหมดแล้ว”

“พวกผู้ชายไม่ค่อยกินขนมกันหรอก ไม่เหมือนผู้หญิง”

“จะให้หรือว่าป้อไม่ชอบกิน” ครีมแย้ง แล้วเลยหัวเราะออกมาพร้อมกัน

๕. “เรื่องป้าละ อีหนูเอ๊ย กลับไปบ้านพ่อเขาจะเข็มนจะตึ้ง ใจก็ไม่ถึงตาย อย่าอยู่เลขที่นี้ คุณทักเขาออกสวดยังกะพระเอกก็เก ฟงแฟนเขาก็เฮอะ เขาคงไม่แฉเอ็งหรอก...อ้าว! พูดยอย่างนี้เลยร้องไห้ใหญ่”

“ฉันรักเขา” บัวลอยสะอื้นซัก “เขาไม่รับเป็นเมีย ขออยู่อย่างทาสฉันก็ยอมจ้ ป้า”

“ก็เอ็งอยู่บ้านเป็นลูกกำนันออกใหญ่โตดีจ้ แล้วจะมาเป็นข้าเขาทำไม อีบัวลอยเอ๊ย” เสียงชายคล้ายจะปลงอนิจจังขึ้นมาหน่อยๆ “แล้วที่นั่นมันที่หลวงนะเอ็ง เข้ามาอยู่ตามใจชอบไม่ได้ คนมาอยู่ต้องมาสักครงาน ให้อาจารย์เขาจับ...อ้าว นั่นใครหน้าตาบ้องแก้ว” ประโยคท้ายส่งเสียงทักเมื่อแคนโผล่หน้าเข้าไป

“คุณแคณนะเอง มาทำไมระอ่ะคำ”

แคณย์ไม่สนิทนัก บัญโบ้ไปทางบัวลอย “ทัศนขาให้ผมมาตามบัวลอยไปปรับความเข้าใจกัน”

บัวลอยหยุดสะอื้นเป็นปลิดทิ้ง

นวนิยายเรื่องเก้าอี้ขาวในห้องแดง

๑. “เมื่อผู้ใหญ่ ไม่มีวันจะเข้าใจพวกเราเลย...เห็นผู้หญิงกินเหล้าหน่อยก็แทบจะ...เฮ้อ...เหมือนคนถูกประหารชีวิต...เฮ้ย...ถูกฆ่าละมั้ง!”

สาวตรีจรดแก้วเหล้าที่ริมฝีปากแดงเป็นมันระยับ “แม่จะว่ายังไงนะ ถ้าเราเมากลับบ้าน” หล่อนจิบเข้าไปอีกหนึ่ง แล้วทำหน้าหยอก “แหม...ไอ้เหล้านี้มันน่าจะกินง่ายกว่านี้อีกหน่อย

“กินน้ำหวานง่ายกว่า...” บุรพาแนะนำ “เป็นผู้หญิงกินเหล้าทำไม...ไม่คิดหรือ!”

“ตามเก้” สาวตรีโน้มตัวลงข้างหน้า ปอยผมของหล่อนกับเขาแทบจะเกี่ยวกันอยู่แล้ว “อายุเท่าไรนะ”

“เจ็ดสิบ” บุรพาตอบ

“ตาย!” สาวตรีหัวเราะ

๒. หล่อนมองกระจกสำรวจทรวดทรงของตัวเองอีกครั้งหนึ่ง “เพื่อน ๆ นะ เขา...” ละเวงทำมือคอด ๆ เว้า ๆ “ซังจี้...ซังจี้ทั้งนั้นเลย มีแต่ฉันคนเดียวแหละ ทรงไม้บรรทัด”

“พอมีครอบครัวแล้วก็อ้วนเองแหละคะ คุณแม่จิมเมื่อสาว ๆ ก็พอมเป็นไม้จิกอย่างนี้...เดี๋ยวนี้อ้วนท้วนมีน้ำมีนวล ถ้าทำมเสียแต่ยังสาว มีลูกคนเดียวก็... เผลออย่างที่เขารเรียกกันว่าพะโล้ยังงีคะ”

“ออมนี่ทันสมัยจริง รู้จักใช้คำศัพท์สมัยใหม่กะเขาด้วย แหม! อยากให้งานฉลองเร็ว ๆ ใจจะขาดเสียให้ได้แล้ว”

“ทำไมต้องฉลองด้วยนะคะ?”

“แสดงความยินดีที่เราได้เรียนจบ” หล่อนเก็บเสื้อผ้า “ได้ไ้เป็นผู้ใหญ่จริง ๆ เสียที เท่านั้นแหละออม พอทำงานทำการมีครอบครัวกันไปแล้ว คงจะไม่มีวันได้สนุกอย่างนี้อีก ออม...ถ้าฉันหยุดเวลาให้มันอยู่เท่านี้ได้ ฉันจะหยุดไว้”

“หยุดทำไมกันคะ? คุณแต่พระอาทิตย์ขึ้น เคนทั้งวันทั้งคืน ไม่มีหยุดเลย เข้าขึ้น...ตรงเวลา เย็นลงก็ตกดิน” ออมอธิบายคาราสาตร์ทำงานองนี้ ตั้งแต่ละเวงยังเล็ก ๆ “เมื่อพระอาทิตย์ไม่หยุด คุณจะหยุดเวลาได้ยังไง และ...เฮ้อ...” ออมหยุดคิด “ถ้าหยุดได้จริง คุณหนูจะหยุดไปทำไมกันคะ?”

“เพราะ...ฉันกำลังมีความสุขนะซี ออม เลขออยากหยุดเวลาไว้แค่นี้...ออม วันงานฉันจะไปแต่งหน้าดีไหม ใส่ขนตาปลอมให้ยาว...เหยียด เหมือนพวกนักร้อง ทาปากสีแดง ทำผมหยิก” ถึง

ตรงนี้ละเวงไม่ดูจะพอใจนัก “ฉันเกลียดผมหยิกยิ่งกั๊บอะไร แต่บังเอิญมันกำลังเข้าสมัยเลยค้อยยังชั่ว”

“คุณจะทำหน้าจริง ๆ หรือคะ ออมว่า...”

“อย่าคิดว่า”

อมยิ้มอย่างถูกใจ

“ที่ทุ่มแล้วอม...ทำไมคุณแม่ยังไม่มา?” ละเวงกลับมาเข้าเรื่องเดิม

“โถ...ก็คุณแม่ไปไกล”

“แค่รังสิตเท่านั้นเอง...ออมรอกก็แล้วกัน เคี้ยวคาไปนอนหลับ”

๓. “นั่นแน่ะ ทางเข้าบางพลี ชาวอำเภอบางพลียินดีต้อนรับ...ยินดีจริงหรือเปล่านั้นไม่รู้”

“นายอำเภอเขาสั่งให้เขียน” ละเวงว่างานที่กำลังจะได้ทำพาใจหล่อนสบายใจได้มาก อย่างน้อยละเวงก็ยังแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเรื่องค่ากินอยู่ไว้ได้ก่อน ส่วนเรื่องค่าบ้านนั้น ไว้คิดทีหลัง

หนทางเข้าอำเภอที่ว่านั้น เป็นดินลูกรังที่ค่อนข้างเรียบมีฝุ่นอุดม

“ทำไมต้องมาหากินถึงนี้” ละเวงบ่น หล่อนพูดไปอย่างนั้นเอง เพราะตนก็พอใจที่จะมองทุ่งนาสีเขียวร่ำมदानันมาก มันให้ความสบายใจผัดกับในเมือง โดยเฉพาะในวันที่ร้อนจัด

“ไม่น่าถามเลขนะ” สาวตรีตอบมา “กรุงเทพฯ น่าเบื่อจะตายไป...เรานะ อยากจะไปอยู่ต่างจังหวัดเสียให้รู้แล้วรู้รอด”

๔. “ออมยกไปเองคะคุณ”

“อย่าเลย...เคี้ยวเขาจะอาช”

“จันก็ได้คะคุณ” ออมว่า “เฮ้อ...หน้าตาก็ดีหรือกนะคะ แต่ทำมัย...ทำไม ดาดำจิงเลย เห็นออมเป็นใครก็ไม่รู้ละ”

“พานึกว่าออมเป็นแม่จัน” ละเวงยกถาดกาแฟขึ้น “ไม่ดีหรือ รศมีจับแล้วละ”

๕. “นี่ไง...กลิ่นทะเล” ตะวันฉายว่า

“กลิ่นปลาต้มต่างหาก” ละเวงแย้ง

“ก็นี่แหละทะเลละ” เขาเดียงและพูดต่อไปว่า “ผมไม่เข้าใจเลยว่าคุณแม่มาสร้างบ้านไว้ที่นี่ทำไม น่าจะไปสร้างแถว ๆ บางละมุง พัทยา”

“อาจจะเป็นเพราะที่นี่มีขบดก็ได้เนะคะ”

“จันทำไมไม่ไปทางบางเสร่ นางอมเทียน หรืออะไร ๆ แถว ๆ นั้น ทะเลสวยกว่า ไม่ใช่หาดเล็ชงหยอนางรมอย่างที่นี่”

ละเวงยิ้ม

“ทำไมคุณไม่ถามคุณแม่เองคะ?”

ตะวันฉายชักไหล่

“ใครจะกล้า คุณแม่น่ะเดี๋ยวลีเดียร์ร้าย ถ้าผู้หญิงเหมือนแม่ทุกคน ผมจะไม่แต่งงานเลย ตลอดชีวิต” เขายิ้ม “แต่ตอนนี้คุณแม่ก็ซื้อให้”

“แล้วจะว่าไม่ดีได้อย่างไรคะ”

“นั่นสิ” ตะวันฉายคล้อยตาม

นวนิยายเรื่องความรักแสนกล

๑. นางชมนาคคักขนมพิททองแกงบวคแจกเด็กๆ เด็กหญิงขี้จุกๆ ขี้อ่างๆ ไม่กล้ากินพิททองแกง บวดที่นางคักให้ ขณะที่เด็กหญิงอึ้งคักเข้าปากไปแล้วสองสามช้อน สีหน้าแสดงว่าอร่อย

“อ้าว! หนู กินสิ มัวอายุอยู่ทำไม ที่นี้ไม่มีใครว่าอะไรหรอก อยู่กันแบบชาวไร่ชาวนา ถึงเวลากินก็กิน...หรือว่าหนูกลัวข้า” ชมนาคลงเสียงลงพลาตงสนัหน้า “ไม่ต้องกลัวแกหรือ แกเสียงดังแบบนี้เอง แต่ใจดี เสียแต่ขี้เหนียวเท่านั้น ข้าเลี้ยงเด็กๆ พวกนี้มาทุกคน...”

“ผู้เข่าขี้อายขี้ง้อเอง” อึ้งบอกล พลาตงคักขนมเข้าปากเรื่อยๆ มารดาของพี่น้องสามคนก็มองดูอย่างพอใจ

“หนูคนนี่เก่ง ทำทาง ไม่กลัวใคร จริงไหม หนูเคยกลัวใครรีเบ่าจ๊ะ”

อึ้งขี้มึนคัก “ไม่เคยคะ ทำไมจะต้องกลัวด้วย เขาก็คน เราก็คคน”

ผู้ที่ตั้งคำถามเกือบสะอึก “นั่นสิ เขาก็คน เราก็คคน” มองดูประกายอันคมใสเหมือนใบมีดเพิ่งลับใหม่ๆ ของเด็กหญิงผู้พูดแล้วเกิดความทึ่ง “หนูคิดได้ขี้ง้อนี้ดี โตขึ้นจะได้ไม่แพ้ใคร...หนูจะทำไมขี้อายนัก หัดเก่งเหมือนพี่มั่งสิ” ประโยคหลังเธอหันไปสัพพอกขี้ขี้ ขี้ขี้ก็ได้แต่ขี้ม้ออายุๆ ชักกล้าขึ้นพอที่จะคักขนมเข้าปากได้นั่ง

๒. “พี่ปู้ละ”

“เขาก็ไปเรื่อยๆ ตามแบบของเขานั่นแหละ เงินเดือนไม่ค่อยพอใช้ แต่ก็ไม่ต้องอนาทร เขามีสปอนเซอร์” นางชมนาคพูดขี้มึนๆ

ชลซาอคข้น ไม่ได้ จึงทักว่า

“แม่อู้จู้คักคักว่าสปอนเซอร์ด้วยหรือ”

“โอ๊ย! หนูทำไมจะไม่รู้จู้คัก คนแก่เกือบเข้าโลงอย่างขี้ก็ยังู้จู้คัก เด็กเพิ่งพูดได้ก็รู้จู้คัก”

นางชมนาคและนางหุ่นดินนำชลซาขิ้นไปขิ้นบน มารดาของเขาดามเขาว่า

“มาบ้านคนเดี๋ยวมึงข้างหรือ เพราะตอนที่แกไปนะมันยังไม่เจริญขี้จี้เลย สวานขิ้นขิ้นเดี๋ยวนี่บ้านข้องเต็มไปหมด”

“ไม่งงหรือคะ ก็จดหมายของปิ่นนะเขามบรรยายละเอียดละเอียดออกจะตาย ผมหลับตาก็มอง เห็นภาพเลยว่า พ่อปลูกตึกใหม่สี่อะไรแบบเป็นยังไง พอเห็นประตูลูกพี่นั่นก็บอกให้รถหยุดทันทีเลย”

๓. ชลชาหันไปมองก็แลเห็นขาสองคู่ก้าวตามกันมาไม่ห่าง เขาจึงพรวดพราดลุกขึ้น เป็นขณะเดียวกันกับที่พี่ชายของเขาวิ่งเข้ามาตรงกอดคอเขาไว้

“ดีใจจังชล” สรพลหน้าแดงกำด้วยความปิติ เขย่าไหล่น้องชายโดยแรง “แม่บอกเดี๋ยวนี้เอง รดยังไม่ทันจอกเลย โผล่ออกมาส่งข่าวแล้วว่าแกมา... เป็นไงมั่ง...”

ชลชาคืนแดนจนเกือบพูดไม่ออก ได้แต่จับแขนพี่ชายบีบ แล้วหันมาทางหญิงสาวที่มาอยู่กับ สรพล

“อื่งก็เหมือนกัน จำเกือบไม่ได้ นี่ทำไมถึงสวยปานนี้”

“ของมันสวยกันได้นี่ชลก็” ผลากลดอบนัยน์ตาวาว ความดีใจสุดขีดทำให้หล่อนได้แต่ยืน มองเขาเฉยอยู่ มองและมอง “ที่จริงนี่ก็สังหรณ์มาตั้งแต่เมื่อคืนแล้วว่าชลจะมา...”

“สังหรณ์ยังไง” เขาถาม

“ฝันไป” ผลากลดอบ ตอบแล้วก็หน้าแดง แหวดประหลาดของหล่อนก็พลอยเป็นประกาย พราวไปด้วย

๔. “นั่นนี่เขาจะไปไหน” สรพลพึมพำอย่างกระวนกระวายจนอุราอศประชิดทั้งๆ ข้าวเต็มปาก ไม่ได้

“ก็จะนั่งสงสัยอยู่ทำไมล่ะ ตามเขาไปก็สิ้นเรื่อง”

สรพลอดิเคื่อนนิคหนึ่ง ในที่สุดก็ทนการเร่งเร้าของหัวใจตนเองไม่ได้ เขาจึงเดินคัดสนาม ไปข้าง

อรามองตามแล้วถ่ายหน้า

“ซังจี้ แม่จะไม่เคยตัวทนไหวหรือ ผู้หญิงนะตามใจหล่อนมาก ๆ ก็มักจะเหลิง ทีหลังก็จีคอ เรา...”

๕. “ชล” หล่อนคราง “นี่มันพูดกับชลด้วยใจจริงนะว่า ปู่ไม่ใช่ผู้ชายที่ฉันคิดว่าจะแต่งงานด้วยเลย”

เขาพยักหน้า แสดงว่าเข้าใจ

“ชลตำหนิฉันหรือเปล่าจ๊ะ”

“เปล่า”

“ทำไมถึงไม่ตำหนิ” หล่อนย้อนถามอย่างเอาใจใส่

ชดชสาสพทาหล่อนนกดหนึ่ง ฐู้ดกช้ดเจนนว้าหล่อนช้งเห่นควมคดของเขาสดกส้าคญนี้ กระจว ฝกากลกบคนอ่นเป่นฝกากลที่เช้อถอดนเองว้ายงกว้าผู้คด ทุกววันนี้หล่อน ‘น้า’ สรพล น้าสร มาดา น้าอรุณ แต่กบเขา หล่อนท้าตามเช่นผู้ตามที่คดช้หลาย หล่อนก้งวลต่อควมพอจ หรือ ไม่พอจของขงเจนนเห่น ได้ช้ด

“ก้จะ ปด้าหนท้าไม ม้นหมดสมยการด้าหนเล้ก ๆ น้อย ๆ พรรคนี้แล้วน้า”

“ช้วดแปกเก้าปที่ชล ไม่อยู่ ไม่มีอะไรเปลี่ยนเปลลง ปมกนนักหรอก นอกจกร้างกายคดช้น ควมคดเจรญช้น มีปัญหาร้องท้ามาหากินช้มาแมทรกมกช้น...ฉันอยากท้งานหาจน สร้งค้วเอง อยกมีทุกล้งทุกอช้งที่คนอ่น เขามีกัน” ขณะพูดแวดาของหล่อนร้ง วจนค้วควมฝ่ฝนล้งล้งที่ ช้งมิได้เป่นของหล่อน “ฉันพชยามหาทุกล้งที่ด้องการมารวมไว้”

“ฉันสนบสนุนควมก้าวน้าเป่นของคดและฉันเองก็คดอช้งคดเหม่นกัน นี้ด้งจวจะ ช้อรดส้กคน จนน่อนะ”

● บทสนทนาในละครโทรทัศน์

ละครโทรทัศน์เรื่องบ้านทรายทอง

๑. พงมาน ไม่สบาย ค้วร้อนจ้ด ทางเรอนใหญ่ไม่มีครเหลยวแล เม้อชยกลางมาถึง ชยน้อยจ้งรบ รยงานค้วควมหวังว้าชยกลางจะช้วพงมาน

ชยกลาง เค้าเป่นช้ง ้งบ้งอะ?

ชยน้อย ที่ชยกลาง, ช้วที่พงมานค้วชนะก้ะ?

ชยกลาง ((ล้หน้าเป่นห้วง)) เป่นช้ง ้งบ้งนะนม?

นมทพช ช้จ้น ไม่ยอมลคด้งแต่เม้อวานเลยคะ.

ชยกลาง ค้วร้อนชนาคนี้, ท้าไม ไม่ไปเรชนให้หม่อมแม่มทรยล่นนม?

นมทพช ทานลงมาคดูแลวคะ. แต่,

ชยกลาง ((ท้าหน้าสงสย)) แต่อะไร?

ชยน้อย หม่อมแม่มกับที่หญิงเล้ก ้งร้าช=

=จระอให้แม่มที่พงมานมารบคกลับ ปบ้านนอกก้ะ.

ชยกลาง ท้าไมล้งเป่นอช้งน้นนะนม! ฉันถามไม่ได้ชนหรือ ้ง!

นมทพช หม่อมทาน ไม่อยากให้คุดพจอยู่ที่บ้านทรยทองน้คะ.=

=ทานอยากจะไล้ไปให้พันๆ.

ชยกลาง ท้าไมล้งเป่นอช้งน้นล่นนม? ก้นมเคชบอกฉันเองว้าเค็ก=

=คนน้เป่นลูกของคุดน้าพนา?

นมทพช นมก้ไม่ทรยคะ. ไม่ทรยจรงจๆ แล้ว. น้นมก้พชยามหา=

=ที่อยู่ของคุณพจที่บ้านนอก, จะติดต่อให้คุณแม่เธอมารับกลับไป.

๒. หม่อมพรรณรายถูกชายกลางคำนิเรื่องพจมานก็อารมณ์เสีย ถึงกับทนอยู่ในบ้านไม่ได้

หญิงเล็ก อู๊ย! ทำไมหม่อมแม่หน้าเครียดอย่างนี้ล่ะคะ?

หม่อมพรรณราย สั่งให้นายจอนเอารถออกไปบ้านหม่อมไร่ไกล, แม่จะไป=

=เล่นไพ่แก้เครียดซะหน่อย.

หญิงเล็ก จันเคี้ยวหม่อมแม่รอให้เค้าถ่ายรูปเสร็จก่อนสิคะ. หญิงอยาก=

=ไปด้วย.

หม่อมพรรณราย อะไรกันซะ! ต้องทำยังกะเค้าถ่ายตัวเองงั้นล่ะ.

หญิงเล็ก พี่ใหญ่ทำคุณแม่หัวเสียมาหรือคะ?

หม่อมพรรณราย ทั้งแม่ใหญ่ทั้งพ่อกลางนั้นแหละ. หนอย-มาออกคำสั่งให้แม่=

=จัดห้องบนตึกให้อินันมันอยู่.

หญิงเล็ก เป็นไปได้ยัง ใจคะหม่อมแม่! พี่กลางเพิ่งจะกลับมา-ยังไม่รู้=

=ด้วยซ้ำว่าอินันมันมาอาศัยซุกหัวนอนอยู่ที่นี่.

หม่อมพรรณราย ทำไมจะไม่รู้! เมื่อวานนี่ยังเขาก็เจ้ากรรมมันไม่หาหมอมเลย!=

=ต้องเป็นชายนมทพย์ปากบอนนั้นแน่ๆ เลย. แต่ไหนแต่ไรมา=

=ฉันปกครองบ้านนี้มาได้เรียบร้อย, พอมีอินันเสนียดจัญไรนั้น=

=มาเหยียบบ้านเข้านั้นแหละ-ถึงต้องมามีอันเป็นไปขึ้นมา.

๓. หม่อมพรรณรายคะยั้นคะยอให้ท่านค่อมค่อมไวน์ขมระอหญิงเล็ก สักพักหญิงเล็กแค้นดวงมา แล้วทั้งคู่ก็ออกไปด้วยกัน เอมชกคาดไล่ขวิดไวน์เข้ามาในห้อง หม่อมพรรณรายหันมาเห็นก็ตวาดไล่

หม่อมพรรณราย นังบ้า! มัวทำอะไรอยู่! ท่านเค็ง ไปถึงไหนต่อไหนแล้ว!

เอม ((ทำหน้าเหวอหรา))

หม่อมพรรณราย ((เหลือบเห็นแก้วไวน์)) ตายแล้ว! นี่แกกกล้าดียังไงยกมา=

=ทั้งขวดเฮอะ! ทำไมไม่รินใส่แก้วแบ่งมา! เกิดท่านเห็นว่า=

=มันไม่ใช่ไวน์ฝรั่งเศส, ข้าจะเอาหน้าไปไว้ที่ไหนฮ้า! นังเอม!

เอม ก็เอมไม่รู้นี่เจ้าคะ. หม่อมไม่บอกเอมล่วงหน้า.

๔. ท่านหญิงตัว โมโหที่พี่ชายไม่ยอมจ้อขอคืนดีกับหญิงเล็กเพื่อนสนิท

หญิงตัว ก่อนลงไปได้กับภาวินิ,หญิงยังหวังนะคะว่าพี่ด้อมกับเขาอาจจะยัง=

=มีโอกาสคืนดีกันได้. เพราะว่ามีแม่ตัวการที่ทำให้พี่ด้อมกับเขาต้อง

=หันหลังให้กันก็แต่งงานแต่งงานไปแล้ว. แต่พี่ด้อมกลับไม่ยอมทำ=

=อะไรเลย? จ้อเขาดักหนอยมีหรือคะที่คนอย่างภาวิณีจะใจแข็ง.
 ท่านด้อม พี่ตามจริงๆ เอะ. ทำไมหญิงถึงยังอยากให้พี่ลงเอยกับหญิงเล็กให้ได้.
 หญิงตัว ถึงบ้านทรายทองจะไม่ไช้ของพวกเขาอีกต่อไปแล้ว, แต่อย่างน้อย,
 =สว่างวงศ์ก็เป็นนามสกุลที่ดีที่สุดในยุค-ถ้าพี่ด้อมจะเลือกใครสักคนมา=
 =เป็นคู่, ไม่ไช้หรือคะ?
 ท่านด้อม เหตุผลจริงๆ ไม่ไช้เพราะเธอเองยังนึกเสียดายคุณภรรยาหรือคะหญิง?=
 =เธอถึงอยากจะใช้พี่กับหญิงเล็กเป็นสะพานทอดไปถึงคุณภรรยา.
 หญิงตัว พี่ด้อม!

๕. แจ่มช่วยพจมานย้ายของขึ้นไปที่ห้องใหม่บนตึกใหญ่

แจ่ม ห้องนี้เนะ, เดิมเป็นของคุณชายกลางนะคะ. เดียงนี้ก็เคยเป็นเตียงของท่าน.
 พจมาน แล้วถ้าเจ้าของห้องเขากลับมาจะเอาห้องของเขาคืนจะทำยังไงล่ะ?
 แจ่ม อู๊. คุณชายกลางเธอย้ายไปนอนห้องตรงหน้ามุขหน้าโน้นตั้งนานแล้ว=
 =ละคะคุณ.
 พจมาน ความจริงไม่น่าจะต้องเหนื่อยเพราะชั้นกันเลข. ฉันอยากลงไปอยู่ข้างล่าง=
 =กับป่าทิพย์อย่างเดิมมากกว่า.
 แจ่ม ผู้ใหญ่ท่านอุตสาหกรรมที่มีเมตตาคุณจะทำอะไรล่ะคะ? ไม่เหมาะหรือ.=
 =อยู่ที่นี้ตามที่ท่านจัดให้เนะดีแล้วละ. คุณพักผ่อนจะนะคะ. ข้าวของเครื่อง=
 =ใช้คุณ, พี่ช่วยขนขึ้นมาให้หมดแล้ว.

ละครโทรทัศน์เรื่องคู่รักคู่รบ

๑. ธนาคาร โกรธที่ออมสินน้องชายหาแต่เรื่องไม่เว้น เมื่อห้ามกันไม่เชื่อ ครั้งนี้จึงเรียกตำรวจไปจับ
 ออมสินที่หับที่ออมสิน ไปมัดกุมอยู่เสียเลย พอออมสินออกมาได้และรู้ว่าธนาคารเป็นคนทำ เขาก็รีบ
 บุกไปหาธนาคารที่ทำงานทันที ร้องโวยวายจะต่อธนาคารที่รังแกตน

ออมสิน แล้วที่พี่ทำผมเสียชื่อ, เอาตำรวจไปจับผมอะ. พี่จะว่าไง?
 ธนาคาร ถึงขั้นไม่ทำ, ซักวันนายก็ต้องโดน. ถ้าขึ้นมัดกุมในสถานที่แบบนี้.
 ออมสิน แล้วเรื่องรถ, บัศรเครดิต, ทำให้ผมหน้าแตกต่อหน้าผู้หญิงล่ะ?
 ธนาคาร ชั้นต้องการให้นายเลิกเที่ยว-เลิกจีบผู้หญิงปะปะ. แล้วตั้งใจเรียนซะที.
 ออมสิน thamma? อิจฉาผมหรือที่ผู้หญิงรักผมทั้งเมือง, ส่วนพี่. ป่านี่แฟน=
 =ชักคนยังหาไม่ได้.
 ธนาคาร ((เปิดลิ้นชัก หยิบรูปถ่ายผู้หญิงเป็นปึก โยนลงตรงหน้าออมสิน)) ไข่=
 =เพราะชั้นเอาเวลาหาแฟนของตัวเองมาจัดการกับผู้หญิงของนาย, =

=ก็รายแล้วที่นายก่อเรื่อง ไว้อะ.

ออมสิน เรื่องธรรมดาของผู้ชาย, พี่ไม่ยุ่งผมก็จัดการได้.

ธนาการ แต่สำหรับเรื่องนี้ล่ะ? จดหมายจากมหาวิทยาลัย-บอกว่าคุณไม่ผ่าน=
โปร, โคน ไล่ออกแล้ว. นายหมดสภาพการเป็นนักศึกษาแล้ว. ถ้าเรื่อง=
=นี้รู้ถึงหูก่อ,

ออมสิน พี่ขู่ผมเหรอ? จะแก้งผมใช้ไหม?

ธนาการ ทำไม ชั้นต้องทำอย่างนั้นด้วย. ไม่เห็นจะมีเหตุผล.

ออมสิน มีซี. พี่ไม่ใช้พี่แท้ๆ ของผม. พี่เกลียดผม.

ธนาการ ไม่เห็นเกี่ยว ถึงจะคนละแม่ แต่เราก็มีพ่อเดียวกัน.

ออมสิน / ไม่ต้องเอาพ่อมา=
=อ้าง. รู้มะ-ตั้งแต่ที่พี่กลับมาที่นี่, ชีวิตผมมันเหมือนตกนรกทั้งเป็น.

๒. แทนที่ฟ้าสนั่นจะสนใจจรรยาธุรกิจกับธนาการกลับตั้งหน้าตั้งตาซักประวัติค้าอย่างจริงจังเพราะ
เกิดความคิดจะจับคู่ลูกสาวตนเองกับลูกชายเพื่อน คนนี้

ธนาการ ผมว่ามันไม่เกี่ยวกับธุรกิจที่เราจะคุยกันเลขนะครับ?

ฟ้าสนั่น ((หัวเราะ)) ทำไมจะไม่เกี่ยว, เกี่ยวที่สุดเลย, ตอบมาก่อน, ตกลงมีแฟนรึยัง?

ธนาการ ((ทำท่าอึดอัด)) ยังครับท่าน.

ฟ้าสนั่น อะไร, อายุปานนี้ยังไม่หมีแฟน, หรือว่าเป็นตุ๊ดตุ๋?

ธนาการ / ((หลุดลุกขึ้นอย่างไม่พอใจ))=
=ถ้าท่านไม่พอใจกับข้อเสนอของเรา, ผมก็ขอตัวกลับก่อนครับ.

๓. ฟ้าสร้างหากางเกงยีนส์ของเธอ ไม่เจอเลขสักตัว ในตู้กลับมีชุดกระโปรงหุหุรามาแขวนแทนที่
แม่ฉวบลอกเธอว่าพ่อให้คนขนออกไปหมดแล้ว ฟ้าสร้างวิ่งออกไปดูหน้าบ้านเห็นเจ้าหน้าที่มูลนิธิ
กำลังไหว้ขอบคุณฟ้าสนั่น ด้วยกกล่องเสื้อผ้าของเธอ ๓-๔ ถึง ขึ้นรถไป

ฟ้าสร้าง นี่พ่อเอาเสื้อผ้าหนูไปให้ใครอะ!

ฟ้าสนั่น ก็บริจาคให้คนที่เค้าขาดแคลนนะสิ. ก็เห็นแกชอบช่วยเหลือชาวบ้าน=
=ไม่ไรหรือ? ชั้นก็อยากสนับสนุนแก ینگละ.

ฟ้าสร้าง ทำอย่างนี้มันแก้งกันชัดๆ!

ฟ้าสนั่น ใครบอกแก้ง! เสื้อผ้าชั้นก็หาให้แกแล้ว. ไอ้พวกกางเกงเก่าๆ ขาดๆ ปุ้ปะ=
=ยังกะก๊วยพวกนั้นจะเก็บไว้ทำไม. หัดแต่งตัวให้มันสมกับเป็นลูกรัฐมนตรี=
=หน่อยสิวะ.

ฟ้าสร้าง แต่หนูไม่อยากจะใส่ไอ้ชุดบ๊ายบ๊ายที่พ่อซื้อให้! ไม่มีวันใส่ด้วย!

ฟ้าสนั่น ไม่รู้ละ. ต่อไปนี้ห้ามยุ่งกางเกง-ต้องแต่งตัวเป็นผู้หญิง, แล้วก็ทำตัวให้เป็น=
=กุลสตรีด้วย. ที่สำคัญ, เย็นนี้แกต้องกลับบ้านตอนห้าโมงเย็น, ชั้นต้องการ=
=ให้แกเจอแขกคนสำคัญ. นี่คือคำสั่ง. ถ้าแกไม่ทำก็ไม่ต้องออกไปไหนทั้งนั้น.
ฟ้าสร้าง ก็ได้! ถ้าพอต้องการอย่างนั้นหนูก็จะทำตาม. ((สะบัดหน้าเดินเข้าบ้านไป))

๔. เวลาผ่านไปนานแล้ว แต่ก็ยังไม่มีความเห็นว่าฟ้าสร้างจะกลับมา ทำให้ฟ้าสนั่นเริ่มกระวนกระวายใจ
ธนาคารเองก็เริ่มหงุดหงิด ในที่สุด ลูกน้องก็โทรเข้ามารายงานว่าฟ้าสร้างหนีไปแล้ว

ฟ้าสนั่น ((ตะโกนใส่โทรศัพท์)) ไอ้หมาป่า! ลังไว้แล้วไซ้! ทำไมยังพลาดอีก! ไปเลย=
=โทรแจ้งสันติบาล, หน่วยข่าวกรอง, ตำรวจทุกสถานี-ให้ออกตามตัวให้พบ=
=เดี๋ยวนี้เลย, จำไว้นะ, ชิ่งเอ็งพยายามฟากกลับมาฆ่าทำโหด, เอ็งมีสิทธิ์ตายเร็วขึ้น=
=เท่านั้น! ((กระแทกหูโทรศัพท์ลงกับแป้น))

๕. ธนาคารแอบนัดแนะกับสื่อมวลชนให้มาทำข่าวเรื่องที่เขาจะขอมัจฉาในนามของฟ้าสร้างแต่ง
งาน แต่มัจฉากลับวิ่งหนีไปซะเฉยๆ ธนาคารวิ่งตาม ไปหาในห้องเก็บภาพซึ่งฟ้าสร้างตัวจริงซ่อนตัว
อยู่ ฟ้าสร้างตะโกนกล่าวหาว่าธนาคารเป็น “เครื่องปั้นเงินดินได้ที่ไม่มีชีวิตจิตใจ” โดยที่เขาไม่เห็น
ตัวเธอ ธนาคารโกรธมาก พยายามจับทิศทางของเสียงจนพบตัวและจับเธอไว้ได้ และพบว่าเธอเป็น
คนเดียวกับเด็กที่มาขอสปอนเซอร์และเด็กเสิร์ฟที่ทำน้ำชาหกรดเขา

ธนาคาร เธออีกแล้วหรอเนี่ย! ทำไมตามรั้งควานชั้น ไม่หยุดหย่อน, จับส่งตำรวจซะดี=
=มัยเนี่ย?

ฟ้าสร้าง คนอย่างนายก็ทำได้แค่เนี่ยแหละ. ใช้อำนาจเงินบังคับทุกคน. แต่รู้ไว้ด้วย. =
=เงินนายไม่สามารถซื้อได้ทุกอย่างหรอก. อย่างน้อยก็ชั้น. ชั้น ไม่มีวันยอมให้=
=เงินของนายหรือเงินของใครซื้อได้เป็นอันขาด.

ธนาคาร เธอพูดอะไร? เธอเป็นใครกันแน่?

ฟ้าสร้าง อีกไม่นาน นายจะรู้ว่าชั้นเป็นใคร. นายอยากแต่งงานกับคนชื่อฟ้าสร้าง=
=ไม่ใช่หรอ?

ธนาคาร คนชื่อฟ้าสร้างมาก็จะอะไรด้วย?

ฟ้าสร้าง นายอยากแต่งงานกับคนชื่อฟ้าสร้างเพียงเพื่อให้เงินต่อเงิน. ทูเรสลิ้นดี.

ธนาคาร ชั้นไม่เคยเจอใครปากร้ายเหมือนเธอเลย. ชั้นจะแต่งงานกับใครเพราะอะไร=
=มันเกี่ยวอะไรกับเธอด้วย? อย่างน้อยชั้นก็ไม่ได้แต่งงานกับคนอย่างเธอ=
=ก็แล้วกัน.

ฟ้าสร้าง thamma? คนอย่างชั้นมันเป็นยังไง!

ธนาคาร ถึงชั้นจะไม่รู้จักเธอ, แต่บอกได้เลยว่าคนที่แต่งงานกับเธอจะต้องเป็นคน=

=ที่ขวยที่สุดในโลก-เพราะมีภรรยาเป็นโรคประสาท.

ฟ้าสร้าง ((ทำท่าโกรธมาก-เข้าทูปตีขอกชนหน้าธนาคารเป็นการใหญ่))
ธนาคาร ((รวบรวมเธอไว้จนแน่น)) น้ำชะมัด!=

= หน้าจันเป็นรอยหมด! แบบนี้ไม่เรียกโรคประสาทแล้วเรียกอะไร!

ฟ้าสร้าง อยากมาจับฉันไว้ทำไมล่ะ!

ธนาคาร ((เพิ่งรู้สึกตัวว่าอยู่ใกล้ชิดกับผู้หญิงมากอย่างไม่เคยมาก่อน นึกอวยริบลูก=
=พรวดขึ้น))

ฟ้าสร้าง ((ริบลูกตาม พยายามหลบตาไม่มองหน้าธนาคาร))

ธนาคาร ((เพิ่มพ้าเบาๆ)) ขอโทษ. ((เดินจากไป))

ละครโทรทัศน์เรื่องกว่าจะรู้เตียงสา

๑. พวกที่ไปเลี้ยงฉลองถูกตำรวจจับกันมาหมด ชยาหลบได้ทันแต่ก็มาที่โรงพักเพื่อเยี่ยมเพื่อน แม้ผู้
เป็นที่ชายมาเจอเข้าก็กรากเข้าไปตบชยาทันทีเพราะนึกว่าชยาถูกจับมาด้วย

ชยา ชัน ไม่ได้โดนจับ! ฉันมาดูเพื่อนเท่านั้นเองเฮีย- ฉันจะมาช่วยเพื่อน.

แม้ ((ชี้หน้า)) อู! น้ำหน้าอย่างมึงนะเธอ- จะช่วยใคร ได้. ตัวเองยัง=
=เอาไม่รอดเลย. แล้วก็ไม่ต้องมาโกหก. กูรู้-มึง ไปเที่ยวไอ้ที่มั่วสุมนั้นด้วย.

ชยา ชันไป, แต่ฉันไม่ได้โดนจับนี่เฮีย?

แม้ ((ตบหน้าชยา)) นั่นไง! ในที่สุดก็รับว่าไป, ((ตบหน้าอีกฉลาด)) แล้วให้=
=อีหนึ่งมาโกหกกูทำไม-ฮ่า! ((ตบบ้องหูชยาอีกครั้ง))

ชยา ((กั๊กรามแน่น จ้องตามึงอย่างกับจะกินเลือดกินเนื้อ))

แม้ จ้องหน้ากู thammaa! จะฆ่ากูเถอะ! เค็ยะ! ((กรากจะเข้าไปตบชยาอีก))

ประสงค์ อ๋านเฮีย! พอเถอะ. เฮียเล่นมันหนักแล้วนะ. นี่หูกจะหนวกรึเปล่าก็ไม่รู้?

๒. พอพ่อรู้เรื่องที่แม่ทำโทษแวนทิพย์ โดยกักบริเวณ และห้ามไม่ให้ใครคุยด้วย ก็รู้สึกโมโหแม่
เป็นอย่างมาก

พ่อ ผมออกจะแปลกใจว่าคุณทำกับลูกถึงขนาดนี้ได้ยังไง? เด็กนี่มๆ คิมๆ =
=อย่างทิพย์นี่นะ- ถูกลงโทษถึงขนาดกักบริเวณ, สั่งห้ามพูดกับใคร=
=แม้แต่พ่อของตัวเอง, แค่อไปดูกีฬาแค่นี้!

แม่ ก็งานก็พานะ-คุณก็รู้ว่ามันเป็นแหล่งชุมนุมเด็กผู้ชายไปคอยเฝ้าทะเลม=
=เด็กผู้หญิง. เรื่องอะไรฉันจะให้ลูกไปถูกผู้ชายค้าๆ ทะทะโลมล่ะ. แคะให้ไป=
=เดินพาเหรดนั่นก็เปลืองตัวไปไม่รู้เท่าไรแล้ว.

พ่อ ก็แค่ลูกขอแล้วคุณ ไม่นอญาค-มันก็น่าจะจบ ได้แล้วนี่. ทำไมต้องทำโทษ=

=อย่างไม่มีเหตุผลด้วย!

แม่ ชั้นมีเหตุผลเสมอในสิ่งที่ชั้นทำลงไป. คุณไม่รู้เรื่องอะไรเลยอย่าพูดกวน=
=อารมณ์ชั้น. เจอชายทิพย์มันอ่อนเข้าล่ะสิ. จำไว้นะ. ถึงคุณจะเป็นพ่อ=
=แต่อะไรที่ชั้นวางเป็นระเบียบกฎเกณฑ์ลงไปแล้วล่ะก็, คุณก็ไม่มีสิทธิ์=
=มาคัดค้านแก้ไข. ชั้นห้ามใครพูดกับลูกรวมทั้งคุณด้วย.

พ่อ ((ทำหน้าที่เหมือนสุดจะทน แล้วลุกหนีไปทันที))

๓. แวนทิพย์กระซิบกระซาบคุยกับลูกหมาถึงเหตุการณ์ที่ชยามาตามจับที่สนามกีฬาวันนี้

แวนทิพย์ วันนี้มีคาราฟุบอลของจังหวัดมาจับชั้นด้วยนี่! หล่อด้วย. =
=ชั้นควรจะรักเค้ามีชั้นนี่? เฮ้อ. ทำไมถึงเจอแต่ลูกจีน. พี่หอม=
=สุรียาก็ถูกจีน, คาซยานี้ก็จีนอีก. เฮ้อ!

๔. เป็นที่รู้กันว่าการจะคบกับลูกสาวท่านข้าหลวงเป็นเรื่องที่ยากยิ่ง ดังนั้นทุกคนจึงตื่นตะลึงเมื่อเห็นชยาควงแวนทิพย์มาที่บ้านซึ่งเป็นแหล่งมั่วสุมนี่

เพื่อนชาย๑ ชายคร่อมลูกผู้ตีแปดสามแหกที่คุ้มเจ้านั้นนี่หว่า?

เพื่อนชาย๒ เออ-ซัวร์. ไม่น่าเชื่อเลยจะเป็นนี้ได้?

เพื่อนชาย๓ **thammar!** ทำไมจะเป็นนี้ได้. ลูกผู้ตีก็คนนะโว้ย. เผลอๆ =
=แรดสุคกว่าใครด้วยซ้ำไป. แบบโดนกักอยู่แต่ในบ้านไป-ไม่เคย=
=เห็นโลกภายนอก.

๕. งานที่แจลัมเพื่อนบ้าน แนะนำให้แวนทิพย์ทำ ทำให้เธอต้องคิดหนัก

แวนทิพย์ งานเพื่อนเที่ยวนี้มันจะดีหรือคะ? มันต้องไปกับผู้ชายนะ. =
=แล้วเค้าจะไม่ถวนลามทิพย์หรือคะ?

แจลัม โธ้ย! ตะเนิดถูกหน่ออะ-เค้าไม่เรียกถวนลามหรือ. เราไม่ได้=
=ไปชายฉกรรจ์. เค้าไปเป็นเพื่อนเที่ยวเพื่อนคุย. ผู้หญิงสาวๆ สวยๆ=
=เค้าทำกันทั้งนั้นล่ะ. เงินก็คิดจะตายไป. ครั้งนี้จะได้เป็นพัน, เดือนๆ=
=นี่ก็เป็นหมื่นละ, ยังจะไม่เอาอีกหรือ?

แวนทิพย์ ทิพย์กลัวชยาคว่า.

แจลัม อู๊ย! ไปกลัวมันทำไม. ตัวเองก็ไม่มีปัญญาจะหาเลี้ยงเรา.

แวนทิพย์ อืม – แล้วอีกอย่างถ้าคนที่เค้าไปเที่ยวกะทิพย์เค้าเกิดเคยเห็น=
=เคยรู้จักทิพย์, แล้วเอาไปบอกที่บ้านทิพย์ล่ะตายเลยคะ.

แจลัม เราก็เลือกคนได้นี่.

ประวัติผู้เขียน

นางสาวสิริลักษณ์ หุ่นศรีงาม เกิดเมื่อวันที่ ๑๕ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๐ ที่กรุงเทพมหานคร
สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย คณะ
อักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา ๒๕๔๐ จากนั้นเข้าศึกษาต่อในหลักสูตร
อักษรศาสตรมหาบัณฑิต ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปี พ.ศ. ๒๕๔๑

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย